

Η ΑΝΑΔΟΧΗ ΩΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΘΕΣΜΟΣ

ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Μετέχοντες Σπουδαστές

Δημητριάδου Δέσποινα

Λουλέ Δήμητρα

Υπεύθυνη Εκπαιδευτικός

Στρατίκη - Πανταζάκα Αθανασία

Καθηγήτρια Εφαρμογών

Πτυχιακή για την λήψη του πτυχίου στην Κοινωνική Εργασία από το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Τ.Ε.Ι.) Πάτρας.

Πάτρα, 10 Απριλίου 1998

ΡΙΘΜΟΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ

2376.

Η επιτροπή για την έγκριση της πτυχιακής εργασίας

Υπογραφή

Στρατίκη - Πανταζάκα Αθανασία

Καθηγήτρια Εφαρμογών του Τμήματος

Κοινωνικής Εργασίας

Υπογραφή

Γεωργοπούλου Λίλιαν

Υπογραφή

Βασιλείου Γεώργιος

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Ευχαριστούμε πολύ την υπεύθυνη καθηγήτρια Αθανασία Στρατική Πανταζάκα για την πολύτιμη βοήθεια που μας πρόσφερε και για τη συμπαράσταση της σε όλο το χρονικό διάστημα που εργαστήκαμε για την πτυχιακή μας εργασία.

Ευχαριστούμε την Πρόεδρο του Συλλόγου Αναδόχων Οικογενειών Ρόζη Νασίκα για την υποστήριξη της και την πολύ καλή συνεργασία που είχαμε μαζί της.

Ευχαριστούμε την υπεύθυνη του τμήματος αναδοχών του Κέντρου Βρεφών " Η Μητέρα" κα Μαντωνάκη για τις πολύτιμες πληροφορίες που έθεσε στη διάθεση μας.

Ευχαριστούμε τον Ε.Ο.Π., τα κεντρικά γραφεία του στην Αθήνα και ειδικότερα την κα Άννα Παναγοπούλου, Δ/τρια Παιδικής Προστασίας του Ε.Ο.Π. καθώς και την κα Μαρία Σίνδρου, υπεύθυνη του τμήματος αναδοχών.

Ευχαριστούμε την προΐσταμένη του τομέα Κ.Ε.Φ.Ο. Θεσ/νίκης (Πολίχνης), κα Βάσω Γραβρηλίδου για την πραγματικά αξιόλογη βοήθεια της όποτε την χρειαστήκαμε.

Τέλος ευχαριστούμε πολύ τους γονείς μας, που με το δικό τους τρόπο συνέβαλαν στην ολοκλήρωση αυτής της εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Σκοπός της μελέτης είναι να γίνει γνωστός ο τρόπος που η ανάδοχη φροντίδα εφαρμόζεται σήμερα, ως εναλλακτικός θεσμός παιδικής προστασίας, ποιές ανάγκες καλύπτει, ποιούς σκοπούς εξυπηρετεί, καθώς και σε ποιές περιπτώσεις εφαρμόζεται. Να εντοπιστούν τα στοιχεία εκείνα που διαχωρίζουν την αναδοχή από τις άλλες μορφές προστασίας. Επίσης να αναλυθεί ο τρόπος που αυτός ο θεσμός οργανώνεται, εφαρμόζεται και εξελίσσεται στην Ελλάδα.

Επιμέρους στόχοι της εργασίας είναι:

- να μελετηθεί ο θεσμός της αναδοχής
- να εντοπιστούν οι νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν αποκλειστικά τον θεσμό στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- να διευκρινιστεί ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην διαδικασία της αναδοχής.
- να υπάρξει επαφή με ειδικούς(κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους, ψυχιάτρους, εισαγγελείς ανηλίκων κ.α.) για να αντληθούν χρήσιμες πληροφορίες και συμπεράσματα για την ολοκλήρωση της μελέτης.

Ξεκινώντας την εργασία - στο Πρώτο Κεφάλαιο - γίνεται εισαγωγή στο θέμα της μελέτης που είναι ο θεσμός της ανάδοξης φροντίδας ως εναλλακτικός θεσμός παιδικής προστασίας και αναφορά στο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η εφαρμογή του θεσμού στην Ελλάδα. Στη συνέχεια παρουσιάζεται ο σκοπός της μελέτης και τα κίνητρα που ώθησαν στην επιλογή του θέματος. Και τέλος οι ορισμοί όρων που χρησιμοποιούνται στην εργασία.

Στο Δεύτερο Κεφάλαιο αναλύεται ο ρόλος της οικογένειας στην ανάπτυξη του παιδιού. Αναφορά γίνεται στους λόγους που οδηγούν στην απομάκρυνση των παιδιών από το οικογενειακό περιβάλλον και τους τρόπους ανάθεσης της προστασίας των παιδιών αυτών σε κοινωνικές οργανώσεις. Επίσης αναπτύσσονται οι μορφές παιδικής προστασίας που παρέχονται στα παιδιά

που απομακρύνονται από το οικογενειακό περιβάλλον. Στο ίδιο κεφάλαιο προσεγγίζεται ο θεσμός της αναδοχής ξεκινώντας από την ιστορική ανασκόπηση του θεσμού και συνεχίζοντας με τις μορφές που μπορεί να έχει και τα συστατικά του στοιχεία. Προχωρώντας καθορίζονται οι προϋποθέσεις για την σωστή εφαρμογή προγραμμάτων αναδοχής. Στη συνέχεια μελετώνται ξεχωριστά οι κοινωνικές οργανώσεις που λειτουργούν ως φορείς των προγραμμάτων αναδοχής σήμερα. Λεπτομερής αναφορά γίνεται στον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στην αναδοχή, παρουσιάζεται μία αναλυτική εξέλιξη των σταδίων εργασίας στην αναδοχή. Κλείνοντας το κεφάλαιο αυτό σημαντικό κομμάτι αποτελεί η ανάλυση των ψυχοκοινωνικών διαστάσεων της αναδοχής.

Στο Τρίτο Κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο της αναδοχής και στην διεθνή διακήρυξη των δικαιωμάτων του παιδιού. Στην συνέχεια ακολουθεί η διακήρυξη της Διεθνούς Οργανώσεως της Αναδοχής: I.F.C.O. (International Foster Care Organization). Το κεφάλαιο αυτό, που ασχολείται με τα νομικά θέματα, κλείνει με τις Βρετανικές και Αυστριακές νομοθετικές ρυθμίσεις που ισχύουν σήμερα για την αναδοχή.

Στο Τέταρτο και τελευταίο Κεφάλαιο παρουσιάζονται τα γενικά συμπεράσματα από όλη τη μελέτη του θεσμού, ακολουθούν εισηγήσεις - προτάσεις σε όσα σημεία θεωρείται αναγκαία η βελτίωση εφαρμογής του θεσμού της ανάδοχης φροντίδας στην Ελλάδα.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίδα
ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ.....	I
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	II
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	IV
 Κεφάλαιο	
I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
→ Το πρόβλημα.....	3
Σκοπός της μελέτης.....	5
Ορισμοί όρων.....	6
II. ΑΝΑΣΚΟΠΙΣΗ ΑΛΛΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	9
A. Ο ρόλος της οικογένειας και η επίδρασή της στην ανάπτυξη του παιδιού.....	9
B. Η απομάκρυνση του παιδιού από την οικογένεια.....	11
1) Αιτίες απομάκρυνσης του παιδιού από την οικογένεια.....	11
2) Λόγοι και τρόποι ανάθεσης της προστασίας των παιδιών σε κοινωνικές οργανώσεις.....	13
Γ. Μορφές παιδικής προστασίας ως υποκατάσταση της φυσικής οικογένειας.....	14

1) Ιδρυματική περίθαλψη.....	14
2) Υιοθεσία.....	17
3) Παιδικά χωριά S.O.S.....	19
4) Ανάδοχη Φροντίδα.....	21
→ Δ. Ο Θεσμός της Αναδοχής.....	22
1) Ιστορική ανασκόπηση του θεσμού.....	22
2) Έννοιολογική προσέγγιση της αναδοχής.....	27
3) Τύποι και είδη αναδοχής.....	28
4) Αναδοχή ατόμων με ειδικές ανάγκες.....	33
5) Συστατικά στοιχεία - μέλη της αναδοχής.....	37
(i) Το παιδί.....	37
(ii) Οι βιολογικοί γονείς.....	44
(iii) Οι ανάδοχοι γονείς.....	44
(iv) Η κοινωνική οργάνωση.....	49
6) Προϋποθέσεις για την εφαρμογή των προγραμμάτων αναδοχής.....	50
E. Φορείς Εφαρμογής των Προγραμμάτων Αναδοχής.....	53
1) ΕΟΠ.....	53
2) "Η ΜΗΤΕΡΑ".....	58
3) Π.Ι.Κ.Π.Α.....	60
4) Σύλλογος Αναδόχων Οικογενειών.....	64
5) Παιδοψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής.....	65
ΣΤ. Ο Ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού. Στάδια Αναδοχής.....	67
1) Επιλογή αναδόχων γονέων.....	69
2) Προετοιμασία παιδιού.....	72
3) Προετοιμασία βιολογικής οικογένειας.....	76
4) Επανασύνδεση παιδιού - βιολογικής οικογένειας.....	79
5) Η χρήση του συμβολαίου.....	87
6) Υποστηρικτικές υπηρεσίες μετά την τοποθέτηση.....	90
Z. Ψυχοκοινωνικές διαστάσεις της αναδοχής.....	93
III. ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ - ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΕΙΣ.....	109
A. Ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο της αναδοχής.....	110
B. Βρετανικό νομοθετικό πλαίσιο.....	119

Γ. Η νομική ρύθμιση για την αναδοχή φροντίδα στην Αυστρία.....	122
Δ. Η διακήρυξη της I.F.C.O.....	124
Ε. Δικαιώματα του παιδιού.....	127
IV. ΠΕΡΙΛΗΨΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ.....	130
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α. Έντυπο υλικό οργανισμών που χρησιμοποιείται στο πρόγραμμα αναδόχων οικογενειών.....	141
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β. Ενημερωτικά φυλλάδια για την πληροφόρηση του κοινού.....	171
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ. Επιστημονικά - εκπαιδευτικά συνέδρια για τον θεσμό της ανάδοχης φροντίδας.....	194
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ. Ελληνική νομοθεσία.....	209
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	220

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σήμερα, όταν οι γονείς για διάφορους λόγους αδυνατούν να ανταποκριθούν στο γονεϊκό τους ρόλο τα παιδιά τους έχουν ουσιαστικά τρεις δυνατότητες να απορροφηθούν: α) Με την τοποθέτηση σε κάποιο ίδρυμα κλειστής ή ανοιχτής περίθαλψης, β) με την υιοθεσία τους, γ) με την τοποθέτηση τους σε ανάδοχη οικογένεια

Από τις τρεις αυτές δυνατότητες το ίδρυμα φαίνεται να έχει τις περισσότερες φορές το περισσότερο κόστος, τόσο για το παιδί όσο και για το κράτος. (Ε. Κάκουρος, 1996). Η υιοθεσία από την άλλη μεριά φαίνεται να είναι συνήθως περισσότερο δύσκολη υπόθεση γιατί τόσο οι φυσικοί γονείς όσο και το παιδί τους όποιες και να είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν δεν μπορούν εύκολα να συμφιλιωθούν με την ιδέα του οριστικού αποχωρισμού. Επίσης η μακρόχρονη απομάκρυνση του παιδιού από τους φυσικούς του γονείς μπορεί να οδηγήσει σε συναισθηματική απόμάκρυνση, με αποτέλεσμα οι πιθανότητες επανασύνδεσης του παιδιού με την οικογένεια του να μειώνονται με την πάροδο του χρόνου. (Triseliotis, 1986).

Η τρίτη εναλλακτική δυνατότητα προστασίας του παιδιού, η οποία εξελίσσεται σαν θεσμός και σήμερα θεωρείται ως ένας από τους πιο αποδοτικούς είναι η ανάδοχη φροντίδα. Είναι ένας τρόπος προστασίας ευέλικτος, που απευθύνεται σε πολλές κατηγορίες ατόμων που βρίσκονται σε ανάγκη και χρησιμοποιείται πολυποίκιλα και αναλογικά σε κάθε περίπτωση: παιδιά που χρειάζονται προστασία, παιδιά και γενικότερα άτομα με ειδικές ανάγκες, ηλικιωμένους, παιδιά που διαμένουν σε ιδρύματα. Αναδοχή του Σαββατοκύριακου (Weekend fostering), ημερήσια φροντίδα σε άτομα που την χρειάζονται (Day Fostering Care) κ.α.

Ουσιαστικά, είναι προσωρινή κατάσταση που βοηθά το παιδί μέχρις ότου δημιουργηθούν οι συνθήκες για την επιστροφή του στη φυσική οικογένεια, ή την μόνιμη αποκατάσταση του. Βασικός στόχος είναι να προσφέρει, στο παιδί που οι γονείς του δεν μπορούν να το φροντίσουν, οικογενειακό περιβάλλον μέχρι να μπορέσουν να το πάρουν πίσω. Το παιδί με αυτόν τον τρόπο στερείται την οικογένεια του, μα όχι και την ύπαρξη οικογενειακού περιβάλλοντος που θα το φροντίσει και θα το βοηθήσει.

Παρόλο ότι το παιδί δεν στερείται την ύπαρξη οικογενειακού περιβάλλοντος, εντούτις απώτερος στόχος της αναδοχής, όπως έχει ήδη αναφερθεί είναι η επάνοδος του στην βιολογική του οικογένεια. Στην πρακτική της εφαρμογής του θεσμού, όμως η παραμονή των παιδιών σε ανάδοχες οικογένειες είναι συνήθως μακροχρόνια και οι πιθανότητες επανασύνδεσης τους με την βιολογική τους οικογένεια περιορίζονται σημαντικά. Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τις υπηρεσίες παιδικής προστασίας του Π.Ι.Κ.Π.Α., το δεύτερο εξάμηνο του 1994 εξετάστηκαν 293 περιπτώσεις παιδιών που είναι τοποθετημένα σε 224 οικογένειες. Από την έρευνα φάνηκε ότι στο μεγαλύτερο ποσοστό (62,80%) των αναδεχόμενων παιδιών δεν υπάρχει ουσιαστικά η επικοινωνία του παιδιού με τη φυσική του οικογένεια, αλλά ούτε και προοπτική άμεσης επανασύνδεση μαζί της. Μόνο το 3,8% σύμφωνα με την ίδια έρευνα έχει συχνή επικοινωνία με κάποιον από τους φυσικούς του γονείς. (Ε. Κάκουρος, 1996).

Είναι απαραίτητο λοιπόν οι υπηρεσίες που ασχολούνται με την αναδοχή παράλληλα με την τοποθέτηση των παιδιών σε ανάδοχες οικογένειες να επικεντρωθούν περισσότερο στη στήριξη και θεραπευτική προσέγγιση της φυσικής οικογένειας, η οποία αδυνατεί να αναλάβει την φροντίδα του παιδιού της. Η πλήρης αποκατάσταση των προβλημάτων της φυσικής οικογένειας οδηγεί και στη μείωση του χρόνου παραμονής των παιδιών σε ανάδοχες οικογένειες και στην αύξηση των πιθανοτήτων επιστροφής του παιδιού στη φυσική του οικογένεια. (Watson, 1978).

Η οργάνωση του θεσμού και η ανάπτυξη του στη χώρα μας παραμένει σε μορφές παλαιότερων εποχών. Λειτουργεί στη χώρα μας πάνω από 100 χρόνια και μέχρι σήμερα δεν υπάρχουν πλήρες βιβλιογραφικές μελέτες, έρευνες και γενικότερα

ειδικές αναφορές που θα έδιναν μια ολοκληρωμένη εικόνα και κατοχύρωση στο θεσμό. Πολύ σημαντική είναι και η απουσία νομοθετικού πλαισίου που να καθορίζει τις βασικές αρχές και τον ρόλο της αναδοχής, να προφυλάσσει και να παρέχει υποχρεώσεις και δικαιώματα στους συμβαλλόμενους στην αναδοχή.

Η αναδοχή είναι ένας θεσμός που μπορεί να δώσει ευημερία και ευτυχία στα παιδιά που υποφέρουν. Οι κοινωνικοί λειτουργοί και όλοι "οι κοινωνικοί εργάτες" οφείλουν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη του θεσμού και στην αποτελεσματική λειτουργία του

•Το πρόβλημα.

Η ανάδοχη φροντίδα αποτελεί μία μορφή παιδικής προστασίας, με την οποία καλύπτονται οι ανάγκες παιδιών που στερούνται οικογενειακού περιβάλλοντος. Ως προνοιακό μέτρο κοινωνικής προστασίας, θεωρείται ότι είναι η προσφορότερη εναλλακτική λύση και παρέχεται σε παιδιά των οποίων η βιολογική οικογένεια λειτουργεί ανεπαρκώς ή περνάει σοβαρή κρίση ή δεν υπάρχει.

Σήμερα, στον τομέα της αναδοχής οι υπηρεσίες που προσφέρονται αφορούν την τοποθέτηση παιδιών και ειδικών παιδιών, σε ανάδοχες οικογένειες που επιδοτούνται για τις υπηρεσίες που προσφέρουν στα ανάδοχα παιδιά τους. Αυτή είναι η μοναδική μορφή της αναδοχής καθηλωμένη σε παραδοσιακές μορφές ανάδοχης φροντίδας. Ο θεσμός αυτός λειτουργεί πάνω από έναν αιώνα στην Ελλάδα (132 χρόνια), στην ανάπτυξη του όμως δεν έχει δοθεί ιδιαίτερη ώθηση. Τα προγράμματα λειτουργούν όπως λειτουργούσαν και πριν δεκαετίες και οι αλλαγές που έχουν συμβεί αφορούν κυρίως τις κοινωνικές και ηθικές αντιλήψεις των ατόμων. Οι σοβαρότεροι λόγοι που έχουν δημιουργήσει αυτήν την στασιμότητα είναι η έλλειψη ενός ολοκληρωμένου νομοθετικού πλαισίου για την αναδοχή, η καθήλωση και εφησύχηση των κοινωνικών υπηρεσιών στις άλλες μορφές παιδικής προστασίας:

υιοθεσία, ιδρυματισμό, η έλλειψη κοινωνικών επιστημόνων για να εργαστούν και να αυξήσουν την λειτουργικότητα αυτού του θεσμού και η ασάφεια για την έννοια του θεσμού της αναδοχής, καθώς πολλές φορές συγχέεται με την υιοθεσία.

Οι λόγοι αυτοί καθιστούν την αναδοχή άγνωστη στο ευρύ κοινό. Η έλλειψη ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινότητας έχει ως συνέπεια την μη αναγνώριση του θεσμού από αυτήν, με αποτέλεσμα η πολιτεία να μην ασχολείται μ' αυτό το θεσμό, να μην βοηθάει στην ανάπτυξη και αναγνώριση του με νόμους και να μην στελεχώνει τις κοινωνικές υπηρεσίες με κοινωνικούς λειτουργούς.

Ενώ ο θεσμός της ανάδοχης οικογένειας έχει μεγάλα πλεονεκτήματα για την ομαλή ζωή ενός παιδιού, στην Ελλάδα ο θεσμός αυτός δεν έχει εξελιχθεί, παρ' όλο που για ορισμένες περιπτώσεις παιδιών είναι ίσως το καλύτερο αν όχι το μόνο μέσο που πρέπει να χρησιμοποιείται.

Οι ανάδοχες οικογένειες δεν είναι οργανωμένες ξεχωριστά ως θεσμός, αλλά συμπεριλαμβάνονται στο πρόγραμμα παιδικής προστασίας στην οικογένεια και δεν προβλέπεται καμία ιδιαίτερη οργάνωση, ανάλογα με τις ανάγκες του θεσμού αυτού.

Από την άλλη πλευρά η αναδοχή αποτελεί την μοναδική μορφή προστασίας που έχει ως στόχο να προσφέρει στο παιδί, που οι γονείς του δεν μπορούν να το φροντίσουν την εμπειρία της οικογενειακής ζωής, μέχρις ότου μπορέσαν να το ξαναπάρουν. Ο προσωρινός χαρακτήρας της αναδοχής καθώς και η ενεργή εμπλοκή όλων των μερών που συμμετέχουν σ' αυτήν (παιδί - ανάδοχοι γονείς - βιολογικοί γονείς - κοινωνική οργάνωση), έχουν ως συνέπεια την ευελιξία και την πολυπλοκότητα της

Το γεγονός λοιπόν της μη ανάπτυξης του θεσμού στην Ελλάδα σε συνδιασμό με την πολυπλοκότητα και την πρόκληση της αναδοχής ως ευνοϊκότερη λύση προς το συμφέρον του παιδιού στάθηκε ο αρχικός προβληματισμός και προέτρεψε στη επιλογή του θέματος αυτού.

Ως κίνητρο λειτούργησε και το ερώτημα κατά πόσο η αναδοχή είναι προτιμητέα από άλλες μορφές παιδικής προστασίας καθώς και η επιθυμία, να σταματήσει η “τεχνητή” ψυχική και συναισθηματική βλάβη στα παιδιά χωρίς οικογένεια.

Η εξέλιξη του θεσμού της αναδοχής στην Ελλάδα κάνει δειλά τα πρώτα της βήματα μέσα από τις κοινωνικές υπηρεσίες, μέσω της μελέτης αυτής θα δωθεί μία μικρή συμβολή στην ανάπτυξη του πολύπλοκου αυτού θεσμού.

•Σκοπός μελέτης

Σκοπός της μελέτης είναι να γίνει γνωστός ο τρόπος που η ανάδοχη φροντίδα εφαρμόζεται σήμερα ως εναλλακτικός θεσμός παιδικής προστασίας, σε ποιες περιπτώσεις εφαρμόζεται, ποιες ανάγκες καλύπτει καθώς και τους σκοπούς που εξυπηρετεί. Να εντοπιστούν οι ψυχοκοινωνικές διαστάσεις του θεσμού.

Επίσης να εντοπιστούν τα στοιχεία εκείνα που διαφοροποιούν την αναδοχή από τις άλλες μορφές προστασίας και να αναλυθεί ο τρόπος που αυτός ο θεσμός οργανώνεται και εξελίσσεται στην Ελλάδα.

Επιμέρους στόχοι της εργασίας είναι:

- να περιγραφεί ο ρόλος της οικογένειας και η επίδραση της στην ανάπτυξη του παιδιού.

- να εντοπιστούν οι αιτίες απομάκρυνσης του παιδιού από την βιολογική του οικογένεια.

- να γίνουν γνωστές και να αναλυθούν οι μορφές παιδικής προστασίας, ως υποκατάσταση της φυσικής οικογένειας, που υπάρχουν σήμερα.

- να περιγραφεί διεξοδικά ο θεσμός της αναδοχής, η εξέλιξη του στον χρόνο, οι μορφές που μπορεί να έχει, τα μέλη που τον αποτελούν, καθώς και οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την εφαρμογή του.

- να γνωστοποιηθούν οι φορείς εφαρμογής του θεσμού στον Ελλαδικό χώρο.
- να υπάρξει επαφή με ειδικούς (κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους, ψυχιάτρους, εισαγγελείς ανηλίκων, κ.α.), για να αντληθούν χρήσιμες πληροφορίες για την ολοκλήρωση της εργασίας.
- να μελετηθεί ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού σε όλα τα στάδια πρακτικής εφαρμογής του θεσμού.
- να εντοπιστούν και να αναπτυχθούν οι ψυχοκοινωνικές διαστάσεις της ανάδοχης φροντίδας.
- να γίνει γνωστή η νομοθεσία που αφορά αποκλειστικά τον θεσμό στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- να διατυπωθούν συμπεράσματα και προτάσεις από την διεξοδική μελέτη του θεσμού της αναδοχής,

•Ορισμοί Όρων

1. Ανάδοχη φροντίδα

“Με τον όρο αναδοχή ή ανάδοχη φροντίδα εννοούμε την ανάληψη της φροντίδας παιδιού άλλων γονέων από μία οικογένεια για μερικές μέρες, εβδομάδες, μήνες ή χρόνια, έναντι αμοιβής (επιδόματος ή μισθού). (J. Triseliotis, Κουσίδου, 1986, σελ. 9)

2. Ανάδοχη Οικογένεια

“ Ο όρος ανάδοχη οικογένεια αναφέρεται στην οικογένεια που πληρώνεται για να αναλάβει την φροντίδα του ανάδοχου παιδιού της “. (J. Triseliotis, Κουσίδου, 1976, σελ. 15)

3. Θεσμός

“ Ο όρος αυτός χρησιμοποιείται πλατιά, για να περιγράψει κοινωνικές πρακτικές που επαναλαμβάνονται κανονικά και συνεχώς, επικυρώνονται και διατηρούνται από τους κοινωνικούς κανόνες και έχουν μεγάλη σπουδαιότητα για την κοινωνική δομή” (Abercrombie - Hill - Turner, 1991, σελ. 201)

4. Μονιμότητα

“ Με τον όρο μονιμότητα, εννοούμε την εξεύρεση οικογένειας που θα εγγυάται, στο μάλλον αβέβαιο κόσμο μας, ότι θα παρέχει στο παιδί απρόσκοπτη φροντίδα και την ασφάλεια ότι “ανήκει” στην οικογένεια, καθ’ όλη την διάρκεια της παιδικής του ηλικίας.” (J. Triseliotis, T. Κουσίδου, 1989, σελ. 21).

5. Οικογένεια.

α) “ Οικογένεια σημαίνει “πολυκυτταρική” οντότητα, ένα σύστημα που αποτελείται από τους γονείς και τα παιδιά, με πολλαπλές αλληλεπιδράσεις, καθώς και το κάθε μέλος του συστήματος ακολουθεί την προσωπική γραμμική πορεία εξέλιξης, η οποία όμως επηρεάζεται σημαντικά από τις επιδράσεις που δέχεται από κάθε άλλο μέλος και όλα μαζί από το σύνολο των επιδράσεων. Το σύνολο αυτό των αλληλεπιδράσεων το ονομάζουμε οικογενειακή ατμόσφαιρα, matrix της οικογένειας ή συναισθηματικό σύστημα της οικογένειας” (Μ. Γιωσαφάτ, 1987, σελ. 91)

β) “ Σύμφωνα με το Αστικό Δίκαιο, η οικογένεια είναι ομάδα προσώπων, που έχουν κοινούς τους γεννήτορες, που πρέπει να είναι ενωμένοι με νόμιμο γάμο. Οι σχέσεις των μελών μιας οικογένειας , αν και βασίζονται κυρίως στην ηθική, διέπονται από ορισμένους νομικούς κανόνες (πατρική εξουσία, διατροφή ανηλίκων, προίκιση κ.τ.λ.). (Γιοβάνης Χ., 1978, σελ 50)

γ) “ Είναι μία ομάδα ευρύτερη από το ζευγάρι, που αποτελεί τη διαρκή και νόμιμη γενετήσια ένωση. Περιλαμβάνει τους συζύγους, τα τέκνα τους και συχνά και τρίτα πρόσωπα που συνδέονται με τους συζύγους με στενούς δεσμούς.” (Τσαούσης Δ. Γ., 1987, σελ. 210)

δ) Είναι ομάδα ανθρώπων που συνδέονται με δεσμούς αίματος και συνήθως κατοικούν κάτω από την ίδια στέγη. (Τεγόπουλος - Φυτρακης, 1990, σελ. 24).

6. Παιδική Προστασία.

“ Ο όρος παιδική προστασία χρησιμοποιείται για να περιγράψει τις υπηρεσίες που παρέχονται σε οικογένειες και παιδιά, οι περιπτώσεις των οποίων έρχονται σε γνώση κρατικών ή ιδιωτικών κοινωνικών οργανώσεων εξαιτίας αδυναμίας της φυσικής οικογένειας να φροντίσει το παιδί.”

(Triseliotis, Κουσίδου, 1976, σελ. 7)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΑΛΛΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

A. Η οικογένεια και η επίδραση της στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του παιδιού.

Η οικογένεια αναμφισβήτητα αποτελεί πρωταρχικό παράγοντα στην ανάπτυξη του ατόμου. Προσδίδεται στο οικογενειακό περιβάλλον μια ιδιαίτερη μορφοποιός δύναμη και θεωρείται ως ο σπουδαιότερος και καθοριστικότερος παράγοντας στην διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού.

Σύμφωνα με τον D. Levinson η οικογένεια είναι ένα δυναμικό στο οποίο βιώνεται ολόκληρος ο κύκλος της ζωής: α) παιδική ηλικία και εφηβία, β) πρώιμη ενήλικη ζωή, γ) μέση ηλικία, δ) ώριμη ηλικία. (Μ. Γιωσαφατ, 1987)

Οι βασικοί αναπτυξιακοί στόχοι και λειτουργίες της οικογένειας είναι:

- α) Παροχή σωματικής φροντίδας: τροφή, ένδυση, στέγαση, φροντίδα για υγεία.
- β) Καθορισμός ρόλων όσο αφορά την υποστήριξη, την διαχείριση και την φροντίδα των μελών.
- γ) Δυνατότητες για παροχή χώρου, χρόνου και διευκολύνσεων για κάθε μέλος.
- δ) Κοινωνικοποίηση των μελών με σταδιακή ανάληψη ώριμων ρόλων.
- ε) Διασφάλιση συναλλακτικών τύπων συμπεριφοράς που αναφέρονται στην έκφραση στοργής, επιθετικότητας, σεξουαλικότητας.
- στ) Διαδικασίες ενσωμάτωσης και ανεξαρτητοποίησης των μελών.
- ζ) Σύνδεση με την κοινωνία μέσω των θεσμών της` σχολείο, εργασία, εκκλησία, κοινοτική ζωή.

η) Ανάπτυξη και διατήρηση αξιών, κινήτρων εμπιστοσύνης και αφοσίωσης.

Το άτομο παραμένει υπό την επίδραση της οικογένειας για μακρό χρονικό διάστημα - το ένα τέταρτο (1/4) περίπου της συνολικής διάρκειας της ζωής του - και μάλιστα στα πρώτα στάδια της ατομικής του ζωής. Στην περίοδο αυτή ο ψυχικός μηχανισμός του είναι ευπλαστός. Επιπλέον μέσα στην οικογένεια δημιουργούνται ισχυροί συναισθηματικοί δεσμοί, με αποτέλεσμα οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των μελών της να έχουν ένταση και διάρκεια. (Ι. Παρασκευόπουλος, 1989).

Ένα καλό οικογενειακό περιβάλλον προσφέρει στο παιδί γερές βάσεις για την ενήλικη ζωή. Η έννοια της ταυτότητας είναι πολύ σημαντική για το παιδί γιατί του προσφέρει ασφάλεια και την αίσθηση του "ανήκειν". Τα παιδιά αναπτύσσουν ευκολότερα βιολογικούς και ψυχολογικούς δεσμούς με τους βιολογικούς γονείς τους. Αλλά και έρευνες που έγιναν έδειξαν ότι τα άτομα που υιοθετήθηκαν και σε μικρότερο βαθμό αυτά που έζησαν σε ανάδοχες οικογένειες βίωσαν μια πιο αποκλειστική φροντίδα και στενότερους δεσμούς με τους θετούς ή ανάδοχους γονείς τους, απ' ό,τι όσα μεγάλωσαν σε ιδρύματα μ' αυτούς που τους φρόντισαν.

Σε αρκετές περιπτώσεις το φυσικό οικογενειακό περιβάλλον αδυνατεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του όσον αφορά τη φροντίδα ενός παιδιού. Αυτό συμβαίνει για διάφορους λόγους που θα αναλυθούν παρακάτω διεξοδικά. Στις περιπτώσεις αυτές είτε δίδεται συνείδηση των γονέων για υιοθεσία του παιδιού, είτε απομακρύνεται το παιδί από την οικογένεια με δικαστική απόφαση για να δεχθεί άλλες μορφές παιδικής προστασίας.

B. Η απομάκρυνση του παιδιού από την οικογένεια.

1. Αιτίες απομάκρυνσης του παιδιού από την οικογένεια.

Σύμφωνα με τους Triseliotis και Κουσιδου (1976) οι λόγοι που οδηγούν στην απομάκρυνση του παιδιού από το οικογενειακό περιβάλλον του, είναι οι εξής:

- α) Η ανεργία, το χαμηλό εισόδημα, η στενότητα χώρου, οι κακές συνθήκες κατοικίας καθώς και η έλλειψη βοήθειας μέσω των υποστηρικτικών υπηρεσιών. Απόρροια όλων των παραπάνω καταστάσεων είναι η κατάθλιψη, η απογοήτευση, το συναίσθημα μειονεξίας και η βία. Οι ευκαιρίες για να ξεφύγει κανείς από τις καταστάσεις αυτές είναι λίγες ή και καμία.
- β) Προβλήματα σωματικής ή ψυχικής υγείας των γονέων καθώς και προβλήματα νοητικής υστέρησης. Οι παραπάνω καταστάσεις μπορεί να είναι αλληλένδετες και να αλληλοσυντηρούνται πράγμα που καθιστά ορισμένες φορές αναγκαία την απομάκρυνση του παιδιού.
- γ) Η εγκατάλειψη, ο χωρισμός και ο θάνατος που οδηγούν σε μονογονεϊκές οικογένειες μπορούν να κλονίσουν το οικογενειακό περιβάλλον και να οδηγήσουν στην ανάγκη προστασίας του παιδιού.
- δ) Η φτώχεια είναι ένας άλλος λόγος με την κοινωνική της υπόσταση, λόγω δομής της κοινωνίας, εννοώντας ότι οι οικογένειες αυτές συνήθως είναι χαμηλών κοινωνικο - οικονομικών στρωμάτων και η ίδια η κοινωνία δαιωνίζει αυτή την ανισότητα μεταξύ αυτών και των οικονομικά υψηλών στρωμάτων. Υπάρχει και μια άλλη υπόσταση, η ατομική, με την έννοια ότι μερικοί άνθρωποι είναι φτωχοί επειδή έχουν προσωπικά προβλήματα όπως σωματική ή ψυχική ασθένεια, διαταραχές προσωπικότητας, που δεν τους επιτρέπουν να εργάζονται.
- ε) Υλικές, κοινωνικές ή προσωπικές συνθήκες των γονέων όπως προβλήματα οικονομικά και κατοικίας, σωματική ή ψυχονοητική ασθένεια, θάνατος, εγκατάλειψη ή γενικότερα αδυναμία των γονέων να ανταποκριθούν στις ευθύνες

τους. Όλα τα παραπάνω μπορεί να οδηγήσουν σε παραμέληση, ή και σωματική, συναισθηματική, σεξουαλική κακοποίηση οπότε και επιβάλλεται η απομάκρυνση του παιδιού από το οικογενειακό του περιβάλλον.

στ) Λόγο απομάκρυνσης από την οικογένεια μπορεί να αποτελεί και η συμπεριφορά του ίδιου του παιδιού όπως άρνηση φοίτησης στο σχολείο, παραπρωματικότητα ή άλλη συμπεριφορά την οποία οι γονείς αδυνατούν να ελέγξουν.

Τα παραπάνω αποτελούν σοβαρούς λόγους για την απομάκρυνση ενός παιδιού από το φυσικό περιβάλλον που έχουν όμως ως βάση τους διάφορες καταστάσεις, κρίση που ενδεχομένως βιώνουν οι γονείς ή και ολόκληρη η οικογένεια λόγω εξωτερικών παραγόντων.

Υπάρχουν όμως και κάποιοι βαθύτεροι λόγοι που αναφέρονται στον βαθμό στον οποίο οι γονείς παρέχουν τουλάχιστον επαρκή φροντίδα στο παιδί καθώς και στο γεγονός ότι δεν εμποδίζουν σοβαρά την ψυχοκοινωνική του ανάπτυξη και δεν βλάπτουν την σωματική του ακεραιότητα.

Σύμφωνα με τον Triseliotis (1980), η βιολογική οικογένεια έχει υποχρέωση να παρέχει στο παιδί.

- Σωματική φροντίδα και προστασία.
- Τρυφερότητα και παραδοχή
- Ερεθίσματα, πειθαρχία και απαραίτητα πλαίσια ανάλογα με την ηλικία του παιδιού.
- Ευκαιρίες και ενθάρρυνση για ανάπτυξη αυτονομίας και ανεξαρτησίας.

Η ανεπαρκής φροντίδα μπορεί να έχει τη μορφή:

- Σωματικής και συναισθηματικής παραμέλησης που μερικές φορές φθάνει σε πράξεις βίας και σωματικής ή σεξουαλικής κακοποίησης.
- Αντιδράσεων, με την έννοια αρνητικών στάσεων, όπως η βίαιη επικοινωνία, η εσκεμμένη στέρηση της παραδοχής, της τρυφερότητας και της προσοχής προς το παιδί.
- Εγκατάλειψης του παιδιού.

- ανεπάρκειας του γονέα να προσφέρει σταθερή φροντίδα και μονιμότητα περιβάλλοντος.

Όλα τα παραπάνω αποτελούν σοβαρούς λόγους για έναν κοινωνικό λειτουργό ο οποίος μπορεί να προτείνει την απομάκρυνση ενός παιδιού από την βιολογική του οικογένεια. Αυτό θα γίνει μετά από έρευνα και με στοιχεία που αποδεικνύουν ότι πράγματι η οικογένεια αδυνατεί να ανταπεξέλθει στο ρόλο της, να καλύψει και να προστατέψει το παιδί. Σ' αυτή την περίπτωση η οικογένεια κρίνεται ακατάλληλη κι ο κοινωνικός λειτουργός φροντίζει για την προστασία του παιδιού μέσω των προγραμμάτων παιδικής προστασίας ιδιωτικού και δημοσίου Δικαίου.

2. Λόγοι και τρόποι ανάθεσης της προστασίας των παιδιών σε κοινωνικές οργανώσεις.

Ο John Triseliotis και η Τ.Κουσιδου (1989) υποστηρίζουν ότι στις μέρες μας η προστασία των παιδιών ανατίθεται σε κοινωνικές οργανώσεις για δύο κυρίως λόγους.

α). Εξαιτίας των υλικών, κοινωνικών ή προσωπικών συνθηκών των γονέων τους, όπως: προβλήματα οικονομικά και κατοικίας, σωματική ή ψυχονοητική ασθένεια, θάνατος, εγκατάλειψη, ή γενικότερα αδυναμία των γονέων να ανταποκριθούν στις ευθύνες τους. Μερικά παιδιά μπορεί να εκτίθενται σε σοβαρή παραμέληση ή και σωματική, συναισθηματική ή σεξουαλική κακοποίηση.

β). Εξαιτίας της συμπεριφοράς του ίδιου του παιδιού όπως: παραπτωματικότητα, άρνηση φοίτησης στο σχολείο ή άλλη συμπεριφορά που δεν μπορούν οι γονείς να ελέγχουν.

Όσο αφορά τους τρόπους που η προστασία ενός παιδιού ανατίθεται στις κοινωνικές οργανώσεις λόγω δυσμενών οικογενειακών συνθηκών είναι: 1) Η εκούσια ζήτηση των γονέων για προσωρινή προστασία του παιδιού τους από μια κρατική οργάνωση, λόγω κάποιας οικογενειακής κρίσης και 2) η εντολή του εισαγγελέα

ανηλίκων ή κάποια δικαστική απόφαση για την απομάκρυνση του παιδιού από την οικογένεια του.

Γ. Μορφές Παιδικής προστασίας ως υποκατάσταση της φυσικής οικογένειας

Ανεξάρτητα από το πως έρχονται τα παιδιά στην προστασία του κράτους, οι υπηρεσίες κοινωνικής εργασίας που παρέχονται απο κρατικές ή ιδιωτικές οργανώσεις θα πρέπει να καλύπτουν τις ανάγκες των παιδιών. Με άλλα λόγια, υπηρεσίες όπως η ιδρυματική περίθαλψη, οι ανάδοχες οικογένειες, η υιοθεσία , θα πρέπει να είναι διαθέσιμες για κάθε προστατευόμενο παιδί ανάλογα με το τι θεωρείται καλύτερο για το συγκεκριμένο παιδί.(J. Triseliotis, 1989).

Συνοπτικά, η παιδική προστασία λειτουργεί με τις κλασικές μορφές της ανοιχτής και κλειστής περίθαλψης και φροντίδας των παιδιών που μεγαλώνουν σε ειδικές ψυχοκοινωνικές συνθήκες. Η ιδρυματική περίθαλψη έχει δεχθεί σκληρή κριτική για την αποτελεσματικότητα της και γίνεται αποδεχτεί μόνο όταν πρόκειται για περιορισμένο χρονικό διάστημα, για την παροχή των πρώτων “κοινωνικών” βοηθειών και μόνο όταν συνδιάζεται με ημιελεύθερη διαβίωση. (Ξ. Δημητρίου, 1992).

1. Ιδρυματική Περίθαλψη

“το καλύτερο ίδρυμα, η χειρότερη οικογένεια”
(Παναγοπούλου Άννα)

Τα τελευταία χρόνια έχει κατακριθεί, κυρίως γιατί δεν μπορεί να προσφέρει σ' ένα παιδί ένα περιβάλλον πλούσιο σε ερεθίσματα και τα εφόδια για να ανταποκριθεί στις ανάγκες της ενήλικης ζωής.

λέγοντας ιδρυματική περίθαλψη, εννοούμε ιδρύματα για παιδιά που προσφέρουν κλειστή ιδρυματική φροντίδα: σίτιση, ύπνο, τροφή, ενδυμασία, διαπαιδαγώγηση και κάθε άλλου είδους απαραίτητη προσφορά για να καλυφτούν οι ανάγκες των παιδιών. (Α. Δρίβα, 1983).

Αυτό που έχει σημασία και δείχνει να συμφωνούν όλες οι απόψεις των ειδικών είναι ότι η ιδρυματική περίθαλψη πρέπει να εξασφαλίσει έναν τρόπο ζωής, ο οποίος να πλησιάζει όσο το δυνατό τη ζωή της φυσικής οικογένειας και να δίνει σε κάθε παιδί τη δυνατότητα να αναπτύξει την προσωπικότητά του και τα ενδιαφέροντά του.

Σύμφωνα με τον J. Triseliotis (1989) το ίδρυμα γενικά προστατεύει παιδιά εξώγαμα, ορφανά και παιδιά που οι γονείς τους κρίθηκαν τελείως ακατάλληλοι να τα μεγαλώσουν και σε ορισμένες περιπτώσεις παιδιά νομίμων οικογενειών που για διάφορους ψυχοκοινωνικούς λόγους οι γονείς δεν είναι σε θέση να τα κρατήσουν.

Σήμερα λειτουργούν 219 ιδρύματα φροντίδας παιδιών που βρίσκονται υπό τον έλεγχο του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών. Σύμφωνα την Α. Δρίβα (1983), από αυτά υπάρχουν:

- 4 βρεφοκομεία και ο Σταθμός του Π.Ι.Κ.Π.Α.
- 30 Κέντρα Παιδικής Μέριμνας.
- 12 Παιδουπόλεις του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας (Ε.Ο.Π.)
- 57 Ορφανοτροφεία και άλλα ονομαζόμενα Εκκλησιαστικά ή Ιδρύματα Ιδιωτικής Πρωτοβουλίας, που περιθάλπτουν συνολικά περίπου 6500 παιδιά.

Επιπλέον υπάρχουν 116 Οικοτροφεία όπου φιλοξενούνται κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς περίπου 7000 παιδιά.

Τα περισσότερα από τα ιδρύματα έχουν δυναμικότητα που κυμαίνεται από 30 - 80 παιδιά. Πολύ λίγα ξεπερνούν τα 100, όπως είναι οι παιδουπόλεις του Ε.Ο.Π που μπορούν να φιλοξενούν από 100 - 240 η καθεμία.

Η αναλογία παιδιών και προσωπικού είναι περίπου:

- Στα οικοτροφεία : 20 παιδιά προς 1
- Στα κρατικά Ιδρύματα : 5 προς 1

•Στα Ιδρύματα του Ε.Ο.Π.: 2 -3 παιδιά προς 1 και όταν μιλάμε για προσωπικό εννοούμε όλους : παιδαγωγούς και καθαρίστριες, διοικητικούς και τεχνίτες. (Ε. Παπαθεοφίλου, 1983).

Η ηλικία των παιδιών που φιλοξενούνται στα ιδρύματα ποικίλλει. Τα περισσότερα είναι παιδιά της σχολικής ηλικίας μέχρι 18 ετών. Οι θέσεις για τα νήπια είναι λίγες, γιατί προτιμάται η λύση της ανάδοχης οικογένειας ή της υιοθεσίας για τα πολύ μικρά παιδιά. Πολλά ιδρύματα βοηθούν τα παιδιά και πέρα από τα 18 τους χρόνια όταν πρόκειται να συνεχίσουν τις σπουδές τους .

Με όποιο τρόπο όμως και όσο καλή διάθεση και αν έχουν τα ιδρύματα δεν μπορούν ούτε να αντικαταστήσουν ούτε να υποκαταστήσουν το φυσικό κοινωνικό περιβάλλον της οικογένειας, της γειτονιάς, της ομάδας των συνομηλίκων.(Σημειώσεις από το μάθημα " Η κοινωνική εργασία με ιδρύματα" ΣΤ' Εξαμήνου, 1994).

Οι μελέτες των Triseliotis και Russel (1984) έδειξαν ότι " τα παιδιά που μεγαλώνουν σε ιδρύματα παρουσιάζουν μόνιμη βλάβη της συναισθηματικής και ψυχικής τους υγείας, είχαν προβλήματα στην επαγγελματική τους απόδοση και μειωμένη ικανότητα να αντιμετωπίζουν τις καθημερινές καταστάσεις της ζωής. Συμπερασματικά οι μελέτες δείχνουν ότι τα παιδιά, φαίνεται να ανταποκρίνονται, καλύτερα και να αναπτύσσονται πιο ικανοποιητικά μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον (Triseliotis J., Κουσίδου Τ., 1989).

Μέγιστη σημασία παρουσιάζει και ο χρόνος παραμονής του παιδιού στο ίδρυμα, σύμφωνα με τον Bowlby (1951), η μακρά παραμονή στο ίδρυμα, βλάπτει στην ανάπτυξη της νοημοσύνης και της προσωπικότητας.

Από την άλλη όμως, δεν είναι πάντα η ιδρυματική ζωή που φταίει καθαρά, αλλά η ποιότητα προστάσις που προσφέρεται μέσα στο ίδρυμα. Η συνεχής αλλαγή προσωπικού, το εναλλασσόμενο ωράριο, η έλλειψη σταθερής και εξατομικευμένης φροντίδας, η απουσία ιδιωτικής ζωής, η απομόνωση από την υπόλοιπη κοινότητα όλα αυτά είναι μειονεκτήματα, μπορούμε να πούμε των ιδρυμάτων, σύμφωνα με πολλούς ειδικούς.

Η επικρατούσα άποψη είναι, σύμφωνα με τον J. Triseliotis (1989), ότι κανένα παιδί κάτω από 5 ετών δεν θα πρέπει να τοποθετείται σε ίδρυμα και κατά προτίμηση κανένα παιδί κάτω των 10 ετών, εκτός από πολύ ειδικές περιπτώσεις (όπως παιδιά με πολλαπλές αναπηρίες που απαιτούν συνεχή νοσηλευτική φροντίδα).

Όλα τα παραπάνω, βέβαια δεν σημαίνουν απαραίτητως ότι όλα τα ιδρύματα πρέπει να κλείσουν, κάποια μορφή ιδρυματικής προστασίας θα είναι πάντα απαραίτητη, ειδικότερα για εφήβους που οι οικογένειες τους δεν μπορούν ή δεν είναι πρόθυμες να τους φροντίσουν ή γι'αυτούς που παρουσιάζουν προβληματική συμπεριφορά.

Με την άποψη αυτή συμφωνεί ο J. Triseliotis (1989), ο οποίος υποστηρίζει πως είναι απαραίτητο να εισάγονται στα ιδρύματα μόνον εκείνα τα παιδιά, για τα οποία όλα τα άλλα μέσα προστασίας που κρατούν το παιδί εντός της κοινωνίας δεν είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν ή απέτυχαν (π.χ. υιοθεσία ή αναδοχή). Επίσης, τα παιδιά που εισάγονται στα ιδρύματα είναι παιδιά, τα οποία έχουν προβλήματα που για να ξεπεραστούν χρειάζονται ειδική μεταχείριση.

Επομένως, για να μπορεί το προσωπικό πράγματι να ανταποκριθεί στις ανάγκες του κάθε παιδιού, πρέπει να έχει ειδική μόρφωση, ανάλογη προσωπικότητα και να είναι επαρκές σε αριθμό. Ακόμη πρέπει να έχει την δυνατότητα συνεργασίας με το επιστημονικό προσωπικό (κοινωνιολόγο, ψυχολόγο, κοινωνικό λειτουργό, κ.λ.π.) που θα το βοηθά στην διάγνωση των προβλημάτων και την ανάλογη μεταχείριση των παιδιών.

Τα παιδιά που ζουν στα ιδρύματα έχουν το δικαίωμα να έχουν ίσες ευκαιρίες για εξέλιξη ανάλογες με τις δυνατότητες τους, όπως κάθε άλλο παιδί.

2. Υιοθεσία.

Η υιοθεσία αποτελεί έναν από τους σπουδαιότερους θεσμούς του οικογενειακού δικαίου, που εμπλέκει τρία μέρη: τους φυσικούς γονείς του παιδιού, από την μία, τους θετούς γονείς, από την άλλη και ανάμεσα τους το ίδιο το παιδί που μεταφέρεται από τη φυσική στη θετή οικογένεια.

Όταν το παιδί χρειάζεται μόνιμη υποκατάσταση της φυσικής οικογένειας, η υιοθεσία, που γίνεται κάτω από νομική κάλυψη, μέσω κοινωνικών υπηρεσιών καθορισμένων από το κράτος και μετά από έρευνα ειδικευμένων κοινωνικών λειτουργών για την καταλληλότητα των υποψήφιων γονέων, αποτελεί την καλύτερη μορφή προστασίας του .

“ Σε όλα τα αναπτυγμένα κράτη η υιοθεσία αναγνωρίζεται σαν ένας από τους σημαντικότερους μηχανισμούς προστασίας του παιδιού, γιατί δημιουργεί για το παιδί οικογένεια, που του εξασφαλίζει μία φυσιολογική συναισθηματική και κοινωνική εξέλιξη. Παράλληλα με την εξασφάλιση του παιδιού ελαφρύνεται και το κοινωνικό σύνολο από το κόστος της προστασίας του παιδιού”.(Πρακτικά σεμιναρίου - Κέντρο Βρεφών “ Η ΜΗΤΕΡΑ” , Αθήνα , 1983, σελ.60.)

Με την βοήθεια των κοινωνικών υπηρεσιών των Νομαρχιών, του Π.Ι.Κ.Π.Α., του Ε.Ο.Π., του Κέντρου Βρεφών “Η ΜΗΤΕΡΑ” και των Δημοτικών Βρεφοκομείων, η λύση του προβλήματος της έλλειψης οικογενειακής φροντίδας των εγκαταλελειμμένων παιδιών βρίσκεται στην υιοθεσία.

Τα παιδιά δίνονται για υιοθεσία με δύο κυρίως τρόπους: Πρώτον, με την εκούσια συναίνεση των γονέων τους, συνήθως της μητέρας. Πρόκειται κατά κανόνα για μικρά παιδιά που οι μητέρες τους για διάφορους λόγους δεν είναι σε θέση να τα μεγαλώσουν. Τα παιδιά που εκούσια δίνονται από τους γονείς για υιοθεσία ανατίθενται στην προστασία μιας κοινωνικής οργάνωσης μέχρι να υιοθετηθούν. Η οργάνωση έχει και την ευθύνη της παρακολούθησης των παιδιών στη θετή οικογένεια μέχρι την δικαστική τελείωση της υιοθεσίας (J. Triseliotis - Τ.Κουσίδου, 1989,)

Ως δεύτερος τρόπος για να δοθεί ένα παιδί για υιοθεσία, σύμφωνα με τον J. Triseliotis (1986): είναι μέσω του συστήματος παιδικής προστασίας. Αυτά είναι συνήθως παιδιά που βρίσκονται υπό την προστασία μιας (κρατικής ή ιδιωτικής) κοινωνικής οργάνωσης και τα οποία δεν επιστρέφουν στην οικογένεια τους για διάφορους λόγους: για παράδειγμα η οικογένεια δεν θέλει να αναλάβει την φροντίδα του παιδιού ή κοινωνική οργάνωση που έχει την επιμέλεια του παιδιού, κρίνει ότι δεν

είναι προς το συμφέρον του να επιστρέψει σε όχι ικανοποιητικές οικογενειακές συνθήκες.

Σύμφωνα με τον J.Triseliotis (1989). θα μπορούσαμε να φανταστούμε την υιοθεσία και το έργο του κοινωνικού λειτουργού σ'αυτήν ως ένα (ισοσκελή) "Τρίγωνο" στην κορυφή του οποίου βρίσκεται το παιδί και το συμφέρον του και στα δύο άκρα του: οι βιολογικοί γονείς, από τη μία και οι θετοί γονείς από την άλλη: " Τρίγωνο Υιοθεσίας ".

3. Παιδικά χωριά SOS. Ελλάδα.

Τα Παιδικά Χωριά SOS Ελλάδος είναι Σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, ειδικά αναγνωρισμένο σαν Φιλανθρωπικό (Ν.Δ. 1111/72) . Ιδρύθηκε το 1975 από την κ.Κλώντια Κατσαρά και αναγνωρίσθηκε με την υπ'αριθμό 2501/75 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών και με την υπ'αριθμό 1276/77 ΦΕΚ 512/77 απόφαση της Επιθεώρησης Κοινωνικών Υπηρεσιών Αττικής και Νήσων. Είναι Ν.Π.Ι.Δ. και η λειτουργία του στηρίζεται αποκλειστικά και μόνο σε δωρεές, συνδρομές και συνεισφορές.

Η αναγνώρισή του του ως : "Ειδικώς Φιλανθρωπικό" (Ν.Δ.1111/72), από το ένα μέρος του δίνει δικαιώματα ενισχύσεων από το Δημόσιο , από το άλλο όμως το υποβάλλει και στον οικονομικό έλεγχο και την εποπτεία του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών.

Ο τίτλος "Παιδικό Χωριό SOS" είναι ένας διεθνής τίτλος, εκφράζει την Κοινωνική Εξυπηρέτηση (SOCIAL SERVICE) και είναι άσχετος με το γνωστό σήμα S.O.S.

Το παιδικό χωριό SOS ιδρύθηκε και λειτουργεί πάνω στην ιδέα και τις βασικές αρχές του Dr. Hermann Gmeiner (1919 - 1986), που εφαρμόζονται σε 140 τέτοια χωριά σε όλον τον κόσμο.

Οι αρχές αυτές εκφράζουν την πρωταρχική φροντίδα των Παιδικών Χωριών SOS που είναι η ολοκλήρωση της προσωπικότητας των εγκαταλειμμένων παιδιών.

Βασικές Αρχές Παιδικών Χωριών SOS:

α) "Η μητέρα" του παιδικού χωριού SOS, που αποτελεί το ανθρωποκεντρικό σημείο της ιδέας και καύπτει το μεγάλο συναισθηματικό και ψυχικό κενό που αισθάνεται το παιδί που βρέθηκε μόνο του.

β) Η αδελφική σχέση

γ) Το σπίτι

δ) Το χωριό

ε) Ο σκοπός των παιδικών χωριών SOS, ο οποίος είναι να βοηθούν τα παιδιά, που έχουν ανάγκη φροντίδας και προστασίας γιατί έχουν βρεθεί μακριά από το φυσικό οικογενειακό τους περιβάλλον. Η μορφή αυτή της Παιδικής Προστασίας δεν στοχεύει στην "αντιγραφή" της φυσιολογικής οικογένειας σε όλες τις λεπτομέρειες, αλλά στην υιοθέτηση των καλύτερων χαρακτηριστικών της οικογενειακής ζωής για την σωστή διαπαιδαγώγηση των παιδιών. (Ενημερωτικό φυλλάδιο, "Τα παιδικά χωριά SOS στην Ελλάδα", 1980)

Σε κάθε μία από τις οικογένειες SOS τοποθετούνται 6 - 8 παιδιά, αγόρια και κορίτσια διαφορετικών ηλικιών, που μεγαλώνουν μαζί σαν αδέρφια και φοιτούν στα τοπικά δημόσια σχολεία. Τα φυσικά αδέρφια τοποθετούνται πάντα στην ίδια οικογένεια.

Η επιλογή των παιδιών στα Παιδικά Χωριά γίνεται με αποκλειστικό κριτήριο την ανάγκη προστασίας τους, ανεξάρτητα από τη φυλή, την εθνικότητα ή την θρησκεία τους.

Το Παιδικό Χωριό κτίζεται κοντά σε κατοικημένες περιοχές αποτελώντας μέρος της περιφέρειας της πόλης, αλλά και μια γέφυρα προς την κοινωνία για τα παιδιά που ζουν σε αυτό.

Σε κάθε Παιδικό Χωριό υπάρχουν 15 - 20 σπίτια, που το καθένα φιλοξενεί μία μόνο οικογένεια. Αρχηγός του σπιτιού είναι η "μητέρα". Σε κάθε χωριό υπάρχει και ένας "πατέρας" που παίζει συγχρόνως ρόλο συμβούλου για τις "μητέρες" και τις "θείες" (βοηθοί μητέρων), είναι υπεύθυνος για την διοικητική οργάνωση του χωριού και φροντίζει για την γενική ανάπτυξη του.

Τα παιδικά χωριά SOS αναλαμβάνουν την ευθύνη των παιδιών μέχρι την πλήρη κοινωνική και επαγγελματική αποκατάσταση.

Το πρώτο παιδικό χωριό SOS, στην Ελλάδα βρίσκεται στο Δήμο Βάρης Αττικής και δημιουργήθηκε σε μία έκταση 23 στρεμμάτων, πρωτολειτούργησε το 1982 κι αποτελείται από 12 σπίτια οικογενειών δυναμικότητας 90 παιδιών: το σπίτι του Διευθυντή ("Πατέρα"), το σπίτι των υπό εκπαίδευση "Μητέρων" SOS, το κοινοτικό, όπου βρίσκονται τα γραφεία, η βιβλιοθήκη, το μαγαζάκι και οι αίθουσες πολλαπλών χρήσεων. Επίσης ένα γήπεδο μπάσκετ, το ανοιχτό θέατρο ΕΛΛΗ ΛΑΜΠΕΤΗ και παιδική χαρά.

Το δεύτερο παιδικό χωριό SOS ξεκίνησε να χτίζεται από το 1991 στο Πλαγιάρι Θεσ/νίκης και δεν έχει τεθεί σε πλήρη λειτουργία ακόμα. (Ενημερωτικό φυλλάδιο: Παιδικό Χωριό SOS, Πλαγιάρι Θεσ/νίκης, 1996).

4. Ανάδοχη Φροντίδα

"Επιστροφή στην Οικογένεια"

(Alan Karlson)

Η ανάδοχη φροντίδα θεωρείται από τους ειδικούς ως το καλύτερο μέτρο προστασίας του παιδιού που στερείται οικογένειας γιατί το βοηθάει να ζει σε οικογενειακό περιβάλλον, να έχει σταθερά γονεϊκά υποκατάστατα, αντίθετα με το ότι συμβαίνει στο ίδρυμα που κάθε οκτώ ώρες δέχεται καινούργια πρόσωπα με τα οποία θα πρέπει να αναπροσαρμόζει την ψυχική, συναισθηματική και κοινωνική του συμπεριφορά.

Ανάλογα με την περίπτωση το παιδί μπορεί να τοποθετηθεί στην ανάδοχη οικογένεια για μικρό ή μεγάλο χρονικό διάστημα και με προοπτική να επιστρέψει αργότερα στη φυσική του οικογένεια ή αν δεν υπάρχει τέτοια πιθανότητα, με δυνατότητα ίσως να υιοθετηθεί από την ανάδοχη οικογένεια ή άλλη οικογένεια (Πρακτικά Σεμιναρίου - Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ", Αθήνα, 1983).

Στην συνέχεια της εργασίας θα αναπτυχθεί εκτενέστερα ο θεσμός της αναδοχής, η οποία καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της εργασίας και αναφέρεται στην ιστορική εξέλιξη του θεσμού, στους τύπους και τα είδη της αναδοχής, στις

προϋποθέσεις της αναδοχής, ενώ θα αναλυθούν σε βάθος τα συστατικά μέρη στην αναδοχή: το παιδί, η βιολογική οικογένεια, η ανάδοχη οικογένεια και η κοινωνική οργάνωση.

Δ. Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ

1. Ιστορική ανασκόπηση του θεσμού

Ο θεσμός της ανάδοξης οικογένειας δεν είναι καινούργια μορφή προστασίας παιδιών χωρίς οικογένεια. Είναι γνωστό ότι οι Εβραίοι των βιβλικών χρόνων και πολύ αργότερα, στην αρχή της εξάπλωσης του Χριστιανισμού, η εκκλησία, όχι μόνο τοποθετούσε ορφανά παιδιά σε οικογένειες, αλλά και εξακολουθούσε να φέρει την ευθύνη τους μετά την τοποθέτηση. Στο Μεσαίωνα και στην αρχή της Αναγέννησης καθιερώθηκε η τοποθέτηση ορφανών ή πολύ φτωχών παιδιών σε οικογένειες που αναλάμβαναν να τους παρέχουν στέγη και φαγητό και αν ήταν αγόρια να τους μάθουν μία τέχνη, με αντάλλαγμα την προσωπική εργασία των παιδιών αυτών.

Σύμφωνα με τους J. Triseliotis, Κουσιδου (1989), η επίσημη τοποθέτηση παιδιών σε ανάδοχους γονείς, ως μέρος της κοινωνικής πολιτικής για τα απροστάτευτα παιδιά, φαίνεται να άρχισε στα μέσα του 16ου αιώνα στην Βρετανία και έχει τις ρίζες της στους Αγγλικούς Νόμους για τους Πτωχούς (English Poor Law), του 16ου αιώνα που επέτρεπε τη μαθητεία απροστάτευτων παιδιών κοντά σε αρχιτεχνίτες. Έναντι εβδομαδιαίας αμοιβής οι αρχιτεχνίτες έπαιρναν στα σπίτια τους εγκαταλειμένα παιδιά υπό την αιγίδα του Νόμου και τα μάθαιναν μία τέχνη, για να μπορούν αργότερα <<να κερδίσουν την ζωή τους>>. Την ίδια περίοδο αναπτύσσεται και ένα άλλο σύστημα, ήταν η πρακτική του Νοσοκομείου του Χριστού (Christ's Hospital) στο Λονδίνο, να τοποθετεί ορφανά και εγκαταλειμένα βρέφη κυρίως εκτός γάμου κοντά σε τροφούς επί πληρωμή μέχρι την ηλικία των τεσσάρων ετών.

Εδώ πρέπει να τονιστεί ότι ο 16ος, 17ος και 18ος αιώνας ήταν πολύ σκληρές περιόδους για όλα τα παιδιά και όχι μόνο τα απροστάτευτα. Τα παιδιά αντιμετωπιζόταν

όπως οι ενήλικες. Μπορούσαν να τιμωρηθούν, να φυλακιστούν, να εξοριστούν ή να απαγχονιστούν για πλημμελήματα ή κακή συμπεριφορά. Η απουσία λοιπόν υπέρμετρης συναισθηματικότητας προς τα παιδιά πιθανώς να είχε κάποια σχέση με το υψηλό ποσοστό θνησιμότητάς τους. (J. Triseliotis, 1989)

Τον 17ο αιώνα επικράτησε η ιδέα των μεγάλων ιδρυμάτων για την προστασία των παιδιών χωρίς οικογένεια και πολλά τέτοια ιδρύματα παρουσιάστηκαν σε ολόκληρη την Ευρώπη. Τον 18ο αιώνα, με την επιρροή των θεωριών του J.J. Rousseau, ο οποίος τοποθέτησε το παιδί, την οικογένεια και την κοινωνία γενικά στη φυσική της κατάσταση, άρχισε να δίνεται σημασία στην ανάγκη της ανάπτυξης του παιδιού σε οικογενειακό περιβάλλον σε αντίθεση με το ιδρυματικό, του οποίου οι επιπτώσεις για την ομαλή ανάπτυξη του παιδιού μόλις τότε άρχισαν αμυδρά να επισημαίνονται.

Ανάδοχες οικογένειες αρχίζουν να χρησιμοποιούνται σε μεγάλη κλίμακα τον 18ο αιώνα στην Γαλλία και στην συνέχεια στην Αγγλία, Γερμανία, Ισπανία, Βέλγιο και Ιταλία. (National Foster Care Association, 1996). Ωθηση στο θεσμό των αναδόχων οικογενειών έδωσαν και πρακτικοί παράγοντες, όπως ο ανεπαρκής αριθμός ιδρυμάτων για την κάλυψη των απροστάτευτων παιδιών καθώς και το σχετικά μικρότερο κόστος των αναδόχων οικογενειών σε σύγκριση με τα έξοδα λειτουργίας ενός ιδρύματος με τον ίδιο αριθμό παιδιών.

Στις Η.Π.Α., αναδοχές πρωτοεμφανίστηκαν τον 19ο αιώνα. Οι ανάδοχες οικογένειες όταν πρωτοεμφανίστηκαν σαν θεσμός αλλά και για πολλά χρόνια αργότερα δεν είχαν τη μορφή που έχουν σήμερα. Η αντίληψη που επικρατούσε ήταν να θεωρούνται σαν ένα φτηνό και πρακτικό μέσο για την τοποθέτηση των απροστάτευτων παιδιών, τίποτα περισσότερο. Ήταν συνηθέστατο το φαινόμενο παιδιών 10 ετών ή και μικρότερων ακόμα, να τοποθετούνται σε οικογένειες προσφέροντας την προσωπικής τους εργασία σαν αντάλλαγμα για φαγητό και στέγη. Εργατικοί νόμοι για τα παιδιά δεν υπήρχαν και η σημερινή αντίληψη για την αξία του παιχνιδιού στην ομαλή εξέλιξη του παιδιού ήταν κάτι το εντελώς άγνωστο. Αλλά και σε άλλη περίπτωση δεν υπήρχε καμία πρόνοια να ερευνηθεί αν η οικογένεια που θα

έπαιρνε το παιδί ήταν κατάλληλη, δεν γινόταν καμία προετοιμασία για το παιδί και δεν υπήρχε παρακολούθηση μετά την τοποθέτηση του παιδιού.

Αρκετά χρόνια μετά, αρχίζει να επικρατεί η αντίληψη ότι κάθε παιδί, αδιάφορα ποια είναι η καταγωγή του ή οι περιστάσεις που βρέθηκε, πρέπει να έχει την ευκαιρία να κάνει το καλύτερο δυνατό ξεκίνημα στη ζωή, έχει δικαίωμα να ζήσει μία φυσιολογική ζωή. Υπό το πρίσμα της φιλοσοφίας αυτής αρχίζει να παρουσιάζεται η ανάδοχη οικογένεια ως ένα υποκατάστατο της φυσικής οικογένειας και όχι απλώς σαν μία φτηνή και εύκολη λύση για τα απροτάτευτα παιδιά.

Επίσης στο δεύτερο ήμισυ του 19ου αιώνα αναπτύχθηκε μια νέα αντίληψη σχετικά με τα παιδιά. Άρχισε πλέον να αναγνωρίζεται ότι τα παιδιά διαφέρουν από τους ενήλικες και επομένως πρέπει να χωρίζονται απ' αυτούς π.χ. στις φυλακές ή στα Σπίτια των Πτωχών. Εντούτοις μόνον στις αρχές του 20ου αιώνα και ως αποτέλεσμα των επιδράσεων του Freud άρχισε να γίνεται συνείδηση ότι τα παιδιά δεν ήσαν μόνο διαφορετικά από τους ενήλικες αλλά είχαν επίσης διαφορετικές συναισθηματικές, κοινωνικές και πνευματικές ανάγκες. (J. Triseliotis, 1989).

Πάντως στην Μ.Βρετανία, μόνο ένα μικρό ποσοστό από το σύνολο των παιδιών που προστατευόταν από τη Νομοθεσία για τους Πτωχούς και από τις φιλανθρωπικές εταιρίες τοποθετήθηκαν σε ανάδοχες οικογένειες μεταξύ του 1850 και 1948. Η πλειονότητα των παιδιών εξακολουθούσαν να μεγαλώνουν σε ιδρύματα.

Μεγάλη ώθηση στο θεσμό δίνεται το 1909 όταν ο Th. Roosevelt καλεί το Πρώτο Συνέδριο Προστασίας Παιδού στο οποίο τονίζει τη σημασία της οικογένειας για το παιδί και την ανάγκη να μη στερείται το παιδί την οικογένεια του παρά για εξαιρετικά σοβαρούς λόγους.

Η χρησιμοποίηση αναδόχων οικογενειών αρχίζει σιγά - σιγά να υπερισχύει σε σύγκριση με τα ιδρύματα και συγχρόνως αρχίζει η συστηματική εξέταση της καταλληλότητας της ανάδοχης οικογένειας να αναλάβει τη φροντίδα ενός παιδιού. Η τοποθέτηση του παιδιού στην πιο κατάλληλη οικογένεια ανάλογα με τις ατομικές ανάγκες και κυρίως η προσπάθεια να βοηθηθούν οι φυσικοί γονείς να πάρουν το παιδί ξανά κοντά τους, ήταν δύο νέες σπουδαιότερες αντιλήψεις.

Το 1938, στην Κοινωνία των Εθνών, γίνεται ειδική συνεδρίαση και 26 χώρες αναλύουν και περιγράφουν τα προγράμματα τους για την οικογενειακή προστασία.

Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και την νέα νομοθεσία παιδικής προστασίας στην Μ. Βρετανία (1948), μπαίνουμε σ' ένα νέο στάδιο στην εξέλιξη του συστήματος των αναδόχων οικογενειών. Η αναδοχή, πλέον θεωρείται σαν μια υπηρεσία σε γονείς που για οποιονδήποτε λόγο δεν είναι σε θέση να φροντίσουν τα παιδιά τους και χρειάζονται *προσωρινή* ανακούφιση. Ο τελικός στόχος είναι η επάνοδος του παιδιού στους γονείς του. Οι ανάδοχοι γονείς οφείλουν να θεωρούνται τώρα σαν προσωρινοί παιδοκόμοι ή τροφοί παρά σαν υποκατάστατα γονέων για το παιδί. Οι ανάδοχοι γονείς οφείλουν να θεωρούν το παιδί σαν μέλος της οικογένειάς τους, να δέχονται τις επισκέψεις των βιολογικών του γονέων και τελικά να συνεργάζονται για την επιστροφή του παιδιού στην οικογενειά του. Ο Νόμος μάλιστα προχώρησε στην υποστήριξη του θεσμού της μέχρι σημείου να αναφέρει ότι ένα παιδί θα παραμένει στο ίδρυμα μόνο εάν είναι πρακτικά ανέφικτη ή προς το παρόν ανεπιθύμητη η τοποθέτηση του σε ανάδοχη οικογένεια. (J. Triseliotis, 1989).

Η θέση αυτή του νόμου να ενθαρρύνει τις οργανώσεις να τοποθετούν παιδιά σε ανάδοχες οικογένειες ως το <<πλησιέστερο προς την οικογενειακή ζωή>>, ερμηνεύτηκε λανθασμένα σαν καταδίκη της ιδρυματικής περίθαλψης. Ως αποτέλεσμα, έγινε κατάχρηση της χρησιμοποίησης αναδόχων οικογενειών, συχνά χωρίς προπαρασκευή και επιλογή. Στην δεκαετία του 1960, οι μελέτες άρχισαν να δείχνουν ότι το 50% αυτών των τοποθετήσεων διακόπτοταν τον πρώτο χρόνο. (Trasler, 1960).

Η δεκαετία του 1970, αποτελεί ορόσημο για την εξέλιξη της αναδοχής στην Ευρώπη. Εκδόσεις βιβλίων, μελέτες και έρευνες επικεντρώνουν το ενδιαφέρον των επαγγελματιών, που σχετίζονται με παιδική προστασία, στην αναδοχή. Το 1974 ιδρύεται ο πρωτοπόρος για τα χρονικά Εθνικός Σύλλογος Ανάδοχης Φροντίδας στην Αγγλία, από κοινωνικούς λειτουργούς και ανάδοχους γονείς, οι οποίοι ενδιαφερόνταν για την ποιότητα παροχής υπηρεσιών παιδικής προστασίας και έκαναν τεράστιες προσπάθειες να προκαλέσουν την κυβερνητική νομοθεσία, την τοπική αυτοδιοίκηση καθώς και να βελτιώσουν τις στάσεις όλων των μερών της αναδοχής. (National Foster Care Association, 1996).

Οι νομοθεσίες του 1989 και 1991, σε Ευρωπαϊκό πλαίσιο αναγνωρίζουν την συνεργασία ως βασική προϋπόθεση για την ορθή πρακτική της ανάδοχης φροντίδας. Έμφαση δίνεται στην προσπάθεια για ενότητα της βιολογικής οικογένειας. Υπάρχει ισότητα όλων των παιδιών, υγιών και με ειδικές ανάγκες ενώ για πρώτη φορά η φυλή του παιδιού, ο πολιτισμός και η γλώσσα λαμβάνονται υπόψη στην παροχή υπηρεσιών χωρίς να αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στον χειρισμό περιστατικών.

Στην Ελλάδα επί δεκαετίες, η εφαρμογή προγραμμάτων Αναδοχής δεν παρουσίασε σημαντική πρόοδο ούτε ακολούθησε τις εξελίξεις στις Δυτικές χώρες. Μόνο τα τελευταία χρόνια ξεκίνησαν κάποιες αξιόλογες προσπάθειες επέκτασης και βελτίωσης του θεσμού. Ένας από τους κύριους λόγους της μη ουσιαστικής προώθησης του θεσμού της αναδοχής, στην Ελλάδα, είναι η μέχρι σήμερα ανεπίτρεπτα εκτεταμένη χρησιμοποίηση της Ιδρυματικής Προστασίας. Συχνά η λύση "ίδρυμα" διευκολύνει τους φορείς και τους επαγγελματίες, αναστέλλοντας έτσι το ενδιαφέρον για την προώθηση της αναδοχής. (Τ.Κουσίδου, 1992).

Ο θεσμός της αναδοχής στην Ελλάδα είναι αρκετά νέος. Αν και χρησιμοποιήθηκε παλιότερα, άρχισε να εφαρμόζεται συστηματικά μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ο πόλεμος άφησε πολλά ορφανά, εγκαταλειμμένα και εξώγαμα που είχαν ανάγκη προστασίας και για τα οποία βρίσκονταν ανάδοχες οικογένειες, είτε δια μέσου οργανώσεων Κοινωνικής Πρόνοιας, είτε δια μέσου ιδιωτών.

Τον θεσμό της αναδοχής χρησιμοποίησε πρώτο το Π.Ι.Κ.Π.Α., το 1932 με ανοργάνωτες τοποθετήσεις. Το 1952 έγινε η πρώτη οργανωμένη προσπάθεια από μία ομάδα επισκεπτριών αδελφών, η οποία ανέλαβε την φροντίδα της τοποθετήσεως 25 παιδιών σε ανάδοχες οικογένειες. (Παπασημακοπούλου Ρ., 1983).

Το πνεύμα στην προσπάθεια αυτή ήταν η πολιτεία να αναλάβει την προστασία των παιδιών που οι φυσικές τους οικογένειες αδυνατούσαν να τα φροντίσουν, ώστε η ανάδοχη οικογένεια να αποτελεί μία σημαντική "κοινωνικο-προνοιακή υπηρεσία" για το παιδί.

Αξίζει να αναφερθεί ότι το 1861 το Βρεφοκομείο του Δήμου Αθηναίων είχε περίπου 53 παιδιά σε ανάδοχες οικογένειες, που τις ονόμαζε “νοθοτρόφους” και τις επιδοτούσε με 20 δρχ. τον μήνα (Τ. Κουσίδου, 1992). Με την συρρίκνωση όμως του προγράμματος περίθαλψης αππροστάτευτων βρεφών των δημοτικών βρεφοκομείων και την αλλαγή των στόχων τους, είτε τα προγράμματα αναδοχής καταργήθηκαν είτε βαίνουν να καταργηθούν.

Ο όρος “ανάδοχη οικογένεια” πρωτοχρησιμοποιήθηκε από το κέντρο βρεφών : “Η ΜΗΤΕΡΑ”, προς το τέλος της δεκαετίας του '50, ως απόδοση στα ελληνικά του αγγλικού όρου “foster family” και σε αντιδιαστολή με τον όρο “θετή οικογένεια” που αναφέρεται σ' αυτούς που υιοθετούν.

Σύμφωνα επίσης με την Κουσίδου Τ., το ουσιαστικό “αναδοχή” πλούτισε το επαγγελματικό λεξιλόγιο των κοινωνικών λειτουργών πριν αρκετά χρόνια και ήταν ιδέα των κοινωνικών λειτουργών: Α. Μπάκα και Β. Μπαρούχα όταν ήταν φοιτήτριες Κοινωνικής Εργασίας και έκαναν την πρακτική τους άσκηση στο κέντρο βρεφών “Η ΜΗΤΕΡΑ”.

Σήμερα, τα μεγαλύτερα προγράμματα αναδοχής για παιδιά έχουν οι εξής φορείς: (i) το Π.Ι.Κ.Π.Α., που άρχισε να χρησιμοποιεί ανάδοχες οικογένειες από το 1934, (ii) το κέντρο βρεφών “Η ΜΗΤΕΡΑ”, που ξεκίνησε το πρόγραμμα το 1955, (iii) ο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας ο οποίος άρχισε να χρησιμοποιεί ανάδοχες οικογένειες το 1988 σε μια προσπάθεια περιορισμού της κλειστής περίθαλψης που μέχρι σήμερα παράλληλα προσφέρει.

2. Εννοιολογική Προσέγγιση της αναδοχής

Αναδοχή, σύμφωνα με το προεδρικό διάταγμα του Φ.Ε.Κ. υπ' αριθμον 144(2-9-1993) που αναφέρεται στο άρθρο 9 του Ν.2082/92 “περί αναδιάρθρωσης της κοινωνικής πρόνοιας”, είναι μία εναλλακτική μορφή παιδικής προστασίας, μέσα στα πλαίσια της οποίας οικογένειες αναλαμβάνουν την φύλαξη και την φροντίδα παιδιών άλλων οικογενειών. Οι ανάδοχες οικογένειες, με ή χωρίς αμοιβή, προσφέρουν σταθερό οικογενειακό περιβάλλον, αγάπη, ασφάλεια, αναγνώριση και υποστήριξη, ερεθίσματα για νέες γνώσεις, προάγοντας έτσι την ομαλή ψυχοδιανοητική, σωματική

ανάπτυξη του παιδιού και την κατάλληλη κοινωνική προσαρμογή του. (J. Tsiseliotis, 1979)

Η αναδοχή είναι ο θεσμός όπου μία οικογένεια προσφέρει το σπιτικό της και βοηθά το παιδί να ζήσει στο φυσικό του περιβάλλον. Η ανάδοχη οικογένεια σε καμιά περίπτωση δεν είναι υποκατάστατο της βιολογικής οικογένειας αλλά βοηθός της για όσο διάστημα κριθεί αναγκαίο. Η αναδοχή χαρακτηρίζεται από μεγάλη ευελιξία και ευρύτητα σε ότι αφορά την κάλυψη αναγκών προστασίας του παιδιού. (Μαγγανιώτου Β., 1997)

Σκοπός της τοποθέτησης του παιδιού στην ανάδοχη οικογένεια είναι να διατηρηθεί (ή να υπάρξει, αν ποτέ δεν υπήρξε) η γονεϊκή παρουσία και λειτουργικότητα που θα κάνει δυνατή την παροχή φροντίδας ανάλογη με τις ανάγκες και το στάδιο ανάπτυξης του παιδιού. Έτσι, ελαχιστοποιούνται τα συναισθηματικά προβλήματα που είναι επακόλουθα του χωρίσμου από τους φυσικούς γονείς ή την έλλειψη τους και παρέχεται η δυνατότητα στο παιδί να βιώσει όλες εκείνες τις εμπειρίες της οικογενειακής ζωής που είναι βασικές για την επίτευξη της ψυχοσωματικής του ωριμότητας. (Ζαχαριάς, 1980).

Όπως ο Dr. Ner. Littner (1978) αναφέρει, για πολλά παιδιά ο ανάδοχος γονέας είναι σωτηρία ζωής και η τελευταία τους ελπίδα για κάποια υγιή επιβίωση.

Από της ανάδοχες οικογένειες λοιπόν, απαιτείται να φροντίζουν τα παιδιά σαν δικά τους, ενώ συγχρόνως να αποδέχονται ότι το παιδί έχει την βιολογική του οικογένεια στην οποία ελπίζεται ότι θα επιστρέψει. Ουσιαστικά, ο απώτερος σκοπός της τοποθέτησης του παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια είναι η επιστροφή του στην οικογένεια, παρόλου που αυτό δεν συμβαίνει πάντα. (J. Tsiseliotis, 1989).

3. Τύποι και είδη αναδοχής

Μέσα από την εξέλιξη της αναδοχής, είναι φανερό ότι ο θεσμός προσφέρει ένα ευρύ πεδίο τοποθετήσεων, με κοινό σημείο την παροχή φροντίδας μέσα στα πλαίσια ενός οικογενειακού περιβάλλοντος. Κάθε παιδί έχει διαφορετικές ανάγκες να καλύψει και

διαφορετικό ιστορικό. Επομένως δεν υπάρχει ένας αλλά διάφοροι τύποι ανάδοχης προστασίας ανταποκρινόμενοι στις διαφορετικές ανάγκες των παιδιών. Με άλλα λόγια κατά τον J.Triseliotis (1989),ο όρος ανάδοχη προστασία είναι σαν μία “ομπρέλα” που καλύπτει μία ευρεία ποικιλία καταστάσεων στις οποίες το παιδί φροντίζεται από μία οικογένεια. Οι τύποι της αναδοχής καθορίζονται από τον σκοπό, τη διάρκεια της τοποθέτησης και τις ανάγκες του συγκεκριμένου παιδιού.

Οι τύποι και τα είδη της αναδοχής που αναφέρονται παρακάτω έχουν διατυπωθεί από τους Triseliotis, Κουσίδου (1985).

α) Αναδοχή ανακούφισης:

Σκοπός της αναδοχής ανακούφισης είναι να ξεκουράσει, να ανακουφίσει φυσικούς γονείς που νιώθουν πιεσμένοι από το μέγλωμα και τη συνεχή φροντίδα των παιδιών τους. Χρησιμοποιείται κυρίως για παιδιά που απαιτούν ιδιαίτερες φροντίδες, είναι συνήθως παιδιά με κάποια σωματική ή νοητική αναπηρία. Ο τύπος αυτός της αναδοχής παρέχεται περιοδικά τα σαββατοκύριακα ή συνεχώς για μία εβδομάδα.

β) Επείγουσα αναδοχή.

Ο τύπος αυτός είναι από τους πιο σύγχρονους. Οι ανάδοχοι γονείς σ'αυτήν την περίπτωση ονομάζονται “εφημερεύοντες ανάδοχοι γονείς”. Είναι στη διάθεση της οργάνωσης όποτε χρειασθεί, όλες τις ώρες της ημέρας, ακόμα και την νύχτα, να φιλοξενήσουν προσωρινά ένα παιδί που εισάγεται έκτακτα, μέχρις ότου ληφθούν αποφάσεις για μονιμότερη τοποθέτησή του. Λειτουργεί κυρίως σε προληπτικό πλαίσιο. Οι εφημερεύοντες ανάδοχοι γονείς συνήθως πληρώνονται ένα βασικό επίδομα - μισθό ή μία προκαταβολή για τη διαθεσιμότητά τους και ένα ξεχωριστό μισθό για το κάθε παιδί που αναλαμβάνουν.

γ) Βραχυπρόθεσμη αναδοχή.

Η διάρκεια της βραχυπρόθεσμης ανάδοχης φροντίδας είναι συνήθως έως και οκτώ εβδομάδες. Κατά κανόνα χρησιμοποιείται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- i) Όταν οι φυσικοί γονείς αντιμετωπίζουν κάποια προβλήματα υγείας και δεν υπάρχει κάποιος συγγενής να φροντίσει το παιδί π.χ. εάν οι φυσικοί γονείς πρόκειται να νοσηλευτούν σε νοσοκομείο και δεν υπάρχουν συγγενείς.

ii) Όταν το βρέφος προορίζεται για υιοθεσία.

iii) Όταν για οποιαδήποτε περίπτωση οι φυσικοί γονείς χρειαστεί να απομακρυνθούν από το οικογενειακό περιβάλλον για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Είναι σημαντικό, γι' αυτόν τον τύπο αναδοχής να αναφερθεί ότι σε μερικές περιπτώσεις ενώ η αναδοχή αρχίζει ως βραχυπρόθεσμη μπορεί να εξελιχθεί σε μεσοπρόθεσμη ή ακόμη και μακροπρόθεσμη.

δ) Μεσοπρόθεσμη αναδοχή.

Αφορά παιδιά που η προοπτική τους είναι να επιστρέψουν στην φυσική τους οικογένεια, ή όταν η οικογένεια δεν έχει ακόμα αποφασίσει αν θα κρατήσει το παιδί ή θα το δώσει για υιοθεσία ή για παιδιά που χρειάζονται παρακολούθηση της εξέλιξης τους για κάποιο διάστημα, πριν ληφθούν αποφάσεις για το μέλλον τους. Μπορεί να διαρκέσει από 6 εβδομάδες έως 2 χρόνια. Σκοπό έχει να βοηθήσει το παιδί, μέσω της εμπειρίας του οικογενειακού περιβάλλοντος, να ξεπεράσει τις δυσκολίες του. Επίσης να βοηθήσει τους γονείς να δημιουργήσουν τις κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης για την ευημερία την δική τους και του παιδιού τους.

Αν τα παιδιά δεν επιστρέψουν, μέσα στα χρονικά όρια της μεσοπρόθεσμης αναδοχής, έχει διαπιστωθεί, πως παραμένουν στην παιδική προστασία για μεγάλο χρονικό διάστημα.

ε) Μακροπρόθεσμη αναδοχή

Αφορά παιδιά που τοποθετούνται για πολλά χρόνια ή μόνιμα σε ανάδοχες οικογένειες, πολλές φορές μέχρι να ενηλικιωθούν. Αυτά τα παιδιά είτε δεν δίνονται για υιοθεσία από τους γονείς, οι οποίοι όμως δεν προτίθενται να τα πάρουν σύντομα, είτε δεν προσφέρεται οικογένεια να τα υιοθετήσει εξαιτίας πολύ σοβαρών ειδικών αναγκών που έχουν, ή οι συνεχιζόμενοι δεσμοί τους με τις φυσικές τους οικογένειες κρίνεται ότι εξυπηρετούνται καλύτερα στα πλαίσια μιας τοποθέτησης αναδοχής παρά υιοθεσίας. Επομένως τα παιδιά σε μακροπρόθεσμη αναδοχή μπορεί να διατηρούν επικοινωνία με τους φυσικούς γονείς τους και ενδέχεται να υιοθετηθούν αργότερα από τους ανάδοχους γονείς. Η μακροπρόθεσμη αναδοχή - λόγω του σκεπτικού της - είναι η πιο συνηθισμένη μορφή αναδοχής στην Ελλάδα.

στ) Αναδοχή Φιλοξενίας

Γίνεται συνήθως σαββατοκύριακα και κατά τη διάρκεια των σχολικών διακοπών και χρησιμοποιείται κυρίως για τα παιδιά της ιδρυματικής προστασίας.

ζ) Συγγενική Αναδοχή

Αναφέρεται σε περίπτωση που οι γονείς δεν μπορούν να φροντίσουν το παιδί και κάποιος από το συγγενικό περιβάλλον (θείος, θεία, γιαγιά κ.λ.π.) επιθυμεί να αναλάβει την φροντίδα του. Θεωρείται πολύ καλή περίπτωση και ίσως ο πιο αποτελεσματικός τύπος αναδοχής, γιατί το παιδί δεν χάνει την επαφή με τους γονείς του και βρίσκεται ανάμεσα σε πρόσωπα συγγενικά του.

η) Ιδιωτική αναδοχή

Οι ανάδοχοι γονείς επιλέγονται από τους βιολογικούς και μισθώνονται για την φύλαξη και φροντίδα των παιδιών. Το επίδομα σ'αυτήν την περίπτωση πληρώνουν οι φυσικοί γονείς. Θεωρητικά όμως, είναι απαραίτητη η έγκριση και εποπτεία μιας οργάνωσης ειδικά όσο αφορά την καταλληλότητα των αναδόχων.

θ) Αναδοχή Ημέρας

Αφορά παιδιά που το βράδυ επιστρέφουν στο σπίτι τους.

Αυτοί είναι οι παραδοσιακοί τύποι αναδοχής οι οποίοι έχουν "θεραπευτικό" χαρακτήρα με την ευρεία έννοια, δηλαδή με την έννοια ότι τοποθετώντας ένα παιδί, που η οικογένεια του ή το ίδιο περνάει κρίση, σε ένα ομαλό σταθερό θετικό οικογενειακό περιβάλλον αναμένεται να βοηθηθεί το παιδί και να ξεπεράσει την κρίση. Υπάρχει όμως και η πιο αυστηρά θεραπευτική μορφή αναδοχής: η "επαγγελματική" ή "εξειδικευμένη" αναδοχή η οποία αναπτύχθηκε αισθητά τα τελευταία 20 χρόνια σε Αμερική και Ευρώπη. Τα χρονικά όρια αυτού του τύπου κυμαίνονται από λίγους μήνες έως δύο χρόνια και είναι πάντοτε εξ' αρχής προσδιορισμένα. Οι ανάδοχοι γονείς απαιτείται να ακολουθούν συγκεκριμένες οδηγίες "θεραπευτικής" αντιμετώπισης του παιδιού, οι οποίες τους δίνονται από ειδικούς (ψυχολόγους, ψυχιάτρους, κοινωνικούς λειτουργούς κ.α.)

Η λέξη "επαγγελματική" χρησιμοποιείται ως μέρος της έκκλησης για να προσδώσει:

- αυξημένο κύρος : γιατί οι γονείς “μπαίνουν” ενεργά στο ρόλο του επαγγελματία.
- υλική αμοιβή : οι γονείς αμοίβονται με μισθό και όχι με το “παραδοσιακό” επίδομα.
- πρόγραμμα εκπαίδευσης
- συνεχή στήριξη πριν και κατά την διάρκεια της τοποθέτησης.
- αυστηρά συγκεκριμένοι στόχοι για την ψυχολογική αποκατάσταση του παιδιού.

Τέλος, κλείνοντας με τις μορφές που μπορεί να έχει μία αναδοχή σήμερα, αξίζει να σημειωθεί, σύμφωνα με την Τ. Κουσίδου και την εισηγησή της στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Συνεδρίου για την Αναδοχή (Αθήνα, 1990), πως ορισμένες φορές κάποιες από τις μορφές αναδοχής έχουν στοιχεία υιοθεσίας και αντιστρόφως με αποτέλεσμα οι διαχωριστικές γραμμές μεταξύ υιοθεσίας και αναδοχής, να μην είναι ξεκάθαρες και να δημιουργείται σύγχυση. Για παράδειγμα: στην μακροχρόνια αναδοχή οι ανάδοχοι γονείς έχουν και την επιμέλεια του παιδιού και είναι οι μόνιμοι ψυχολογικοί γονείς του ή η υιοθεσία όπου το παιδί συνεχίζει να επικοινωνεί με τους φυσικούς του γονείς.

Η σύγχυση όμως αυτή, η οποία αποτελεί και σοβαρό πρόβλημα στην πραγματοποίηση αναδοχών, θα αναπτυχθεί εκτενέστερα στο κεφάλαιο “Ψυχοκοινωνικές διαστάσεις της αναδοχής”.

Είδη αναδοχής: ανάλογα με το είδος της επικοινωνίας μεταξύ της βιολογικής και της ανάδοχης οικογένειας ο Trieliotis (1989), διακρίνει την εγκλείουσα και την αποκλείουσα αναδοχή.

• ανοιχτή ή εγκλείουσα: βασίζεται στην ετοιμότητα των αναδόχων γονέων για συνεργασία με τα μέλη της βιολογικής οικογένειας του παιδιού, τους οποίους αντιμετωπίζουν θετικά. Επικρατεί η άποψη ότι οι ανήλικοι καλό είναι να συναντιούνται με τους γεννήτορες τους. Η έμφαση δίνεται στην ανάγκη του παιδιού να αποκτήσει μια αληθινή αίσθηση τη παρούσας κατάστασης, της ταυτότητας και της προηγούμενης ιστορίας του, μέσα σε ένα πλαίσιο αγάπης, διευκολύνοντας έτσι σε μεγάλο βαθμό την αποκατάσταση του στην βιολογική του οικογένεια.

• κλειστή ή αποκλείουσα: περιορίζει το παιδί μέσα στην ανάδοχη οικογένεια, ενώ αποκλείει άλλες σχέσεις με τα μέλη της βιολογικής του οικογένειας. Οι ανάδοχοι βλέπουν τα παιδιά σαν “δικά τους”, θέλουν, τις περισσότερες φορές να προχωρίσουν σε υιοθεσία, ενώ υποστηρίζουν ότι οι βιολογικοί γονείς δεν έχουν το δικαίωμα να βλέπουν το παιδί. Τους χαρακτηρίζει μία εχθρική στάση προς τους βιολογικούς γονείς, ενώ είναι απρόθυμοι να μιλήσουν στα παιδιά για το παρελθόν τους. Οι “αποκλείοντες” ανάδοχοι συχνά αντιμετωπίζουν τις επισκέψεις των κοινωνικών λειτουργών σαν “απειλή”. Αυτού του είδους η αναδοχή είναι κατάλληλη για τα παιδιά που χρειάζονται ένα καταφύγιο από την επιρροή των βιολογικών γονέων, όταν αυτή λειτουργεί εις βάρος τους και όταν κρίνεται απαραίτητο να διαφυλαχθεί η σταθερότητα και η συνέχεια της τοποθέτησης.

4. Αναδοχή ατόμων με ειδικές ανάγκες .

Στις χώρες της Ευρώπης η αναδοχή ανηλίκων και νεαρών ατόμων με ειδικές ανάγκες έχει επεκταθεί σε μεγάλο βαθμό την τελευταία εικοσαετία. Πολιτικές κοινοτικής φροντίδας ενθαρρύνουν το κλείσιμο των ιδρυμάτων και την ανάπτυξη φροντίδας μέσα στην οικογένεια, με αποτέλεσμα να παρατηρείται αύξηση στον αριθμό των ανηλίκων με ειδικές ανάγκες που τοποθετούνται σε ανάδοχες οικογένειες.

Η κοινωνική εργασία με τα παιδιά αυτά είναι ένα δύσκολο αλλά αναγκαίο έργο για την εκπλήρωση της αναδοχής. Τα παιδιά που χρειάζονται ένα νέο οικογενειακό πλαίσιο είναι συγχυσμένα για το παρελθόν τους, ανασφαλή για το παρόν και αγχωμένα για το μέλλον τους.

Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στον τομέα αυτόν σχετίζεται με τη βοήθεια προς τα παιδιά ώστε να κάνουν σημαντικά βήματα προς το μέλλον τους. Η δυσκολία έγκειται στο ότι τα παιδιά πρέπει να μιλήσουν και να θυμηθούν στο βαθμό που είναι ικανά, λυπηρές και οδυνηρές εμπειρίες του παρελθόντος. Για το λόγο αυτό μόνο η συζήτηση δεν είναι αρκετή. Χρειάζονται ευέλικτες προσεγγίσεις για να κατανοήσουν τα συναισθήματα τους, την ηλικία, το νοητικό τους και δυναμικό τους επίπεδο. Ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να κατανοεί συνασθηματικά το παιδί σε αυτά που λέει

και κάνει, καθώς να αντιληφθεί πως νιώθει αντιμέτωπο με την αλλαγή και την ανασφάλεια.

Η γνώση και κατανόηση του παρελθόντος είναι σημαντική για την έννοια ταυτότητας του κάθε ατόμου και ιδιαίτερα για τα παιδιά που οι ζωές και οι σχέσεις τους έχουν διακοπεί, ενώ παράλληλα παρουσιάζουν ιδιαίτερα προβλήματα στη διανοητική και σωματική τους ανάπτυξη.

Παράλληλα ο κοινωνικός λειτουργός επιβάλλεται να είναι ενημερωμένος για το πρόβλημα υγείας του κάθε παιδιού και να παρέχει έγκυρες πληροφορίες, συμβουλές και υποστήριξη στα μέλη της αναδοχής, για τα θέματα που σχετίζονται με τις ειδικές ανάγκες του ανηλίκου.

Οι βιολογικοί και οι ανάδοχοι γονείς των ανηλίκων αυτών αντιμετωπίζουν με τη σειρά τους αρκετά προβλήματα, είτε σε πρακτικό επίπεδο φροντίδας του παιδιού, είτε συναισθηματικά, όπως απομόνωση, ανικανότητα, κλπ και για το λόγο αυτό χρειάζονται ξεκάθαρη ενημέρωση και πληροφόρηση, είτε για τον τύπο του προβλήματος του παιδιού, τις αιτίες και συνέπειες του, είτε για την αντιμετώπιση και θεραπεία του συγκεκριμένου προβλήματος ή ειδικής ανάγκης.

Θέματα που ενδιαφέρουν τους γονείς των παιδιών με ειδικές ανάγκες είναι συμβουλευτική υποστήριξη και πληροφόρηση για επιδόματα ή παροχές υπηρεσιών, για εξειδικευμένο εξοπλισμό ή βοηθήματα για προβλήματά επικοινωνίας και διαταραχών στην συμπεριφορά του παιδιού. Επιπρόσθετα, οι ανάδοχοι γονείς χρειάζονται υποστήριξη σε θέματα, που συνδέονται με την ίδια την αναδοχή, λ.χ. όπως το να εξηγήσουν σε ένα παιδί με νοητική υστέρηση τους λόγους για τους οποίους ήρθε στην ανάδοχη οικογένεια τους ή πως να διατηρήσει την επαφή με τη βιολογική του οικογένεια. Αν το παιδί ζούσε προηγουμένως σε ίδρυμα, τότε οι ανάδοχοι γονείς χρειάζονται συμβουλευτική υποστήριξη για να χειριστούν τα βαθιά ριζωμένα συμπτώματα του ιδρυματισμού στη συμπεριφορά του και να βοηθήσουν ώστε να αποβληθούν από αυτή, στο μεγαλύτερο βαθμό.

Ένας σημαντικός τρόπος υποστήριξης βιολογικών ή αναδόχων γονέων παιδιών με ειδικές ανάγκες είναι η παροχή υπηρεσιών αναδοχής ανακούφισης. Ένα προγραμματισμένο <<διάλειμμα>> στην εντατική παροχή φροντίδας στα παιδιά αυτά βοηθάει πάρα πολύ τους γονείς, ενώ παράλληλα είναι πολύτιμο και για το παιδί, καθώς επεκτείνει τον κύκλο γνωριμιών του και του παρέχει νέες εμπειρίες.

Συγκεκριμένα αυτό το είδος αναδοχής αποσκοπεί να προσφέρει βραχυπρόθεσμη περίθαλψη σε παιδιά με ειδικές ανάγκες, μέσα από την ανάπτυξη ενός συνδέσμου αναδόχων οικογενειών, που μπορούν να παρέχουν ημερήσια φροντίδα, απασχόληση, διανυκτέρευση για ορισμένα χρονικά διαστήματα.

Ένας άλλος τομέας που απασχολεί τους κοινωνικούς λειτουργούς στην αναδοχή ανήλικων με ειδικές ανάγκες είναι ο εντοπισμός αναδόχων οικογενειών, για μακροχρόνια αναδοχή ή αναδοχή ανακούφισης.

Αρχικά, μπορούν να αναζητήσουν ανάδοχους γονείς σε αυτούς που προσεγγίζουν την κοινωνική υπηρεσία προκειμένου να πληροφορηθούν για την αναδοχή και εκδηλώσουν ενδιαφέρον για συμμετοχή σε ανάλογα προγράμματα. Σύμφωνα με τον J. Triseliotis (1980), συνήθως πρόκειται για άτεκνα ζευγάρια που επιθυμούν να αναλάβουν τη φροντίδα ενός παιδιού, χωρίς να έχουν σκεφτεί την πιθανότητα της αναδοχής παιδιού με ειδικές ανάγκες. Πολλοί κοινωνικοί λειτουργοί υποστηρίζουν εμπειρικά ότι υπάρχει ένας αριθμός ζευγαριών που είναι πρόθυμοι και ικανοί να προχωρήσουν σε τέτοιο είδος αναδοχής και να αντλήσουν ικανοποίηση από αυτό.

Η προσέγγιση ατόμων, που δεν έχουν σχέση με την κοινωνική υπηρεσία είναι μία ακόμη εργασία για τον κοινωνικό λειτουργό. Διαφημίσεις και άρθρα σε εφημερίδες και περιοδικά, αφίσες, ομιλίες σε ομάδες ή στην τηλεόραση, ευρύτερη αξιοποίηση των Μ.Μ.Ε. μέσα από εκστρατείες ενημέρωσης, χρήση της νέας τεχνολογίας, όπως Internet κ.λ.π.

Η απευθείας κοινωνική εργασία με την κοινότητα είναι ακόμη μία μέθοδος στρατολόγησης αναδόχων γονέων. Με τον τρόπο αυτό μπορούν να προσφέρουν τις οικογένειες τους για αναδοχή ή συνδέσμους με ενδιαφερόμενους γονείς. (Κουσίδου Τ., 1985)

Από τη στιγμή που θα βρεθούν οι οικογένειες και το κατάλληλο παιδί για κάθε μία από αυτές, τότε θα πρέπει να μάθουν να συμβιώνουν. Πριν την τοποθέτηση του παιδιού προηγούνται επισκέψεις της ανάδοχης οικογένειας στο περιβάλλον του ανηλίκου, κοινές δραστηριότητες, απλές διανυκτερεύσεις στο σπίτι των αναδόχων γονέων, ώστε και οι δύο πλευρές να γνωριστούν καλύτερα.

Η εισαγωγική αυτή περίοδος είναι πολύ σημαντική καθώς παρέχει ενδείξεις για το μέλλον της τοποθέτησης, και για τις αλληλεπιδράσεις και δυναμικά πεδία που είναι πιθανόν να δημιουργηθούν στην περαιτέρω πορεία εξέλιξης της.

Παρόλα αυτά όμως ή εκμάθηση της συμβίωσης απαιτεί χρόνο παράλληλα με την εμπλοκή και κινητοποίηση όλων των ενδιαφερόμενων μελών, με την αλλαγή και προσαρμογή, καθώς το αποτέλεσμα της σύνδεσης είναι μία καινούργια διαφορετική οικογένεια.

Στα αρχικά στάδια της τοποθέτησης μπορεί να εκδηλωθούν δυσκολίες από απλές παρεξηγήσεις και παρανοήσεις της συμπεριφοράς των ανηλίκων με ειδικές ανάγκες. Γονείς και παιδιά χρειάζονται χρόνο για να συντονιστούν στον τρόπο που επικοινωνούν, λεκτικά και μη.

Από την άλλη πλευρά οι ανήλικοι δοκιμάζουν τα όρια αντοχής των αναδόχων, με διάφορους τρόπους, ανάλογα με τα παρελθοντικά βιώματα και αυτοαντίληψη τους και με την αυτοπεποίθηση και προσδοκίες των αναδόχων γονέων τους. Μορφές δοκιμασίας είναι η άρνηση για ύπνο και συμμετοχή στις οικογενειακές δραστηριότητες, άρνηση παραδοχής των αναδόχων γονέων, επιθετικότητα. Οι γονείς στο στάδιο αυτό, εκτός από κατανόηση της ανάγκης του παιδιού να δοκιμάσει τα όρια της σχέσης του μαζί τους, χρειάζονται μεγάλη συναισθηματική και σωματική αντοχή, τη συμπαράσταση και υποστήριξη από τον κοινωνικό λειτουργό καθώς και από το ευρύτερο δίκτυο τους.

Για την αντιμετώπιση παρόμοιων προβλημάτων, ο J. Triseliotis (1980), τονίζει ότι ο κοινωνικός λειτουργός καλό είναι να επικεντρώνεται στα ακόλουθα σημεία:

1. Πρόληψη συναισθηματικών προβλημάτων η οποία γίνεται με την παροχή συνεχούς υποστήριξης, μέσω υπηρεσιών διατήρησης της σταθερότητας της

ανάδοξης οικογένειας και κινητοποίησης του ανήλικου προς ενεργητική και συμμετοχική δραστηριότητα.

2. Προβολή θετικών προτύπων και ρόλων προς τα παιδιά με ειδικές ανάγκες.
3. Υποστήριξη θεραπευτικών και αναμορφωτικών διαδικασιών μέσα από την εξασφάλιση προστατευτικού πλαισίου της οικογένειας και αξιοποίηση των πηγών της κοινότητας, ώστε να κατευθύνουν τα παιδιά προς θετικές μορφές εκδήλωσης συμπεριφοράς και εξέλιξης της.

5. Συστατικά στοιχεία - μέλη της Αναδοχής

Στην ανάδοχη φροντίδα, το παιδί, η ανάδοχη οικογένεια, η βιολογική οικογένεια (εάν αυτή υπάρχει, γιατί μπορεί να υπάρχει και περίπτωση που η φυσική οικογένεια εκλείπει εντελώς) και η κοινωνική οργάνωση, αποτελούν το μέρος της ολικής διεργασίας που πραγματοποιείται.

Κάθε ένα μέρος έχει τα δικά του ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τη δική του δυναμική. Στη συνέχεια κάθε ένα από αυτά τα τέσσερα μέρη θα παρουσιαστεί χωριστά χωρίς να εξεταστεί, επί του παρόντος η σχέση μεταξύ τους ή η σχέση με την εργασία που πρέπει να γίνει.

i) Το Παιδί

Τα παιδιά που τοποθετούνται σε ανάδοχες οικογένειες είναι:

- Παιδιά με σωματικές ή νοητικές αναπηρίες, που η υιοθεσία τους δεν είναι δυνατή ή παιδιά που στερούνται τον ένα ή και τους δύο γονείς λόγω θανάτου, ασθένειας, διαζυγίου, φυλάκισης, εγκατάλειψης, αδιαφορίας κ.α.
- Παιδιά που ειδικοί δυσμενείς ιατροκοινωνικοί λόγοι επιβάλλουν την απομάκρυνση τους από την ίδια τους την οικογένεια, όταν αυτή κρίνεται ακατάλληλη ή επικίνδυνη για τη σωματική και ψυχική τους υγεία (κακοποιημένα, παραμελημένα, γονείς ψυχασθενείς, ιερόδουλες μητέρες κ.λ.π.).
- Παιδιά που γεννήθηκαν χωρίς γάμο των γονέων τους, είτε δίνονται για υιοθεσία είτε όχι, που οι κοινωνικές συνθήκες δεν συνηγορούν να μείνουν στην οικογένεια τους, καθώς επίσης τα έκθετα.

- Παιδιά που ζουν σε ίδρυμα κλειστής περίθαλψης και φιλοξενούνται προσωρινά σε ανάδοχες οικογένειες, γιορτές και Σαββατοκύριακα.
- Παιδιά που τοποθετούνται προσωρινά, έως ότου υιοθετηθούν.

Με οποιοδήποτε τρόπο κι αν βρεθεί ένα παιδί να τοποθετηθεί σε μία ανάδοχη οικογένεια, σημαίνει ότι έχει ανάγκη να καλυφθούν οι ψυχολογικές, σωματικές και κοινωνικές ανάγκες του. Απ' αυτή τη στιγμή το παιδί θεωρείται "προστατευόμενο" και έχουν ήδη αρχίσει να γίνονται σταθερά σχέδια για το μέλλον του, αφού η παρέλευση του χρόνου είναι σε όλες τις περιπτώσεις επιβαρυντική για το παιδί. Όλες οι ενέργειες πρέπει να αποβλέπουν στο συμφέρον του παιδιού.

Το παιδί βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος και ο βασικός σκοπός είναι η κάλυψη όλων των αναγκών του και ο σχεδιασμός ενός αποδοτικού μέλλοντος γι' αυτό. Οι ανάγκες του παιδιού πρέπει να είναι γνωστές σε οποιονδήποτε έχει την ευθύνη να προγραμματίσει το μέλλον ενός παιδιού. Η Pringle (1975) οδηγούμενη κυρίως από εμπειρικές μελέτες συμπεραίνει ότι υπάρχουν 4 βασικές συναισθηματικές ανάγκες που πρέπει να καλυφθούν, προκειμένου τα παιδιά να εξελιχθούν σε ικανούς και υπεύθυνους ενήλικες:

- α) Η ανάγκη για αγάπη και ασφάλεια, που είναι ίσως η πιο σημαντική και από την άποψη ότι αποτελεί την βάση για ανάπτυξη μιας θετικής ταυτότητας και της ικανότητας για εποικοδομητικές σχέσεις με πολλούς ανθρώπους. Η αγάπη και η ασφάλεια περιλαμβάνουν εμπειρίες καλής σωματικής φροντίδας, προστασίας από κίνδυνο, τρυφερότητας, σταθερότητας και γενικά ενός περιβάλλοντος όπου το παιδί νιώθει ασφαλές και έχει το συναίσθημα ότι "ανήκει".
- β) Η ανάγκη των παιδιών για εξερεύνηση και λήψη ερεθισμάτων από νέες γνώσεις και εμπειρίες για να αναπτύξουν τη νόηση τους, την αυτοπεποίθηση τους και κάποια αίσθηση ελέγχου του κόσμου στον οποίο ζουν. Γι' αυτό χρειάζονται ευκαιρίες για παιχνίδι, κοινωνική συναναστροφή, για ανάπτυξη λόγου.
- γ) Η ανάγκη του παιδιού για έπαινο και αναγνώριση, αυτά βοηθούν το παιδί μεσά στα πλαίσια της συνολικής συναισθηματικής, κοινωνικής, πνευματικής μάθησης

του να χειριστεί και να αντιμετωπίσει περιόδους ματαίωσης, σύγκρουσης, απογοήτευση και σύγχυση.

δ) Η ανάγκη του παιδιού για ανάπτυξη του συναισθήματος ευθύνης μέσω της προσωπικής ανεξαρτησίας.

Οι ανάγκες αυτές δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσα σε ένα ιδρυματικό περιβάλλον ή σε συνθήκες όπου οι σχέσεις γονέων - παιδιών είναι προβληματικές, συνεχώς διακοπτόμενες ή όταν αλλάζουν τα πρόσωπα που φροντίζουν το παιδί.

Επισημαίνεται, δηλαδή το μέγεθος της σημασίας που έχει για το παιδί η έννοια της μονιμότητας του οικογενειακού περιβάλλοντος. Επίσης η κάλυψη αυτών των αναγκών πρέπει να προσαρμόζεται στα γνωρίσματα, στην προσωπικότητα και στις ικανότητες του κάθε παιδιού.

Ανάλογα με την ηλικία του αναδόχου παιδιού και με τη γενικότερη ψυχοκοινωνική του ανάπτυξη, το κάθε παιδί αντιλαμβάνεται με το δικό του προσωπικό τρόπο τη σημασία της απομάκρυνσης του από τη βιολογική του οικογένεια και της ανάδοχης τοποθέτησης του.

- 0 - 5 ετών

Τα βρέφη που τοποθετούνται σε ανάδοχη οικογένεια σχηματίζουν κανονικές σχέσεις γονέα - παιδιού. Οι τραυματικές εμπειρίες σε αυτό το στάδιο μπορούν να έχουν συνέπεια για την υπόλοιπη ζωή του παιδιού. Ακόμη και τα βρέφη μηνών που έχουν υποστεί ανάλογες εμπειρίες, υποσυνείδητα συμπεριφέρονται διαφορετικά σε αυτούς που τις προκάλεσαν, από ότι στους άλλους. Τα παιδιά αυτής της ηλικίας θεωρούν όποιον τους παρέχει φροντίδα ως την οικογένεια τους. Δεν μπορούν να καταλάβουν τη σύνδεση με τη βιολογική οικογένεια με την οποία δεν έχουν ζήσει μαζί. Η ασφάλεια σωματική και ψυχολογική είναι η μεγαλύτερη ανάγκη του παιδιού. (Παρασκευόπουλος, 1981). Η σκέψη των παιδιών προσχολικής ηλικίας χαρακτηρίζεται από φανταστικά στοιχεία και εγωκεντρισμό.

- 5- 7 ετών

Η αύξηση του εγκεφάλου, ανάμεσα στις ηλικίες των 5 - 7 χρονών θέτουν τη λειτουργία για μια πιο ώριμη σκέψη, μαζί με την ανάπτυξη της λογικής

αμοιβαιότητας. Μέχρι την ηλικία των 7 ετών τα παιδιά αναγνωρίζουν ως <<οικογένεια>> αυτούς που ζουν μαζί τους. Μετά το 8ο έτος αναγνωρίζουν ότι οι οικογένειες καθορίζονται από τους δεσμούς αίματος. Η αυτοαντίληψη σχετίζεται με τις νοητικές δεξιότητες. Το παιδί καθορίζει σωματικά τον εαυτό του.

- 7 ετών - εφηβεία

Τα παιδιά ξεκινούν να συλλέγουν πληροφορίες από ποικιλία πηγών και παρουσιάζουν τις δικές τους ερμηνείες. Δεν θέλουν να ξεχωρίζουν, αλλά να είναι <<φυσιολογικά >>. Το να μην ζουν με τις βιολογικές τους οικογένειες σημαίνει για αυτά ότι είναι διαφορετικά γεγονός που το ερμηνεύουν αρνητικά. Σε αυτό το στάδιο ανάπτυξης αντιλαμβάνονται συναισθηματικά τη σημασία της απώλειας των βιολογικών γονέων. Η αίσθηση απώλειας συνοδεύεται από θλίψη και εκδηλώνεται μέσα από: σύγχυση, απομόνωση, ξεσπάσματα οργής. (Triseliotis, 1989)

Γίνεται εμφανής η σημασία του βιολογικού πατέρα και τα παιδιά αισθάνονται την έννοια της γενετικής σύνδεσης με τα μέλη της βιολογικής οικογένειας.

- Εφηβεία

Αναπτύσσεται η αφηρημένη και υποθετική σκέψη. Οι έφηβοι αντιλαμβάνονται τις νόμιμες διαδικασίες ή επιπλοκές της αναδοχής. Θέματα ταυτότητας γίνονται εμφανή όπως:

- α) σωματική ταυτότητα (εμφάνιση, σωματική ωρίμανση)
- β) ψυχολογικό εγώ
- γ) κοινωνικό εγώ
- δ) ηθικές αξίες

Αναδύονται ζητήματα σεξουαλικότητας, παράλληλα με αυτά της ταυτότητας, ενώ επανεμφανίζονται θέματα απώλειας των βιολογικών γονέων. Τα παιδιά που άφησαν απότομα την βιολογική τους οικογένεια, χωρίς καμιά προετοιμασία, αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες κατά την ενηλικίωση τους.

Υπάρχει έντονη ανάγκη, στο στάδιο αυτό, να μάθουν να διατηρούν σχέσεις με τους ανθρώπους με τους οποίους δεν ζουν μαζί. (Πολομαρκάκη, 1992).

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι: η προσαρμογή του παιδιού στην ανάδοχη οικογένεια από την οποία θα εξαρτηθεί η έκβαση της αναδοχής, είναι πιο εύκολη στα μικρά παιδιά των δύο χρόνων και δυσκολότερη στα μεγαλύτερα και κυρίως στους εφήβους.

Σύμφωνα με τον J. Triseliotis (1989), όσο μεγαλύτερη είναι η ηλικία του παιδιού όταν αποχωρίζεται την μητέρα του, τόσο ο κίνδυνος αποτυχίας της αναδοχής αυξάνεται και μάλιστα ηλικίες από τα 5 έως τα 7 αναφέρονται ως ιδιαίτερα ευαίσθητες. Έτσι ένα παιδί που τοποθετήθηκε πριν την ηλικία των 2 ετών, θα δημιουργήσει μια διαφορετικού είδους σχέση με τους ανάδοχους γονείς, από αυτή που θα δημιουργήσει ένα παιδί που τοποθετήθηκε μετά την ηλικία των 5 ετών.

Σ' αυτό το σημείο είναι βασικό να τονιστεί ότι η αναγνώριση και η ανταπόκριση στις ανάγκες του αναδεχόμενου παιδιού προϋποθέτουν την ύπαρξη υγιούς και ζεστού περιβάλλοντος οικογενειακών υποκατάστατων, χωρίς συνεχείς διακοπές, αποχωρισμούς και αλλαγές προσώπων που φροντίζουν το παιδί.

Επίσης σύμφωνα με την Ε. Πολομερκάκη (1992), η ύπαρξη και ανάπτυξη μιας υγιούς προσωπικότητας προϋποθέτει μία μόνιμη και σταθερή (μη διακοπτόμενη) φροντίδα και σχέση του παιδιού με την μητέρα του ή το υποκατάστατο της.

Οι Tizard και Hodges (1978) έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι παιδιά που έχουν εμπειρία φροντίδας από πολλά και εναλλασσόμενα πρόσωπα τείνουν να αναπτύσσουν συναισθηματικές και διαπροσωπικές δυσκολίες.

Σύμφωνα με τον J. Triseliotis (1989), είναι απαραίτητο να διευκρινιστεί ότι οι ψυχολογικές επιπτώσεις των μακροχρόνιων τοποθετήσεων των παιδιών σε ανάδοχες οικογένειες διαφέρουν από τις βραχυχρόνιες και μεσοχρόνιες. Στις δύο τελευταίες τα παιδιά προσδοκούν να επανέλθουν στη φυσική τους οικογένεια, ενώ στις μακροχρόνιες, συχνά δεν έχουν επικοινωνία και ψυχολογικούς δεσμούς με τους βιολογικούς γονείς και βασανίζονται μόνα τους να βρουν τρόπους να εδραιώσουν τους δεσμούς τους με τους ανάδοχους γονείς. Επίσης, σύμφωνα με τον ίδιο, οι πιθανότητες να επιστρέψει ένα παιδί στην βιολογική του οικογένεια μειώνονται σημαντικά όσο περνάει ο καιρός και ιδιαίτερα μετά από 18 έως 24 μήνες

απομάκρυνσης του παιδιού από το σπίτι του, οι πιθανότητες να επιστρέψει πλησιάζουν τον μηδενισμό.

Ένα άλλο στοιχείο που χαρακτηρίζει τα ανάδοχα παιδιά και χρειάζεται να προσεχθεί ιδιαίτερα για την ομαλή εξέλιξη τους, είναι η διαμόρφωση της ταυτότητας του. Γι' αυτό θα γίνει εκτενέστερη αναφορά στη συνέχεια. (*Ψυχοκοινωνικές Διαστάσεις Αναδοχής*). Εδώ μόνο θα τονιστεί ότι είναι πολύ σημαντικό για τη ζωή του παιδιού να γνωρίζει για το παρελθόν του και τη γενεολογία του καθώς και να γνωρίζει πως έφτασε σε άλλη οικογένεια από τη βιολογική του. Όλα τα παιδιά επιθυμούν να μάθουν περισσότερα στοιχεία για τους βιολογικούς γονείς τους και να τους γνωρίσουν καλύτερα. Έχουν την ανάγκη για αίσθηση των γενεολογικών τους ριζών που θα τα βοηθήσει να οριοθετήσουν την ατομική τους ταυτότητα.

Είναι ένα κομμάτι με ιδιαίτερη σημασία, γιατί ακόμα και σήμερα συμβαίνει συχνά τα παιδιά αυτά να αγνοούν τις απαραίτητες εξηγήσεις και αποκαλύψεις για τη ζωή τους. Ο Triseliotis (1980) υποστηρίζει ότι αναπτύσσοντας την έννοια της προσωπικής ταυτότητας τα ανάδοχα παιδιά χρειάζονται να μπορούν να απαντούν στις ακόλουθες τρεις ερωτήσεις για τους εαυτούς τους:

- α) ποιος /-α είμαι;
- β) που βρίσκομαι;
- γ) σε ποιόν ανήκω;

Επίσης σημαντική είναι να τονιστεί η δυσκολία του ανάδοχου παιδιού να κατανοήσει και να ισορροπήσει στην κατάσταση που "μοιράζεται" ανάμεσα στην οργάνωση, στους ανάδοχους γονείς και τους βιολογικούς γονείς του. Εμπειρικά αναφέρεται ότι το παιδί ταυτίζεται με την έννοια των γονιών του, ανάλογα με το ποιος το μεγαλώνει, ποιος το φροντίζει και δείχνει ενδιαφέρον. Είναι χαρακτηριστικό ότι τα ανάδοχα παιδιά φωνάζουν αυθόρμητα τους ανάδοχους γονείς "μαμά" και "μπαμπά".

Κλείνοντας είναι απαραίτητο να αναφερθούν τα κύρια χαρακτηριστικά των αναδόχων παιδιών που συμβάλλουν στην επιτυχία της ανάδοχης τοποθέτησης

- α) γνώση - κατανόηση της βιολογικής - ανάδοχης οικογένειας
- β) απουσία σοβαρών προβλημάτων συμπεριφοράς

- γ) ανάδοχη τοποθέτηση σε οικογένεια που δεν έχει δικά της παιδιά ίδιου φύλλου και ηλικίας με τα ανάδοχα
 - δ) καλή προετοιμασία ανηλίκου, πριν την τοποθέτηση
 - ε) νεαρό ηλικίας ανάδοχου ανηλίκου.
- (J. Triseliotis, T. Κουσίδου, 1989)

ii.) Οι Βιολογικοί Γονείς

Οι βιολογικοί γονείς επηρεάζουν σημαντικά την έκβαση της αναδοχής καθώς και την επανασύνδεση ή μη του παιδιού μαζί τους.

Η εμπειρία της κρατικής παρεμβάσης στην βιολογική οικογένεια και της απομάκρυνσης του παιδιού αποτελεί μία τραυματική και επώδυνη διαδικασία. Όταν κάποια οικογένεια ζητά βοήθεια, εκτός του πλαισίου λειτουργίας της, υπάρχει πάντα έντονο το συναίσθημα της αποτυχίας εκπλήρωσης του ρόλου της. Το συναίσθημα αυτό επιδεινώνεται περισσότερο όταν μία κοινωνική υπηρεσία τη χαρακτηρίζει “ακατάλληλη” ή “ανάξια” ή όταν σταματά να λαμβάνει τις καθημερινές αποφάσεις για το παιδί.

Σύμφωνα με τον J. Triseliotis (1989), οι βιολογικοί γονείς έχουν εξίσου έντονο το συναίσθημα της απώλειας που εκφράζεται με οδύνη και πένθος, ενώ σε περιπτώσεις κρατικής ή ιδιωτικής παρέμβασης χαρακτηρίζονται ως εκδικητικοί ή πικρόχολοι.

Για τους λόγους αυτούς έχουν έντονη την ανάγκη συναισθηματικής κατανόησης της απώλειας τους και βοήθειας ώστε να επεξεργάζονται τόσο αυτήν όσο και τα συναισθήματα αποτυχίας τους ως γονέων, ενοχής και θυμού.

Η συμπεριφορά, λοιπόν και η συμβολή τους στην αναδοχή και στοιχεία όπως συχνότητα της επαφής με το παιδί, το συνεχιζόμενο ενδιαφέρον, η συνεργασία τους σχετίζονται άμεσα με τη διαδικασία και με το αποτέλεσμα της ανάδοξης τοποθέτησης.

Αυτό ακριβώς υποστηρίζει και ο J. Triseliotis (1989), τονίζοντας την μελέτη στο Strachclyde, η οποία αποδεικνύει ότι υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ της γονικής συμπεριφοράς (επισκέψεις, επικοινωνία, συνεργασία) και του επιτυχημένου

αποτελέσματος της αναδοχής. Η σύμβολη των επισκέψεων επηρεάζει τα παιδιά με δύο τρόπους: πρώτον, η συχνότητα των επισκέψεων και το συνεχιζόμενο ενδιαφέρον επιταχύνουν την επιστροφή του παιδιού στην οικογένεια του και δεύτερον, οι επισκέψεις αυτές φαίνεται να συνηγορούν στην ευημερία του παιδιού.

Είναι βασικής σημασίας η ανάμιξη των βιολογικών γονέων από την πρώτη στιγμή, στη συνολική διαδικασία, η γνωριμία τους με την ανάδοχη οικογένεια, η επικοινωνία μ'αυτήν και το παιδί τους, αντίληψη και κατανόηση ότι ο απόγονος τους δεν χάνει την ταυτότητά του. Επιβάλλεται να τους καταστεί σαφές ότι ο κύριος στόχος της αναδοχής είναι η επανασύνδεση του παιδιού μαζί τους, όταν ξεπεραστούν τα προβλήματα, που οδήγησαν στην απομάκρυνσή του.

Μελέτες των Jenkin - Norman (1986) έχουν αποδείξει ότι υπάρχει η τάση για γρηγορότερη επιστροφή στο σπίτι, αν όταν στην έναρξη της αναδοχής, οι βιολογικοί γονείς εκφράζουν θυμό ή λύπη και ανησυχούν για τα παιδιά τους. Γονείς που ήταν απασχολημένοι με τους εατούς τους κι παρουσίαζαν έλλειψη κινητοποίησης λόγω ηττοπάθειας ή παθητικότητας έχουν λιγότερες πιθανότητες να τα πάρουν πίσω.

Τέλος, μεγάλη και καθοριστική σημασία έχει η σχέση και συνεργασία τους με τον κοινωνικό λειτουργό, η ηθική και υλική στήριξη τους από αυτόν, ώστε να κάνουν επανορθωτικές προσπάθειες για την επιστροφή του παιδιού κοντά τους. Σε καμιά περίπτωση δεν λαμβάνονται στοιχεία διαμονής και ταυτότητας της ανάδοχης οικογένειας καθώς τηρείται το απόρρητο, ενώ οι επισκέψεις και επαφές γίνονται μέσα στα πλαίσια και χώρο της κοινωνικής οργάνωσης. Σε ορισμένες Ευρωπαϊκές χώρες όμως, υπάρχει η άποψη ότι ορθό είναι, στις ανοιχτές μορφές αναδοχής, οι βιολογικοί γονείς να επισκέπτονται το παιδί στην οικία της ανάδοχης οικογένειας. (Triseliotis, 1985).

iii) Ανάδοχοι Γονείς

Ο ανάδοχος γονέας είναι ένα από τα βασικά μέλη του θεσμού της αναδοχής. Είναι ο άνθρωπος που αναλαμβάνει την πρωτοβουλία να συνεργαστεί με την κοινωνική υπηρεσία για να ανοίξει το σπίτι του σε ένα παιδί που έχει ανάγκη από ένα σταθερό,

ασφαλές και ζεστό οικογενειακό περιβάλλον. Από τις στάσεις, τα συναισθήματα και τους χειρισμούς του θα εξαρτηθεί, σε σημαντικό βαθμό, η επιτυχία της τοποθέτησης.

Τα κίνητρα του ανάδοχου γονέα είναι ποικίλα και διαφορετικά, όσο διαφορετικοί είναι μεταξύ τους οι ανάδοχοι γονείς. Κάποια άτομα βλέπουν την αναδοχή αναγκαία, λόγω κοινωνικής ευαισθητοποίησης και θέλησης για δράση, συμμετοχή και παρέμβαση στα κοινωνικά προβλήματα. Πιστεύουν ότι τα παιδιά υπό κρατική προστασία χρειάζονται να βρίσκονται με οικογένειες, παρά σε ιδρύματα και για το λόγο αυτό διαθέτουν τη δική τους οικογένεια. κάμποιοι άλλοι υποκινούνται να γίνουν ανάδοχοι γονείς λόγω του επιδόματος ή του μισθού που παρέχεται. Κάποιοι, σύμφωνα με τον Triseliotis (1989) ενώ ξεκινούν με βραχυπρόθεσμη αναδοχή, επιθυμούν στην συνέχεια να γίνουν μόνιμοι ανάδοχοι γονείς ή και να υιοθετήσουν τα παιδιά.

Είναι πλέον παραδεκτό ότι τα κίνητρα που ωθούν κάποιους ανθρώπους να γίνουν ανάδοχοι γονείς είναι τόσα πολλά, όσα και τα ενδιαφερόμενα άτομα. Αν και λαμβάνονται υπόψη στη διαδικασία κοινωνικής διερεύνησης και αξιολόγησης των υποψηφίων, μεγαλύτερη σημασία δίνεται στον τρόπο που μπορούν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους, παρά στο γιατί το κάνουν.

Ο Triseliotis (1979), υποστηρίζει ότι καλό είναι να δίνεται δέουσα προσοχή στα συνολικά χαρακτηριστικά των ανάδοχων γονέων και όχι μόνο στα κίνητρα τους. Με την άποψη αυτή συμφωνεί και η P. W. Cautley (1980), η οποία τόνισε τα χαρακτηριστικά των ανάδοχων γονέων που οδηγούν σε επιτυχημένο αποτέλεσμα, αυτά είναι τα ακόλουθα:

- 1) Ζεστή και ανοιχτή ιδιοσυγκρασία
- 2) Ασφάλεια στο γονικό ρόλο
- 3) Αποδοχή της βιολογικής οικογένειας
- 4) Ενεργή συμμετοχή στη φροντίδα του παιδιού
- 5) Χωρίς παιδιά προσχολικής ηλικίας ή παιδιά της ίδιας ηλικίας με το ανάδοχο παιδί
- 6) Εξοικείωση με τα παιδιά
- 7) Εμπειρία από γονείς, που αποτέλεσαν θετικά γονικά πρότυπα.

8) Προθυμία για συνεργασία με τον κοινωνικό λειτουργό

9) Γονικές δεξιότητες στο χειρισμό ειδικών θεμάτων συμπεριφοράς.

Σύμφωνα με την Τ. Κουσιδου (1992), ο ρόλος των ανάδοχων γονιών περιλαμβάνει πέντε τομείς ευθύνης και υποχρεώσεων:

- Ικανοποιητική κάλυψη των βιολογικών αναγκών του παιδιού με σταθερή φροντίδα
- Προσφορά αγάπης, ασφάλειας, αγωγής, ερεθισμάτων για νέες γνώσεις στο παιδί, ώστε να βοηθηθεί για να αναπτύξει το δυναμικό του και να βιώσει ικανοποιητικούς δεσμούς.
- Βοήθεια στο παιδί να αναπτύξει μία υγιή ταυτότητα πληροφορώντας, εξηγώντας και συνδέοντας το παρελθόν με το παρόν και το μέλλον
- Βοήθεια είτε στην αποκατάσταση του παιδιού σε άλλο οικογενειακό περιβάλλον, είτε στην επάνοδο του στη βιολογική του οικογένεια, είτε στην υιοθεσία του.
- Συνεργασία και χρησιμοποίηση της βοήθειας της κοινωνικής υπηρεσίας.

Το έργο τους έχει πολλές απαιτήσεις, μερικές από τις οποίες πρέπει να έχουν εκπληρωθεί πριν από την τοποθέτηση του παιδιού. Αρχικά, οι ανάδοχοι πρέπει να έχουν αναγνωρισθεί ως κατάλληλοι από την κοινωνική οργάνωση για το συγκεκριμένο παιδί: ένας κοινωνικός λειτουργός διερευνά την κατάσταση κατοικίας των ανυπόδοχων, ώστε να διαπιστωθεί ότι πληρεί τις προϋποθέσεις υγείας και ασφάλειας. Με την τοποθέτηση του παιδιού, οι ανάδοχοι γονείς αναλαμβάνουν τις ίδιες ευθύνες για τις καθημερινές δραστηριότητες του παιδιού, που έχουν όλοι οι γονείς.

Ο ρόλος του ανάδοχου γονέα όμως είναι θεμελιακά διαφορετικός από το ρόλο του βιολογικού. Η σχέση του αναδόχου με το παιδί είναι ξεκάθαρα προκαθορισμένη από το νόμο. Πριν από την τοποθέτηση οι γονείς υπογράφουν "συμβόλαιο", που καθορίζει το κύριο μέρος του έργου τους. Σε αντίθεση με τους βιολογικούς, δεν έχουν την επίσημη γονική μέριμνα ή επιμέλεια του ανήλικου: είτε φροντίζουν ένα παιδί για

λίγες εβδομάδες, είτε για αρκετά χρόνια, η επιμέλεια του παιδιού ανήκει στην κοινωνική οργάνωση. (J. Triseliotis, 1989).

Φροντίζουν για την ιατρική φροντίδα του παιδιού, υποστηρίζουν την ψυχολογική του ανάπτυξη, συνεργάζονται με τους βιολογικούς γονείς. Υπάρχουν για να ενθαρρύνουν να εξηγούν και να εκπαιδεύουν.

Οι ανάδοχοι γονείς επιβάλλεται να πληροφορηθούν για το πλήρες ιστορικό του παιδιού, τα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει, για τους βιολογικούς γονείς του και το δυναμικό τους, προκειμένου να μπορέσουν να συνεργαστούν αποτελεσματικά μαζί τους.

Αυτή η συνεργασία είναι και ένα από τα πιο σημαντικά αλλά και δυσκολότερα θέματα στην αναδοχή. Συχνά οι ανάδοχοι γονείς δεν δέχονται ή απορρίπτουν τους βιολογικούς γονείς του παιδιού, ή ακόμη αν τυπικά φαίνεται να τους αποδέχονται μπορεί να περνούν στο παιδί αρνητικά μηνύματα γι'αυτούς. Η Τ. Κουσίδου (1992), υποστηρίζει πως θα πρέπει να αναγνωρίζεται ότι πολλές φορές ζητάται από τους ανάδοχους γονείς το αδύνατο: δηλαδή να νιώσουν το παιδί σαν δικό τους, να το μεγαλώσουν με ισχυρά συναισθήματα που δένουν τους γονείς με τα παιδιά τους και συγχρόνως απαιτείται να το μοιραστούν με τους βιολογικούς γονείς και ίσως κάποια στιγμή να το αποχωρισθούν. Γι'αυτόν τον λόγο είναι μέγιστης σημασίας να είναι ξεκαθαρισμένο στους ανάδοχους γονείς ότι η αναδοχή δεν είναι μέσον για να λύσει κάποιος το πρόβλημα ατεκνίας του, με τον τρόπο που ενδεχομένως το λύνει η υιοθεσία.

Ασφαλώς η αναδοχή μπορεί να καλύψει την ανάγκη να μεγαλώσει κανείς ένα παιδί και μπορεί να καταλήξει σε υιοθεσία, αλλά δεν θα πρέπει να είναι ένας έμμεσος τρόπος για να επιτύχει κάποιος μία υιοθεσία γιατί τότε είναι βέβαιο ότι θα προκύψουν προβλήματα και για τον ανάδοχο γονέα και για το παιδί που ενδεχομένως θα βρεθεί σε σύγχυση (J. Triseliotis, 1980).

Ο ρόλος λοιπόν και το έργο του ανάδοχου γονέα χρήζουν απαιτητική και σύνθετη εργασία. Ο βαθμός της δυσκολίας αυτής καθώς και τα ανεπαρκή επιδόματα έχουν συντελέσει στη μείωση και έλλειψη των ανάδοχων γονέων, ενώ η ζήτηση αυξάνεται διαρκώς.

Επίσης, ένας από λόγους απόσυρσης υποψηφίων αναδόχων οικογενειών ή αποτυχίας των τοποθετήσεων παιδιών είναι η ακαμψία, η γραφειοκρατία και η οχύρωση πίσω από στερεότυπα που χαρακτηρίζουν μερικές φορές τις κοινωνικές οργανώσεις (Τ. Κουσίδου, 1992).

Έχει ζωτική σημασία το γεγονός ότι οικειοθελώς κάποια άτομα καθοδηγούν τα παιδιά της παιδικής προστασίας προς μία υγιή ανάπτυξη. Ο ρόλος του ανάδοχου γονέα απαιτεί μία συναισθηματική δέσμευση με το παιδί και παράλληλα την ικανότητα να αποφορτίζεται συναισθηματικά, μετά την αναχώρηση του παιδιού.

Ο ανάδοχος γονέας, σύμφωνα με τον Dr. Ner Littner (1979), είναι κάτι περισσότερο από ένα "πρόσωπο του παραμυθιού", που όλα πάνω του είναι μόνο όμορφα. Σαν όλους τους ανθρώπους, έτσι και αυτός έχει τα δυνατά του σημεία όπως έχει και τις αδυναμίες του. Σύμφωνα με τον ίδιο, οι πιέσεις που δέχονται οι ανάδοχοι γονείς κατά την διάρκεια της ανάδοχης τοποθέτησης, προέρχονται από:

- το παιδί
- τους βιολογικούς γονείς
- τον κοινωνικό λειτουργό και την οργάνωση.
- τον φόβο ότι θα χάσει το ανάδοχο παιδί του
- την δημιουργία μεταβολής της σχέσης ισορροπίας μέσα στην οικογένεια .

Κατά τον Littner οι πιέσεις αυτές που πιθανόν να δεχτεί ο ανάδοχος γονέας μπορούν να καμφθούν είτε όταν αποκτήσει ο ίδιος συνείδηση των προβλημάτων του είτε μέσα από την σχέση του ανάδοχου γονέα με τον κοινωνικό λειτουργό και την οργάνωση είτε μοιράζοντας τις εμπειρίες και τα συναισθήματά του με άλλους ανάδοχους γονείς.

Τέλος, κλείνοντας με την πολυπλοκότητα του ρόλου του ανάδοχου γονέα είναι σημαντικό να τονιστεί πως έρευνες έχουν δείξει ότι οι ανάδοχοι γονείς, παρά τις δυσκολίες και τις αναπόφευκτες απογοητεύσεις και ανεξάρτητα από τον τύπο της αναδοχής, παίρνουν πολλές φορές ικανοποιήσεις από την προσφορά τους και από τους δεσμούς με τα αναδεχόμενα παιδιά. (Τ. Κουσίδου, 1992).

iv) Η Κοινωνική Οργάνωση

Η κοινωνική οργάνωση από τη στιγμή που θα της γίνει γνωστό το ιστορικό του παιδιού και συμφωνηθεί ότι υπόκεινται στην ευθύνη της η ανάληψη του περιστατικού, γίνεται ενδιάμεσο για την αποκατάσταση του παιδιού μεταξύ της βιολογικής του οικογένειας και της προτεινόμενης ανάδοχης οικογένειας. (J. Triseliotis, 1989).

Η κοινωνική οργάνωση είναι αυτή που έχει μία πλήρη εικόνα για το παιδί, τη βιολογική και την ανάδοχη οικογένεια. Με βάση την συνεργασία των ειδικών (κοινωνικών λειτουργών, ψυχολόγων, ψυχιάτρων, επισκεπτριών υγείας) φέρεται ως θέμα προς συζήτηση κάθε παράμετρος της κάθε περίπτωσης και αφού αποκτήσουν μία πλήρη εικόνα του παιδιού θα ψάξουν για την πλέον κατάλληλη οικογένεια με αποκλειστικό γνώμονα το συμφέρον του παιδιού. Το "πάντρεμα" παιδιού - ανάδοχης οικογένειας είναι μία εργασία που χρειάζεται πάνω απ' όλα εμπειρία και οξυμένη ικανότητα αντίληψης.

Υπάρχουν κάποιες εβδομάδες που γίνεται το λεγόμενο "matching" (ταιρίασμα) δηλ. οι ανάδοχοι γονείς έχουν κάποιες επαφές στον χώρο της οργάνωσης με τα παιδιά. Από την εξέλιξη αυτών των συναντήσεων κρίνεται και το αν θα γίνει η τοποθέτηση ή όχι. Το στάδιο του ταιριάσματος και της γνωριμίας έχει ιδιαίτερη βαρύτητα. Σ' αυτό το στάδιο είναι απαραίτητο να δίνονται ολοκληρωμένες πληροφορίες στην ανάδοχη οικογένεια, από την οργάνωση σχετικά με την προσωπικότητα του παιδιού, τα βιώματα του, τα προβλήματα συμπεριφοράς του και όλα αυτά με ειλικρίνεια για να αποφευχθεί μία μελλοντική απογοήτευση των αναδόχων και απόρριψη του παιδιού (Ε. Πολομαρκάκη, 1992)

Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις της κοινωνικής οργάνωσης, μετά το στάδιο του ταιριάσματος έχουν σχέση με:

- Παρακολούθηση της κοινωνικής προσαρμογής και ψυχικής υγείας του τοποθετημένου παιδιού.
- Επισκέψεις , περίπου μία φορά το μήνα αλλά και εκτάκτως όποτε κριθεί σκόπιμο, στην ανάδοχο οικογένεια για να διαπιστώνει τους όρους διαβίωσης και ανατροφής του τοποθετηθέντος παιδιού.

- Καταβολή του επιδόματος, τακτικώς (μία φορά τον μήνα).
- Εποικοδομητική συνεργασία και στήριξη με τους ανάδοχους γονείς καθώς και με τους βιολογικούς.
- Παροχή αναγκαίων συμβουλών στον ανάδοχο γονέα για θέματα που αφορούν την όλη λειτουργία του οικογενειακού περιβάλλοντος και που μπορούν να επηρεάσουν την ομαλή διαβίωση του παιδιού.
- Διακοπή της τοποθέτησης του παιδιού, όταν κριθεί ότι το συμφέρον του ανήλικου την επιβάλλει.

Ο ρόλος της κοινωνικής οργάνωσης είναι πάνω απ' όλα να φροντίζει για το μέλλον του παιδιού, πάντα προς το συμφέρον του. Έπειτα φροντίζει ώστε η τοποθέτηση να γίνει στην πλέον κατάλληλη οικογένεια και ανάλογα με τον προγραμματισμό προετοιμάζει το παιδί για αλλαγή στο περιβάλλον του.

Η Cautley (1980) ζητά περισσότερο επικεντρωμένη και εντατική εργασία, από πλευράς της οργάνωσης, κατά τα πρώτα στάδια της τοποθέτησης. Αυτή η εργασία ελαττώνει τις πιθανότητες μιας μελλοντικής ρήξης και ανάγκης να μετακινηθεί το παιδί σε άλλη οικογένεια.

6. Προϋποθέσεις για την εφαρμογή των προγραμμάτων αναδοχής

Ο θεσμός της αναδοχής είναι περίπλοκος τύπος εργασίας, σε σύγκριση με άλλους τύπους παιδικής προστασίας έχει περισσότερη αβεβαιότητα και ασυνέχεια σε σύγκριση με την υιοθεσία, δημιουργεί όμως πιο στενούς δεσμούς από την ιδρυματική περίθαλψη και τελικά επηρεάζει όλα τα μέλη της ανάδοχης οικογένειας.

Επομένως για την σωστή και αποτελεσματική υλοποίηση του προγράμματος απαιτείται μία πλήρης ομάδα επιστημονικού προσωπικού, υλικά μέσα και βοηθητικά στοιχεία εφαρμογής του προγράμματος καθώς αναγκαία είναι και η αξιολόγηση του. Τα στοιχεία που καταγράφονται παρακάτω δόθηκαν από τα κεντρικά γραφεία του Ε.Ο.Π. στην Αθήνα (Κα Μ. Σίνδρου, υπεύθυνη γραφείου και προϊσταμένη κ.δίοικησης του Ε.Ο.Π.)

και προέρχονται από τον σχεδιασμό του προγράμματος αναδόχων οικογενειών του οργανισμού.

• Επιστημονικό προσωπικό.

Πρόκειται για το ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό σε όλες τις οργανώσεις που ασχολούνται με τις ανάδοχες οικογένειες και είναι απαραίτητο να έχει την δυνατότητα διαρκούς επιμόρφωσης (εκπαίδευση στελεχών).

Το επιστημονικό προσωπικό διακρίνεται σε:

1) Προνοιακό: Κοινωνικός λειτουργός

Ψυχολόγος - Παιδοψυχολόγος

Ψυχίατρος - Παιδοψυχίατρος

Παιδίατρος

Νομικός σύμβουλος

2) Διοικητικό: Οικονομική υπηρεσία

Διοικητικά όργανα

Οι κεντρικές υπηρεσίες μίας οργάνωσης είναι:

- Κοινωνική υπηρεσία

- Διοικητική υπηρεσία

- Ιατρική υπηρεσία

- Οικονομική υπηρεσία

- Υπηρεσία ερευνών

• Υλικά Μέσα

1) Παροχές: - Μηνιαίο εισόδημα

- Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη

- Ιματισμός

- Είδη πρώτης εγκατάστασης (κρεβάτι, σεντόνια, κουβέρτες, έπιπλα δωματίου κ.λ.π)

- Έξοδα εκπαίδευσης

- Έξοδα ψυχαγωγίας

2) Εξασφάλιση απαραίτητων χώρων για τις συνεντεύξεις των κοινωνικών λειτουργών, ψυχολόγων κ.λ.π. και για τις συγκεντρώσεις των διεπιστημονικών ομάδων.

• Βοηθητικά Στοιχεία Εφαρμογής Προγραμμάτων

Τα βοηθητικά αυτά στοιχεία αναφέρονται στην μεθοδολογία και αφορούν τρεις τομείς:

1) Τον τομέα της ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης και των φορέων της κοινότητας. Η E. Luffer (1990) υποστηρίζει ότι είναι απαραίτητο να γίνεται συστηματική καμπάνια ενημέρωσης χρησιμοποιώντας όλες της τεχνικές πληροφόρισης:

- Έκδοση ενημερωτικού prospectus (φυλλαδίου).
- Δημοσίευση σχετικών άρθρων σε περιοδικά και εφημερίδες.
- Έκδοση πληροφοριακού υλικού για την αναδοχή.
- Ομιλίες συζητήσεις στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση με την συμμετοχή αναδόχων και φυσικών γονέων.
- Διαφημιστικά μηνύματα (spots) σε τηλεόραση - ραδιόφωνο - αφίσες.
- Εκδηλώσεις αφιερωμένες στην ανάδοχη φροντίδα ή ακόμα και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις (festivals)
- Ενημέρωση: Δημοσίων, ιδιωτικών, εκκλησιαστικών οργανώσεων, συλλογών τοπικής αυτοδιοίκησης για την αναδοχή.

2) Τον τομέα εξεύρεσης και επιλογής αναδόχων γονέων. (Ο οποίος θα αναλυθεί λεπτομερώς στην “ Πρακτική εφαρμογή της αναδοχής”, σε παρακάτω κεφάλαιο.)

3) Τον τομέα της παρέμβασης των ειδικευμένων στελεχών για την επιτυχία της αναδοχής και την επιστροφή του παιδιού στην φυσική του οικογένεια (επανένωση με βιολογική οικογένεια)

• Αξιολόγηση του προγράμματος

Ενώ η ανάγκη αξιολόγησης των κοινωνικών προγραμμάτων και θεσμών συνολικά, μετά την πάροδο ενός έτους (ή κάποιου εύλογου χρονικού διαστήματος πέρα του ετήσιου απολογιστικού υπολογισμού) είναι επιτακτική, ωστόσο φαίνεται αυτό να μην έχει γίνει αντιληπτό από τις κοινωνικές οργανώσεις.

Η αξιολόγηση βοηθά αφ' ένος στον εντοπισμό των προβλημάτων που συνάντησε η εφαρμογή του προγράμματος και αφ' ετέρου να δείξει τον βαθμό χρησιμότητας, οφελιμότητας και αποτελεσματικότητας σε σχέση με άλλες μορφές παιδικής προστασίας.

Έτσι θα συμβάλλει στην καλύτερη οργάνωση και λειτουργία του θεσμού. Κρίνεται λοιπόν απαραίτητο παράλληλα με την εφαρμογή του θεσμού:

1. Να μελετηθούν οι διαδικασίες και οι δείκτες αξιολόγησης. Το έργο αυτό μπορεί να αναλάβει μία ομάδα εργαζομένων της οργάνωσης που ανήκουν στις κεντρικές υπηρεσίες.
2. Να μελετηθεί ιδιαίτερα η εφαρμογή του θεσμού με την ανάληψη συγκεκριμένης έρευνας αξιολόγησης από έναν κοινωνιολόγο, έναν κοινωνικό λειτουργό, έναν ψυχολόγο με ιδιαίτερες γνώσεις στα θέματα ανάδοχης φροντίδας αλλά και έρευνας και αξιολόγησης.

E. Φορείς Εφαρμογής των Προγραμμάτων Αναδοχής.

1) Ε.Ο.Π.

Ο Ε.Ο.Π. (Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας), ιδρύθηκε το 1947 με την πρωτοβουλία της τότε βασίλισσας Φρειδερίκης, ως ερανική επιτροπή με την επωνυμία " Έρανος Βορείων Επαρχιών Ελλάδος ", με στόχο να ανακουφήσει τις δοκιμασμένες από πόλεμο περιοχές της Βόρειας Ελλάδος.

Αργότερα, ο Έρανος Β.Ε.Ε. μετονομάστηκε σε "Βασιλική Πρόνοια" (Φ.Ε.Κ., 181 Τ.Π. 6/6/1955) και το 1970 (Φ.Ε.Κ. 125 - 2/6/1970) μετονομάστηκε σε Εθνικό Οργανισμό Πρόνοιας και παρέμεινε Ν.Π.Ι.Δ. που χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας. (Διδακτικές Σημειώσεις: " Προγράμματα Κοινωνικής Προστασίας ", 1980).

Κύριο έργο έχει την εφαρμογή προγραμμάτων προνοιακού χαρακτήρα για την αντιμετώπιση κοινωνικών αναγκών και προβλημάτων. Πρωταρχικός σκοπός του Ε.Ο.Π. είναι η προστασία της οικογένειας, όπως άλλωστε καθορίζεται από το Ν.2082/92.

Η προστασία της οικογένειας περιλαμβάνει την Διεύθυνση Παιδικής Προστασίας και την Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας Οικογένειας. Τα στατιστικά στοιχεία των προγραμμάτων του Ε.Ο.Π. που ακολουθούν δόθηκαν στο: Πανελλαδικό Σεμινάριο Κοινωνικών Λειτουργιών του Ε.Ο.Π. με Θέμα : " Παιδική Προστασία - Ανάδοχη Φροντίδα ", Νοέμβρης, 1997). Συγκεκριμένα στα πλαίσια αυτά ο Ε.Ο.Π. σήμερα λειτουργεί τα εξής προγράμματα:

- Ιδρύματα " κλειστής πρόνοιας " στα οποία φιλοξενούνται παιδιά ηλικίας 3 - 18 ετών, που προέρχονται από δύσκολο ή ανύπαρκτο οικογενειακό περιβάλλον. Τα ιδρύματα αυτά από το 1947 ονομάζονται "Παιδουπόλεις" και στόχο έχουν την δημιουργία οικογενειακής ατμόσφαιρας παρά ιδρυματικής. Οι παιδουπόλεις σήμερα είναι 8 στον αριθμό και βρίσκονται σε όλη την Ελλάδα (Αθήνα, Βόλο, Θεσ/νίκη, Ιωάννινα, Καβάλα, Κρήτη, Καλαμάκι, Φλώρινα).
- Ιδρύματα "ανοιχτής πρόνοιας", στα οποία εφαρμόζονται προγράμματα κοινωνικής εργασίας με άτομα, ομάδες και κοινότητα φροντίδας παιδιών εργαζομένων γονιών, εκπαιδευτικά και ψυχαγωγικά προγράμματα. Τα "ιδρύματα" αυτά είναι γνωστά και ως ΚΕ.Φ.Ο (Κέντρα Φροντίδας Οικογένειας). Σήμερα υπάρχουν 27 τομείς ΚΕ.Φ.Ο και 315 ΚΕ.Φ.Ο σε όλη την Ελλάδα.
- στήριξη βιολογικής οικογένειας

- ανάδοχη φροντίδα
- υιοθεσία
- κέντρα νεότητας
- συμβουλευτικές υπηρεσίες οικογένειας
- “Κοινωνική βοήθεια” -197. Γραμμή άμεσης ψυχολογικής υποστήριξης.
- προγράμματα οικοτεχνείας
- προγράμματα Γεωργικού Ταμείου και Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφεριακής Ανάπτυξης.

Το πρόγραμμα αναδοχής του Ε.Ο.Π. ξεκίνησε σε πειραματική μορφή από το 1988 μέσα στα πλαίσια της αποϊδρυματοποίησης και στη συνέχεια με πιο εντατικές προσπάθειες το 1990. Ο Ε.Ο.Π. πριν προχωρήσει στην εφαρμογή του προγράμματος, διοργάνωσε σειρά σεμιναρίων για την Αναδοχή (Μ. Παντελάκη, 1992). Στόχος αυτών των σεμιναρίων ήταν η ευαισθητοποίηση και προετοιμασία των προνοιακών στελεχών για την νέα πολιτική της Διοίκησης του Ε.Ο.Π., στον τομέα της Παιδικής Προστασίας, καθώς και η ενημέρωση για το τι είναι, πως ανιχνεύεται, πως επιλέγεται, πως προετοιμάζεται και πως λειτουργεί η ανάδοχη οικογένεια.

Για τον Ε.Ο.Π., απαραίτητες προϋποθέσεις για να τοποθετηθεί ένα παιδί σε ανάδοχη οικογένεια είναι:

- Η ύπαρξη σχεδιασμού κα χρονοδιαγράμματος από την Υπηρεσία του για το κάθε παιδί που πρόκειται να τοποθετηθεί
- Η συγκατάθεση των φυσικών γονέων ή σε αντίθετη περίπτωση να τους αφαιρεθεί η γονική μέριμνα με δικαστική απόφαση.

Τα βασικά δικαιολογητικά που χρειάζονται για να γίνει μια αναδοχή είναι:

- i) πιστοποιητικό γεννήσεως του παιδιού
- ii) υπεύθη δήλωση του έχοντος την επιμέλεια του παιδιού ότι συναινεί για την αναδοχή
- iii) μία εξουσιοδότηση για την σύμβαση που πρόκειται να γίνει μεταξύ βιολογικού γονέα και ανάδοχων γονιών. (Μ. Σίνδρου, 1997).

Σύμφωνα με την κα Μ. Σίνδρου, Δ/ση Παιδικής Προστασίας Ε.Ο.Π., το σημείο στο οποίο δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα είναι η επιλογή και προετοιμασία της κατάλληλης ανάδοχης οικογένειας για το συγκεκριμένο παιδί, πράγμα που απαιτεί επαρκή προσφορά υποψηφίων αναδόχων γονέων. Για τον σκοπό αυτό τα στελέχη του Ε.Ο.Π. στις περιφεριακές μονάδες, γνωστοποίησαν το θέμα και άρχισαν να δημιουργούνται οι πρώτοι πυρήνες αναδόχων γονιών με κύριο στόχο την κάλυψη των υπό προστασία παιδιών όσο το δυνατόν πιο κοντά στον τόπο διαμονής τους. Επίσης ο Ε.Ο.Π. άρχισε τελευταία να εφαρμόζει σε όλη την Ελλάδα, προγράμματα εκπαίδευσης, προετοιμασίας και ευαισθητοποίησης υποψηφίων αναδόχων γονέων, με οικονομική ενίσχυση της Ε.Ο.Κ (Τ. Κουσίδου, 1992)

Ο Ε.Ο.Π. για την επιλογή και προετοιμασία των αναδόχων γονιών λαμβάνει υπόψην του τα εξής:

- Να γνωρίζουν οι ανάδοχοι γονείς τον ρόλο τους και να έχουν προετοιμάσει γι' αυτόν.
- Να χαρακτηρίζονται από αγάπη, κατανόηση, αυθορμητισμό, υπομονή και καλοσύνη.
- Να έχουν σταθερές σχέσεις μεταξύ τους και να αναλαμβάνουν από κοινού την ανατροφή του παιδιού.
- Να έχουν βασικό εισόδημα (εργασία) και να μην αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα.
- Να έχουν θετική στάση απέναντι στους βιολογικούς γονείς.
- Η ηλικία τους να είναι ανάλογη με του παιδιού. Στις περιπτώσεις που έχουν δικά τους παιδιά, η ηλικία των παιδιών τους να μην είναι κοντά στην ηλικία του ανάδοχου παιδιού.
- Να είναι πρόθυμοι να συνεργαστούν με την κοινωνική υπηρεσία.

Για την στήριξη της ανάδοχης οικογένειας ο Ε.Ο.Π. προσφέρει τις εξής οικονομικές παροχές:

1. Συμβολική μηνιαία ενίσχυση από 60000 δρχ. τον μήνα (η οποία φτάνει μέχρι τις 90000 δρχ., εάν το παιδί έχει ειδικές ανάγκες).

2. Ιματισμό για το παιδί αξίας 80000 δρχ το χρόνο.
3. Πρώτα είδη εγκατάστασης του παιδιού αξίας 80000 δρχ.
4. Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη για το παιδί
5. Δαπάνες εκπαίδευσης για το παιδί, κατά περίπτωση.

Οι παραπάνω παροχές χορηγούνται ύστερα από πρόταση της κοινωνικής υπηρεσίας . Με την τοποθέτηση του παιδιού στην ανάδοχη οικογένεια συντάσσεται ένα συμβόλαιο μεταξύ των στελεχών της υπηρεσίας και της αναδόχου με τους όρους τοποθέτησης και συνεργασίας (Μ. Παντελάκη, 1992).

Ο Ε.Ο.Π. παρέχει την δυνατότητα διαρκούς επιμόρφωσης όχι μόνο των στελεχών του αλλά και των αναδόχων γονέων. Το πρόγραμμα των αναδόχων γονιών είναι αξιοσημείωτο: εκτός από την εκπαίδευση στο αρχικό στάδιο προετοιμασίας (η οποία αναφέρθηκε παραπάνω), οι ανάδοχοι γονείς μπορούν :

- α) Να συμμετέχουν στα επιμορφωτικά και ενημερωτικά σεμινάρια των στελεχών του Ε.Ο.Π.
- β) Να έχουν τη δυνατότητα χρησιμοποίησης του επιστημονικού υλικού(βιβλία - περιοδικά)
- γ) Να συμμετέχουν σε ομαδική αξιολόγηση των περιπτώσεων και των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν

Ο Ε.Ο.Π., έως σήμερα έχει πραγματοποιήσει 162 αναδοχές σε όλη την Ελλάδα. Ένα μεγάλο ποσοστό από τις περιπτώσεις αυτές είναι μακροπρόθεσμες. Ένα σημαντικό ποσοστό των αναδόχων γονέων έχει και δικά του παιδιά, ενώ είναι αρκετά δημοφιλείς και οι συγγενικές αναδοχές.

Κλείνοντας θα ήταν σημαντικό να αναφέρουμε την εξέλιξη των αναδοχών που έχει πραγματοποιήσει ο Ε.Ο.Π. έως σήμερα. Από τις 162 αναδοχές:

- Συνεχίζονται οι 91
- Σταμάτησαν οι 71, από τις οποίες:
 - 11 περιπτώσεις παιδιών: οδηγήθηκαν σε ιδρύματα
 - 16 περιπτώσεις παιδιών: κατέληξαν σε υιοθεσία
 - 32 περιπτώσεις παιδιών: εντάχθηκαν στην φυσική τους οικογένεια.
 - 12 περιπτώσεις παιδιών: άλλοι λόγοι

(Τα παραπάνω στοιχεία προέρχονται από εισήγηση της Μ. Σίνδρου Δ/ση Παιδικής Προστασίας Ε.Ο.Π., στα πλαίσια του Πανελλαδικού Σεμιναρίου Κοινωνικών Λειτουργών Ε.Ο.Π. με θέμα: " Παιδική προστασία - Ανάδοχη φροντίδα " Θεσ/νίκη, 1997)

2) ΚΕΝΤΡΟ ΒΡΕΦΩΝ "Η ΜΗΤΕΡΑ"

Το κέντρο βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" που ιδρύθηκε το 1953 είναι από τους κύριους φορείς παιδικής προστασίας στην Ελλάδα. Είναι Κρατικό Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, μη κερδοσκοπικός οργανισμός και τελεί υπό την εποπτεία και τον έλεγχο του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Έργο του "ΜΗΤΕΡΑ" είναι η προσφορά εξειδικευμένων και εξατομικευμένων υπηρεσιών σε παιδιά και γονείς που βρίσκονται σε ειδικές ψυχοκοινωνικές συνθήκες.

Το κέντρο βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" λειτουργεί σήμερα αποκλειστικά για βρέφη και νήπια, ενώ παράλληλα διεξάγει το θεσμό της υιοθεσίας και της αναδοχής. Παρέχει κατά κύριο λόγο κλειστή περίθαλψη σε απροστάτευτα βρέφη και νήπια. Το κέντρο βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" φιλοξένησε εκατοντάδες παιδιά όταν πρωτοδημιουργήθηκε, όπως και άλλα παρόμοια ιδρύματα. Σήμερα ο αριθμός μειώθηκε σημαντικά για τρεις λόγους: α) Η διάδοση μεθόδων αντισύλληψης β) Η εμφάνιση των αμβλώσεων γ) η εξάπλωση της εμπορίας βρεφών. (Triseliotis και Κουσίδου, 1985)

Το κέντρο βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" βρίσκεται σε άριστη κατάσταση από άποψη κτιριακών εγκαταστάσεων, παρέχει μεγάλες ανέσεις στα βρέφη και νήπια, ωστόσο όμως σύμφωνα με τα λεγόμενα των υπευθύνων, αδυνατεί να ξεφύγει από τον χαρακτήρα του κλειστού ιδρύματος.

Φιλοσοφία του κέντρου βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" είναι ότι η καλύτερη πρόνοια για το παιδί είναι η καλή οικογενειακή φροντίδα και ότι όλα τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να μεγαλώνουν σε ομαλό οικογενειακό περιβάλλον.

Επίσης κατά την παραμονή των παιδιών στο κέντρο, στόχος του "Η ΜΗΤΕΡΑ" είναι εκτός από καλές συνθήκες διατροφής, υγείας και περιβάλλοντος, να βοηθούνται τα παιδιά στην ομαλή ψυχοκινητική, συναισθηματική και κοινωνική τους εξέλιξη. Η

δημιουργία δεσμού μεταξύ του παιδιού και της βρεφοκόμου ή του γονιού του ενθαρρύνεται ιδιαίτερα.

Σκοποί και Προγράμματα του κέντρου βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ"

Οι στόχοι του κέντρου βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" σύμφωνα με τον νόμο υπ' αριθμόν 2082 /21. 9. 1992 (άρθρο 37) είναι:

- α) Η ιδρυματική και εξωιδρυματική προστασία: των άγαμων μητέρων και των παιδιών τους, των κακοποιημένων /παραμελημένων γονέων και παιδιών (μονάδες κρίσης), των αππροστάτευτων γονέων και παιδιών.
- β) Όλες οι διακρατικές υιοθεσίες και οι υιοθεσίες των υπ' αυτού προστατευομένων παιδιών.
- γ) Όλα τα συναφή προγράμματα ή δραστηριότητες που έχουν ανατεθεί σ' αυτό από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
- δ) Η μελέτη και εισήγηση, όταν αυτό ζητηθεί από το Υπουργείο, επί θεμάτων συναφών με τους σκοπούς του.

Επίσης, στους ευρύτερους στόχους του κέντρου βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" περιλαμβάνονται:

- α) Η εκπαίδευση και η έρευνα στους τομείς υγείας και ανάπτυξης του παιδιού και των ψυχοκοινωνικών προβλημάτων παιδιών και γονέων.
- β) Η εξέλιξη και διάδοση αρχών και μεθόδων για τη σωματική, ψυχολογική ανάπτυξη και κοινωνική ευημερία των παιδιών, καθώς και η προώθηση σχετικών νομοθετικών ρυθμίσεων.

Τα προγράμματα που εφαρμόζει σήμερα το κέντρο βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" είναι τα εξής:

- Ιδρυματική προστασία για παιδιά ηλικίας 0-4 χρόνων που στερούνται το οικογενειακό περιβάλλον ή χρειάζονται να απομακρυνθούν από τους γονείς τους προσωρινά ή μόνιμα.
- Τμήμα προστασίας παραμελημένων /κακοποιημένων παιδιών.
- Συμβουλευτικές /στηρικτικές / νομικές υπηρεσίες σε γονείς.
- Περίπτερο Μητέρων για τη φιλοξενία 18 εγκύων.
- Τμήμα αναδόχων οικογενειών

- Τμήμα υιοθεσιών.
- Τμήμα συμβουλευτικής για θετές οικογένειες.

Τμήμα Ανάδοχων Οικογενειών

Το τμήμα αναδόχων οικογενειών άρχισε να λειτουργεί από το 1957 και σήμερα συνεχίζει το έργο του έχοντας τοποθετημένα 95 παιδιά σε ανάδοχες οικογένειες. Τα παιδιά που προωθούνται από το τμήμα για αναδοχή είναι τα παιδιά με ειδικές ανάγκες. Έτσι το 70% που είναι τοποθετημένα είναι με ειδικές ανάγκες, ενώ το 30% φυσιολογικά.

Η αναδοχή μπορεί να είναι προσωρινή ή μόνιμη. Ένα παιδί μπορεί να μείνει στην ανάδοχη οικογένεια από λίγες εβδομάδες έως μερικά χρόνια. Αρκετά παιδιά παραμένουν στις ανάδοχες οικογένειες μέχρι την ενηλικίωση τους. Έτσι υπάρχουν παιδιά του κέντρου βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" που σήμερα είναι 35 χρονών και συνεχίζουν να είναι τοποθετημένα στην ανάδοχη οικογένεια.

Τα παιδιά που τοποθετούνται σε ανάδοχες οικογένειες βρίσκονται υπό την προστασία του κέντρου και παρακολουθούνται από διεπιστημονική ομάδα για όσο διάστημα παραμένουν σε αναδοχή ή μέχρι να γίνουν κοινωνικά και οικονομικά αυτοδύναμα. Οι ανάδοχοι γονείς βοηθούνται στο έργο τους οικονομικά και συμβουλευτικά από το κέντρο. Σκοπός του τμήματος είναι να βγει το παιδί από την απρόσωπη ζωή του ιδρύματος και να τοποθετηθεί σε οικογένεια που θα προσφέρει την αγκαλιά, την αγάπη, την ασφάλεια και την σταθερότητα του σπιτιού σε ένα παιδί που τα έχει στερηθεί. (Μαντωνάκη, 1997)

3) Π.Ι.Κ.Π.Α.

Οι ρίζες του Π.Ι.Κ.Π.Α. βρίσκονται στις αρχές του 20ου αιώνα, όταν υπό την πίεση των Βαλκανικών Πολέμων και των επιπτώσεων τους, άρχισαν να ιδρύονται στην Ελλάδα διάφορα Φιλανθρωπικά Σωματεία.

Ιδρύεται το 1914 και το 1935 παίρνει την σημερινή του ονομασία " Πατριωτικό Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας και Αντίληψης ". Το Π.Ι.Κ.Π.Α. είναι Ν.Π.Δ.Δ. που έχει αναλάβει να υλοποιεί προγράμματα του Υπουργείου Υγείας Πρόνοιας και

Κοινωνικών Ασφαλίσεων από το οποίο εποπτεύεται και χρηματοδοτείται. Τα λοιπά έσοδα του είναι μικρά, γιατί οι περισσότερες υπηρεσίες του παρέχονται δωρεάν.

Αποτελεί τον επίσημο κρατικό φορέα για την προστασία της μητρότητας και του παιδιού.

Μεταξύ των Προνοιακών Προγραμμάτων του Π.Ι.Κ.Π.Α., σύμφωνα με την Ε. Μπλιώνα, Επισκέπτρια Υγείας του Π.Ι.Κ.Π.Α. Θεσ/νίκης, κύρια θέση κατέχει η ανάδοχη φροντίδα. Ο θεσμός αυτός αποτελεί πρωτοποριακό έργο του Π.Ι.Κ.Π.Α., ξεκίνησε το 1932 με έναν μικρό αριθμό αναδόχων οικογενειών στο λεκανοπέδιο της Αττικής, για αντιμετώπιση εκτάκτων περιστατικών που είχαν ανάγκη άμεσης προστασίας. Αργότερα, το 1954 η οργάνωση των αναδόχων οικογενειών τέθηκε σε καλύτερες βάσεις και σε οργανωμένη αντιμετώπιση με την ευθύνη των πρώτων Επισκεπτριών Υγείας που προσελήφθηκαν από το Π.Ι.Κ.Π.Α. για τον σκοπό αυτό.

Σήμερα με την συσσωρευόμενη εμπειρία και τις απαραίτητες γνώσεις, ο θεσμός τέθηκε σε επιστημονικότερη βάση και αντιμετωπίζεται πιο ολοκληρωμένα με την αξιοποίηση επιστημονικής ομάδας από ειδικούς επαγγελματίες (ψυχολόγους, παιδιάτρους, κοινωνικούς λειτουργούς, κ.α.) σε συνεργασία με κέντρα ψυχικής υγείας ή αντίστοιχες μονάδες νοσοκομείων με σκοπό την διερεύνηση της καταλληλότητας και την προετοιμασία, των αναδόχων γονέων στο δύσκολο αλλά σημαντικό έργο που καλούνται να αναλάβουν.

Αξίζει να σημειωθεί πως σήμερα το Π.Ι.Κ.Π.Α. εξακολουθεί να είναι ο μεγαλύτερος φορέας εφαρμογής του θεσμού της αναδοχής στην χώρα μας και το 1994 είχε τοποθετημένα σε συγγενικές και μη συγγενικές ανάδοχες οικογένειες 466 παιδιά. Από αυτά, τα 234 ήταν τοποθετημένα σε ανάδοχες οικογένειες στην ευρύτερη περιοχή Αθηνών και τα υπόλοιπα σε 30 διαφορετικές περιοχές της χώρας (Κάκουρος Σ.Ε., 1996).

- Κατηγορίες παιδιών που προστατεύονται από το Π.Ι.Κ.Π.Α. με το θεσμό της ανάδοχης φροντίδας:
 - α) Το παιδί που στερείται οικογενειακού περιβάλλοντος λόγω θανάτου του ενός ή των δύο γονέων: εγκατάλειψης, αρρώστιας, στράτευσης, φυλάκισης, μετανάστευσης κ.τ.λ.
 - β) Το παιδί που ειδικοί δυσμενείς ιατροκοινωνικοί λόγοι επιβάλλουν την απομάκρυνση του από την ίδια του την οικογένεια, όταν αυτή κρίνεται ακατάλληλη ή επικίνδυνη για την σωματική και ψυχική υγεία του παιδιού (κακοποίηση - παραμέληση - γονείς ψυχασθενείς - ιερόδουλος μητέρα κ.λ.)
 - γ) Το παιδί που γεννήθηκε χωρίς γάμο (εξώγαμο) που οι κοινωνικές συνθήκες δεν συνηγορούν να μείνει στην οικογένεια του, καθώς επίσης το έκθετο.
 - δ) Το ανάπηρο παιδί (άτομο με ειδικές ανάγκες) που για διάφορους λόγους στερείται οικογενειακού περιβάλλοντος(ορφανό, απορρηπτικοί γονείς κ.λ.π.)
 - ε) Το παιδί στις ώρες απασχόλησης της μητέρας, με ειδικά προβλήματα στην εργασία της. (διακεκομένο ωράριο εργασίας, νυχτερινές βάρδιες κ.λ.)
 - στ) Το παιδί που ζει σε ίδρυμα κλειστής περίθαλψης και φιλοξενείται προσωρίνα στις διακοπές, γιορτές, Σαββατοκύριακα.

Σύμφωνα με την Κα Ε. Μπλιώνα, επισκέπτρια υγείας του Π.Ι.Κ.Π.Α. Θεσλίκης, η οργάνωση κατατάσσει τις οικογενειακές τοποθετήσεις, από πλευράς διαχρονικής περιόδου σε 3 κατηγορίες:

i) Προσωρινή τοθέτηση:

Μικρής διάρκειας λόγω ασθένειας της μητέρας ή κάποιας οικογενειακής κρίσεως.

ii) Ενδιάμεση Τοποθέτηση:

Μεγαλύτερης διάρκειας μέχρι την αποκατάσταση του οικογενειακού προβλήματος και επαναφορά του παιδιού στο φυσικό περιβάλλον

iii) Μόνιμη Παραμονή:

Μέχρι ενηλικίωσης του παιδιού. Για τα παιδιά που η παραμονή τους στην ανάδοχη οικογένεια είναι μακροχρόνια, επιδιώκεται η επαγγελματική και

κοινωνική τους αποκατάσταση με την προώθηση τους σε Τεχνικές - Ανώτερες - Ανώτατες Σχολές ή εργασιακή απασχόληση ανάλογα με τις ικανότητες και τα ενδιαφέροντα τους.

• Ανεύρεση - Επιλογή κατάλληλης Ανάδοχης Οικογένειας

Η *ΑΝΕΥΡΕΣΗ* αναδόχων οικογενειών γίνεται είτε μέσα από τις ιατροκοινωνικές υπηρεσίες του Π.Ι.Κ.Π.Α. (Ι.Α.Κ.) ή παραπέμπονται από άλλες κοινωνικές υπηρεσίες ή φορείς ή αυτόβουλα μετά από σχετική ενημέρωση που έτυχε να έχουν οι γονείς.

Η *ΕΠΙΛΟΓΗ* γίνεται από το Π.Ι.Κ.Π.Α. και τα κριτήρια επιλογής έχουν σχέση κατά κύριο λόγο με:

- i) την καλή ψυχική και σωματική υγεία όλων των μελών της οικογένειας.
- ii) την έλλειψη προβλημάτων ενδοοικογενειακών διαπροσωπικών σχέσεων.
- iii) το μορφωτικό - πολιτιστικό - πνευματικό επίπεδο
- iv) την οικονομική κατάσταση.
- v) τα πραγματικά κίνητρα που ωθούν μια οικογένεια να γίνει ανάδοχη.
- vi) την ηθική υπόσταση και γενικότερα την συγκρότηση της οικογένειας` έτσι ώστε σε ένα κλίμα αγάπης, ασφάλειας, παραδοχής, το παιδί να βοηθηθεί για να αναπτύξει μία υπεύθυνη αυτονομία, ώστε να είναι ικανό να αντιμετωπίσει τη ζωή.

Η έγκριση των αναδόχων οικογενειών γίνεται από το Δ.Σ του Π.Ι.Κ.Π.Α. (κεντρική υπηρεσία). Το Π.Ι.Κ.Π.Α. αποτελεί τον μοναδικό φορέα, που εφαρμόζει το θεσμό αυτό σε ολόκληρη την Ελλάδα μέσα από τις αποκεντρωμένες του υπηρεσίες. Σήμερα διαθέτει περίπου 375 οικογένειες ανάδοχες, συγγενικές ή μη συγγενικές (ξένες) και έχει τοποθετημένα 387 παιδιά.

Αναλυτικότερα: 75 παιδιά σε ανάδοχες οικογένειες της Αθήνας

48 παιδιά σε ανάδοχες οικογένειες της Επαρχίας

105 παιδιά σε συγγενικές ανάδοχες οικογένειες της Αθήνας.

147 παιδιά σε συγγενικές ανάδοχες οικογένειες της Επαρχίας.

(Ι. Πανουσοπούλου, 1997)

Το χρηματικό βοήθημα (επίδομα) που χορηγείται σήμερα από το Π.Ι.Κ.Π.Α. σε μία ανάδοχη οικογένεια κειμένεται από 48000 έως 56000 δρχ. τον μήνα. Το ποσό αυτό αναπροσαρμόζεται κάθε χρόνο με απόφαση του Δ.Σ του Π.Ι.Κ.Π.Α. Αθηνών.

3) Σύλλογος Αναδόχων Οικογενειών

Ο Ελληνικός σύλλογος αναδόχων οικογενειών αποτελείται από μια ομάδα εθελοντών που εδώ και οκτώ χρόνια προσφέρει ανιδιοτελή υπηρεσία με διάφορους τρόπους στους συνανθρώπους μας. Ξεκίνησε με την δημιουργία μιας μικρής ομάδας το 1985 αλλά συστάθηκε το 1989.

Οι σκοποί του συλλόγου έχουν τρεις κατευθύνσεις:

- Την ανάπτυξη του θεσμού των Αναδόχων Οικογενειών. Την λύση στο πρόβλημα των εγκαταλελειμένων παιδιών μέσω της εξεύρεσης αναδόχων οικογενειών.
- Την ανακούφιση των αδυνάτων και όσων έχουν ανάγκη με την προσφορά υπηρεσίας.
- Την βελτίωση του πολιτιστικού και πνευματικού μας επιπέδου μέσα από τις Ανθρώπινες Αξίες.

Ο σύλλογος αναδόχων οικογενειών έχει ήδη δρομολογήσει κάποια προγράμματα και έχει υλοποιήσει κάποιους στόχους που βρίσκονται ήδη σε εφαρμογή. Αυτοί είναι:

α) Η τοποθέτηση εγκαταλελειμένων παιδιών που προέρχονται από κρατικά ή ιδιωτικά ιδρύματα, σε επιλεγμένες ανάδοχες οικογένειες για φιλοξενία ή επιμέλεια. Στόχος του συλλόγου είναι η ανεύρεση και συνέργασία με τέτοιες οικογένειες.

β) Η καθημερινή σίτιση εγκαταλελειμένων παιδιών και οικογενειών. Το πρόγραμμα αυτό βασίζεται στην προσφορά τροφής από μέλη του συλλόγου. Μια φορά στους δύο μήνες, ένα μέλος, μαγειρεύει στο σπίτι του για παιδιά ιδρυμάτων. Το φαγητό μεταφέρεται στο τόπο διαμονής από το ίδιο το μέλος, εάν μπορεί, είτε από μέλος που ανήκει στην ομάδα διαμονής. Κατ' αυτον τον τρόπο σιτίζονται σήμερα ιδρύματα με ιδιαίτερα οικονομικά προβλήματα και

οικογένειες που δεν έχουν την φυσική ικανότητα να μαγειρέψουν. Ο Σύλλογος προμηθεύει επίσης τρόφιμα σε μηνιαία βάση και σε άλλες οικογένειες.

γ) Επισκέψεις σε Ιδρύματα. Ομάδες του συλλόγου επισκέπτονται:

- Γηροκομεία
- Ιδρύματα ατόμων με ειδικές ανάγκες
- Ιδρύματα σωφρονιστικής αγωγής
- Ιδρύματα εγκαταλελειμένων παιδιών

Οι επισκέψεις γίνονται σε εβδομαδιαία βάση με στόχο την ψυχαγωγία μέσα ή και έξω από το ίδρυμα, την επιμόρφωση μέσω πολιτιστικών εκδηλώσεων και δημιουργία δεσμών αγάπης μεταξύ του συλλόγου και των παιδιών με σκοπό να μειώσουν την μοναξιά και την ανασφάλεια τους.

δ) Αιμοδοσία.

ε) Ιατρική περίθαλψη. Ομάδα γιατρών προσφέρει βοήθεια σε όσους έχουν ανάγκη ακόμα και στο σπίτι.

στ) Συλλογή - διανομή ιματισμού και άλλων αγαθών

ζ) Ανθρώπινες Αξίες. Στον τομέα αυτό έχει γίνει προεργασία με μελέτες και επεξεργασία της έννοιας και της σημασίας των Ανθρωπίνων Αξιών και της συμβολής των για την αγωγή των παιδιών και για την βελτίωση του πολιτιστικού επιπέδου των μελών του συλλόγου με την παρακολούθηση ειδικών συνεδρίων στον Ευρωπαϊκό χώρο.

Ο σύλλογος αναδόχων οικογενειών, το κέντρο βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ", ο Ε.Ο.Π. και το Π.Ι.Κ.Π.Α. είναι οι κύριοι φορείς της αναδοχής σήμερα.. Αυτό όμως που διαπιστώθηκε είναι το γεγονός ότι δεν συνεργάζονται στην προαγωγή του θεσμού με σκοπό να γίνονται μεμονωμένες και όχι συντονισμένες ενέργειες.

5) Παιδοψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής

Στον τομέα των παιδιών, εφήβων και ενηλίκων με ψυχικές παθήσεις το Κέντρο Ψυχικής Υγείας και το Π.Ν.Α., τα τελευταία χρόνια άρχισαν να εφαρμόζουν πειραματικό πρόγραμμα αναδοχής, μέσα στα πλαίσια της αποϊδρυματοποίησης με επιδότηση της Ε.Ο.Κ.

Το Πρόγραμμα Αναδόχων Οικογενειών είναι ένα ειδικό πρόγραμμα που υλοποιεί το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του Π.Ν.Α., ξεκίνησε το 1989 και στοχεύει στην κοινωνική αποκατάσταση ατόμων, ηλικίας 5 έως 25 ετών. Η κοινωνική αποκατάσταση αφορά στην ένταξη και παραμονή τους, σε κατάλληλες οικογένειες, συνεχίζοντας την θεραπευτική τους παρακολούθηση. Οικογένειες αυτές καλούνται να υποκαταστήσουν τον ρόλο των φυσικών οικογενειών, είτε γιατί αυτές δεν υπάρχουν, είτε γιατί αδυνατούν να αναλάβουν τον ρόλο τους.

Γίνονται προσπάθειες για αναδοχή παιδιών και εφήβων με ελαφρά νοητική καθυστέρηση, οριακή νοημοσύνη, ήπιες ψυχιατρικές διαταραχές και δυσκολίες στην συμπεριφορά. Τα άτομα αυτά είτε νοσηλεύονται στο Π.Ν.Α. είτε παρακολουθούνται στα ιατροπαιδαγωγικά κέντρα σε εξωτερική βάση.

Ανάδοχοι γονείς, σε αυτό το πρόγραμμα μπορούν να γίνουν όσοι έχουν την ειλικρινή διάθεση να προσφέρουν αγάπη, κατανόηση, ασφάλεια και υποστηρικτικό οικογενειακό περιβάλλον, ηλικίας 25 - 60 ετών.

Το Πρόγραμμα Αναδόχων Οικογενειών περιλαμβάνει εκτός από τις αναδοχές και τις συγγενικές, τις φυσικές οικογένειες των παιδιών τις οποίες επιδοτεί ως ανάδοχες. Βασικός στόχος του προγράμματος είναι οι αναδοχές που πραγματοποιεί να μην διαρκούν πάνω από δύο έτη.

Καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος (1989 - 1997), τοποθετήθηκαν 17 παιδιά σε Ανάδοχες Οικογένειες, ενώ σήμερα υπάρχουν εννέα παιδιά σε ανάδοχες Οικογένειες από τα οποία:

- 1 έφηβος βρίσκεται σε ανάδοχη οικογένεια.
- 4 έφηβοι βρίσκονται σε συγγενικές ανάδοχες οικογένειες.
- 4 παιδιά βρίσκονται στις φυσικές τους οικογένειες οι οποίες επιδοτούνται ως ανάδοχες.

(Τα στοιχεία πάρθηκαν μέσω τηλεφωνικών επικοινωνιών με την προϋσταμένη της Κ.Υ. του Π.Ν.Α., κα Μ. Δημοπούλου.)

Το Πρόγραμμα παρέχει:

- Ψυχοκοινωνική στήριξη στην Ανάδοχη Οικογένεια για να βοηθηθεί σε οποιοδήποτε πρόβλημα προκύψει σε σχέση με το παιδί και τη φροντίδα του. Ομάδα από ειδικούς επιστημονικούς συνεργάτες ασχολείται με την στήριξη και παρακολούθηση της πορείας των παιδιών.
- Πλήρη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη για το αναδεχόμενο παιδί
- Μηνιαία επιδότηση η οποία ξεκινά από τις 120000 και φτάνει τις 150000, ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε παιδιού.

ΣΤ. Ο Ρόλος του κοινωνικού λειτουργού - Στάδια αναδοχής.

Για την επιτυχή και αποτελεσματική έκβαση των προγραμμάτων αναδοχής των κοινωνικών υπηρεσιών πολύ μεγάλο ρόλο παίζει ο κοινωνικός λειτουργός, η παρέμβαση του και η αλληλεπίδραση του με τα άλλα τρία βασικά μέλη της αναδοχής, το παιδί, τους βιολογικούς γονείς και τους ανάδοχους γονείς.

Για την διεκπεραίωση του έργου του ο κοινωνικός λειτουργός χρειάζεται ειδική εκπαίδευση, εποπτεία, συμβουλευτική βοήθεια καθώς και επίγνωση συγκεκριμένων τεχνικών δεξιοτήτων, επιβάλλεται να γνωρίζει, να ακούει, να διαπραγματεύεται, να κινητοποιεί, να προκαλεί. (Μ. Σίνδρου, 1997)

Παρέχει άμεσες υπηρεσίες, συντονίζει τις σχέσεις και τις αλληλεπιδράσεις τους, προγραμματίζει τις θεραπευτικές μεθόδους, σχέδια και στρατηγικές, όπου θα εμπλακούν τα μέλη, τα υποστηρίζει και τα ενισχύει ώστε να υλοποιήσουν το δικό τους ρόλο, κατευθύνει τη δυναμική των σχέσεων τους προς την επανασύνδεση της βιολογικής οικογένειας, προσπαθώντας να τα κατανοήσει συναισθηματικά.

Ο κοινωνικός λειτουργός θεωρείται ότι κατέχει θέση - κλειδί και μεγάλη υπευθυνότητα για τη συνολική λειτουργία της ανάδοχης τοποθέτησης, βρίσκεται πάντα στην πρώτη γραμμή, ώστε να δουλευτούν όλα τα προβλήματα, που οδήγησαν τη βιολογική οικογένεια σε κρίση, τη διάσπαση της και την ανάδοχη τοποθέτηση του παιδιού. Ο ειδικευμένος επαγγελματίας είναι ο κύριος υπεύθυνος για την προστασία του παιδιού, όσο αυτό βρίσκεται υπό την προστασία της κοινωνικής οργάνωσης που ο ίδιος

εκπροσωπεί. Ευθύνη του, ακόμα, είναι η επίλυση των συγκρούσεων, διαφορών ανάμεσα στους βιολογικούς - ανάδοχους γονείς και της κοινωνικής υπηρεσίας καθώς και να φέρει αντιμέτωπα τα μέλη με τις απαιτήσεις του νόμου και τις υποχρεώσεις τους απέναντι σε αυτόν.

Η θέση και οι αρμοδιότητες των κοινωνικών λειτουργών, έτσι όπως περιγράφεται στα καταστατικά των υπηρεσιών που ασχολούνται με την ανάδοχη φροντίδα στην Ελλάδα κινείται στα εξής σημεία:

- α) Επιλογή, των κατάλληλων ατόμων, προετοιμασία και εκπαίδευση αναδόχων γονέων (οικογενειακή - ατομική μελέτη, διεξαγωγή κοινωνικής έρευνας)
- β) Δραστηριότητες για την κατανόηση των αναγκών και προβλημάτων των βιολογικών γονέων.
- γ) Ο κοινωνικός λειτουργός προετοιμάζει και τα τρία μέλη για την τοποθέτηση του παιδιού, παρέχοντας συνεχώς υποστηρικτικές /βοηθητικές υπηρεσίες. Προωθεί την ανάπτυξη επικοδομητικών δεσμών και σχέσεων μεταξύ των τριών μερών, όταν αυτό κρίνεται προς το συμφέρον του παιδιού, προετοιμάζοντας έτσι την επάνοδο του στη βιολογική του οικογένεια. Ο κοινωνικός λειτουργός αναγνωρίζει, παραδέχεται, ανταποκρίνεται θετικά στα συναισθήματα, ανάγκες, φόβους των μερών, καθοδηγώντας τους στη θετική αλληλεπίδραση και συνεργασία. Στην συνεργασία του κοινωνικού λειτουργού περιέχονται συνεντεύξεις, επισκέψεις στο σπίτι.
- δ) Συγκεντρώνει όλα τα απαραίτητα πιστοποιητικά για το παιδί, συντάσσει εκθέσεις παρακολούθησης και ιστορικό. Εισηγείται, στην συνέχεια, τις περιπτώσεις στα συμβούλια και φέρει συγκεκριμένες προτάσεις στηρίζοντας την άποψη του.
- ε) Αναλαμβάνει την σύνταξη συμβολαίου όπου αναφέρονται οι όροι, οι προσδοκίες, η χρονική διάρκεια, οι στόχοι της αναδοχής καθώς και οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των συμβαλλομένων.
- στ) Είναι στη διάθεση της ανάδοχης οικογένειας σε κάθε στιγμή που θα παρουσιαστεί πρόβλημα.

- ζ) Έχει πάντα κατά νου τον προορισμό του παιδιού και κινητοποιεί τους βιολογικούς γονείς, ώστε να μπορέσουν να πάρουν το παιδί κοντά τους.
- η) Είναι υπεύθυνος για την πλήρη ενημέρωση των καρτελών και των φακέλων των περιπτώσεων.
- θ) Η περίπτωση θεωρείται ότι παύει της αρμοδιότητας του, όταν το παιδί απομακρυνθεί από την οικογένεια.

Αναλυτικότερα:

1. Επιλογή Αναδόχων Γονέων

Η επιλογή των αναδόχων γονέων περιλαμβάνει έναν αριθμό συνεντεύξεων οι οποίες γίνονται στο γραφείο του κοινωνικού λειτουργού και στο σπίτι του υποψηφίου αναδόχου γονέα. Στις συνεντεύξεις αυτές οι υποψήφιοι ανάδοχοι γονείς παρουσιάζονται με την ιδιότητα να προσφέρουν υπηρεσίες στην οργάνωση. Είναι βέβαια δυνατόν να έχουν ακάλυπτες ανάγκες από τη μεριά τους αλλά δεν θεωρούν τους εαυτούς τους πελάτες.

Η διαδικασία επιλογής αρχίζει με την υποβολή αιτήσεων των αναδόχων οικογενειών στην οργάνωση. Πριν από το στάδιο αυτό έχει προηγηθεί ενημέρωση σχετικά με τον θεσμό που οδήγησε τους υποψηφίους στην οργάνωση. Η πληροφόρηση αυτή μπορεί να έγινε από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, από την κοινότητα, με διαφημιστικά μηνύματα σε τοπικό επίπεδο ή τη από ανάδοχους γονείς που ενημερώνουν γείτονες και φίλους.

Ο κοινωνικός λειτουργός μαζί με την ομάδα των ειδικών είναι αυτοί που θα μελετήσουν τις αιτήσεις και συμφωνα με ορισμένα κριτήρια καταλληλότητας θα επιλέξουν αυτούς που τελικά θα γίνουν ανάδοχοι γονείς.

Τα κριτήρια αυτά είναι:

- Η ηλικία των αναδόχων γονέων χωρίς να υπάρχει ιδιαίτερος περιορισμός.
- Εργασία που να αποφέρει βασικό εισόδημα στην οικογένεια
- Οι ανάδοχοι γονείς θα πρέπει:
 - α) Να έχουν καλή υγεία και να μην υπάρχουν ψυχιατρικά προβλήματα.
 - β) Να μην έχουν οικονομικά προβλήματα.

- γ) Να έχουν ξεκαθαρίσει το ρόλο και τις προσδοκίες τους.
- δ) Να έχουν ικανότητα επικοινωνίας με το παιδιού
- ε) Να έχουν προθυμία συνεργασίας με την οργάνωση.
- στ) Να έχουν σταθερές σχέσεις.
- ζ) Να δέχονται επαφές του παιδιού με τη φυσική οικογένεια.
- η) Να χαρακτηρίζονται από αίσθηση χιούμορ, ευαισθησία και να μην είναι μοναχικά άτομα.
- θ) Να είναι εκπαιδευμένοι και κατάλληλα προετοιμασμένοι.
- ι) Να έχουν συμμετοχική δραστηριότητα στον ελεύθερο χρόνο.

Βασικά όμως πέραν όλων των κριτηρίων παραμένουν τα κίνητρα των αναδόχων γονέων. Είναι πολύ σημαντικό ο κοινωνικός λειτουργός από την πρώτη κιόλας συνάντηση να προσπαθήσει να διασαφηνίσει τα κίνητρα λαμβάνοντας υπόψη ακόμα και τα μη λεκτικά σχήματα που χρησιμοποιούν οι γονείς. Τα κίνητρα αυτά πρέπει να γνωστοποιηθούν και στους γονείς σε περίπτωση που δεν έχουν κατανοηθεί σωστά. Αυτό προσφέρει μεγαλύτερη σιγουριά όσο αφορά την απόφασή τους.

Ο Faushel σε μελέτη του (1966) αναφέρει πέντε κίνητρα αναδόχων γονέων:

- α) Την ανάγκη από την πλευρά της ανάδοχης μητέρας να "ξεπεράσει" γονικές αποστερήσεις που βίωσε.
- β) Την ταύτιση με τον κοινωνικά καταπιεσμένο.
- γ) Τους θρησκευτικούς ή φιλανθρωπικούς λόγους
- δ) Τη χαρά που δίνει η πρόκληση μιας δύσκολης εργασίας.
- ε) Το οικονομικό κίνητρο.

Τα κίνητρα στα οποία θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή είναι το οικονομικό και το κίνητρο φιλανθρωπίας. Κάποιες γυναίκες που για διάφορους λόγους δεν κατάφεραν να εργαστούν βρίσκουν την αναδοχή σαν μια εργασία από την οποία θα αποκομίσουν κάποιο μισθό. Αυτό όμως δεν ισχύει αφού οι ανάγκες του παιδιού είναι μεγαλύτερες. Το κίνητρο της φιλανθρωπίας είναι κι αυτό μια παγίδα και περισσότερο επιρρεπής σ' αυτό φαίνεται να είναι οι μεγαλύτεροι σε ηλικία άνθρωποι.

Ο κοινωνικός λειτουργός χρησιμοποιεί 4 βασικές μεθόδους επιλογής για τον εντοπισμό των κατάλληλων για αναδοχή ατόμων. Οι μέθοδοι αυτοί είναι:

1) Διοικητική μέθοδος: γίνεται αξιολόγηση συγκεκριμένων στοιχείων, με στόχο την κάλυψη των νομικών προϋποθέσεων της κοινωνικής οργάνωσης.

2) Διαγνωστική - Διερευνητική μέθοδος: η αξιολόγηση των ατόμων γίνεται με βάση την ικανότητα τους να γίνουν "καλοί" ψυχολογικοί γονείς. Διερευνούνται τα κίνητρα τους, η συναισθηματική τους ωριμότητα, η ποιότητα της συζυγικής ζωής, η κατανόηση και οι γνώσεις τους για τα παιδιά, το σύνολο της προσωπικότητας και συμπεριφοράς τους. Η διαδικασία εκτίμησης πραγματοποιείται βάση ατομικών και από κοινού συνεντεύξεων με το ζεύγος και την ευρύτερη οικογένεια.

3) Επιστημονική μέθοδος: σχετίζεται με την συμπλήρωση λεπτομερούς ερωτηματολογίου, παράλληλα με την υποβολή των ενδιαφερομένων σε ψυχολογικές δοκιμασίες /tests.

4) Η μέθοδος της <<Αυτοεπιλογής>>. Προετοιμασίας για το γονικό ρόλο: γίνεται εκπαίδευση των ενδιαφερομένων με σκοπό την ανάπτυξη της αυτογνωσίας, την πληροφόρηση τους για τον θεσμό, ώστε μόνοι τους να αποφασίσουν αν είναι κατάλληλοι ή όχι να εμπλακούν σε ανάλογα προγράμματα και να προετοιμαστούν για αυτά.

Εκτός από τις προϋποθέσεις που είναι ανάγκη να πληρούν οι ανάδοχοι γονείς και τις μεθόδους επιλογής των, πρέπει να αναφερθούν οι δυνατότητες που μπορεί να έχει η ανάδοχη οικογένεια. Βασικό στοιχείο αποτελεί η αγάπη που τους ζητείται να δώσουν, η καταπολέμηση των δυσκολιών του παιδιού και η φροντίδα που μπορεί να του προσφέρει. Εξίσου σημαντικό είναι το οικονομικό, κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας. Τέλος αυτό που πρέπει σοβαρά να λάβει υπόψιν του ο κοινωνικός λειτουργός είναι η διάθεση της ανάδοχης οικογένειας να συνεργαστεί με την φυσική.

Ένα σοβαρό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι υπηρεσίες είναι η έλλειψη αναδόχων οικογενειών. Γι' αυτό το λόγο κάποιες φορές επιλέγονται οικογένειες που δεν πληρούν όλα τα κριτήρια καταλληλότητας με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται δυσκολίες στην εξέλιξη της τοποθέτησης (Τ. Κουσίδου, 1992)..

Μετά την επιλογή των αναδόχων γονέων σειρά έχει η προετοιμασία τους για την ανάληψη του έργου της αναδοχής. Το διεπιστημονικό συμβούλιο είναι το αρμόδιο όργανο για την επιλογή του παιδιού και την τοποθέτηση του στην κατάλληλη οικογένεια. Το πως επιλέγεται και προετοιμάζεται το ανάδοχο παιδί είναι ένα θέμα που θα εξεταστεί παρακάτω.

Ακολουθεί ενημέρωση των γονέων σχετικά με θέματα που αφορούν το παιδί (ηλικία, φύλο, ιδιαίτερα προβλήματα κλπ) και ακολουθεί συνάντηση μεταξύ τους. Οι συζητήσεις θα εξακολουθήσουν πριν ολοκληρωθεί η διαδικασία τοποθέτησης. Στο διάστημα αυτό θα υπάρχει προσωπική επαφή του κοινωνικού λειτουργού με την οικογένεια και το παιδί. Αυτό το χρονικό διάστημα αποτελεί την περίοδο γνωριμίας κατά την οποία γίνεται φανερό αν τελικά θα πραγματοποιηθεί η τοποθέτηση ή όχι.

2. Προετοιμασία του Παιδιού.

Τα παιδιά που πρόκειται να δωθούν για αναδοχή συνήθως παρουσιάζουν ανάμικτα συναισθήματα. Ίσως να μην αντιλαμβάνονται πλήρως όλα αυτά που συμβαίνουν γύρω τους. Αυτό βέβαια έχει σχέση και με την ηλικία στην οποία βρίσκονται. Συνήθως τα παιδιά αυτά νιώθουν υπαίτιοι για την κατάσταση που επικρατεί στην φυσική τους οικογένεια. Τα ερωτήματα που τους βασανίζουν είναι πολλά και ζητούν ξεκάθαρες απαντήσεις. Πολλά παιδιά δεν μπορούν να καταλάβουν γιατί δεν μπορούν να ζήσουν με τους γονείς τους ή νιώθουν αβέβαια για το που ανήκουν και για την ταυτότητα τους. Τα συναισθήματα και οι σκέψεις που τρέφουν για τους γονείς τους ποικίλουν από θυμό μέχρι ενοχή ή εξειδανίκευση (J. Triseliotis, 1989)

Για όλους τους παραπάνω λόγους μια επιτυχημένη σχέση κοινωνικού λειτουργού και παιδιού θεωρείται αναγκαία ώστε να τεθούν οι βάσεις για την ικανοποίηση των αναγκών του ανηλίκου και την μόνιμη οικογενειακή του αποκατάσταση. Έτσι ο κοινωνικός λειτουργός ακολουθεί τις εξής αρχές:

- α) Εφαρμόζει μια ολοκληρωτικά παιδοκεντρική προσέγγιση: Η προσέγγιση του κοινωνικού λειτουργού πρέπει να έχει ως επίκεντρο το παιδί και να εστιάζεται στα ενδιαφέροντα του. Ο ανήλικος πρέπει να ενθαρρύνεται να εκφράσει τη γνώμη

του, την οποία ο επαγγελματίας λαμβάνει υπόψη του στο χειρισμό του περιστατικού.

- β) Θυμάται την θεραπευτική δύναμη της αλήθειας: Τα ανάδοχα παιδιά χρειάζεται να γνωρίζουν την αλήθεια για το που βρίσκονται, από που έχουν έρθει και που πηγαίνουν. Η βοήθεια προς τα παιδιά να βρουν τις απαντήσεις αυτές είναι η ουσία του θεραπευτικού έργου του επαγγελματία.
- γ) Μεγιστοποιεί τη σταθερότητα και τη συνέχεια στη ζωή του παιδιού: Είναι σημαντικό να καταβάλλονται προσπάθειες ώστε να μειωθεί στο ελάχιστο η απομάκρυνση του παιδιού από θετικά στοιχεία της προηγούμενης ζωής λ.χ. να παραμείνει στο ίδιο σχολείο.
- δ) Προωθεί την ανάπτυξη κοινωνικού δικτύου του εφήβου αναδόχου ως βάση ασφάλειας: Οι άνθρωποι που δεν έχουν την εμπειρία της οικογενειακής διάλυσης, να μπορούν να διατηρήσουν και να επεκτείνουν ένα δίκτυο ασφαλείας με τους γονείς, αδέρφια, φίλους, συνεργάτες όποτε τους χρειάζονται στο τέλος της εφηβείας τους και στην αρχή της ενηλικίωσής τους.
- ε) Αναγνώριση της σημασίας του σχολείου: Το σχολείο χαρακτηρίζεται από ένα ειδικό θεραπευτικό δυναμικό για τα νέα παιδιά που μεγαλώνουν σε ανάδοχες οικογένειες. Προσφέρει ευκαιρίες για την ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης, των δυνατοτήτων και των κοινωνικών δεξιοτήτων του παιδιού.
- στ) Αναγνώριση της ζωτικής σημασίας της βιολογικής οικογένειας για το ανάδοχο παιδί: Οι δεσμοί του ανηλίκου με την οικογένεια προέλευσής του είναι βαθύτατοι εκτός κι αν έχει απομακρυνθεί απ' αυτήν σε νεαρή ηλικία. Η σημασία των δεσμών αυτών για το παιδί δεν εξαρτάται από την ποιότητα της φροντίδας που έχει λάβει το παιδί. Το συναισθηματικό δέσιμο εξακολουθεί να αναπτύσσεται παρά την ύπαρξη λ.χ. σωματικές κακοποιήσεις ή τιμωρίας. (Rutter and Rutter, 1992)

Βάση μιας επιτυχημένης σχέσης κοινωνικού λειτουργού και παιδιού αποτελεί η επικοινωνία. Η Douley (1979) δίνει 10 εντολές για την επικοινωνία με τα παιδιά.

1. Να αποφεύγονται τα στερεότυπα /οι στερεότυπες ερωτήσεις.
2. Να θεωρείται δεδομένο ότι το παιδί έχει κάποιο πρόβλημα που το απασχολεί πολύ και το οποίο δεν έχει γίνει επαρκώς κατανοητό.

3. Να γίνει κατανοητό ότι τα ανάδοχα παιδιά είναι τις περισσότερες φορές πληγωμένα.
4. Να γίνει αντιληπτό πως το παιδί εξηγεί τον εαυτό του στον εαυτό του και πως κατανοεί την όλη κατάσταση.
5. Να αναπτυχθούν συγκεκριμένα εργαλεία /τεχνικές που θα βοηθήσουν την επικοινωνία με τα παιδιά.
6. Ο κοινωνικός λειτουργός να αποτελεί ένα σταθερό πρόσωπο στην ζωή του παιδιού.
7. Οι εμπειρίες κάθε παιδιού είναι μοναδικές και είναι πολύ σημαντικό για το κάθε παιδί να βοηθηθεί για να αποδεχθεί την ζωή του.
8. Το κάθε παιδί πρέπει να βοηθηθεί για να έχει μια σαφή εξήγηση της ζωής του.
9. Να διατηρείται πάντα μια πολύπλευρη ή σύνθετη εικόνα του παιδιού.
10. Ο κοινωνικός λειτουργός είναι υποχρεωμένος να μεταφέρει στους ανάδοχους γονείς μια πραγματική αίσθηση του ιστορικού του παιδιού.

Τρία είναι τα κύρια σημεία που πρέπει να διευκρινιστούν πριν το παιδί τοποθετηθεί στην ανάδοχη οικογένεια

- Η κατανόηση της κατάστασης του
- Η κατανόηση της κατάστασης των φυσικών γονέων
- Η κατανόηση και συμμετοχή στην διαδικασία της τοποθέτησης του.

Η όλη εργασία της προετοιμασίας, σύμφωνα με τους Triseliotis, Κουσίδου, (1985), στοχεύει στο να βοηθηθεί το παιδί να κατανοήσει τις συνθήκες της ζωής του, την καταγωγή του και τους προηγούμενους δεσμούς του. Έτσι θα μπορέσει να επεξεργαστεί πιθανόν άγχος και φόβους που απορρέουν από τα γεγονότα και την αβεβαιότητα της ζωής του. Από την άλλη μεριά στοχεύει στο να συζητηθεί με το παιδί η πιθανότητα νέας αλλαγής στη ζωή του και να προετοιμαστεί για την επάνοδο του στη φυσική του οικογένεια.

Ο κοινωνικός λειτουργός στην εργασία της προετοιμασίας πρέπει να είναι ειλικρινής και να δώσει ξεκάθαρες απαντήσεις στο παιδί. Πρέπει να εξοικειωθεί μαζί του, να γνωρίσει τα ενδιαφέροντα, τους φόβους και τα προβλήματα του. Γενικά το έργο του κοινωνικού λειτουργού έχει δύο κατευθύνσεις: Πρώτα, θα βοηθήσει το παιδί να καταλάβει τι του έχει συμβεί και δεύτερο, τι θα του συμβεί στο μέλλον. Σκοπός του κοινωνικού λειτουργού είναι να αναπτυχθεί μια σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ αυτού και του παιδιού, που θα επιτρέψει τόσο την έγκυρη προετοιμασία όσο και την αποκατάσταση του σε νέα οικογένεια.

Επίσης κατάλληλη για την προετοιμασία των παιδιών θεωρείται και η ομάδα. Η ομάδα πρέπει να έχει σαφείς σκοπούς και στόχους, συγκεκριμένο αριθμό μελών και αποδοχή κάποιων όρων από όλα τα μέλη όπως για παράδειγμα όροι καλής συμπεριφοράς.

Ο Triseliotis στο βιβλίο του *Groupwork in Foster Care and Adoption* (1988) αναφέρει κάποια στοιχεία μιας τέτοιας ομάδας:

1η Συνάντηση: Γνωριμία των μελών μεταξύ τους. Ποικιλία παιχνιδιών που ενθαρρύνουν την αλληλογνωριμία. Στη συνέχεια τα μέλη αρχίζουν να ανταλλάσσουν πιο προσωπικές πληροφορίες για τον εαυτό τους.

2η Συνάντηση: Σ' αυτή τη συνάντηση το θέμα που απασχολεί τη ομάδα είναι η εμπιστοσύνη. Αρκετά από τα παιδιά της ομάδας έχουν εξαπατηθεί στο παρελθόν. Μέσα από παιχνίδια με θέμα την "εμπιστοσύνη" ενθαρρύνονται να εκφράσουν τα συναισθήματα τους.

3η Συνάντηση: Η ομάδα αισθάνεται πιο ασφαλής και παρατηρείται μία αύξηση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των μελών. Δημιουργούνται συμμαχίες και υποομάδες. Χρήσιμο στη φάση αυτή αποδुकνείται το *Role playing*.

4η Συνάντηση: Η συνεδρία αυτή επικεντρώνεται εξ' ολοκλήρου στην οικογένεια. Ερωτήσεις όπως τι σημαίνει οικογένεια χρησιμοποιούνται για να βοηθήσουν τα παιδιά να εκφράσουν τις σκέψεις τους για τα χαρακτηριστικά των αναδόχων γονέων.

5η Συνάντηση: Στη συνεδρίαση αυτή συζητούνται οι φόβοι των παιδιών γύρω από το τι χειρότερο θα μπορούσε να τους συμβεί στην νέα οικογένεια. Συνήθως εκφράζεται ο φόβος της απόρριψης των παιδιών από τους αναδόχους γονείς.

6η Συνάντηση: Τα μέλη εδώ αρχίζουν να σκέπτονται πιο συγκεκριμένα την τοποθέτηση τους σε ανάδοχη οικογένεια. Ζητούνται πληροφορίες και λαμβάνουν χώρα διάφορα Role-playing που αναφέρονται στην πρώτη συνάντηση.

7η Συνάντηση: Στην συνάντηση αυτή συνοψίζονται όλες οι προηγούμενες. Κάποια κοινωνική εκδήλωση που μπορεί να οργανωθεί θα σημάνει την λήξη των συνεδρίων.

Η κατάλληλη προετοιμασία μπορεί να αποτρέψει αρνητικές συμπεριφορές των παιδιών προς την ανάδοχη οικογένεια. Αυτές συνήθως εκδηλώνονται στο πρώτο στάδιο της τοποθέτησης. Οι ανάδοχοι γονείς θα πρέπει αμέσως να ενημερώσουν τον κοινωνικό λειτουργό και την οργάνωση για την άμεση λύση του προβλήματος που ανέκυψε.

3. Προετοιμασία βιολογικής οικογένειας.

Η βιολογική οικογένεια και ιδιαίτερα οι φυσικοί γονείς αποτελούν εξίσου σημαντικά πρόσωπα στην εξέλιξη της τοποθέτησης του παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια. Υπάρχουν διάφοροι τύποι βιολογικών γονέων που βρίσκονται σε διάφορα στάδια ανάπτυξης. Συνήθως αντιμετωπίζουν μια κατάσταση κρίσης που συνοδεύεται από σειρά προβλημάτων, τα οποία οδηγούν στην απομάκρυνση του παιδιού από την οικογένεια τους.

Ο κοινωνικός λειτουργός είναι το πρόσωπο που θα παίξει τον σημαντικότερο ρόλο προκειμένου να διατηρηθεί μια καλή σχέση μεταξύ παιδιών, φυσικών και ανάδοχων γονέων. Είναι γεγονός ότι οι γονείς, των οποίων τα παιδιά βρίσκονται σε κρατική προστασία μετά από το δικό τους αίτημα ή με την σύμφωνη γνώμη τους, αισθάνονται λιγότερο απειλημένοι και εχθρικοί προς τους κοινωνικούς λειτουργούς. Αντίθετα αυτοί των οποίων τα παιδιά απομακρύνονται με εισαγγελικές ή δικαστικές αποφάσεις αισθάνονται μνησίκακοι και ανταγωνιστικοί. Ιδιαίτερα την χρονική περίοδο που επικρατεί κατάσταση κρίσεως οι γονείς λειτουργούν αρνητικά, εκδηλώνοντας έλλειψη διάθεσης για συνεργασία με τον κοινωνικό λειτουργό και συμμετοχή στις δραστηριότητες που αυτός καθορίζει. (Τ. Κουσίδου, 1992)

Αυτό που χρειάζονται οι βιολογικοί γονείς είναι η αναγνώριση της αξίας τους από τον κοινωνικό λειτουργό σε όποιο βαθμό κι αν υφίσταται και κατανόηση των αδυναμιών και προβλημάτων τους. Όταν αντιληφθούν ότι τους κατανοεί συναισθηματικά υπάρχουν περισσότερες πιθανότητες θετικής σχέσης κι αλληλεπίδρασης. Είναι ανάγκη να γίνει παραδοχή των ικανοτήτων και του δυναμικού τους, όσο περιορισμένο κι αν είναι αυτό, από μέρους του κοινωνικού λειτουργού.

Από την αρχή πρέπει να τους γίνουν γνωστά τα δικαιώματα, οι ευθύνες, οι υποχρεώσεις τους και οι αλλαγές που πρέπει να κάνουν για να τους επιστραφούν τα παιδιά τους. Οι Triseliotis και Κουσιδου, (1989) αναφέρουν πως μελέτες έχουν δείξει ότι εάν ένα παιδί δεν επιστρέψει στο σπίτι του τους 12 πρώτους μήνες, τότε οι πιθανότητες να επιστρέψει αργότερα περιορίζονται σημαντικά, χωρίς βέβαια να αποκλείονται.

Από την άλλη μεριά, μελέτες που έχουν γίνει στην Βρετανία έδειξαν πόσο λίγα συνήθως γίνονται για να βοηθηθούν οι φυσικές οικογένειες να ξεπεράσουν τις πρακτικές και προσωπικές δυσκολίες τους ώστε να ξαναπάρουν τα παιδιά τους. Δουλειά του κοινωνικού λειτουργού σ' αυτή τη φάση είναι να τους βοηθήσει να επιλύσουν τις οικονομικές - κοινωνικές τους ανάγκες καθώς και τα διάφορα προσωπικά τους προβλήματα, χρησιμοποιώντας τις μεθόδους και τις τεχνικές της κοινωνικής εργασίας.

Πιο συγκεκριμένα δίνεται βοήθεια με την μορφή:

- α) Παροχών σε υλικά αγαθά ή χρήματα
- β) Συμβουλευτικών - υποστηρικτικών υπηρεσιών
- γ) Περισσότερη εξειδικευμένη βοήθεια σε συνεργασία με άλλους φορείς.

Έτσι ο κοινωνικός λειτουργός μόνο αν πραγματικά κατανοήσει τους φυσικούς γονείς θα μπορέσει να τους βοηθήσει ώστε:

- να αντιμετωπίσουν την σύγχυση και το άγχος που τους περιβάλλει κατά την περίοδο της παρέμβασης του
- να ξεκαθαρίσουν τα συναισθήματα τους και να τα παραδεχτούν
- να δεχτούν την ανάδοχη τοποθέτηση του παιδιού τους
- να ξεπεράσουν συναισθήματα θυμού και οργής.

- να συμμετέχουν συνεχώς στον προγραμματισμό της ζωής του παιδιού και να τηρούν τις υποσχέσεις τους
- να συνεργάζονται με την κοινωνική υπηρεσία και τους ανάδοχους γονείς
- να έχουν συνεχή επικοινωνία με το παιδί κατά την διάρκεια της αναδοχής.

Ένα πολύ λεπτό και σημαντικό σημείο αποτελούν οι επισκέψεις των φυσικών γονέων με τα παιδιά τους και τους ανάδοχους γονείς. Οι επισκέψεις αυτές αποτελούν τον κρίκο που συνεχίζει να δένει τους φυσικούς γονείς με το παιδί τους ακόμη κι αν δεν συμβιώνουν. Για να επιτευχθεί η τακτική επαφή ο κοινωνικός λειτουργός καθορίζει την διαδικασία, τις ημέρες, τις ώρες και τον τόπο των συναντήσεων. Εξηγεί και εκπαιδεύει τους φυσικούς γονείς για την σημασία των συναντήσεων αυτών, καθώς και την αίσθηση της συνέπειας απέναντι στα παιδιά τους, καθιστώντας τους σαφές πως τα παιδιά αισθάνονται απογοητευμένα κι ανεπιθύμητα, όταν αυτοί δεν τηρούν τις υποσχέσεις τους. Τους τονίζεται επίσης ότι με την πάροδο του χρόνου τα παιδιά συνδέονται περισσότερο με τους ανάδοχους γονείς τους γεγονός που δυσκολεύει την επανασύνδεση με την βιολογική οικογένεια.

Οι επισκέψεις των γονέων θα πρέπει να περιορισθούν ή να σταματήσουν εντελώς εάν αποδειχθούν καταστρεπτικές για το παιδί. (Triseliotis και Κουσίδου, 1989). Επίσης αποφεύγονται οι επισκέψεις όταν υπάρχει ψυχοθεραπεία γονέων. Σε αρκετές περιπτώσεις οι βιολογικοί γονείς δεν είναι κατάλληλοι για να επανακτήσουν την φροντίδα του παιδιού τους. Τότε ευθύνη του κοινωνικού λειτουργού είναι να αρχίσει τον προγραμματισμό για μια μόνιμη οικογενειακή αποκατάσταση του ανηλίκου.

Υπάρχει όμως η περίπτωση οι γονείς να ξεπεράσουν τα προβλήματα με την βοήθεια της οργάνωσης και του κοινωνικού λειτουργού. Σε επόμενη φάση λοιπόν ακολουθεί επανένωση παιδιού - βιολογικής οικογένειας για την οποία γίνεται λόγος παρακάτω.

4. Επανασύνδεση παιδιού - βιολογικής Οικογένειας

Η βιολογική οικογένεια του παιδιού είναι μια οικογένεια προβληματική κι έτσι για το παιδί η αναδοχή είναι μία προσωρινή λύση έως ότου ξεπεραστούν τα προβλήματα και γίνει δυνατή η επιστροφή του. Πολλές φορές η αναδοχή γίνεται μακροχρόνια πράγμα που δυσκολεύει έπειτα την επανένωση βιολογικής οικογένειας - παιδιού.

Ένα θεμέλιο για την ομαλή επανένωση θεωρούνται οι επισκέψεις των γονέων κατά το διάστημα που το παιδί έχει τοποθετηθεί στην ανάδοχη οικογένεια. Ο Triseliotis (1980) αναφέρει ότι οι ενήλικες που μεγάλωσαν σε ανάδοχες οικογένειες δεν συγχωρούν τους γονείς που δεν τους επισκεπτόταν, δεν τηρούσαν τις υποσχέσεις τους και δεν ήταν συνεπείς. Αντίθετα η στάση αυτή ενδυνάμωνε το συναίσθημα της απόρριψης και της αναξιοσύνης τους ως άτομα.

Στόχος της αναδοχής γενικά, είναι η επιστροφή του παιδιού στη φυσική του οικογένεια εφόσον έχουν ξεπεραστεί τα προβλήματα και η ίδια η οικογένεια είναι σε θέση να αναλάβει την ευθύνη του παιδιού. Πολλοί φυσικοί γονείς όμως βλέπουν ως καλή λύση την αναδοχή κι ακόμη όταν δεν υπάρχουν πλέον προβλήματα θεωρούν βάρος να αναλάβουν ξανά την ανατροφή των παιδιών τους.

Ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να αποτρέψει την συμπεριφορά αυτή και να συμβάλει στην επανασυγκρότηση της οικογένειας.

Η όλη διαδικασία της επανένωσης επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από παράγοντες όπως: η ηλικία του παιδιού, το είδος και η ποιότητα της προηγούμενης ζωής του και ιδιαίτερα των οικογενειακών του σχέσεων καθώς και από το χρονικό διάστημα για το οποίο ο ανήλικος θα τοποθετηθεί σε ανάδοχη οικογένεια. Για κάποιες περιπτώσεις τα χρονικά διαστήματα των τοποθετήσεων έχουν προγραμματιστεί κι οργανωθεί με κάθε λεπτομέρεια γεγονός που δεν υφίσταται σε κάποιες άλλες, λόγω ανεπάρκειας συγκεκριμένων παραγόντων όπως: σε πηγές κοινότητας, γονεϊκή αρνητικότητα για την επανάκτηση φροντίδας ανηλίκου κ.λ.π.

Σύμφωνα με τον Triseliotis (1980) για την επιτυχή επανένωση των αναδόχων παιδιών με τις βιολογικές τους οικογένειες, επιβάλλεται να γίνει ένας διαχωρισμός των περιπτώσεων σε τρία διαφορετικά είδη:

α) Προστασία για συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

β) Προστασία για αόριστη χρονική περίοδο.

γ) Επανάκτησης δεσμών και σχέσεων για βιολογικές οικογένειες όπου τα μέλη τους έχουν διασκορπιστεί και δεν διατηρούν επαφή για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα. Αναλυτικότερα:

Περιπτώσεις αναδοχής για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Στην κατηγορία αυτή ο κοινωνικός λειτουργός παρεμβαίνει για περιστατικά ανηλίκων, όπου τοποθετούνται στην αναδοχή για μια περιορισμένη χρονική περίοδο και όπου πρωταρχικός σκοπός και στόχος είναι η παροχή επαρκούς ανάδοχης φροντίδας προς τα παιδιά μέχρι να επανατοποθετηθούν στην βιολογική τους οικογένεια σε μία προκαθορισμένη στιγμή.

Πρωταρχικός κίνδυνος, κοινός για όλα τα μέλη της αναδοχής είναι ότι η ψυχική οδύνη και η απομόνωση, που επιφέρει ο αποχωρισμός των μελών της βιολογικής οικογένειας, μπορεί να γίνει τόσο έντονη και ανυπόφορη, ώστε τα μέλη να αποφορτιστούν συναισθηματικά.

Ρόλος του κοινωνικού λειτουργού προκειμένου να αποφευχθεί ή να αντιμετωπιστεί ο παραπάνω κίνδυνος είναι να αναλάβει ένα έντονα παρεμβατικό και προγραμματισμένο έργο, προς την κατεύθυνση της ενθάρρυνσης των βιολογικών γονέων να συμμετάσχουν, όσο περισσότερο μπορούν στα στάδια του προγραμματισμού και της πραγματοποίησης της τοποθέτησης.

Κινητοποιώντας τους γονείς προς τη συμμετοχικότητα και εμπλοκή τους στη διαδικασία της αναδοχής, είναι ένας τρόπος να αντιληφθούν πόσο σημαντική θεωρείται η παρουσία τους από την κοινωνική υπηρεσία και τον κοινωνικό λειτουργό, πρωταρχικά, ως πηγή πληροφόρησης για τις ανάγκες του παιδιού και τις πιθανές αντιδράσεις του στην ανάδοχη τοποθέτηση κι έπειτα ως ζωτικής σημασίας παράγοντες ασφαλείας και αίσθησης συνέχειας για το παιδί τους.

Παράλληλα με τον τρόπο αυτό ο κοινωνικός λειτουργός αντανακλά στο παιδί την ευαισθησία του για όλα αυτά που του συμβαίνουν, το σεβασμό του απέναντι προς τη βιολογική οικογενειακή μονάδα του παιδιού και τη δέσμευση του για τη διατήρηση

της. Οι ανάδοχοι γονείς λαμβάνουν το μήνυμα ότι οι βιολογικοί γονείς επιβάλλεται να έχουν τον κεντρικό ρόλο στη ζωή του ανάδοχου παιδιού τους.

Συμμετοχή των βιολογικών γονέων σημαίνει το δικαίωμα να συνεισφέρουν τη γνώση και τις τεχνικές τους με τέτοιο τρόπο, ώστε να επηρεάζουν τις αποφάσεις της κοινωνικής οργάνωσης καθώς και τις συνέπειες των αποφάσεων αυτών. Με αυτή την ενεργητική στάση οι γονείς συνεχίζουν να ενδιαφέρονται για το παιδί τους και προετοιμάζονται κατάλληλα για την επανένωση μαζί του.

Με τη συμμετοχή τους στο στάδιο της έναρξης της αναδοχής:

- 1) Δίνουν στο παιδί μια αίσθηση ασφάλειας κατά τη διάρκεια αυτής της μεταβατικής περιόδου.
- 2) Δίνουν στους ανάδοχους γονείς όλες τις πληροφορίες που χρειάζονται.
- 3) Οι ίδιοι αντιμετωπίζουν καλύτερα το άγχος και την ψυχική οδύνη του αποχωρισμού.
- 4) Καθιστούν κατανοητό στο παιδί ότι οι γονείς του ξέρουν που βρίσκεται, έχουν προγραμματίσει γι' αυτό και γνωρίζουν πως και πότε θα ενωθούν όλοι μαζί.

Ο κοινωνικός λειτουργός ως κύριο έργο του έχει να ενθαρρύνει δραστήρια τους βιολογικούς γονείς να συμμετέχουν καθόλη τη διαδικασία της ανάδοχης τοποθέτησης, ενώ παράλληλα έχει να αντιμετωπίσει τα συναισθήματα τους, που δυσκολεύουν την παραπάνω κινητοποίηση τους, όπως: φόβοι, συναισθήματα κατωτερότητας και ανεπάρκειας γονεϊκού ρόλου κ.λ.π. Είναι αναγκαίο να επιμένει στην αναγκαιότητα της ενεργητικής παρουσίας των βιολογικών γονέων στην καθημερινή ζωή του ανάδοχου παιδιού τους.

Ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να ανακαλύψει τρόπους που θα καταστήσουν δυνατό και εφικτό να διατηρήσουν οι γονείς μέρη του γονεϊκού τους ρόλου μέσα στα πλαίσια της αναδοχής. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί λ.χ. με κοινές δραστηριότητες όπως: παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων, αγορά ρουχισμού ή οτιδήποτε ο γονέας πιστεύει ότι μπορεί να κάνει και έχει ιδιαίτερη συναισθηματική σημασία για τη σχέση με το παιδί του.

Περιπτώσεις αναδοχής για αόριστο χρονικό διάστημα:

Σε πολλές περιπτώσεις η οικογενειακή κατάσταση ενός παιδιού υπό κρατική προστασία μαστίζεται από χρόνια προβλήματα, όπως: χαμηλό οικονομικό επίπεδο γονεϊκής φροντίδας, κακή κατάσταση κατοικίας, κοινωνική απομόνωση, οικονομικά προβλήματα, ασθένειες, συζυγικά προβλήματα γονέων κ.λ.π., που καθιστούν αβέβαιο το γεγονός της οικογενειακής επανασύνδεσης καθώς και τη χρονική στιγμή που αυτή θα επιτευχθεί.

Στις περιπτώσεις αυτές κύριο έργο του κοινωνικού λειτουργού είναι η άμεση και εντατική υποστηρικτική κοινωνική εργασία, προκειμένου να επιβιώσει η οικογενειακή μονάδα και να ανασυγκροτηθεί. Επιβάλλεται να καταβληθεί μία συκροτημένη προσπάθεια βοήθειας των γονέων να αντιμετωπίσουν το γρηγορότερο δυνατό, τις δυσκολίες που οδήγησαν στη διάσπαση της οικογένειάς τους.

Ο επαγγελματίας, εκτός των άλλων προβλημάτων έχει να αντιμετωπίσει την ανασφάλεια των μελών της αναδοχής. Οι βιολογικοί γονείς έχουν χαμηλή αυτοπεποίθηση και αισθάνονται ανασφάλεια για το πόσο αγαπητά και παραδεκτά άτομα είναι.

Το παιδί προβληματίζεται για το αν ποτέ θα επιστρέψει στη φυσική του οικογένεια και αν το θέλουν πραγματικά οι γονείς του, ενώ παράλληλα δένεται βαθύτερα κάθε μέρα με τους ανάδοχους γονείς, γεγονός που δημιουργεί τύψεις και ενοχές.

Με το πέρασμα του χρόνου οι βιολογικοί γονείς αμφιβάλλουν αν θα μπορέσουν ποτέ να ανασυγκροτήσουν την οικογένειά τους και δυσκολεύονται να διατηρήσουν επαφή με το παιδί, να απαντήσουν στις ερωτήσεις του και να είναι συνεπείς στις υποχρεώσεις και υποσχέσεις τους προς αυτό. Όσο περνάει ο καιρός τόσο περισσότερο αυξάνει η αρνητικότητα και ανασφάλεια των μελών της αναδοχής.

Είναι λοιπόν αναγκαίο να δωθεί έντονη βοήθεια μέσω της κοινωνικής εργασίας προς τους βιολογικούς γονείς να αντιμετωπίσουν τα πρακτικά και συναισθηματικά τους προβλήματα και παράλληλα να δωθεί ιδιαίτερη προσοχή και σημασία στο

αυξανόμενο άγχος και αρνητικά συναισθήματα που αναπτύσσονται από τα μέλη, καθώς συνεχίζει να υπάρχει αβαβαιότητα για την λήξη της αναδοχής.

Επανάκτηση χαμένων δεσμών και σχέσεων των μελών της βιολογικής οικογένειας:

Αρκετά συχνά είναι τα περιστατικά αναδοχής όπου οι βιολογικοί γονείς των παιδιών έχουν απομακρυνθεί για μεγάλο χρονικό διάστημα από τη ζωή τους ή έχουν χαθεί τα ίχνη τους.

Κύριο έργο του κοινωνικού λειτουργού εδώ είναι να κινητοποιήσει τα μέλη προς την κατεύθυνση της επανάκτησης των δεσμών που έχουν σταματήσει από την είσοδο του παιδιού στην κρατική προστασία.

Για να πετύχει το στόχο αυτό ο επαγγελματίας επιβάλλεται να καταβάλλει μια προγραμματισμένη προσπάθεια, που αποτελείται από τις ακόλουθες ενέργειες:

- α) Κοινωνική εργασία με τον ανήλικο, διερεύνηση των πραγματικών του συναισθημάτων για τους βιολογικούς γονείς του.
- β) Εντοπισμός τόπου κατοικίας βιολογικών γονέων σε συνεργασία με υπηρεσίες δήμων - κοινοτήτων, αστυνομίας, υπουργείων πρόνοιας κ.λ.π.
- γ) Κοινωνική εργασία με βιολογικούς γονείς, ενημέρωση τους για την κατάσταση του ανηλίκου, προετοιμασία τους για ανανέωση επαφής μαζί του.
- δ) Ενημέρωση του ανηλίκου για την κατάσταση των βιολογικών του γονέων, προετοιμασία του για την συνάντησή τους.
- ε) Η πρώτη επαφή θεωρείται ορθό να γίνει στο χώρο όπου ζουν οι βιολογικοί γονείς και μόνο όταν όλες οι πλευρές είναι προετοιμασμένες κατάλληλα για αυτή και έχουν προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα.
- στ) Προγραμματισμός - παρακολούθηση των επαφών, ενθάρρυνση και υποστήριξη των μελών να την συνεχίσουν.
- η) Η επιβεβαίωση μελών ότι η επανάκτηση των σχέσεων πηγαίνει καλά, παράλληλα με την αποφυγή πολλών ερωτήσεων και υποσχέσεων, καθώς αυτά μπορεί να οδηγήσουν σε θέματα που τα μέλη δεν είναι σε θέση να χειριστούν.

Η εργασία που επιβάλλεται να γίνει σε όλες τις περιπτώσεις επανένωσης της βιολογικής οικογένειας είναι απαιτητική και χρονοβόρα. Η επιτυχία των προσπαθειών του κοινωνικού λειτουργού εξασφαλίζεται κυρίως όταν η αποκατάσταση των σχέσεων και η επανένωση έρχεται ως το αποτέλεσμα προσεκτικού προγραμματισμού και οργανωμένου συντονισμού των ενεργειών του.

Σύμφωνα με τους Triseliotis και Κουσίδου (1989), ο κοινωνικός λειτουργός εφαρμόζει τα παρακάτω 4 στάδια της αναδοχής:

1ο Στάδιο, αρχικού ενδιαφέροντος.

Αποτελείται από:

- α) Πρώτη επικοινωνία των ενδιαφερομένων με την οργάνωση και πληροφόρηση τους για το θεσμό της αναδοχής.
- β) Συμμετοχή ενδιαφερομένων σε ενημερωτική συνάντηση ή σε ατομική συνέντευξη ενημέρωσης.
- γ) Υποβολή αίτησης για αναδοχή, ατομική και από κοινού συνεντεύξεις, απόφαση ενδιαφερομένων να προχωρήσουν σε ένταξη τους σε ομάδα προετοιμασίας.

2ο Στάδιο, προετοιμασίας.

α) Οικογενειακή μελέτη: Πραγματοποιούνται συνεντεύξεις με συζύγους και ευρύτερη οικογένεια. Ένα τυπικό διάγραμμα οικογενειακής μελέτης, που ακολουθείται από τις περισσότερες κοινωνικές υπηρεσίες της Ευρώπης, είναι το εξής:

- ατομική παρουσίαση συζύγων προσωπικότητα / φιλοσοφία ζωής.
- ιστορικό γάμου και σημερινή σχέση.
- ικανότητα για ανάληψη γονικού ρόλου.
- συνοπτική παρουσίαση υπόλοιπων μελών οικογένειας.
- τρόπο ζωής οικογένειας
- κίνητρα για αναδοχή
- στάσεις προς τη βιολογική οικογένεια
- προσδοκίες από το παιδί
- ιστορικό και χαρακτηριστικά ανηλίκου
- οικονομική κατάσταση, κατοικία

- συστάσεις

- συνοπτική αξιολόγηση υποψήφιας οικογένειας.

β) Ομάδα προετοιμασίας

Τα θέματα των συναντήσεων μπορούν να δομηθούν ως εξής:

Συνάντηση 1η: γνωριμία μελών, διερεύνηση κινήτρων

Συνάντηση 2η: στάδια ανάπτυξης του παιδιού, τρόποι ανάπτυξης της ατομικής ταυτότητας, ρόλος της βιολογικής οικογένειας και σημασία της απομάκρυνσης από αυτήν

Συνάντηση 3η: τρόπος ανατροφής των ενδιαφερομένων και πως τα βιώματα αυτά επηρεάζουν τον τρόπο ανατροφής των δικών τους παιδιών

Συνάντηση 4η: προσωπικές και σεξουαλικές σχέσεις

Συνάντηση 5η: προβλήματα σχέσεων και θέματα επικοινωνίας

Συνάντηση 6η: οι προσδοκίες της οργάνωσης από τους αναδόχους γονείς

Συνάντηση 7η: ανάδοχη τοποθέτηση, συμβόλαια, κρατική παιδική προστασία.

3ο Στάδιο, σύνδεσης παιδιού με ανάδοχη οικογένεια:

Αποτελείται από:

α) Απόφαση Δ.Σ./επιτροπής για έγκριση ενδιαφερομένου.

β) Συνεργασία οικογένεια - κοινωνικού λειτουργού για επιλογή παιδιού.

γ) Συνεργασία παιδιού - κοινωνικού λειτουργού για επιλογή ανάδοχης οικογένειας.

δ) Γνωριμία παιδιού με οικογένεια και προσαρμογή μελών

ε) Τοποθέτηση ανηλίκου στη συγκεκριμένη ανάδοχη οικογένεια.

4ο Στάδιο, οριστικοποίησης της αναδοχής για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα:

Αποτελείται από:

α) Παρακολούθηση της τοποθέτησης

β) Στηρικτικές υπηρεσίες.

Η ανάδοχη τοποθέτηση ανηλίκων είναι ένα δύσκολο έργο, που προκαλεί άγχος στον επαγγελματία, που πρέπει να διασφαλίσει την επαρκή προετοιμασία και τη συνεχή υποστήριξη των μελών για την επιτυχία της τοποθέτησης. Η επιτυχία έρχεται όταν όλα τα μέλη προσαρμοστούν στις προκείμενες αλλαγές. Η επιτυχής έκβαση έχει τη

βάση της στις σωστές κινήσεις και επιλογές του επαγγελματία κοινωνικού λειτουργού σε κάθε στάδιο και φάση της τοποθέτησης ξεχωριστά.

Ο κοινωνικός λειτουργός και η επιστημονική ομάδα παρακολουθούν την εξέλιξη της φυσικής οικογένειας. Την βοηθούν να ξεπεράσει τα προβλήματα, φροντίζουν να βρίσκεται σε συνεχή επαφή το παιδί με τους φυσικούς γονείς και προσπαθούν όσο γίνεται πιο πολύ να διατηρήσουν τις σχέσεις μεταξύ παιδιού - βιολογικής οικογένειας. Στο στάδιο της επιστροφής λαμβάνονται σοβαρά υπόψιν οι αντιδράσεις και η γνώμη του ίδιου του παιδιού. Εάν όλα κλείνουν προς μία θετική κατεύθυνση το παιδί επιστρέφει στο σπίτι του. Έτσι ολοκληρώνεται η εργασία με απόλυτη επιτυχία.

Σύμφωνα με τα λεγόμενα κοινωνικής λειτουργού, που εργάζεται στο κέντρο βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ", λίγες είναι οι περιπτώσεις όπου η αναδοχή κλείνει με την επιστροφή του παιδιού στη φυσική οικογένεια. Στην Ελλάδα οι αναδοχές είναι συνήθως μακροχρόνιες ή αποτελούν ένα σκαλοπάτι πριν την υιοθεσία. Για να γίνει πιο ομαλή η επανασύνδεση του παιδιού με την βιολογική του οικογένεια θα πρέπει το διάστημα της αναδοχής να μην είναι ιδιαίτερα μεγάλο. Αυτό όμως δεν συμβαίνει πάντα.

Πολλά από τα παιδιά που δίνονται για αναδοχή είναι παιδιά που δεν έχουν καν βιολογική οικογένεια. (ορφανά, εγκαταλελειμένα κ.λ.π.) Παρόλα αυτά δίνονται για αναδοχή γιατί ακόμα και μια άλλη οικογένεια θα είναι μια καλύτερη λύση από το ίδρυμα.

Βέβαιο είναι πάντως πως το στάδιο της επανένωσης απαιτεί ευαισθησία και προσεχτική δουλειά από μέρος του κοινωνικού λειτουργού. Πρέπει ο ίδιος να προετοιμάσει ξεχωριστά τα μέλη κι έπειτα σιγά σιγά να προχωρήσει στην επανατοποθέτηση νέων βάσεων για την οικογένεια και το παιδί.

5) Η χρήση του Συμβολαίου

Έχει γίνει ήδη μια μικρή αναφορά στην χρήση του <<συμβολαίου>> και στο ότι όλα τα εμπλεκόμενα μέλη στην αναδοχή πρέπει να τηρούν κανόνες αυτού του συμβολαίου.

Συμβόλαιο στην Κοινωνική Εργασία είναι μία γραπτή συμφωνία ανάμεσα στον κοινωνικό λειτουργό και το πελάτη του, στην οποία καθορίζονται συγκεκριμένοι τρόποι συμπεριφοράς οι οποίοι απαιτούνται από τους συμβαλλόμενους για την όσο το δυνατό καλύτερη διεύθυνση των ζητημάτων που τους απασχολούν.

“ Το συμβόλαιο είναι μία ανοιχτή, έντιμη και χρονκά προσδιορισμένη μορφή παρέμβασης της κοινωνικής υπηρεσίας” (Triseliotis - Κουσίδου, “Η κοινωνική εργασία στην Αναδοχή” εκδόσεις Κέντρο Βρεφών “ Η Μητέρα “,Αθήνα 1986, σελ. 215)

Αποτελεί λοιπόν ένα “εργαλείο” στα χέρια του κοινωνικού λειτουργού. Ορισμένα από τα χαρακτηριστικά του γνωρίσματα είναι τα εξής:

- διαφάνεια
- προγραμματισμός ενεργειών
- συγκεκριμενοποίηση σκοπών, ρόλων και μεθόδων.
- επιμερισμός ευθυνών και αρμοδιοτήτων.
- ενθάρρυνση για ενεργό συμμετοχή των διαφόρων μερών καθ’ όλη την διάρκεια της αναδοχής.

Πλεονεκτήματα του σύμφωνα με τον J. Triseliotis (1989) αποτελούν (συνοπτικά) τα εξής: Πρώτον, ότι ενσαρκώνεται σε γραπτό λόγο και έτσι υπάρχει στην διάθεση καθενός, μάλιστα προσδίδει καθαρότητα στην επικοινωνία γιατί είναι συγκεκριμένο όσο αφορά τις ενέργειες και τους σκοπούς. Δεύτερο πλεονέκτημα είναι, ότι ενεργοποιεί κάθε πλευρά για συμμετοχή. Τρίτον, είναι δεσμευτικό αλλά τίμιο γιατί οι συμβαλλόμενοι γνωρίζουν τις συνέπειες αν αθετήσουν ή αν τηρήσουν τους όρους.

Το συμβόλαιο είναι περισσότερο χρήσιμο σε ορισμένες μορφές αναδοχής: αναδοχή ανακούφισης, βραχυπρόθεσμη, μεσοπρόθεσμη και είναι εξαιρετικά απαραίτητο στην επαγγελματική αναδοχή όπου ο στόχος είναι η σύντομη επιστροφή στην βιολογική οικογένεια. Κατά τους Shaw και Hipgrave (1983) περίπου στο 86% των

επαγγελματικών τοποθετήσεων Αναδοχής, στην Μ.Βρετανία χρησιμοποιήθηκε Συμβόλαιο.

Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να θεωρείται καταπιεστικό από οποιαδήποτε πλευρά, παρά μόνο απαραίτητο για την διεξαγωγή της περίπτωσης.

Οι Stein και Gambrell (1976), προτείνουν "διμερές" συμβόλαιο αναδοχής. Το πρώτο μέρος αυτού του συμβολαίου - συμφωνίας πρέπει να είναι και το γενικό , ενώ το δεύτερο: το ειδικό (το προσαρμοσμένο σε κάθε περίπτωση). Τα θέματα που θα μπορούσε να περιλαμβάνει το πρώτο μέρος (τα γενικότερα), είναι:

- Οι λόγοι της τοποθέτησης του παιδιού στην οικογένεια
- Οι στόχοι της τοποθέτησης.
- Οι ευρείς σκοποί της τοποθέτησης (π.χ. παροχή φροντίδας)
- Η χρονική διάρκεια της τοποθέτησης
- Ο καθορισμός των γενικών ρόλων, δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του κάθε μέρους. Εάν χρειάζεται μπορεί να περιληφθεί και τι δεν υποχρεούνται να κάνουν.
- Μια γενική πρόταση ότι πρόκειται για εργασία ομάδας και τα μέρη συμφωνούν να συνεργαστούν.
- Οι συνέπειες της μη συμμόρφωσης ή μη συμμετοχής των μέτρων.
- Ο τρόπος χειρισμού πιθανών συγκρούσεων ή διαφωνιών σε ότι αφορά τους όρους του συμβολαίου και την ερμηνεία τους.

Αυτές είναι οι γενικές οδηγίες, οι οποίες με κάποιες τροποποιήσεις υπάρχουν σε όλα τα συμβόλαια αναδοχής.Την απαραίτητη όμως καθοδήγηση για μία ολοκληρωμένη συμφωνία ανάμεσα στον κοινωνικό λειτουργό και όλα τα μέλη μιας αναδοχής, παρέχουν οι ειδικές οδηγίες για το κάθε μέλος.

Συγκεκριμένα υπάρχουν:

α) Το συμβόλαιο κοινωνικού λειτουργού / αναδόχων, στο οποίο υπογράφεται μία γονέων συμφωνία γύρω από τα εξής θέματα:

- τη συχνότητα επισκέψεων του κοινωνικού λειτουργού στους ανάδοχους γονείς.

- την επίβλεψη και υποστήριξη της αναδοχής.
- την βοήθεια εκ μέρους του κοινωνικού λειτουργού και της κοινωνικής οργάνωσης σε κάθε πρόβλημα που πιθανόν να προκύψει.
- το μέγεθος του επιδόματος και την καταβολή του μία φορά τον μήνα.
- τη συζήτηση και την ανταλλαγή απόψεων γύρω από την εξέλιξη της τοποθέτησης
- την οριοθέτηση του ρόλου των αναδόχων γονέων
- την κάλυψη βιολογικών και ψυχολογικών αναγκών των αναδόχων γονέων.
- θέματα που αφορούν την υγιεινή, εκπαίδευση, ένδυση του παιδιού.
- τον καθορισμό της συχνότητας των επισκέψεων των βιολογικών γονέων στο σπίτι των αναδόχων γονέων.

β) Συμβόλαιο - συμφωνία ανάμεσα σε κοινωνικό λειτουργό και φυσικούς γονείς:

- δημιουργία κατάλληλων συνθηκών διαβίωσης ώστε να επιστρέψει το παιδί στο σπίτι (π.χ. αναζήτηση και εξεύρεση εργασίας των φυσικών γονιών)
- καθορισμός συχνότητας επισκέψεων του παιδιού.
- καθορισμός συμπεριφοράς και συνεργασίας με ανάδοχους γονείς και οργάνωση.
- διευθέτηση πρακτικών ζητημάτων π.χ. με παιδικούς σταθμούς

γ) Συμφωνία που αφορά το παιδί:

- συμφωνία για την φοίτηση στο σχολείο
- επικοινωνία με τη φυσική οικογένεια.
- καθορισμός εξόδων (πότε θα βγαίνει έξω, ώρα επιστροφής κ.λ.π.)
- διαχείριση προσωπικών χρημάτων.

Είναι βέβαια λογικό ότι οι διακανονισμοί ποικίλουν ανάλογα με την σοβαρότητα των ζητημάτων και την ευελιξία και εφευρετικότητα του κοινωνικού λειτουργού.

Η ηλικία του παιδιού, οι λόγοι της τοποθέτησης του και οι συνθήκες της θα καθορίσουν τον τύπο του συμβολαίου. Οι Shaw και Hipgrave (1983), τονίζουν την ανάγκη της ειλικρινούς συναίνεσης, ειδάλως οι όροι του συμβολαίου απορρίπτονται ακόμα και όταν έχουν υπογραφεί.

Αυτό όμως που είναι απαραίτητο να τονιστεί είναι ότι το συμβόλαιο, σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να αντικαθιστά την επικοινωνία και την πρακτική συναλλαγή. Ο κοινωνικός λειτουργός είναι ως ένα σημείο ο υπεύθυνος για την εξέλιξη και τον συντονισμό των κινήσεων όσο αφορά τη χρήση του συμβολαίου.

Επίσης το συμβόλαιο, όταν δεν χρησιμοποιείται από την αρχή της συνεργασίας, μπορεί να χρησιμοποιηθεί μια φορά κατά την διάρκεια για να επιστήσει την προσοχή, είτε των βιολογικών, είτε των αναδόχων γονέων.

Το "συμβόλαιο" αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο στα χέρια του κοινωνικού λειτουργού που βοηθά στον καθορισμό των στόχων και την διασάφηση ορισμένων σύνθετων πλευρών της αναδοχής. Απαραίτητη όμως είναι η ευλυγισία και φαντασία στην χρήση του για να είναι αποτελεσματικό και να χρησιμοποιείται σωστά.

(Επισυνάπτονται στο Παράρτημα Α, από καταστατικά των Κοινωνικών Οργανώσεων - Ε.Ο.Π., Π.Ι.Κ.Π.Α., Κ.Β."Μ."- μορφές συμβολαίων που υπογράφονται ανάμεσα στον κοινωνικό λειτουργό και τους ανάδοχους γονείς.)

6) Υποστηρικτικές Υπηρεσίες μετά την τοποθέτηση.

Οι οργανώσεις έχουν την ευθύνη να παρέχουν γενική συμβουλευτική και στηρικτικές υπηρεσίες στον χώρο της αναδοχής. Οι υπηρεσίες αυτές πρέπει να είναι διαθέσιμες σε ανάδοχους και θετούς γονείς ούτως ώστε να τις χρησιμοποιούν όταν τις χρειάζονται.

Με την επιλογή αλλά και την τοποθέτηση δεν είναι δυνατόν να πρόβλεφθούν όλες οι δυσκολίες που θα ανακύψουν κατά την διάρκεια της αναδοχής. Η καθημερινή συναλλαγή παιδιού - ανάδοχης οικογένειας είναι σίγουρο ότι θα δημιουργήσει καταστάσεις που θα απαιτούν την ανάγκη βοήθειας από μέρους της οργάνωσης. Η οργάνωση μέσω του κοινωνικού λειτουργού, συνήθως ή κάποιου άλλου εξειδικευμένου προσώπου προσφέρει στην οικογένεια κάποια στηρίγματα. Ο κοινωνικός λειτουργός κάνει γνωστή στην ανάδοχη οικογένεια την βοήθεια του αυτή

από την αρχή της τοποθέτησης. Αυτό κάνει την οικογένεια να αισθάνεται μεγαλύτερη ασφάλεια και συμπαράσταση στο έργο της.

Η μορφή των υποστηρικτικών υπηρεσιών παλαιότερα, και ιδιαίτερα στις παραδοσιακές μορφές της αναδοχής, ήταν επισκέψεις των κοινωνικών λειτουργών στους ανάδοχους και συνάντηση με το παιδί. Οι συζητήσεις αφορούσαν το παιδί, την ανάπτυξη του, την σχολική του πρόοδο, τη συμπεριφορά του και τις επισκέψεις των φυσικών του γονέων. Κατά αυτόν τον τρόπο η οργάνωση είχε έναν "έλεγχο" πάνω στην οικογένεια και ήταν έτοιμη για την παροχή στήριξης.

Στις σύγχρονες όμως μορφές αναδοχής και κυρίως στην επαγγελματική αναδοχή οι ίδιοι οι γονείς επιζητούν την συνεχή εκπαίδευση και την στήριξη σε ομάδες. Η οργάνωση οφείλει να ανταποκριθεί και να δημιουργήσει πρόγραμμα στήριξης. Έτσι, ο συνδιασμός συνεργασίας σε ατομικό επίπεδο και ομαδικής δουλειάς μπορούν να επιφέρουν καλύτερα αποτελέσματα.

Σύμφωνα με τους Triseliotis - Κουσίδου (1989), οι ομάδες αυτές ονομάζονται ομάδες στήριξης κι έχουν σκοπό:

- Την διατήρηση και προαγωγή της τοποθέτησης του παιδιού στην ανάδοχη οικογένεια προς όφελος όλων.
- Την στήριξη, συμβουλευτική και πληροφόρηση των αναδόχων γονέων πάνω σε θέματα που αφορούν την αναδοχή γενικά και ιδιαίτερα το παιδί.
- Την εκπαίδευση των αναδόχων γονέων.
- Την ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ κοινωνικού λειτουργού, οργάνωσης και αναδόχων.
- Την ανάπτυξη της ικανότητας για αυτοβοήθεια

Οι ομάδες στήριξης έχουν και τους εξής στόχους:

- Επεξεργασία πολύπλοκων συναισθημάτων.
- Ευκαιρία να μοιραστούν μεταξύ τους οι ανάδοχοι γονείς εμπειρίες και να μάθουν ο ένας τον άλλον.
- Δημιουργία ενός συστήματος αξιών μέσα στην ομάδα. Οι αξίες αυτές γίνονται πιο εύκολα αποδεκτές απ' ότι οι κανόνες που επιβάλλονται απ' έξω.

- Αλληλοαξιολόγηση του έργου των αναδόχων γονέων σε γενικό επίπεδο μέχρι την αυτοαξιολόγηση σε προσωπικό επίπεδο.

Οι ομάδες στήριξης είναι κλειστές με την έννοια ότι τις αποτελούν όλοι οι ανάδοχοι γονείς μιας οργάνωσης που βρίσκονται στο πρώτο στάδιο των τοποθετήσεων. Είναι υποχρεωτικές για τα μέλη και κλείνουν έπειτα από ένα συγκεκριμένο κύκλο συνεδριάσεων.

Η οργάνωση του σχεδίου που θα ακολουθήσει η ομάδα είναι ευθύνη του κοινωνικού λειτουργού. Είναι απαραίτητο να καταστρώσει ένα σχέδιο για το πως θα λειτουργήσει η ομάδα, ποιοι θα είναι οι σκοποί κάθε συνάντησης και με ποιον τρόπο θα επιτευχθούν οι γενικότεροι στόχοι. (Triseliotis και Κουσιδου, 1985)

Z. Ψυχοκοινωνικές διαστάσεις της αναδοχής.

Ο θεσμός της ανάδοξης φροντίδας είναι ένα σύστημα υποκατάστασης οικογενειακής φροντίδας για παιδιά, που προέρχονται από οικογένειες που βρίσκονται σε περίοδο κρίσης και δεν μπορούν να τους προσφέρουν φροντίδα για μικρό ή μεγάλο χρονικό διάστημα.

Στην αναδοχή μία οικογένεια προσφέρει το σπιτικό της και βοηθά το παιδί να ζήσει στο φυσικό του περιβάλλον. Η ανάδοχη οικογένεια σε καμία περίπτωση δεν είναι υποκατάστατη της βιολογικής οικογένειας αλλά βοηθός της για όσο χρονικό διάστημα κρίνει αναγκαίο.

Η μεγάλη προσφορά του θεσμού μπορεί να διατυπωθεί συνοπτικά ως εξής:

- i) Η ανάδοχη οικογένεια βοηθά ένα παιδί να αποφύγει την εισαγωγή και παραμονή του σε ίδρυμα.
- ii) Βοηθά να διατηρήσει ζωντανό και κατά το δυνατό θετικό το παρελθόν του.
- iii) Συμβάλλει στο να ξεπεραστούν τα τραύματα από τυχόν κακοποίηση ή εγκατάλειψη.
- iv) Προετοιμάζει έναν έφηβο για να ζήσει μόνος του.
- v) Βοηθά τις οικογένειες που έχουν παιδιά με ειδικές ανάγκες.

Από όσο έχουν αναφερθεί ως τώρα, συμπεραίνεται ότι σκοπός της ανάδοξης οικογένειας είναι να συμβάλλει στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού και να βοηθήσει στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που μπορεί να δημιουργηθούν όπως: αποχωρισμός από τη βιολογική οικογένεια, προσαρμογή στο καινούργιο περιβάλλον της ανάδοξης οικογένειας, προσαρμογή στο ευρύτερο περιβάλλον (συγγενείς, γειτονιά, σχολείο, κ.λ.π.)

Αυτή η πολυμορφία της αναδοχής που αποτελεί και το δυνατό στοιχείο του θεσμού να ανταποκριθεί σε ποικίλες ανάγκες παιδιών και οικογενειών, είναι συγχρόνως και μια αδυναμία διότι:

- α) Συχνά επιφέρει σύγχυση και σύγκρουση στόχων, ρόλων και προσδοκιών σε όλα τα μέρη που συμμετέχουν και κυρίως στους ανάδοχους γονείς.
- β) Στην πορεία χρειάζεται τακτική αναθεώρηση και μερικές φορές επαναπροσδιορισμός ή αλλαγή των στόχων και των ρόλων, πράγμα που απαιτεί ψυχολογική αναπροσαρμογή από τους αναδόχους γονείς.
- γ) Απαιτεί αυξημένη ευελιξία στην εφαρμογή προγραμμάτων αναδοχής από την πλευρά των κοινωνικών οργανώσεων, ώστε το πρόγραμμα της οργάνωσης να προσαμόζεται στις ανάγκες κάθε περίπτωσης κι όχι αντιστρόφως.

Ο θεσμός της αναδοχής αφορά λοιπόν:

- Το παιδί.
- Την ανάδοχη οικογένεια.
- Την βιολογική οικογένεια.
- Την οργάνωση, υπό την αιγίδα της οποίας γίνεται η αναδοχή.

• Το παιδί στην ανάδοχη οικογένεια

Σύμφωνα με την διακήρυξη των δικαιωμάτων του παιδιού από τον Ο.Η.Ε. (Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, 1956) στο άρθρο 6, αναφέρεται το δικαίωμα της ανάπτυξης της προσωπικότητας κάθε παιδιού. Συγκεκριμένα:

“Το παιδί για πλήρη και αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητας του έχει ανάγκη από αγάπη και κατανόηση. Πρέπει δε, εφόσον είναι δυνατόν, να αναπτυχθεί με τη φροντίδα και την παρακολούθηση των γονέων του και οπωσδήποτε σε μία ατμόσφαιρα στοργής, ηθικής και υλικής ασφάλειας. Το παιδί της νηπιακής ηλικίας δεν πρέπει, πλὴν ελαχίστων περιπτώσεων, να αποχωρισθεί τη μητέρα του. Η κοινωνία και το κράτος οφείλουν να παρέχουν ειδική μέριμνα στα παιδιά που στερούνται την οικογένεια ...”. Η προστασία των παιδιών που στερούνται την οικογένεια τους, επιτυγχάνεται με τα παρακάτω προγράμματα: α) Υιοθεσία, β) Προγράμματα αναδόχων οικογενειών, γ) Ίδρυματική περίθαλψη.

Η εμπειρία του αποχωρισμού ενός παιδιού από τους γονείς του, και ο τρόπος που θα ζήσει κατά τη διάρκεια αυτού του αποχωρισμού θα έχουν σίγουρα μεγάλη επίδραση στην διαμόρφωση της προσωπικής τους ταυτότητας

Έννοιες όπως “ταυτότητα”, “ασφάλεια”, “συναίσθημα ότι ανήκω” είναι ρευστές και είναι δύσκολο να οριοθετηθούν και να μετρηθούν. Η ταυτότητα θεωρείται εδώ σαν το αποτέλεσμα προσωπικών και κοινωνικών διαδικασιών και ο όρος χρησιμοποιείται για να καθορίσει το είδος της συνείδησης που όλοι φέρουν μέσα τους για το ποιοι είναι και ποια εικόνα έχουν για τον εαυτό τους. Ανάλογα με την ποιότητα και την δύναμη της, η αίσθηση της ταυτότητας υποδηλώνει ένα συναίσθημα διαχωρισμού από τους άλλους ενώ παράλληλα επιτρέπει τη συμμετοχή με κάποιιο βαθμό σιγουριάς σε καθημερινές κοινωνικές συναλλαγές και σχέσεις.

Μία “ιδανική” αίσθηση ταυτότητας βιώνεται σαν μια ψυχολογική κατάσταση ευημερίας, σαν το συναίσθημα της άνεσης που νιώθει κανείς μέσα στο ίδιο του το σώμα, της γνώσης για το που κανείς πηγαίνει, σαν μία εσωτερική σιγουριά για την προσδοκόμενη αναγνώριση από τα σημαντικά πρόσωπα της ζωής του.(Erikson, 1968)

Ο John Triseliotis, διευθυντής της σχολής κοινωνικής εργασίας στο πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου, αναφέρει στο βιβλίο του “Hard to place the outcome of adoption and residential care” (1985), ότι η ανάπτυξη μίας ολοκληρωμένης ταυτότητας γι’ αυτούς που μεγαλώνουν με υποκατάστατα φυσικών γονιών, συνδέεται:

α) Με την ποιότητα της φροντίδας που είχαν και τους δεσμούς που βίωσαν στην παιδική τους ηλικία.

β) Με τη γνώση για την καταγωγή τους, την προσωπική τους ιστορία και την γενεολογία τους. Μία από τις διαστάσεις που κατά τον Erikson (1968) καθορίζει την ανάπτυξη της ταυτότητας στο άτομο είναι, η ψυχοϊστορική, που αφορά το συναίσθημα της συνέχειας που έχει, συνδέοντας τα διάφορα στάδια του κύκλου ζωής από τα οποία όλοι περνάμε (J. Triseliotis, 1984).

γ) Με την εμπειρία τους για το πως οι άλλοι τους βλέπουν και τους συμπεριφέρονται και πως οι ίδιοι βλέπουν τον εαυτό τους σε σχέση με την κοινωνία. Οι Tizard και Hodges (1978) έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι παιδιά που έχουν εμπειρία φροντίδας από πολλά κι εναλλασσόμενα πρόσωπα, τείνουν να αναπτύσσουν συναισθηματικές και διαπροσωπικές δυσκολίες. Από έρευνες των Triseliotis (1973) και Ratter (1972), υπάρχουν επαρκείς αποδείξεις ότι εφόσον το παιδί έχει την

ευκαιρία να δημιουργήσει νέους δεσμούς, μπορεί οι δυσμενείς επιπτώσεις από προηγούμενες αποστερήσεις και από την απώλεια πρώιμων παιδικών δεσμών να είναι ανατάξιμες.

Σύμφωνα με την Μ. Παναγιωτοπούλου, παιδίατρο (1968), αναδρομικές μελέτες ψυχικά διαταραγμένων παιδιών και ενηλίκων δείχνουν ουσιώδη σχέση μεταξύ στερήσης σε μικρή ηλικία και διαταραχών της συμπεριφοράς και της προσωπικότητας τους αργότερα.

Οι Provence και Lipton από έρευνες που έκαναν σε παιδιά που ζούσαν σε ιδρύματα και τα οποία παρακολουθούσαν 5 χρόνια μετά την τοποθέτησή τους σε ανάδοχες οικογένειες επισημαίνουν τα εξής: φαινομενικά τα παιδιά αυτά δεν έδειχναν διαφορετικά από τους συνομήλικους τους. Όταν όμως κανείς το εξέταζε προσεκτικότερα έβρισκε ότι υπήρχαν ελαφρές ή σοβαρές διαταραχές.

α) στην ικανότητα να δημιουργούν συναισθηματικούς δεσμούς.

β) στον έλεγχο του αυθορμητισμού.

γ) στο πεδίο σκέψης και μάθησης που χρειάζονται ποικίλες προσαρμοστικές ικανότητες και

δ) στην ανάπτυξη ελαστικότητας, σκέψης και δράσης.

Περισσότεροι από τους μισούς, που έζησαν σε ανάδοχες οικογένειες εξέφρασαν αληθινό ενθουσιασμό για την ποιότητα της φροντίδας που είχαν και το στενό δεσμό που αναπτύχθηκε με τους ανάδοχους γονείς. Οι υπόλοιποι εξέφρασαν είτε πιο συγκρατημένη ικανοποίηση, είτε αμφυθιμικά συναισθήματα, είτε δυσαρέσκεια.

Οι πρωτοποριακές εργασίες συγγραφέων, όπως Goffman (1963), βοήθησαν να γίνει κατανοητό, πως ο τρόπος με τον οποίο βλέπουν οι άλλοι μπορεί να επηρεάζει την εικόνα που δημιουργεί κανείς για τον εαυτό του.

Ο Goffman ανέπτυξε την εικόνα της φθοράς της ταυτότητας για να επισημάνει την επίδραση του "στίγματος" και της "ταμπέλας" σε άτομα και μειονότητες που αποκλίνουν από τον κανόνα ή τον περιφρονούν. Μειονότητες όπως οι μαύροι, οι ανάπηροι, οι υιοθετημένοι, όσοι μεγαλώνουν σε ανάδοχες οικογένειες, θεωρούνται "κατώτεροι" ή "κακοί" ή "δεύτερης τάξης" απλώς επειδή είναι διαφορετικοί και δεν συμμορφώνονται με τις παραδοσιακές προσδοκίες. Τα άτομα που μεγαλώνουν

μακριά από τις φυσικές τους οικογένειες μπορούν να θεωρηθούν “διαφορετικά” ή “περιθωριακοί” είτε εξαιτίας του τρόπου που μεγαλώνουν, είτε εξαιτίας της υποτιθέμενης συμπεριφοράς των φυσικών τους γονιών.

Οι Fanshel και Shinn (1978), υποστήριξαν την άποψη ότι το παιδί που δεν ζει με τους φυσικούς του γονείς και ούτε υιοθετείται μπορεί να φθάσει στο σημείο να βλέπει τον εαυτό του σαν κατώτερο ον ή ανεπιθύμητο.

Η παραδοσιακή αντίληψη, που επικρατεί, ότι ο θεσμός των αναδόχων οικογενειών σαν μέσο προστασίας του παιδιού είναι κατωτέρου επιπέδου συγκριτικά με τον θεσμό της υιοθεσίας, φαίνεται ότι ενισχύει τα συναισθήματα της χαμηλής αυτοεκτίμησης και της κατωτερότητας που έχουν όσοι έζησαν για πολλά χρόνια σε ανάδοχη οικογένεια.

Είναι απαραίτητο να διευκρινιστεί ότι οι ψυχολογικές επιπτώσεις των μακροχρόνιων τοποθετήσεων των παιδιών σε ανάδοχες οικογένειες διαφέρουν από τις βραχυχρόνιες και μεσοχρόνιες. Στις δύο τελευταίες τα παιδιά προσδοκούν να επανέλθουν στη φυσική τους οικογένεια, ενώ στις μακροχρόνιες συχνά δεν έχουν επικοινωνία και ψυχολογικούς δεσμούς με τους φυσικούς γονείς και βασανίζονται μόνα τους να βρουν τρόπους να εδραιώσουν τους δεσμούς τους με τους ανάδοχους γονείς. Αυτό που λείπει από τις ανάδοχες οικογένειες είναι μία νομική κατοχύρωση της τοποθέτησης του παιδιού, που θα εξασφαλίζει μονιμότητα.

Το παιδί μπλοκαρισμένο μεταξύ αναδόχων γονέων και της πιθανότητας της απομάκρυνσης, βρίσκεται σε μία αβέβαιη κατάσταση, που αναπόφευκτα επηρεάζει την αίσθηση της ταυτότητας του.

Αποτέλεσμα των ερευνών του Triseliotis (1973), απέδειξαν ότι τα παιδιά δεν παθαίνουν σύγχυση έχοντας δύο ζεύγη γονέων, τους “ψυχολογικούς” και “βιολογικούς”, αν οι ενήλικες τριγύρω τους δεν βρίσκονται σε σύγχυση. Επίσης το παιδί εκτιμά ιδιαίτερα την ειλικρίνεια, μέσα στα πλαίσια της ικανότητας του να κατανοήσει, ακόμα κι αν η αλήθεια είναι μερικές φορές δύσκολη ή φέρνει αναστάτωση.

Όταν ένα παιδί ζει και μεγαλώνει σε ανάδοχη οικογένεια αντιμετωπίζει κάποια προβλήματα όπως:

- Το παιδί δεν έχει το όνομα της οικογένειας, γεγονός που γίνεται ιδιαίτερα αισθητό όταν αρχίσει να πηγαίνει στο νηπιαγωγείο και το σχολείο.
- Η αναδοχή δεν έχει απόλυτη μονιμότητα, πράγμα που μπορεί να δημιουργήσει ερωτήματα και ανασφάλεια στο παιδί.
- Το παιδί γίνεται αποδέκτης συμπεριφορών που υπογραμμίζουν "τη διαφορά" τόσο από τους συνομήλικους του όσο και από το ευρύτερο περιβάλλον.
- Το ανάδοχο παιδί βρίσκεται μεταξύ δύο οικογενειών, της οικογένειας με την οποία ζει και η οποία επέλεξε να το έχει κοντά της και της οικογένειας που το άφησε. Ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που το παιδί έχει επικοινωνία με τους φυσικούς γονείς είναι πιθανό να νιώθει αβεβαιότητα και ανησυχία καθώς επίσης και να αναπτύξει θυμό, επιθετικότητα, αδιαφορία και άρνηση επικοινωνίας με τους φυσικούς γονείς. (Μαγγανιώτου, 1997)

Οι παραπάνω αντιδράσεις του ανάδοχου παιδιού εξαρτώνται από:

- την ηλικία.
- το φύλο.
- την στερεότητα της προσωπικότητας του.
- την προσωπικότητα των γονιών του.
- την σχέση που είχε το παιδί μεταξύ τους.
- την συναισθηματική προσφορά και το ενδιαφέρον των ανθρώπων που το περιβάλλουν.
- την δυνατότητα του παιδιού να προσαρμοστεί στη νέα κατάσταση που είναι το περιβάλλον της ανάδοχης οικογένειας.

Εσωτερικά το ανάδοχο παιδί μπορεί να συμβιβάσει τα συναισθήματα του που προέρχονται απ' το γεγονός ότι πρέπει να δεχτεί την αδυναμία ή την απροθυμία των βιολογικών του γονιών να το φροντίσουν και να επιτρέψει στον εαυτό του να συνδεθεί με τους ανάδοχους γονείς. Παράλληλα όμως αισθάνεται ότι οι ανάδοχοι γονείς το στερούν από τους φυσικούς γονείς. Η σύγκρουση, στο να δεχτεί την φροντίδα των ανάδοχων γονιών του και της ενοχής που μπορεί να αισθάνεται επειδή απορρίπτει τους φυσικούς γονείς, δημιουργεί στο παιδί έντονες συγκρούσεις μέσα του, και δυσκολεύουν την προσαρμογή του στην ανάδοχη οικογένεια. (Τσιάντης, 1990).

Άλλες δυσκολίες στην προσαρμογή το παιδιού στην καινούργια του οικογένεια είναι: η έλλειψη εμπιστοσύνης του παιδιού στους ανθρώπους, η προσκόλληση του σε παλιούς δεσμούς ή σε αυτό που είναι οικείο καθώς και η προσκόλληση του στην ελπίδα ότι οι γονείς του θα γίνουν διαφορετικοί και θα αρχίσουν να το φροντίζουν. Επίσης η εξειδανίκευση των γονιών που έχει χάσει και η προσπάθεια να διατηρήσει αυτή την εικόνα τους, με αποτέλεσμα να επηρεαστεί η συναισθηματική του ανάπτυξη όπως και η ικανότητα του να κάνει μία σχέση με την ανάδοχη οικογένεια. (Τσιάντης, 1990).

Σε περίπτωση που το παιδί τοποθετείται στην ανάδοχη οικογένεια από πολύ μικρή ηλικία και δεν υπάρχουν στοιχεία για τις ρίζες του, είναι σημαντικό το παιδί όταν φτάσει σε κάποια ηλικία που αρχίζει να καταλαβαίνει, οι ανάδοχοι γονείς να του μιλήσουν για την ιστορία του. Ήδη στο υποσυνείδητο του παιδιού υπάρχει τραυματική εμπειρία της διακοπής της συναισθηματικής σχέσης με την μητέρα του όταν ήταν βρέφος. Οι Rutten, Boulby, Winnicott, υποστηρίζουν ότι η στέρηση του βρέφους από την μητέρα του θέτει σε κίνδυνο την ανάπτυξη του. (Τσιάντης, 1990).

Η αλήθεια της ιστορίας του παιδιού καλό είναι να αρχίσει να ακούγεται με την εισαγωγή του παιδιού στην νηπιακή ηλικία, αν και οι ανάδοχοι γονείς επειδή οι ίδιοι φοβούνται τις αντιδράσεις του παιδιού αποφεύγουν να του μιλήσουν για πράγματα που το αφορούν. Πολλοί από αυτούς που μεγάλωσαν σε ανάδοχες οικογένειες, αναφέρει ο Triseliotis (1984), βιώσαν μυστικότητα και υπεκφυγή. Το γεγονός ότι οι κοινωνικοί λειτουργοί έκαναν τακτικές επισκέψεις δεν άλλαξε την κατάσταση γιατί συνήθως δικαιολογούνταν με άλλες εξηγήσεις. Αναφέρονται μαρτυρίες των παιδιών αυτών όπως ακριβώς τις παραθέτει ο Triseliotis (1989): "Δεν συνειδητοποίησα ότι μεγάλωσα σε ανάδοχη οικογένεια πριν από τα 12 - 13 μου χρόνια... αυτό μου δημιούργησε σύγχυση... δεν συζητήθηκε ούτε δόθηκε καμία εξήγηση γι' αυτό... ", "ποτέ δεν έμαθα πολλά πράγματα για την φυσική μου οικογένεια... ακόμα και σήμερα δεν ξέρω...".

Είναι σημαντικό τα παιδιά να μην μεγαλώνουν με αβεβαιότητα και σύγχυση για τους εαυτούς τους, τα συμβάντα της ζωής τους και την προσωπική και κοινωνική τους ιστορία. Συγχρονώς, η ποιότητα της αγάπης και της φροντίδας που παίρνουν τα

παιδιά έχει μεγάλη σημασία. Αυτό δεν υπονοεί, κατ' ανάγκη, μείωση της σημασίας της πληροφόρησης και εξήγησης για το παρελθόν. Την μεγαλύτερη αρνητική επίδραση στην προσωπικότητα ενός ατόμου έχει ο συνδιασμός της εμπειρίας κακών σχέσεων με έλλειψη πληροφόρησης και συζήτησης για τα περιστατικά της ζωής του.

• Ανάδοχη οικογένεια

Όπως έχει ήδη αναφερθεί για την διευκόλυνση της ομαλής ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης των αναδόχων παιδιών, σημαντικός είναι ο ρόλος των αναδόχων γονέων. Το έργο των αναδόχων γονέων, είναι αρκετά δύσκολο, γιατί όπως αναφέρει και η Κουσίδου (1992), χρειάζεται να έχουν την ικανότητα να πραγματοποιήσουν τα εξής:

- Να καλύψουν ικανοποιητικά τις βιολογικές ανάγκες του παιδιού, με σταθερή φροντίδα.
- Να προσφέρουν αγάπη, ασφάλεια, αγωγή και ερεθίσματα στο παιδί που θα το βοηθήσουν να αναπτύξει μια υγιή ταυτότητα πληροφορώντας, εξηγώντας και συνδέοντας το παρελθόν και τα θέματα που αφορούν τη φυσική του οικογένεια με το παρόν και τους λόγους που βρίσκεται σε αναδοχή και το μέλλον.
- Να βοηθήσουν στην αποκατάσταση του παιδιού σε άλλο οικογενειακό περιβάλλον, εάν αυτή είναι η προοπτική, είτε με την επάνοδο στη φυσική του οικογένεια είτε με την υιοθεσία του.
- Να συνεργαστούν και να χρησιμοποιήσουν τη βοήθεια που προσφέρει η κοινωνική οργάνωση που έχει την προστασία του παιδιού για το καλό του παιδιού.

Μέσα στα πλαίσια των τομέων ευθύνης οι ανάδοχοι γονείς μπορεί να αναλάβουν διάφορους ρόλους, όπως να γίνουν εξ' ολοκλήρου οι μόνοι ψυχολογικοί γονείς του παιδιού, εάν το παιδί δεν έχει επικοινωνία με τους φυσικούς γονείς` μπορεί να μοιραστούν το ρόλο των γονιών με τους φυσικούς γονείς, ή να συμπληρώνουν τον ρόλο των φυσικών γονιών` μπορεί να είναι απλά οι φροντιστές του παιδιού για μικρά χρονικά διαστήματα ή να είναι φίλοι που το παιδί τους αποκαλεί με τα μικρά τους ονόματα.

Οι ανάδοχοι γονείς έχουν κάποιες προσδοκίες από την ανάδοχη σχέση που εξαρτώνται από τα κίνητρα του καθενός, τα οποία ποικίλουν ανάλογα με την οικογενειακή και οικονομική τους κατάσταση και το κοινωνικο-μορφωτικό τους επίπεδο.

Τα κίνητρα των αναδόχων γονιών συμφωνά με τους Ζαχαριά, Παπασημακοπούλου και Σαρρή (1983), είναι τα εξής:

α) Οικονομικά κίνητρα. Με το χορηγούμενο μηνιαίο επίδομα πολλές ανάδοχες οικογένειες αποβλέπουν στην αύξηση των εσόδων τους ή στην κάλυξη ορισμένων αναγκών τους. Το οικονομικό κίνητρο δε θεωρείται πάντα αρνητικό στοιχείο, ιδιαίτερα όταν η οικογένεια πληρεί τις απαραίτητες προϋποθέσεις για αναδοχή.

β) Ανάγκη για συντροφιά. Μοναχικές γυναίκες επιθυμούν να αναλάβουν την φροντίδα ενός παιδιού καθώς και γονείς που είτε δεν έχουν παιδιά είτε τα δικά τους παιδιά μεγάλωσαν και παντρεύτηκαν.

γ) Διάθεση να προσφέρουν οικογενειακό περιβάλλον σε ένα παιδί του τόχρειάζεται.

δ) Πιθανή μελλοντική υιοθεσία. Αφορά συνήθως οικογένειες που αποβλέπουν στην μελλοντική υιοθεσία του παιδιού, αφού προηγουμένως το γνωρίσουν και συνδεθούν μαζί του.

Η συμπεριφορά του ανάδοχου γονιού πέρα από τις δικές του προσδοκίες εξαρτάται και από τις απαιτήσεις που έχουν από αυτόν το ανάδοχο παιδί, η βιολογική του οικογένεια καθώς και η κοινωνική οργάνωση.

Ο Dr. Ner. Littner (1979), αναφερόμενος στην εικόνα που σχηματίζουν τα παραπάνω μέλη για τον ανάδοχο γονιό - η οποία εικόνα τον παρουσιάζει μυθικό πρόσωπο και εξωπραγματικό - τονίζει ότι ανάδοχος γονιός είναι σαν όλους τους ανθρώπους με τα δυνατά του σημεία, τις αδυναμίες του, τις χαρές του, τις λύπες του και τους θυμούς του. Έχει και αυτός ευχάριστες και δυσάρεστες αναμνήσεις από τα παιδικά του χρόνια ευαισθησίες καθώς και άμυνες προστασίας.

Είναι λοιπόν, απαραίτητη η κατανόηση του γονιού ως άτομο, η υποστήριξη του και προπάντων η κατάλληλη προετοιμασία ή αλλιώς η εκπαίδευση του. Χρειάζεται βοήθεια για να μπορέσει να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις που έχει η σχέση του με τα

άλλα μέλη της αναδοχής. Παρακάτω, θα γίνει αναλυτικότερη αναφορά στη σχέση του ανάδοχου γονιού με τα άλλα μέλη.

Σχέση ανάδοχης οικογένειας και ανάδοχου παιδιού:

Σε αρκετές περιπτώσεις η τοποθέτηση του παιδιού γίνεται την ίδια μέρα της γνωριμίας με τους ανάδοχους γονείς. Αυτό σημαίνει απότομη αλλαγή προσώπων και περιβάλλοντος. Ίσως τα πράγματα γίνονται πιο ομαλά όταν προηγείται κάποιο διάστημα γνωριμίας στην οργάνωση μεταξύ αναδόχων γονιών και παιδιού. Σίγουρα όμως, η καινούργια σχέση που θα γεννηθεί περιέχει στοιχεία προσαρμογής και του παιδιού στο νέο οικογενειακό περιβάλλον και της ανάδοχης οικογένειας στην παρουσία του καινούργιου μέλους.

Από το πόσο καλά θα γίνουν αυτές οι προσαρμογές εξαρτάται η διατήρηση και επιτυχία της τοποθέτησης. Οι ανάδοχοι γονείς έχουν ανάγκη συνεχούς ενθάρρυνσης, παραδοχής και αναγνώρισης των προσπαθειών τους, όπως κάθε επαγγελματίας που αναλαμβάνει ένα τόσο δύσκολο και ευαίσθητο έργο. (Κουσίδου, 1992)

Η ανάδοχη οικογένεια πρέπει να φροντίζει το παιδί και να επενδύει σε αυτό, αλλά παράλληλα η επένδυση της να είναι τέτοια ώστε να διευκολυνθεί η επιστροφή του παιδιού στην βιολογική του οικογένεια. Η λεπτή αυτή ισορροπία δημιουργεί πίεση και άγχος στους ανάδοχους γονείς και οι δυσκολίες είναι μεγαλύτερες όταν η τοποθέτηση του παιδιού δεν είναι καθορισμένη, τότε είναι δύσκολο στους γονείς να αποφασίσουν τι είδους σχέση πρέπει να αναπτύξουν με το παιδί. Είναι δύσκολο να επιτρέψουν στον εαυτό τους να αναπτύξει ένα ισχυρότερο δεσμό όταν η τοποθέτηση είναι βραχεία. Παρόλου που ζητείται από τους ανάδοχους γονείς να δώσουν αγάπη, αυτή δεν πρέπει να είναι απεριόριστη ή πολύ βαθιά, διότι οι δεσμοί με το παιδί είναι προσωρινοί και πρέπει σε πολλές περιπτώσεις να μοιραστεί με τους βιολογικούς γονείς.

Ακόμα παίρνοντας υπόψη ότι κάθε οικογένεια έχει τις δικές της ισορροπίες και ιδιαιτερότητες, η τοποθέτηση του παιδιού προκαλεί απειλή στην ισορροπία της αναδόχου οικογένειας έστω και προσωρινή.

Τα πιο συχνά προβλήματα, σύμφωνα με την Κουσίδου (1992), που αναφέρουν οι ανάδοχοι γονείς ότι αντιμετωπίζουν σχετίζονται με συναισθήματα: ανεπάρκειας,

κόπωσης και αποδιοργάνωσης της οικογένειας, που τους δημιουργεί η συμπεριφορά του παιδιού, με δυσκολίες ελέγχου του παιδιού, με προβλήματα ανταγωνισμού και αντιζηλείας μεταξύ των ανηλίκων μελών της οικογένειας και του παιδιού και με καταστάσεις ανταγωνισμού με τους βιολογικούς γονείς του. Επίσης συχνά οι ανάδοχοι γονείς αντιμετωπίζουν αρνητικά σχόλια για το παιδί από συγγενείς, φίλους και μερικές φορές από εκπαιδευτικούς, με αποτέλεσμα να ενισχύονται τα αμφιθυμικά τους συναισθήματα για το παιδί και τα ερωτηματικά τους για το αν έπραξαν καλά που ανέλαβαν την φροντίδα τους.

Σύμφωνα, όμως, με έρευνες στην αναδοχή αλλά και την εμπειρία επαγγελματιών (Τ. Κουσίδου, 1992), οι ανάδοχοι γονείς παρά τις δυσκολίες και τις αναπόφευκτες απογοητεύσεις που αντιμετωπίζουν, παίρνουν πολλές ικανοποιήσεις από την προσφορά τους αυτή και τους δεσμούς με τα αναδεχόμενα παιδιά.

Η σχέση της ανάδοχης οικογένειας και του ανάδοχου παιδιού τερματίζεται με τον αποχωρισμό του παιδιού από το περιβάλλον που το "φιλοξενούσε" και την επιστροφή του στην βιολογική του οικογένεια.

Οι Triseliotis (1984) και Τσιάντης (1990), υποστηρίζουν ότι μετά τον αποχωρισμό του παιδιού από την ανάδοχη οικογένεια, καλό θα ήταν να μην σβηστεί κάθε επικοινωνία μαζί τους όταν και οι δύο έχουν καλές αναμνήσεις από τα χρόνια που διήρκησε η σχέση τους

Καθοριστικό ρόλο στον τερματισμό της ανάδοχης σχέσης παίζει η κοινωνική οργάνωση. Μάλιστα όταν δεν υπάρχουν στοιχεία για τις ρίζες του παιδιού, η ευθύνη της οργάνωσης για το μέλλον του, είναι σε υψηλό βαθμό σοβαρή.

Σχέση ανάδοχης και βιολογικής οικογένειας:

Ο ρόλος των βιολογικών γονιών ενέχει το μοναδικό στοιχείο του δεσμού αίματος αλλά και την έννοια της κατοχής ("δικό μου είναι το παιδί"), ο ρόλος του ανάδοχου γονέα από την άλλη δεν περιλαμβάνει τέτοια στοιχεία. Σύμφωνα με την Πατταϊώαννου (1993), είναι αποδεκτό και προσδοκόμενο, ο βιολογικός γονιός να έχει το δικαίωμα να οργανώσει - προγραμματίσει τη ζωή του παιδιού του αναφορικά με εκπαίδευση, κοινωνικές σχέσεις, θρησκευτική - πολιτική τοποθέτηση. Ενώ ο ανάδοχος γονιός δεν έχει "δικό" του παιδί, συμμερίζεται με τους βιολογικούς γονείς και την οργάνωση όλα

τα προνόμια, όμως οι καθημερινές ευθύνες παραμένουν δικές του. Και οι δύο γονείς ενδιαφέρονται για το παιδί, αλλά οι βιολογικοί γονείς “απαιτούν” αγάπη και υπακοή γιατί έτσι υπαγορεύουν τα στερεότυπα της σημερινής κοινωνικής δομής.

Η σχέση αναδόχων γονιών με τους βιολογικούς όπως τονίζεται από την Κουσίδου (1992), είναι ένα από τα πιο σημαντικά αλλά και δυσκολότερα θέματα της αναδοχής. Συχνά, οι ανάδοχοι γονείς δεν δέχονται ή απορρίπτουν τους βιολογικούς γονείς του παιδιού ή ακόμα και αν τυπικά φαίνεται να τους αποδέχονται, μπορεί να περνούν στο παιδί αρνητικά μηνύματα γι’ αυτούς και γενικά να μην μπορούν να ανταποκριθούν στο κομμάτι εκείνο του ρόλου τους που απαιτεί απ’ αυτούς να “συμπεριλάβουν” με θετικό τρόπο την οικογένεια τους και τους βιολογικούς γονείς, είτε είναι φυσικά παρόντες είτε απόντες.

Βέβαια θα πρέπει να αναγνωριστεί ότι πολλές φορές ζητούνται από τους ανάδοχους γονείς σχεδόν τα αδύνατα: να νιώσουν το παιδί σαν δικό τους, να το μεγαλώσουν με τα ισχυρά συναισθήματα που δένουν τους γονείς με τα παιδιά τους και συγχρόνως να το μοιραστούν με τους βιολογικούς γονείς και κάποια στιγμή να το αποχωριστούν, εάν έχει αποφασιστεί κάτι άλλο για το μέλλον του. Η σωστή προετοιμασία και η στήριξη μετά την τοποθέτηση βοηθούν στο να απαλύνουν, τουλάχιστον αυτό το φορτίο.

Στη σχέση των αναδόχων με τους βιολογικούς γονείς του παιδιού ορισμένοι ανάδοχοι γονείς βρίσκουν βοηθητική την επαφή και την επικοινωνία με τους βιολογικούς γονείς, γιατί κρίνουν ότι έτσι ενισχύεται η σχέση των δευτέρων με το παιδί τους. Οι περισσότεροι όμως ανάδοχοι γονείς δεν επιθυμούν καμία σχέση με τους βιολογικούς. Ο Littner (1979), διατυπώνει πέντε λόγους οι οποίοι φανερώνουν τις πιέσεις που δέχονται οι ανάδοχοι γονείς παρουσία των βιολογικών με αποτέλεσμα να εκδηλώνουν τον αρνητισμό αυτό:

α) Όταν οι βιολογικοί γονείς είναι δύσκολοι άνθρωποι, έχουν πολύ σοβαρά συναισθηματικά προβλήματα και δεν είναι συνεργάσιμοι.

β) Όταν το παιδί στην προσπάθεια του να προκαλέσει την προσοχή προσπαθεί να χειριστεί και τα δύο ζευγάρια γονιών, στερώντας τους μεν εναντίον των δε.

γ) Όταν μετά από κάθε επίσκεψη των βιολογικών γονιών χειροτερεύει η συμπεριφορά του παιδιού.

δ) Όταν οι ανάδοχοι γονείς γνωρίζουν ότι τα συναισθηματικά προβλήματα του παιδιού είναι αποτέλεσμα της κακής στάσης των γονιών του, είναι πολύ δύσκολο γι' αυτούς να είναι πολύ φιλικό μαζί τους.

ε) Όταν οι ανάδοχοι γονείς, απογοητευμένοι με τις δυσκολίες που συναντούν βοηθώντας ένα δύσκολο παιδί, υποτιμούν τους βιολογικούς γονείς, στην προσπάθεια τους να αισθανθούν οι ίδιοι καλύτερα για τον τρόπο που μεταχειρίζονται το παιδί.

Σχέση ανάδοχης οικογένειας και κοινωνικής οργάνωσης.

Ο Dr. Ner. Littner (1979), αναφέρει ότι αν και συχνά οι γονείς είναι ευχαριστημένοι με τις επισκέψεις του κοινωνικού λειτουργού δεν είναι όμως λίγες οι φορές που τον αισθάνονται "πάνω από το κεφάλι τους", να τους "κατασκοπεύει". Δηλαδή, ορισμένες φορές οι γονείς αυτοί τρέφουν αμφιθυμικά συναισθήματα για τον κοινωνικό λειτουργό επειδή αυτός είναι που τους εγκρίνει και έχει το δικαίωμα να απομακρύνει το παιδί σε περίπτωση που τους κρίνει ακατάλληλους.

Παρόλα τα αμφιθυμικά συναισθήματα που τρέφουν οι ανάδοχοι γονείς προς τον κοινωνικό λειτουργό θα πρέπει να υπάρχει μία σχέση συνεργασίας μεταξύ τους. Οι ανάδοχοι γονείς θεωρούνται συνάδελφοι και συνεργάτες της κοινωνικής οργάνωσης και αντιμετωπίζονται ως ισότιμοι από πλευράς επαγγελματικού κύρους. Γι' αυτό πρέπει να ενημερώνονται και να συμμετέχουν στις αποφάσεις για το παιδί ή τουλάχιστον να ακούγεται η γνώμη τους και να ενθαρρύνονται να βλέπουν τον εαυτό τους ως συμμετέχοντα στην επίλυση των προβλημάτων παρά ως υπαίτιο. Με το ίδιο σκεπτικό θα πρέπει να έχουν στήριξη και συμβουλευτική βοήθεια για προβλήματα της οικογένειας που εμπλέκουν και το παιδί αλλά και να παραπέμπονται σε άλλες πηγές βοήθειας για προβλήματα ανεξάρτητα από το παιδί. Μερικές φορές οι ανάδοχοι γονείς αντιδρούν και τείνουν να αποφεύγουν την συνεργασία και την εκπαίδευση, διότι τα θεωρούν υποτιμητικά.

- Η βιολογική οικογένεια.

Ένα παιδί για να μεγαλώσει σωστά και να αναπτύξει τις ικανότητες του, έχει ανάγκη από ένα μόνιμο, σταθερό, ασφαλές και δοτικό περιβάλλον που του προσφέρει η οικογενειά του.

Το συναισθηματικό σύστημα της οικογένειας και συγκεκριμένα η συναισθηματική συναλλαγή του παιδιού με τους γονείς του, προσφέρουν στο παιδί τα κατάλληλα ερεθίσματα για μια φυσιολογική ανάπτυξη. (Τσιάντης, 1990).

Έρευνες σε παγκόσμια κλίμακα έχουν αποδείξει τον σημαντικότατο ρόλο της οικογένειας για την καλή σωματική, ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη και ωρίμανση του παιδιού. (Μαγγανιώτου, 1997).

Όταν μια οικογένεια βρίσκεται σε δυσλειτουργία (διαζύγιο, θάνατος γονέα, οικονομικά προβλήματα, πνευματική υστέρηση ή άλλα σοβαρά οικογενειακά προβλήματα) και απομακρύνεται το παιδί από αυτήν για να τοποθετηθεί σε ανάδοχη οικογένεια, οι περισσότεροι γονείς αισθάνονται αποτυχημένοι ως γονείς και ως άνθρωποι.

Έτσι λοιπόν ο αποχωρισμός του παιδιού από την βιολογική του οικογένεια έχει ορισμένες σοβαρές επιπτώσεις σ' αυτήν.

α) αποτυχία

β) απώλεια

γ) ενοχή

δ) λύπη

ε) ντροπή

στ) ανικανότητα ως γονέας. (Σίνδρου 1997)

Η αντίδραση όμως των βιολογικών γονέων απέναντι στον αποχωρισμό εξαρτάται από τα ακόλουθα:

- Το είδος των υπαρχόντων δεσμών με το παιδί
- Τις προηγούμενες εμπειρίες αποχωρισμού ή απώλειες που είχαν στο παρελθόν.
- Την αυτοεκτίμηση τους.
- Την αντίληψη τους για τους λόγους του αποχωρισμού.

- Τον τρόπο με τον οποίο έγινε ο αποχωρισμός.
- Την νοοτροπία τους.

Για περιπτώσεις που κύριος στόχος της αναδοχής είναι η σύντομη αποκατάσταση του παιδιού στη βιολογική του οικογένεια, τότε είναι σημαντικό να διατηρείται σε τακτικά χρονικά διαστήματα, η επικοινωνία των γονέων με το παιδί καθώς και συνεργασία βιολογικής και ανάδοχης οικογένειας.

Επικοινωνία των βιολογικών γονέων με το παιδί :

Η επικοινωνία των βιολογικών γονέων με το παιδί, μπορεί να περιλαμβάνει:

- Επισκέψεις τους στο παιδί τακτικά (π.χ. κάθε εβδομάδα), με την βοήθεια και συνεργασία της κοινωνικής οργάνωσης.
- Πληροφόρηση του παιδιού για πιθανές αλλαγές που συμβαίνουν στην βιολογική του οικογένεια, από τους ίδιους τους γονείς.

Ο βασικότερος λόγος επικοινωνίας των βιολογικών γονιών με παιδί είναι ότι βοηθά το παιδί να κρατήσει επαφή με τις ρίζες του. Αυτό είναι απαραίτητο για την δημιουργία μιας συνέχειας στην ζωή του και ενισχυτικό για την ταυτότητα του, όπως έχει αποδειχθεί και από έρευνες. Υπάρχουν όμως και άλλα πλεονεκτήματα από την επικοινωνία με τους φυσικούς γονείς που επισκιάζουν τα αναμφισβήτητα μειονεκτήματα που υπάρχουν. Σύμφωνα με την Πολομαρκάκη (1992), η επικοινωνία:

- 1) Βοηθά το παιδί να εκτονώσει τα καταπιεσμένα αισθήματα, ζώντας τους γονείς του (βλέπει ότι ζουν και υπάρχουν). Τα αισθήματα αυτά προκαλούνται από τον αποχωρισμό και την εγκατάλειψη. Κατακρατούν πολύ ενέργεια αν δεν εκτονωθούν και εμποδίζουν το παιδί να επενδύσει λειτουργώντας δημιουργικά ή εκδηλώνονται υπό μορφή συμπτωμάτων.
- 2) Βοηθά το παιδί να δει ρεαλιστικά τους γονείς του και να απαλλαγεί από τις παράλογες φαντασιώσεις, σκέψεις και φόβους. δηλαδή ότι είναι κακοί και το απορρίπτουν οπότε δεν υπάρχει πια ανάγκη να μεταθέσει όλα αυτά στους ανάδοχους και έτσι μπορεί να δημιουργήσει μια πιο ρεαλιστική σχέση με αυτούς.
- 3) Βοηθά τους ανάδοχους γονείς να δουν τους βιολογικούς γονείς όπως είναι στην πραγματικότητα και να απαλλαγούν από τις φαντασιώσεις για αυτούς, που

δημιουργούνται από τις περιγραφές των παιδιών στην προσπάθεια τους να κερδίσουν τη εύνοια τους.

- 4) Εάν οι φυσικοί γονείς βοηθηθούν από τον φορέα να ανταποκριθούν τελικά στο παιδί, με οργανωμένες και προγραμματισμένες επισκέψεις κ.λ.π., το παιδί μπορεί να ζήσει μαζί τους διορθωτικές εμπειρίες και να βοηθηθεί στα ψυχολογικά του προβλήματα.
- 5) Εάν υπάρξει μία καλή σχέση μεταξύ αναδόχων και φυσικών γονέων, το παιδί που έζησε μέσα σε φιλικές θα μπορέσει να μάθει κατάλληλους τρόπους να σχετίζεται με τους ανθρώπους.

Μέλημα των βιολογικών γονέων εκτός από την επικοινωνία τους με το παιδί, για την σύντομη επιστροφή του είναι να προσπαθήσουν να δημιουργήσουν ένα σταθερό περιβάλλον και να καλυτερεύσουν τις συνθήκες διαβίωσης τους.

Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις που η κοινωνία υποχρεώνεται να απομακρύνει το παιδί για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα με σκοπό να διαφυλάξει την σωματική και ψυχολογική του κατάσταση. Οι A.Bentovin και L.Binyley (1980), αναφέρουν ότι στις περιπτώσεις αυτές υπάρχει διαταραχή της γονικής φροντίδας, η οποία παρουσιάζεται με την μορφή προβλημάτων όπως:

- Κακοποίηση (σωματική - ψυχολογική)
- Παραμέληση, σύνδρομα δυστροφικών καταστάσεων, διαταραχή της ανάπτυξης.
- Υπόνοια συναισθηματικής κακοποίησης, για παράδειγμα ενεργητικής απόρριψης.
- Υπόνοια σεξουαλικής κακοποίησης.

Όταν συμβαίνουν τέτοιες καταστάσεις στην βιολογική οικογένεια, η αποκατάσταση του παιδιού σε αυτή μπορεί να οδηγήσει σε καταστροφικά αποτελέσματα για το παιδί. Τότε τον προγραμματισμό για το μέλλον του παιδιού τον αναλαμβάνει η κοινωνική οργάνωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III.

ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ - ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΕΙΣ

Μέχρι πρόσφατα δεν υπήρχε συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο στην Ελλάδα, που να ρυθμίζει την τοποθέτηση ανηλίκων σε ανάδοχες οικογένειες, εκτός από τις ισχύουσες διατάξεις του Αστικού Κώδικα, με θέμα την επιμέλεια και την φροντίδα των εγκαταλελειμμένων ανηλίκων. Αυτό συνέβαινε, επειδή ο θεσμός της αναδοχής ξεκίνησε να εφαρμόζεται ως απλή πρακτική, πρωταρχικά από το Π.Ι.Κ.Π.Α., το 1932 και πολύ αργότερα από το Κέντρο Βρεφών " Η Μητέρα" , για την περιοχή του λεκανοπεδίου της Αττικής.

Έτσι, χωρίς να υπάρχει νομοθετική υποδομή, αναπτύσσεται κι εξελίσσεται στην πράξη η έννοια της ανάδοχης οικογένειάς που αναλαμβάνει να αναθρέψει και να φροντίσει παιδιά, ώστε να μην παραμένουν στο ίδρυμα. (Β. Γεωργιλιά, 1996).

Από την άλλη, στην επικράτεια της Ευρώπης, νομοθεσίες αναδοχής πραγματοποιούνται από το 1870, με πρωτοπόρο την Μ. Βρετανία, της οποίας το νομοθετικό πλαίσιο θα διερευνηθεί σ' αυτό το κεφάλαιο μετά το Ελληνικό. Επίσης στο ίδιο κεφάλαιο της εργασίας, μελετώντας διεθνείς διακηρύξεις για τον θεσμό της Αναδοχής , θα ακολουθήσουν: η διακήρυξη της I.F.C.O. (International Foster Care Organisation) και η νομική ρύθμιση για την ανάδοχη φροντίδα στην Αυστρία (1989).

A. Ελληνικό Νομοθετικό Πλαίσιο

Πρώτη φορά λόγος για αναδοχή γίνεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, στο φύλλο 158, της 22ας Σεπτεμβρίου 1992 (Φ.Ε.Κ. 158/22/9/92) και συγκεκριμένα με τον νόμο 2082 <<περί αναδιοργάνωσης της Κοινωνικής Πρόνοιας και καθιέρωση νέων θεσμών Κοινωνικής Προστασίας>>

Στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 9, του παραπάνω νόμου, αναφέρεται ότι ανήλικοι κάτω των 18 ετών ή ανήλικοι με ειδικές ανάγκες, που στερούνται κατάλληλου οικογενειακού περιβάλλοντος, μπορούν να τοποθετηθούν για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα σε ανάδοχες οικογένειες, μέχρι την ενηλικίωση τους ή πέραν αυτής για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Εξίσου, σε αναδοχή μπορούν να τοποθετηθούν ενήλικα άτομα με ειδικές ανάγκες ή άτομα τρίτης ηλικίας.

Στην τρίτη παράγραφο δίνεται ο ορισμός της ανάδοχης οικογένειας ως << ... η οικογένεια στην οποία ανατίθεται προσωρινά η φύλαξη, ανατροφή, φροντίδα και διαπαιδαγώγηση των αναφερομένων στις δύο προηγούμενες παραγράφους>>. Ανάδοχες τοποθετήσεις πραγματοποιούν το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή τα εποπτευόμενα από αυτό νομικά πρόσωπα.

Στην πέμπτη, έκτη και έβδομη παράγραφο αναφέρονται ότι με ακόλουθα προεδρικά διατάγματα καθορίζονται: α) οι όροι και οι προϋποθέσεις για να κριθεί μια οικογένεια ως ανάδοχη, β) οι αρμόδιες υπηρεσίες αναδοχής, γ) η διαδικασία της ανάδοχης τοποθέτησης, δ) ο έλεγχος, η εποπτεία και η χρηματοδότηση των προγραμμάτων αναδοχής, ε) η εκπαίδευση των γονέων, στ) το ύψος της οικογενειακής ενίσχυσης.

Στα άρθρα 27 και 35 ο Ε.Ο.Π. και το Π.Ι.Κ.Π.Α. ορίζεται πως μέσα στα πλαίσια των δραστηριοτήτων τους εντάσσονται τα ακόλουθα: για τον μεν Ε.Ο.Π. η τοποθέτηση απροστάτευτων παιδιών σε ανάδοχη οικογένεια, ενώ για το δε Π.Ι.Κ.Π.Α. η ανάδοχη τοποθέτηση ατόμων με ειδικές ανάγκες, ανεξαρτήτως ηλικίας.

Στο άρθρο 37 το κέντρο βρεφών <<Η ΜΗΤΕΡΑ>> καλείται να αναπτύξει δραστηριότητες για την ιδρυματική και έξω-ιδρυματική προστασία: α) των άγαμων

μητέρων και παιδιών, β) των κακοποιημένων - παραμελημένων γονέων και παιδιών, γ) των απροστάτευτων γονέων και παιδιών.

Μετά από ένα χρόνο, στις 2 Σεπτεμβρίου 1993, στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, με αριθμό φύλλου 144, εκδίδεται το προεδρικό διάταγμα 337, όπου καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις για την τοποθέτηση ανηλίκων σε ανάδοχες οικογένειες. (ΦΕΚ 144/2/9/93)

Ως ανάδοχη οικογένεια ορίζεται η οικογένεια όπου τοποθετούνται προσωρινά απροστάτευτοι ανήλικοι, ενώ οι αρχηγοί των οικογενειών αυτών καλούνται ανάδοχοι γονείς.

Ένας ανήλικος για να τοποθετηθεί σε ανάδοχη οικογένεια, πρέπει να:

- 1) είναι ορφανός και από τους δύο γονείς και να μην υπάρχει συγγενικό άτομο να αναλάβει την επιμέλεια του,
- 2) έχει μόνο ένα γονέα, ο οποίος δεν μπορεί να αναλάβει την επιμέλεια του,
- 3) έχει εγκαταλειφθεί από τους γονείς του,
- 4) ζει σε κοινωνικά επιβλαβές περιβάλλον,
- 5) έχει ή κινδυνεύει να κακοποιηθεί ή παραμεληθεί από γονείς ή άλλα οικογενειακά μέλη,
- 6) υπάρχει οξύ και έκτακτο πρόβλημα γονέων, που να καθιστά αδύνατη την άσκηση επιμέλειας εκ μέρους τους,
- 7) ζει σε ιδρυματικό περιβάλλον,
- 8) είναι αδύνατη η άσκηση γονικής μέριμνας από τους γονείς,
- 9) έχει αφαιρεθεί, μόνιμα ή προσωρινά, η επιμέλεια από τους γονείς ή άλλους συγγενείς και να μην έχει ανατεθεί σε άλλα πρόσωπα,
- 10) ζητήσουν οι γονείς /κηδεμόνας του ανηλίκου την ανάδοχη τοποθέτηση του,
- 11) ζητηθεί η αναδοχή από αρμόδια εισαγγελική αρχή.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την τοποθέτηση είναι η διεξαγωγή κοινωνικής έρευνας από τον αρμόδιο φορέα, η οποία να αποδεικνύει την αναγκαιότητα της αναδοχής καθώς και την καταλληλότητα μιας συγκεκριμένης οικογένειας για το συγκεκριμένο ανήλικο, με γνώμονα το συμφέρον του δεύτερου. Στο άρθρο 3, καθορίζεται ότι ο κοινωνικός λειτουργός ερευνά κυρίως τα ακόλουθα:

- 1) τη δομή προσωπικότητας των υποψήφιων αναδόχων γονέων,
- 2) τα αισθήματα γονεϊκής στοργής και κοινωνικής ευαισθησίας,
- 3) τις συνθήκες διαβίωσης της υποψήφιας οικογένειας,
- 4) την κατάσταση κατοικίας,
- 5) την οικονομική κατάσταση,
- 6) το μορφωτικό τους επίπεδο,
- 7) την αποδοχή ανηλίκου από τα μέλη της οικογένειας,
- 8) τις δυνατότητες για παροχή εκπαίδευσης, κοινωνικών και ιατρικών υπηρεσιών.

Για να εγκριθούν ως κατάλληλοι οι ενδιαφερόμενοι επιβάλλεται να είναι απόλυτα υγιείς και να έχουν καθαρό ποινικό μητρώο.

Στο άρθρο 5 περί "οικογένειας δυνάμενη να κριθεί ανάδοχη", ορίζεται ότι, ανάδοχη οικογένεια μπορεί να γίνει η αποτελούμενη από:

- 1) δύο γονείς με δικά τους παιδιά,
- 2) ζεύγος έγγαμων χωρίς παιδιά. Στις δύο αυτές περιπτώσεις απαιτείται η συγκατάθεση και των δύο συζύγων.
- 3) συγγενική οικογένεια του ανηλίκου,
- 4) μεμονωμένα ενήλικα άτομα.

Η ηλικία των αναδόχων γονέων ορίζεται ανάμεσα στα 25 - 60 έτη. Στο άρθρο 6 του π.δ. 337 καθορίζονται οι υποχρεώσεις των αναδόχων οικογενειών να φροντίζουν και να διαπαιδαγωγούν τον αναδοχούμενο σαν να πρόκειται για φυσικό απόγονο τους. Συγκεκριμένα:

- 1) να εξασφαλίζουν στον ανήλικο ένα ήρεμο και ομαλό περιβάλλον, που επιτρέπει τη διαμόρφωση της προσωπικότητας του και τη σωστή κοινωνικοποίηση του,
- 2) να φροντίζουν για την διατροφή και ένδυση χωρίς καμιά διάκριση από τα φυσικά μέλη της οικογένειας του,
- 3) να επιμελούνται την αγωγή και εκπαίδευση του, ανάλογα με την ηλικία του,
- 4) να συμπεριφέρονται σεβόμενοι την προσωπικότητα του, χωρίς διακρίσεις από το γεγονός της αναδοχής,
- 5) να επιμελούνται την ομαλή σωματική και ψυχική ανάπτυξη του,

- 6) υποχρεούνται σε τακτική υγειονομική εξέταση του ανηλίκου και σε έκτακτη, όταν προκύψει πρόβλημα υγείας,
- 7) υποχρεούνται να γνωστοποιούν στο φορέα αναδοχής, ότι αντιληφθούν ότι εκθέτει σε φυσικό, ηθικό ή κοινωνικό κίνδυνο τη σωματική ή ψυχική του υγεία,
- 8) υποχρεούνται σε φύλαξη του και είναι υπεύθυνοι για κάθε αμέλεια και υπόλογοι στον νόμο,
- 9) να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για την ακεραιότητα και ασφάλεια του παιδιού,
- 10) υποχρεούνται να ενημερώνουν το φορέα για οποιαδήποτε αλλαγή κατάστασης ή οικογενειακού περιβάλλοντος, που μπορεί να επηρεάσει την ιδιότητα τους ως αναδόχων γονέων,
- 11) σε περίπτωση αλλαγής τόπου διαμονής, εντός ή εκτός της χώρας, δεν μπορούν να πάρουν μαζί τους τον ανήλικο χωρίς έγκριση του φορέα.

Οι ανάδοχοι γονείς δικαιούνται να λαμβάνουν, σύμφωνα με την κρίση τους κατάλληλα μέτρα, για την ορθή και ομαλή ανατροφή του ανηλίκου. Έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν την κοινωνική προστασία του ανηλίκου από υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας ή τη συνδρομή άλλων κρατικών φορέων, σε περίπτωση ανάγκης. Ο αρμόδιος για την τοποθέτηση φορέας αναλαμβάνει να καλύψει τη δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη του ανηλίκου.

Σε περίπτωση που οι ανάδοχοι γονείς επιθυμούν την υιοθεσία του ανηλίκου και πληρούν τις νομικές προϋποθέσεις του Ν. 810/1970, η επιθυμία τους αυτή αναφέρεται υποχρεωτικά στην κοινωνική έρευνα. Συνεκτιμάται η συμπεριφορά τους προς τον ανήλικο και ιδιαίτερα η συναισθηματική σχέση που έχει αναπτυχθεί μεταξύ των μελών της ανάδοχης οικογένειας.

Από την άλλη πλευρά, στο άρθρο 8 του π.δ. 337, καθορίζονται τα δικαιώματα των βιολογικών γονέων και συγγενών. Οι παραπάνω δεν δικαιούνται να παρενοχλούν τον ανάδοχο γονέα ή να παρεμβαίνουν στο έργο του. Οι επισκέψεις τους και οι συναντήσεις τους με το παιδί ρυθμίζονται από το φορέα και πραγματοποιούνται μόνο με έγκριση του. Σε περίπτωση παντελής απαγόρευσης επισκέψεων των φυσικών γονέων και συγγενών, αυτή πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένη.

Για τα δικαιώματα του αναδοχόμενου ανηλίκου, σύμφωνα με το άρθρο 9 καθορίζονται τα ακόλουθα:

- 1) οι ανήλικοι έχουν δικαίωμα να αντιμετωπίζονται ως προσωπικότητες σεβαστές.
- 2) η ανάδοχη τοποθέτηση τους πρέπει να αποσκοπεί στο αποκλειστικό συμφέρον τους,
- 3) δωρεάν ιατροφαρμακευτική και νοσηλευτική περίθαλψη στα κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα,
- 4) απόλυτη προτεραιότητα για δωρεάν εγγραφή στους κρατικούς βρεφονηπιακούς σταθμούς και κατασκηνώσεις του Υπουργείου Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
- 5) πρέπει να ζητείται η γνώμη των ανηλίκων που έχουν συμπληρώσει το 14ο έτος ηλικίας, πριν από την πραγματοποίηση οποιασδήποτε ανάδοχης τοποθέτησης. Η γνώμη δεσμεύει το φορέα, έκτος κι αν είναι αντίθετη προς το συμφέρον του ανηλίκου.
- 6) οι ανάδοχοι γονείς και ο φορέας πρέπει να διευκολύνουν την επικοινωνία του ανηλίκου με τις αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες του φορέα.
- 7) ο ανήλικος με ειδικές ανάγκες δικαιούται δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, σε εξειδικευμένα ιδρύματα του Υπουργείου Υγείας- Πρόνοιας.

Στο άρθρο 10 ως απαιτούμενα δικαιολογητικά για την ανάδοχη τοποθέτηση, ορίζονται:

α) για τους ορφανούς ανήλικους:

- ληξιαρχική πράξη θανάτου γονέων
- βεβαίωση δημοσίας αρχής ότι δεν αναλαμβάνει κανείς την επιμέλεια τους

β) για παιδιά μονογονεϊκών οικογενειών:

- αίτηση του γονέα
- αποδεικτικό ότι ο ανήλικος είναι βιολογικό παιδί του αιτούντος
- ληξιαρχική πράξη θανάτου άλλου γονέα
- διαζευκτήριο.

γ) δημόσιο έγγραφο ή άλλο αποδεικτικό στοιχείο, όπου να αποδεικνύει εγκατάλειψη, κοινωνική απομόνωση, επιβλαβές οικογενειακό περιβάλλον, κακοποίηση ανηλίκου.

Στο ίδιο άρθρο ορίζεται ότι, όσοι επιθυμούν να γίνουν ανάδοχοι γονείς υποβάλλουν στον αρμόδιο φορέα:

- 1) αίτηση, όπου φαίνονται τα στοιχεία αστυνομικής ταυτότητας,
- 2) πιστοποιητικό οικογενειακής και περιουσιακής κατάστασης υποψήφιων γονέων και συνοικούντων,
- 3) πιστοποιητικό υγείας,
- 4) αντίγραφο ποινικού μητρώου,
- 5) υπεύθυνη δήλωση για τους λόγους, που τους ωθούν στην αναδοχή,
- 6) οτιδήποτε στοιχείο κριθεί απαραίτητο από τον κοινωνικό λειτουργό, που διεξάγει την κοινωνική έρευνα.

Με το άρθρο 11 καθορίζεται πως ο ανάδοχος γονέας δικαιούται μηνιαίο επίδομα από τον αρμόδιο φορέα καθώς και παροχές σε είδος.

Περί "διακοπής του προγράμματος" αναφέρεται το άρθρο 12, συγκεκριμένα όταν το συμφέρον του ανήλικου επιβάλλει τη διακοπή της αναδοχής, ο φορέας μπορεί να τη φέρει εις πέρας. Η διακοπή της τοποθέτησης εφαρμόζεται όταν υπάρχουν ενδείξεις ή αποδείξεις κινδύνου ή λόγοι που καθιστούν επιζήμια την παραμονή του ανηλίκου. Ο ανάδοχος γονέας είναι υποχρεωμένος να επιστρέψει τον ανήλικο χωρίς να δικαιούται αξιώσεων από τον φορέα.

Στο άρθρο 13, υπεύθυνοι φορείς ορίζονται οι: α) Δ/σεις Πρόνοιας Νομαρχιών, β) Ε.Ο.Π, γ) Π.Ι.Κ.Π.Α., δ) Κέντρο Βρεφών <<Η ΜΗΤΕΡΑ>>. Υποχρεώσεις των φορέων είναι:

- 1) οι τακτικές επισκέψεις, τουλάχιστον μία φορά το μήνα, στην ανάδοχο οικογένεια, ώστε να διαπιστώνονται οι όροι διαβίωσης του,
- 2) η επιλογή αναδόχων γονέων με αποκλειστικό κριτήριο το όφελος του παιδιού,
- 3) η τακτική καταβολή των επιδομάτων,

- 4) η εποικοδομητική συνεργασία με τον ανάδοχο γονέα και η διευκόλυνση του στην άσκηση των καθηκόντων του,
- 5) άμεση διευθέτηση επειγόντων περιστατικών,
- 6) η διευκόλυνση του ανηλίκου να ασκεί το δικαίωμα της ακροάσεως,
- 7) η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στον ανάδοχο γονέα,
- 8) ο σεβασμός - χωρίς διακρίσεις - στους ανάδοχους γονείς,
- 9) η διακοπή της αναδοχής όταν το επιβάλλει το συμφέρον του ανηλίκου,
- 10) η οργάνωση και εκτέλεση προγραμμάτων επιμόρφωσης αναδόχων γονέων.

Με το άρθρο 14 επιβάλλεται η αποϊδρυματοποίηση των ανηλίκων που παρακολουθούν προγράμματα ιδρυματικής περίθαλψης και η ανάδοχη τοποθέτηση τους, ενώ με το άρθρο 15 κάθε φορέας υποχρεούται να τηρεί μητρώα αναδοχής. Σε αυτά πρέπει να εμφανίζονται τα στοιχεία αστυνομικής ταυτότητας, η έγκριση φορέα, το μορφωτικό τους επίπεδο και οποιοδήποτε άλλο στοιχείο κριθεί απαραίτητο.

Όλοι οι φορείς υποχρεούνται, βάση το άρθρο 16, να οργανώνουν και να εκτελούν, είτε αυτοτελώς, είτε από κοινού με άλλους φορείς ταχύρρυθμα προγράμματα επιμόρφωσης υποψηφίων αναδόχων γονέων καθώς και προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης αναδόχων γονέων.

Κατά την τοποθέτηση ανηλίκου σε αναδοχή συνεκτιμάται θετικά, η επιμόρφωση των υποψηφίων γονέων, οι οποίοι και προτιμώνται από όσους δεν έχουν παρακολουθήσει ανάλογα προγράμματα.

Με το άρθρο 17 ορίζονται το περιεχόμενο και ο τρόπος εκπαίδευσης των υποψηφίων: α) η εκπαίδευση διαρκεί τουλάχιστον 45 ώρες και περιλαμβάνει θέματα ενημέρωσης και κοινωνικής ευαισθητοποίησης με αντικείμενο την ελληνική οικογένεια, την εξελικτική ψυχολογία, συγκεκριμένα προβλήματα, όπως το AIDS κλπ., β) η εκπαίδευση έχει ως αντικείμενο τεχνικές ανατροφής παιδιών.

Πριν από την εφαρμογή της τοποθέτησης υπογράφεται σύμβαση (συμβόλαιο) ανάμεσα στο φορέα και τους αναδόχους γονείς, όπου περιγράφονται οι ευθύνες του κάθε μέρους, σύμφωνα με το άρθρο 18.

Τα άρθρα 19 και 20 αντίστοιχα, αναφέρονται το μεν 19 στις τιμητικές διακρίσεις προς τους αναδόχους γονείς, ενώ το δε 20 στις κυρώσεις που θα υποστούν οι παραβάτες ανάδοχοι γονείς, υπάλληλοι ή διοικητικό προσωπικό των αρμόδιων φορέων.

Στις 30 /12 /1996 ψηφίστηκε ο νόμος 2447, στο Φ.Ε.Κ. Α' 278, που περιλαμβάνει τις νέες διατάξεις του Αστικού Κώδικα <<Περί υιοθεσίας, επιτροπείας, αναδοχής ανηλίκου, δικαστικής συμπάρστασης, δικαστικής επιμέλειας, ξένων υποθέσεων και συναφών ουσιαστικών, δικονομικών και μεταβατικών διατάξεων>>.

Στο κεφάλαιο 15 του Β' μέρους, καθορίζεται η συμπληρωματική νομοθεσία για το θεσμό της αναδοχής.

Το άρθρο 1655 για τη διατήρηση των σχέσεων με τη φυσική οικογένεια ή τον επίτροπο ορίζει πως όταν οι ανάδοχοι γονείς έχουν την πραγματική φροντίδα του ανηλίκου, οι έννομες σχέσεις ανηλίκου και της βιολογικής του οικογένειας / επιτρόπου και ιδιαίτερα οι αρμοδιότητες από τη γονική μέριμνα ή επιτροπεία παραμένουν αμετάβλητες.

Μέσα στις υποχρεώσεις των ανάδοχων γονέων, με το άρθρο 1656 εντάσσεται η διευκόλυνση των προσωπικών σχέσεων και επικοινωνίας με τους φυσικούς γονείς / επίτροπο, όταν αυτή εξυπηρετεί τα συμφέροντα του ανηλίκου.

Το άρθρο 1657 επιβάλλει στους ανάδοχους γονείς να πληροφορούν τους βιολογικούς γονείς - επίτροπο - κοινωνική υπηρεσία για οτιδήποτε αφορά τον ανήλικο, τις συνθήκες διαβίωσης και ανάπτυξης του, ενώ οι πρώτοι δεν δικαιούνται να δρουν αντίθετα με την βούληση των βιολογικών γονέων, αν αυτή εκφράστηκε ρητά, σύμφωνα με το άρθρο 1658.

Οι αρμοδιότητες και τα δικαιώματα των ανάδοχων γονέων, σύμφωνα με το άρθρο 1659 είναι τα εξής:

- 1) η άσκηση των απαραίτητων αρμοδιοτήτων για τις τρέχουσες και επείγουσες υποθέσεις του ανηλίκου.
- 2) δυνατότητα να διατυπώνουν τη γνώμη τους, πριν λάβουν οποιαδήποτε απόφαση, που σχετίζεται με τον ανήλικο
- 3) όταν ο ανήλικος μένει για μεγάλο χρονικό διάστημα με την ανάδοχη οικογένεια και παράλληλα εξασθενούν οι δεσμοί με την βιολογική οικογένεια, οι ανάδοχοι

γονείς έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν από το δικαστήριο να αφαιρεθεί η επιμέλεια ανηλίκου και η διοίκηση της περιουσίας του από τους βιολογικούς γονείς.

- 4) αν ο ανήλικος τελεί υπό επιτροπεία, οι ανάδοχοι μπορούν να ζητήσουν να οριστούν επίτροποι ή συνεπίτροποι του ανηλίκου

Όταν διατηρούνται οι δεσμοί βιολογικών γονέων και αναδόχου παιδιού, το άρθρο 1662 αναγνωρίζει το δικαίωμα στους πρώτους να ανακαλούν την ανάθεση της ανάδοχης φροντίδας, ιδιαίτερα όταν διαπιστώνεται ότι δεν υφίστανται οι λόγοι που οδήγησαν σε αυτήν.

Με αίτηση βιολογικών γονέων, συγγενών, επιτρόπου ή αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, όταν διαπιστώνεται η ακαταλληλότητα της ανάδοχης οικογένειας, μπορούν να αναιρέσουν την ανάθεση φροντίδας. (άρθρο 1663)

Το άρθρο 1664 καθορίζει πως η γνώμη του δικαστηρίου επιβάλλεται να ταυτίζεται όχι μόνο με τα συμφέροντα του ανηλίκου αλλά και να ακούει τη γνώμη του, πριν τη λήψη αποφάσεων. Το δικαστήριο ακόμη οφείλει να λαμβάνει υπόψη του τη γνώμη ανάδοχων και βιολογικών γονέων, του επιτρόπου, καθώς και τη σχετική έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας.

Τέλος, το άρθρο 1665, αναφέρει πως η κοινωνική υπηρεσία, που είναι υπεύθυνη για την αναδοχή, πρέπει να παρακολουθεί και να επιβεβαιώνει ότι εξασφαλίζονται οι υλικές και ηθικές προϋποθέσεις για την κανονική διαβίωση και ανάπτυξη του παιδιού. Ακόμη, είναι υποχρεωμένη να παρεμβαίνει, με την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών ή άλλων μεθόδων, κάθε φορά που το επιβάλλει το συμφέρον του παιδιού.

Ο Ν. 2447 της 20 /30. 12. 96.(Α' 278), αποτελεί την πιο πρόσφατη εξέλιξη στον τομέα του Ελληνικού Νομοθετικού Πλαισίου της αναδοχής, ενώ διαφαίνονται ορισμένες ομοιότητες με το Βρετανικό Νομικό Πλαίσιο, το οποίο ακολουθεί.

B. Βρετανικό Νομοθετικό Πλαίσιο.

Το Βρετανικό Νομοθετικό πλαίσιο αποτελεί πρότυπο στον τομέα του νομοθετικού πλαισίου της αναδοχής, πάνω στο οποίο στηρίζονται πιο πρόσφατοι νόμοι. Στην Μεγάλη Βρετανία οι υπηρεσίες αναδοχής είναι αποκεντρωμένες. Υπεύθυνες για την λειτουργία τους είναι οι τοπικές αρχές αυτοδιοίκησης. Σύμφωνα με την παράγραφο 31 (του άρθρου 4), του νόμου για τα παιδιά (1989), το δικαστήριο μετά από αίτηση της τοπικής αρχής ή του ατόμου, μπορεί να εκδοση εντολή τοποθέτησης του παιδιού στην φροντίδα ή εποπτεία τοπικής αρχής ή επιμελητή ανηλίκου.

Το δικαστήριο μπορεί να εκδώσει την παραπάνω εντολή όταν διαπιστωθεί ότι:

- 1) το παιδί υποφέρει ή είναι πιθανό να υποφέρει από σημαντικό κίνδυνο.
- 2) ο κίνδυνος ή η πιθανότητα του οφείλονται:
 - στο είδος φροντίδας που λαμβάνει το παιδί.
 - στο γεγονός ότι το παιδί είναι εκτός έλεγχου.

Η παιδική προστασία, σύμφωνα με το Βρετανικό νομοθετικό πλαίσιο διακρίνεται σε:

α) Εθελοντική φροντίδα (voluntary care), όταν περιλαμβάνει την συγκατάθεση των γονέων /συγγενών, άλλων κηδεμόνων και όταν ως σκοπό έχει την περίθαλψη ανηλίκων που:

- δεν έχουν γονείς
- έχουν εγκαταλειφθεί
- έχουν γονείς που πάσχουν από σοβαρή ασθένεια.
- υπάρχει ανικανότητα γονέων να φροντίζουν τα παιδιά τους.

β) Υποχρεωτική φροντίδα (statutory care), όταν συντρέχουν οι παρακάτω συνθήκες:

- το παιδί βρίσκεται εκτός του ελέγχου των γονιών του.
- το παιδί έχει άσχημες συναναστροφές, ώστε εκτίθεται σε ηθικό κίνδυνο

- η έλλειψη γενικής φροντίδας είναι πιθανό να βλάψει την υγεία και την ανάπτυξη του.
- έχει διαπράξει ποινικό αδίκημα ή έχει κάνει κατάχρηση τοξικής ουσίας.
- το παιδί δεν πηγαίνει τακτικά σχολείο.

Το ίδιο κλίμα επικρατεί και στα νομοθετικά πλαίσια των υπολοίπων ευρωπαϊκών χωρών, με μικρές διαφοροποιήσεις στους φορείς, που αναλαμβάνουν την διεξαγωγή προγραμμάτων αναδοχής και στον τρόπο εφαρμογής τους. Κάτι εξίσου κοινό σε όλους τους νόμους παιδικής προστασίας είναι η τάση να δίνεται μεγάλη σημασία στην γνώμη και άποψη των ανηλίκων, η οποία και συμπεριλαμβάνεται στον προγραμματισμό της συνολικής πορείας τους.

Κάθε ενδιαφερόμενος, από έναν ανύπαντρο άντρα μέχρι έγγαμα ζευγάρια με δικά τους παιδιά, μπορούν να γίνουν ανάδοχοι γονείς. Η κοινωνική υπηρεσία της τοπικής αυτοδιοίκησης συλλέγει συγκεκριμένες πληροφορίες, ελέγχοντας την καταλληλότητα της ενδιαφερόμενης οικογένειας.

Πρωταρχικός στόχος της κοινωνικής έρευνας είναι η εξακρίβωση όλων των παραγόντων που συνεισφέρουν σε μία γενική εικόνα των υποψηφίων, της οικογένειας τους, του τρόπου ζωής τους, προκειμένου να εγκριθεί αυτή ως κατάλληλη για την φροντίδα και ανατροφή ανηλίκου.

Οι ευθύνες των αναδόχων γονέων καθορίζονται ως εξής:

- 1) να φροντίζουν το ανάδοχο παιδί σαν μέλος της δικής τους οικογένειας,
- 2) να ειδοποιούν την κοινωνική υπηρεσία για κάθε σοβαρή ασθένεια ή περιστατικό που επηρεάζει το παιδί,
- 3) να επιτρέπουν σε ένα αρμόδιο άτομο να βλέπει το παιδί και να επισκέπτεται το σπίτι,
- 4) να ειδοποιούν την κοινωνική υπηρεσία για κάθε σκόπιμη αλλαγή διεύθυνσης και σύνθεσης μελών οικογένειας,
- 5) να επιτρέψουν σε αρμόδιο άτομο να απομακρύνει το παιδί,
- 6) να εξασφαλίζουν το απόρρητο κάθε πληροφορίας, σχετικώς με το παιδί,
- 7) να μην επιβάλλουν ψυχολογική, σωματική βία στο παιδί.

Τα δικαιώματα των ανάδοχων γονέων είναι:

α) να φροντίζουν το παιδί εκ μέρους της τοπικής αυτοδιοίκησης, γεγονός το οποίο μπορεί να τερματιστεί οποτεδήποτε, σε οποιαδήποτε στιγμή. Είναι σημαντικό να τους έχουν ξεκαθαριστεί οι προθέσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης, των βιολογικών γονέων καθώς και τα σχέδια για το μέλλον του παιδιού. Τα σχέδια αυτά πρέπει να παίρνουν την μορφή γραπτής συμφωνίας ανάμεσα στην τοπική αρχή και τους ανάδοχους γονείς, που θα ξεκαθαρίσει:

- το έργο όλων των μερών.
- τις επαφές βιολογικού γονιού και παιδιού
- την αναμενόμενη διάρκεια της αναδοχής.
- τον τρόπο τερματισμού της συμφωνίας.

Περιοδικά, γίνονται επαναθεωρήσεις της αναδοχής μέσω κοινωνικής έρευνας, ώστε να ανανεωθεί η γραπτή συμφωνία.

Οι ανάδοχοι γονείς λαμβάνουν τις καθημερινές αποφάσεις για το παιδί, έχοντας υπόψη ότι και οι βιολογικοί γονείς μπορούν να εμπλακούν σε αποφάσεις, όπως εκπαίδευση, θεραπεία κ.λ.π.

β) Οι ανάδοχοι γονείς δεν μπορούν να δώσουν τη συγκατάθεση τους για γάμο, υιοθεσία, αλλαγή του ονόματος ή θρησκείας του ανηλίκου. Δεν μπορούν να επιτρέψουν στους βιολογικούς γονείς ή άλλο άτομο να απομακρύνει το παιδί από τη φροντίδα τους, ενώ δεν μπορούν να κρατήσουν το παιδί, αν ο φυσικός του γονιός επιθυμεί την επανασύνδεση μαζί του.

γ) Αν το ανάδοχο παιδί ζει μαζί τους για χρονικό διάστημα 5 ετών δικαιούνται να ζητήσουν από το δικαστήριο εντολή υιοθεσίας (adoption order). Αν το παιδί ζει μαζί τους 3 χρόνια, μπορούν να ζητήσουν από το δικαστήριο να εκδώσει εντολή κατοικίας, προκειμένου να μείνει ο ανήλικος μαζί τους, μέχρι να ενηλικιωθεί.

Ως δικαιώματα βιολογικών γονέων ορίζονται τα ακόλουθα:

- 1) διατηρούν τη γονική μέριμνα, αλλά ο τρόπος άσκησης της περιορίζεται από το όφελος του παιδιού
- 2) οι γονείς που ζητούν την παρέμβαση της τοπικής αρχής αναμένεται να συμφωνήσουν με αυτήν ως προς το τι υπηρεσίες θα προσφερθούν.

3) οι βιολογικοί γονείς αναμένεται να παραμείνουν σε στενή επαφή με τα παιδιά τους και να συμμετέχουν στην συνεργασία με τους αναδόχους, ώστε να εξασφαλισθεί η γρηγορότερη δυνατή επιστροφή του ανήλικου στο σπίτι.

Τέλος καθήκοντα της τοπικής αρχής αυτοδιοίκησης ή εθελοντικού οργανισμού, που τοποθετεί ανηλίκους σε ανάδοχα σπίτια είναι:

- α) να διαπιστώνεται ότι η τοποθέτηση είναι η καταλληλότερη και να απομακρύνει το παιδί, όταν θεωρείται ότι αυτή είναι προς όφελος του,
- β) να συνθέτει και να ενημερώνει τακτικά τα αρχεία της κάθε περίπτωσης,
- γ) να παρέχει υποστήριξη και εκπαίδευση στους αναδόχους γονείς,
- δ) να εφαρμόζει διαδικασία επαναθεώρησης της έγκρισης αναδοχής,
- ε) να επιβεβαιώνει ότι πραγματοποιείται το συμβόλαιο,
- στ) να ικανοποιεί τις νόμιμες οικονομικές υποχρεώσεις της προς τους αναδόχους γονείς,
- η) να βλέπει τακτικά το παιδί, διενεργώντας κατ' οίκον επισκέψεις,
- θ) να επιλαμβάνεται των τακτικών εξετάσεων υγείας, συμπεριφοράς και προόδου του παιδιού.

Γ. Η Νομική Ρύθμιση για την Ανάδοξη φροντίδα στην Αυστρία.

Την εξυγίανση της Ανάδοξης Φροντίδας αποτέλεσε ο νέος νόμος για την Προστασία των Νέων του 1987 καθώς και ένας επαναπροσδιορισμός των σχετικών ρυθμίσεων του Αυστριακού Νόμου, που περιλαμβάνει νόμους για την οικογένεια και την παιδική προστασία.

Γενικά σημεία της νομοθεσίας για την Προστασία των Νέων:

- 1) Απαγόρευση της βίας ενάντια στα παιδιά.
- 2) Έμφαση στον χαρακτήρα των υπηρεσιών της Παιδικής Προστασίας.
- 3) Συγχώνευση των ιδιωτικών οργανισμών παιδικής προστασίας.

Κεντρικά σημεία του Αυστριακού Αστικού Νόμου είναι:

- 1) Ίδια δικαιώματα για τα νόμιμα και μη νόμιμα παιδιά
- 2) Επαναπροσδιορισμός του συστήματος Ανάδοξης Φροντίδας με νομικά δικαιώματα στους ανάδοχους γονείς για την προστασία των παιδιών.

Και ακόμα πιο πέρα, μια καθαρή διαίρεση των δικαιοδοσιών μεταξύ διευθύνσεων παιδικής προστασίας και νομικών δικαστηρίων.

Οι δικαιοδοσίες της παιδικής προστασίας έχουν τις παρακάτω ευθύνες:

- 1) Διαλογή και επιδότηση για τις τοποθετήσεις σε ανάδοχες οικογένειες από τα γραφεία παιδικής προστασίας.
- 2) Εκπαίδευση και εποπτεία των τοποθετήσεων σύμφωνα με μοντέλα που έχουν οργανωθεί για τις ανάδοχες οικογένειες.
- 3) Επέμβαση από τα γραφεία παιδικής προστασίας σε περιπτώσεις κινδύνου για το παιδί.

Δικαιοδοσίες του νομικού δικαστηρίου:

- 1) Περιορισμός και αναστολή της γονικής μέριμνας.
- 2) Σταθεροποίηση των ευθυνών στην τοποθέτηση και μεταφορά των γονικών δικαιωμάτων στους ανάδοχους γονείς. (καθώς και η αναστολή τους)

Τέσσερις θεμελιώδεις κανόνες που έχουν απαιτήσει επανειλημένως οι Οργανισμοί Αναδόχων Γονιών από την αρχή της πορείας στο νόημα αυτού του νέου νόμου:

1) Οι ανάδοχοι γονείς έχουν δικά τους Status και δικαιοδοσίες και στα νομικά δικαστήρια:

- π.χ. - έχουν δικαίωμα να κάνουν εφαρμογές και αιτήσεις,
- έχουν το δικαίωμα να φέρουν αντιρρήσεις και να απαιτούν,
- έχουν το δικαίωμα να ακουστούν και να μιλήσουν όποτε χρειαστεί για το παιδί.

2) Οι ανάδοχοι γονείς μπορούν να απαιτήσουν τη μεταφορά των γονικών δικαιωμάτων:

- σε περίπτωση μακροχρόνιων τοποθετήσεων,

- σε περίπτωση μιας καλής σχέσης,
- για την βελτίωση της ζωής του παιδιού,
- για την απλοποίηση της καθημερινής ζωής.

3) Δικαιώματα που έχουν μεταφερθεί σε ανάδοχους γονείς μπορούν να ανασταθούν κάτω από τις ίδιες συνθήκες όπως και στην περίπτωση των βιολογικών γονιών.

4) Αρχίζοντας από την ηλικία των 10 το παιδί έχει δικαίωμα να ακουστεί.

Η αρχή διατήρησης των σχέσεων που είναι σημαντικές για το παιδί είναι η κεντρική φιλοσοφία αυτού του νομοθετικού πλαισίου:

- εργασία για τους βιολογικούς γονείς και την αποκατάσταση τους σ' ένα χρονικό διάστημα που η κατάσταση του παιδιού θα αιτιολογεί,

- στο τέλος της όλης ανάδοχης σχέσης, οι νέες αναπτυξιακές σχέσεις που θα δημιουργηθούν πρέπει να προστατευτούν πράγμα που σημαίνει να αποφευχθεί η επιστροφή σε παλιές καταστάσεις, αυτό βέβαια εξαρτάται από την ηλικία του παιδιού.

Ένας θετικός τρόπος για να αναπτυχθεί η ταυτότητα του παιδιού και να επιστρέψει στις ρίζες του είναι η σαφήνεια των σκοπών που θα θέσει η ανάδοχη οικογένεια.

Αυτή η κεντρική φιλοσοφία είναι καλύτερα κατανοητή από τους κοινωνικούς λειτουργούς παρά από δικαστές.

Δ. Η Διακήρυξη της I.F.C.O.

Η I.F.C.O. (International Foster Care Organisation), είναι η διεθνής οργάνωση για την Αναδοχή και έχει έδρα της τη Βιέννη. Η Διεθνής Οργάνωση για την Αναδοχή Φροντίδα έχει μέλη στις περισσότερες χώρες του κόσμου. Αντίστοιχο μέλος της στην Ελλάδα αποτελεί ο Ε.Ο.Π.. Έργο της οργάνωσης είναι να παρακολουθεί τις εξελίξεις, τα προβλήματα και τις νέες τάσεις στο χώρο της αναδοχής. Επίσης να συντονίζει και να κατευθύνει τους επαγγελματίες, να εκδίδει περιοδικές εκδόσεις, να

προκαλεί το διάλογο και τη συζήτηση σε διακρατική βάση με τη συγκρότηση ετήσιων συνεδρίων, σε διάφορα μέρη του κόσμου με παγκόσμια προσέλευση.

“ Διακήρυξη κοινωνικών και νομικών άρθρων για την προστασία και την ευημερία των παιδιών. (με ειδική αναφορά στην αναδοχή και την υιοθεσία σε εθνικό και διεθνές επίπεδο)”.

Η γενική Συνέλευση:

- Έχοντας υπόψη την Παγκόσμια Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το Διεθνές Συμβούλιο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πνευματικά Δικαιώματα, τη Διεθνή Διακήρυξη για την εξάλειψη όλων των τύπων ρατσιστικών διακρίσεων και τη Διακήρυξη για την εξάλειψη του ρατσισμού απέναντι στις γυναίκες.

- Έχοντας υπ’ όψη τη διακήρυξη κατά την οποία το παιδί θα πρέπει να μεγαλώνει, όσο το δυνατόν, κάτω από την προστασία και την ευθύνη των δικών του γονιών, είναι σε κάθε περίπτωση σε ατμόσφαιρα αποδοχής και συναισθηματικής και υλικής ασφάλειας.

- Συμπεριλαμβάνοντας τον μεγάλο αριθμό εγκαταλειμμένων και ορφανών, τους πολέμους, της οικονομικές κρίσεις και τα κοινωνικά προβλήματα.

- Έχοντας κατά νου ότι στις υιοθεσίες και στις ανάδοχες τοποθετήσεις προωθείται το συμφέρον του παιδιού σαν ανώτερος σκοπός.

- Αναγνωρίζοντας ότι μόνο σε μερικούς οργανισμούς αναγνωρίζονται οι οικογενειακοί νόμοι που προβλέπονται σ’ αυτή τη διακήρυξη. Προτείνει τα παρακάτω:

A. Προστασία του παιδιού και της οικογένειας.

Αρ. 1 Κάθε έθνος πρέπει να δίνει αξιοσημείωτη προτεραιότητα στην οικογένεια και το παιδί.

Αρ. 2 Η προστασία του παιδιού εξαρτάται από τη σωστή προστασία της οικογένειας.

Αρ. 3 Η πρώτη προτεραιότητα είναι το παιδί να μεγαλώνει κοντά στην μητέρα ή τον πατέρα του.

Αρ. 4 Όταν η προστασία του παιδιού από τους δικούς του γονείς είναι αδύνατη ή ακατάλληλη, η φροντίδα του θα ανατίθεται σε συγγενείς του ή σε αναδοχή ή σε υιοθεσία ή σε κατάλληλο ίδρυμα.

Αρ. 5 Το συμφέρον του παιδιού, ειδικά σε θέματα αποδοχής και ασφάλειας, είναι το πρώτιστο θέμα.

Αρ. 6. Τα άτομα που είναι υπεύθυνα για την αναδοχή ή την υιοθεσία πρέπει να έχουν επαγγελματική ή άλλου είδους κατάλληλη μάθηση και εμπειρία.

Αρ. 7. Οι κυβερνήσεις θα πρέπει να μεριμνούν για την επάρκεια των προγραμμάτων παιδικής προστασίας και για τις απαραίτητες ενέργειες σε αυτόν τον τομέα.

Αρ. 8 Κάθε παιδί πρέπει να έχει ένα όνομα, μια υπηκοότητα και νομική αντιπροσώπευση.

Αρ. 9 Το δικαίωμα του υιοθετημένου ή αναδόχου παιδιού να γνωρίζει για την καταγωγή του, πρέπει να αναγνωρίζεται από τα πρόσωπα που έχουν αναλάβει τη φροντίδα του.

Β. Ανάδοχη Τοποθέτηση.

Αρ. 10 Η αναδοχή πρέπει να ρυθμίζεται από τον νόμο.

Αρ. 11 Η ανάδοχη φροντίδα, αν και προσωρινή, μπορεί να συνεχιστεί αν είναι απαραίτητο ως την ενηλικίωση αλλά δεν πρέπει να επιτραπεί η επιστροφή του παιδιού στο σπίτι του ή η υιοθεσία του.

Αρ. 12 Σε όλα τα είδη της ανάδοχης φροντίδας οι ανάδοχοι γονείς και οι φυσικοί πρέπει να είναι συνδεδεμένοι. Η αρμοδιότητα της οργάνωσης είναι να καθίσταται υπεύθυνη για την εξασφάλιση της ευημερίας του παιδιού.

Γ. Τα Δικαιώματα του Παιδιού. (κατά την I.F.C.O.)

1. Τα ανάδοχα παιδιά είναι πρώτα και πάνω απ' όλα παιδιά.

2. Τα παιδιά - σαν ανθρώπινα όντα και σαν πολίτες - είναι δικαιούχοι βασικών δικαιωμάτων και νομικών θεμάτων, όχι ιδιοκτησία των γονιών ή νομικά αντικείμενα. Σε μία ελεύθερη δημοκρατία κανείς δεν μπορεί να είναι νομικά υπερέχων ή να έχει δύναμη επιβολής σε άλλα άτομα. Τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα έχουν κύρια καθορισθεί σαν ατομικές ελευθερίες. Αυτό βασίζεται στην άποψη ότι κάθε ανθρώπινη ύπαρξη έχει την τάση να κατέχει μία αξιοπρέπεια που πρέπει να γίνεται σεβαστή από τους άλλους ανθρώπους και την κοινωνία. Αυτό επίσης περιλαμβάνει τα δικαιώματα

της προσωπικής ανεξαρτησίας και της αυτοπραγμάτωσης και η αξιοπρέπεια του παιδιού είναι επίσης ένα ανθρώπινο δικαίωμα.

3. Στο όνομα των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών το παιδί έχει βασικά δικαιώματα σαν πολίτης και θα έπρεπε να έχει " ειδικά παιδικά δικαιώματα " λόγω της ανάγκης που έχει για προστασία. Ως τώρα υπάρχουν πολύ λίγο " αυτόνομες σκέψεις, αναφερόμενες στα δικαιώματα του παιδιού " στο υπάρχων καθεστώς.

Παρ' όλα αυτά είναι αλήθεια ότι το καλύτερο ενδιαφέρον για το παιδί αποφασίζεται από τους εκπροσώπους του νόμου και είναι επίσης αλήθεια ότι η ποιότητα ζωής στα κοινωνικά αδύνατα στρώματα μπορεί να βελτιωθεί, βελτιώνοντας το νομικό πλαίσιο.

Τα παιδιά είναι μια από τις ομάδες που αξίζουν προστασία γιατί δεν μπορούν, ή δεν μπορούν ακόμα, να προασπίσουν τα συμφέροντα τους μόνα τους.

4. Τα ανάδοχα παιδιά, σαν μέλη της ομάδας των παιδιών, χρειάζονται ειδική νομική προστασία, γιατί στη ζωή τους, συχνά, το επίπεδο των ψυχικών και σωματικών αναγκών ταρασσεται όπως και η προσωπική τους ανάπτυξη και η ποιότητα ζωής τους μπαίνει σε κίνδυνο.

Ε. Δικαιώματα του παιδιού

Κάθε άνθρωπος έχει δικαιώματα τα οποία πρέπει να αναγνωρίζονται και να γίνονται σεβαστά. Έτσι λοιπόν και κάθε παιδί πρέπει να απολαμβάνει τα δικαιώματα του που περιλαμβάνονται στην "Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού". Όλα τα παιδιά, χωρίς καμία εξαίρεση, πρέπει να απολαμβάνουν τα δικαιώματα αυτά, χωρίς διάκριση φυλής, χρώματος, γένους, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης, περιουσίας, καταγωγής ή άλλης

κατάστασης των ίδιων ή των οικογενειών τους. Σύμφωνα με την Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού, της Unisef (1990), ισχύουν τα εξής:

1. Το παιδί πρέπει να απολαμβάνει ειδική προστασία, να δίνονται σ' αυτό ευκαιρίες και δυνατότητες από το νόμο ή διαφορετικά ώστε να μπορεί να αναπτυχθεί ψυχικά, σωματικά, ηθικά, πνευματικά και κοινωνικά κατά τρόπο υγιή και φυσιολογικό, ελεύθερα και με αξιοπρέπεια.

2. Το παιδί από την γέννηση του πρέπει να αποκτήσει ένα όνομα, μία εθνικότητα.

3. Το παιδί πρέπει να απολαμβάνει τα αγαθά της κοινωνικής ασφάλειας. Πρέπει να παρέχεται σ' αυτό το δικαίωμα να αναπτύσσεται με υγιεινές συνθήκες. Για το σκοπό αυτό ειδική μέριμνα πρέπει να παρέχεται σ' αυτό όπως και στην μητέρα κατά τη διάρκεια της κύησης και μετά την γέννηση του. Το παιδί πρέπει να απολαμβάνει καλή διατροφή, κατοικία, ψυχαγωγία και ιατρική παρακολούθηση, περίθαλψη.

4. Στο σωματικά, ψυχικά και κοινωνικά ανάπηρο παιδί πρέπει να παρέχεται η αναγκαία σε κάθε ειδική περίπτωση θεραπεία, μόρφωση και περίθαλψη.

5. Το παιδί για την πλήρη και αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητάς του έχει ανάγκη κατανόησης και αγάπης. Πρέπει εφόσον είναι δυνατόν, να αναπτυχθεί με την φροντίδα και την παρακολούθηση των γονιών ή των οποιωνδήποτε σε μία ατμόσφαιρα στοργής, αγάπης, ηθικής και υλικής ασφάλειας. Το παιδί της νηπιακής ηλικίας δεν πρέπει, εκτός από ειδικές περιπτώσεις να αποχωριστεί από την μητέρα του. Η κοινωνία και το κράτος οφείλουν να παρέχουν ειδική μέριμνα στα χωρίς οικογένεια παιδιά καθώς και σε εκείνα που υστερούν οικονομικά. Εκφράζεται η ευχή να δίνεται κρατικό επίδομα ή άλλη βοήθεια για την συντήρηση παιδιών πολυμελών οικογενειών.

6. Η στοιχειώδης εκπαίδευση ορίζεται υποχρεωτική, παρεχόμενη δωρεάν. Η εκπαίδευση πρέπει να αποσκοπεί στη γενική καλλιέργεια του και να δίνει σε αυτό την ευκαιρία, σε βάση ίσης μεταχείρισης, να αναπτύξει τις ικανότητές του, την προσωπική του κρίση και το αίσθημα της ηθικής και της γενικής ευθύνης, για να γίνει χρήσιμο μέλος της κοινωνίας. Αυτοί που έχουν την ευθύνη της ανάπτυξης και της

καθοδήγησης του παιδιού οφείλουν να γνωρίζουν τα βασικά συμφέροντα του. Η ευθύνη αυτή βαραίνει πρώτα τους γονείς.

Στο παιδί παράλληλα με την μόρφωση πρέπει να δίνεται η ευκαιρία αναψυχής και διασκέδασης. Η κοινωνία και το κράτος οφείλουν για τον σκοπό αυτό να καταβάλουν κάθε προσπάθεια.

7. Το παιδί σε όλες τις περιπτώσεις πρέπει να προστατεύεται και να περιβάλλεται.

8. Το παιδί πρέπει να προστατεύεται εναντίον κάθε είδους αμέλειας, σκληρότητας και επιβουλής. Πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια, όπως παραμένει, κατά το δυνατόν στον τόπο διαβίωσης και ανάπτυξης του. Το παιδί απαγορεύεται να εργάζεται πριν μιας καθορισμένης ηλικίας. Με κανένα τρόπο δεν επιτρέπεται η πρόσληψη του σε εργασίες, που θα είχαν σαν συνέπεια την βλάβη της υγείας του ή την καθυστέρηση της ανάπτυξης του. Γενικά, απαγορεύεται οποιαδήποτε απασχόληση που θα παρεμπόδιζε την σωματική, ψυχική και ηθική ανάπτυξη.

9. Το παιδί πρέπει να προστατεύεται από ενέργειες που είναι δυνατόν να υποθάλλουν φυλετικές, θρησκευτικές και άλλου είδους διακρίσεις. Πρέπει να αναπτύσσεται κάτω από πνεύμα κατανόησης, σωστής φιλίας λαών, ειρήνης, παγκόσμιας αδελφότητας και πλήρη συνείδηση ότι η ενεργητικότητα του και τα προσόντα του πρέπει να αφιερώνονται στην υπηρεσία των συνανθρώπων του.

Τα δικαιώματα αυτά πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη από τον κάθε άνθρωπο και κυρίως από αυτούς που υπερασπίζονται τα παιδιά μέσα από την εργασία τους όπως είναι οι κοινωνικοί λειτουργοί.

Κεφάλαιο IV

Περίληψη - Συμπεράσματα - Εισηγήσεις

Σκοπός της μελέτης, ήταν η εξέταση του θεσμού της ανάδοχης φροντίδας στην Ελλάδα, οι ανάγκες που καλύπτει, σε ποιες περιπτώσεις εφαρμόζεται καθώς και ποιους σκοπούς εξυπηρετεί. Να εντοπιστούν οι ψυχολογικές και κοινωνικές διαστάσεις που κυριαρχούν στην σημερινή εφαρμογή του θεσμού, καθώς και οι σύγχρονες αντιλήψεις των επιστημόνων για την αναδοχή.

Επίσης να μελετηθούν αφενός τα στοιχεία εκείνα που διαφοροποιούν την αναδοχή από τις άλλες μορφές παιδικής προστασίας και αφετέρου να αναλυθεί ο τρόπος που ο θεσμός αυτός οργανώνεται και εξελίσσεται στο Ελλαδικό χώρο.

Ξεκινώντας με τον ρόλο της φυσικής οικογένειας, την επίδραση της στην ανάπτυξη του παιδιού και τις μορφές παιδικής προστασίας που υπάρχουν για την φροντίδα παιδιών που απομακρύνονται για διάφορους λόγους από την οικογένεια τους, η μελέτη κατέληξε στην ανάπτυξη του θεσμού της αναδοχής.

Έγινε αναφορά στην ιστορική εξέλιξη του θεσμού, στους τύπους και τα είδη της αναδοχής και ανάπτυξη των συστατικών στοιχείων του θεσμού.

Μετά από την συλλογή στοιχείων από τις υπηρεσίες που εφαρμόζουν το πρόγραμμα αναδοχής στην Ελλάδα, έγινε μια αναλυτική παρουσίαση της οργάνωσης του θεσμού στην χώρα μας. Αναφέρθηκε το έργο των κοινωνικών υπηρεσιών στην αναδοχή και έγινε μια παρουσίαση των σταδίων εργασίας. Συμπεριλήφθηκε και η ανάλυση των ψυχοκοινωνικών διαστάσεων της αναδοχής.

Στην συνέχεια παρουσιάστηκαν νομικά θέματα που αφορούν τον θεσμό της αναδοχής καθώς και διεθνής διακηρύξεις.

Από εμπειρίες που αποκομίστηκαν κατά την διεξαγωγή της μελέτης και επαφές με ειδικούς επαγγελματίες, αποκαλύφθηκε πως η πρακτική της αναδοχής στην Ελλάδα βρίσκεται σε στάσιμη κατάσταση. Λειτουργεί περισσότερο στα πλαίσια της πρόληψης και πολύ λιγότερο στα πλαίσια της αποϊδρυματοποίησης.

Οι τρεις μεγάλες οργανώσεις, Π.Ι.Κ.Π.Α., Ε.Ο.Π., κέντρο βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" έχουν αναλάβει τις τοποθετήσεις παιδιών σε ανάδοχες οικογένειες στην Ελλάδα. Στον Ε.Ο.Π. και στο κέντρο βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" υπεύθυνοι για αυτή την εργασία, εκτός των άλλων είναι οι κοινωνικοί λειτουργοί. Το Π.Ι.Κ.Π.Α. όμως - που αποτελεί και τον αρχαιότερο οργανισμό για την ανάδοχη φροντίδα, μόνο στα κεντρικά γραφεία του στην Αθήνα απασχολεί κοινωνικούς λειτουργούς (3), ενώ στα παραρτήματα του σε όλη την Ελλάδα το πρόγραμμα ασκείται από επισκέπτριες υγείας. Θεωρείται μάλλον ανεπίτρεπτο να συμβαίνει σήμερα αυτό στην Ευρώπη που μιλά για επαγγελματική και θεραπευτική αναδοχή, η Ελλάδα να δίνει τέτοιο δείγμα.

Στην αδυναμία αυτή του θεσμού προστίθεται και η έλλειψη επιστημονικών μελετών, ερευνητικών προγραμμάτων, στατιστικών και απολογιστικών στοιχείων για την εφαρμογή του, που οδηγούν στην δυσκολία να μιλήσει κανείς για επιτυχία ή αποτυχία του θεσμού.

Επίσης, η κάθε μία από τις οργανώσεις λειτουργεί αυτόνομα και σύμφωνα με το δικό της καταστατικό λειτουργίας. Δεν υπάρχει συντονισμός της δράσης και αλληλοσχετισμός στα προγράμματα με κοινό στόχο την κάλυψη των αναγκών πάνω στην αναδοχή. Το σημαντικότερο πρόβλημα είναι η σύγχυση και οι διαφορετικές απόψεις που υπάρχουν σε φορείς και επαγγελματίες για τους στόχους της αναδοχής, τις διάφορες μορφές της, τον ρόλο των αναδόχων γονέων και τα δικαιώματα των βιολογικών γονέων. Η έλλειψη νομοθετικής κάλυψης συντελεί σε αυτή την αδυναμία και προσθέτει την δική της ευθύνη.

Η έλλειψη ενημέρωσης της κοινότητας και ευαισθητοποίησης του κοινού σε θέματα κοινωνικής προσφοράς, η μη γνωστοποίηση του θεσμού στο ευρύ κοινό, καθιστά την αναδοχή άγνωστη και "μακρινή" με αποτέλεσμα να δημιουργούνται κοινωνικά στερεότυπα που επηρεάζουν τις αντιλήψεις των αναδόχων γονιών ή αυτών που

σκέφτονται να γίνουν ανάδοχοι γονείς έχοντας έτσι ως αποτέλεσμα η προσφορά των αναδόχων οικογενειών να μην καλύπτει τις ανάγκες.

Σήμερα στην Ελλάδα, όσο αφορά το επίπεδο που η αναδοχή κινείται έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής:

Η εργασία των δύο μεγάλων οργανώσεων, Π.Ι.Κ.Π.Α. και κέντρο βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ", κινεί την αναδοχή και διατηρεί τον θεσμό υπό λειτουργία προσπαθώντας να καλύψει τις ανάγκες των απροστάτευτων παιδιών. Η προσπάθεια αυτή καλύπτει κατά κανόνα τις ευρύτερες περιοχές Αττικής και Θεσσαλονίκης. Στους υπόλοιπους νομούς της Ελλάδας η αναδοχή λειτουργεί με υποτυπώδεις τρόπους και αρκείται μόνο στην καταβολή ενός επιδόματος. Το Π.Ι.Κ.Π.Α. δεν έχει φροντίσει για την κάλυψη θέσεων με κοινωνικούς λειτουργούς αλλά και στους επαρχιακούς νομούς επιβαρύνεται από τον μικρό αριθμό επισκεπτριών υγείας που συνήθως δεν επισκέπτονται τα σπίτια των αναδόχων οικογενειών. Το κέντρο βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" δεν έχει παραρτήματα στην υπόλοιπη Ελλάδα. Το πρόγραμμα του παραμένει περιορισμένο αριθμητικά διότι στόχος του ιδρύματος είναι η κατά προτίμηση επάνοδος των παιδιών στους βιολογικούς γονείς ή υιοθεσία τους το συντομότερο δυνατόν.

Έχοντας μια μικρή εικόνα του τρόπου λειτουργίας του θεσμού στην Ελλάδα τα συμπεράσματα συγκλίνουν σε μία μάλλον αρνητική θεώρηση όσο αφορά την χρησιμότητα της αναδοχής στην μορφή αυτή και την αποτελεσματικότητα της.

Παρόλα αυτά, αισιόδοξα μηνύματα έρχονται από τον Ε.Ο.Π. και το ξεκίνημα της λειτουργίας του προγράμματος της αναδοχής, ο σχεδιασμός του οποίου είναι βασισμένος σε σύγχρονες απόψεις και τεχνικές που θα δώσουν νέα διάσταση στην αναδοχή στην Ελλάδα. Βασικός στόχος του Ε.Ο.Π. είναι να αναπτύξει ένα πανελλαδικό δίκτυο αναδόχων οικογενειών, οι οποίες θα επιλέγονται και θα παρακολουθούνται από διεπιστημονικές ομάδες σε τοπικό επίπεδο.

Η δράση του Συλλόγου Αναδόχου Οικογενειών υποβοηθά το όλο κλίμα για εκσυγχρονισμό και προβάλλει το ενδιαφέρον από την πλευρά της κοινότητας για ανάπτυξη της ανάδοχης φροντίδας. Είναι αξιόλογος ο τρόπος που η συμβολή αυτού

του συλλόγου δηλώνει την παρουσία του πρωτοστατώντας στην οργάνωση του πρώτου Πανελλαδικού Συνεδρίου για την αναδοχή (Νοέμβριος, Αθήνα 1991).

Η σωστή εφαρμογή του θεσμού πρέπει να στηριχθεί στην δυνατότητα επιλογής, εκπαίδευσης και παρακολούθησης της ανάδοχης οικογένειας. Η δυνατότητα αυτή όμως προϋποθέτει την ύπαρξη και τον μεγάλο αριθμό ειδικών κοινωνικών επιστημόνων για την αναγκαία κοινωνική εργασία και την οργανωμένη και συστηματική διαφώτιση του κοινού όσο αφορά την σπουδαιότητα του θεσμού της ανάδοχης φροντίδας. Σημαντική είναι και η ύπαρξη μιας διεπιστημονικής ομάδας (που απαρτίζεται από κοινωνικό λειτουργό, ψυχολόγο, ψυχίατρο, παιδίατρο), η οποία να γνωρίζει καλά τις διάφορες περιπτώσεις προκειμένου:

- α) να διεξάγεται αποδοτικότερα η συζήτηση περιπτώσεων, η ψυχοκοινωνική διάγνωση τους, ο προγραμματισμός θεραπευτικής παρέμβασης.
- β) να υφίσταται ένα πλαίσιο επαγγελματικής κατανόησης, συμπάραστασης και υποστήριξης.

Στο κέντρο βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" λειτουργεί ο διακανονισμός αυτός και επίσης προβλέπεται στο σχεδιασμό του προγράμματος λειτουργίας της ανάδοχης φροντίδας του Ε.Ο.Π.

Στο κέντρο βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" και στο Π.Ι.Κ.Π.Α. υπάρχει ένα θετικό στοιχείο, η μονιμότητα των επαγγελματιών (κοινωνικών λειτουργών, επισκεπτριών υγείας), που συντελεί στην καλύτερη επίβλεψη και διεξαγωγή των περιπτώσεων.

Η πολιτεία δεν φαίνεται να συμβάλει στην ανάπτυξη του θεσμού αφού δεν αναγνωρίζει την αναγκαιότητα ύπαρξης νομοθετικού πλαισίου για την αναδοχή ή είναι πολύ δύσκολο για το υπουργείο να αποφασίσει το σχεδιασμό ενός τέτοιου νομοθετικού περιεχομένου.

Το Υπουργείο χωρίς να λαμβάνει υπόψη του την αξιολόγηση των υπάρχουσων μορφών παιδικής προστασίας (π.χ. επιδόματα, ιδρύματα, υιοθεσίες, ανάδοχες οικογένειες) εξακολουθεί να εικάζεται ότι εποπτεύει και έχει γνώση της λειτουργικότητας των προγραμμάτων χωρίς βέβαια να προχωρεί με κριτική στάση στην αναβάθμιση της ποιότητας και ποσότητας της φροντίδας για το απροστάτευτο

παιδί. Συγκεκριμένα, για το θεσμό της ανάδοχης φροντίδας, αφήνει την ρύθμιση του στις οργανώσεις, επιχειρώντας την μετάθεση των ευθυνών του.

Είναι πολύ σημαντικό να τονιστεί, ότι ενώ υπάρχουν αρκετές μελέτες σχετικά με το κόστος λειτουργίας (λειτουργικές και διοικητικές δαπάνες) και την ποιότητα φροντίδας των παιδιών στα ιδρύματα, που απευθύνονται στο Υπουργείο, αυτό δεν έχει πάρει καμία ουσιαστική θέση, ρυθμίζοντας την καλύτερευση της ιδρυματικής προστασίας ή την κατάργησή της.

Προκαλεί εντύπωση το γεγονός ότι για το οικονομικό έτος 1995, το ημερήσιο κόστος για ασυλική φροντίδα ενός παιδιού έφτασε στις 17.492 δρχ. και το μηνιαίο κόστος στις 524.760 δρχ., ενώ το επίδομα των αναδόχων οικογενειών κυμαίνεται στο ποσό των 60.000 - 70.000 δρχ. (Πανουσοπούλου, 1997).

Ίσως τελικά η πολιτεία θεωρεί προτιμότερη την διατήρηση ορισμένων οργανικών θέσεων στα ιδρύματα σε βάρος της συνέχισης της διαμονής παιδιών τροφίμων μέσα σε αυτά.

Όσο το Υπουργείο θα διατηρεί και θα συντηρεί την επιφανειακή του στάση, αυτά τα προβλήματα είτε είναι ιδρυματική προστασία, είτε ακατάλληλη τοποθέτηση παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια, θα διαιωνίζεται η "παραγωγή" παιδιών με ποικίλα ψυχο - κοινωνικο - συναισθηματικά προβλήματα.

Όσο αφορά την διάρθρωση της εργασίας με τις περιπτώσεις, δεν χρησιμοποιείται η κοινωνική εργασία με ομάδες στην αναδοχή. Η επιλογή των αναδόχων γονέων γίνεται με πολύ ελαστικά κριτήρια λόγω της αδυναμίας των οργανώσεων να βρουν ανάδοχες οικογένειες.

Επίσης το κοινωνικο - οικονομικό επίπεδο των αναδόχων είναι πολύ χαμηλό και οι ανάγκες των παιδιών σε πολλές περιπτώσεις δεν καλύπτονται. (Ε.Κάκουρος, 1996)

Η έλλειψη υποψηφίων αναδόχων οικογενειών και η ύπαρξη αναδόχων οικογενειών με χαμηλό κοινωνικο - μορφωτικό επίπεδο, δεν παρέχει την δυνατότητα για ταίριασμα του παιδιού με μια συγκεκριμένη οικογένεια. Αποτέλεσμα αυτής της πραγματικότητας είναι τα πολλά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ανάδοχες οικογένειες για να χειριστούν τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες του αναδοχόμενου παιδιού. Γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα είτε την δοκιμαστική τοποθέτηση του παιδιού σε ανάδοχη

οικογένεια, είτε την βραχυχρόνια τοποθέτηση του και τελικά την συναισθηματική ταλαιπωρία του παιδιού που είναι θύμα αυτών την αλλαγών..

Στο μεγαλύτερο μέρος τους, οι τοποθετήσεις είναι μακροχρόνιες και λίγες είναι οι περιπτώσεις βραχύχρονων τοποθετήσεων. Στις μακροχρόνιες τοποθετήσεις δεν είναι αυξημένες οι προσδοκίες για επάνοδο - των περισσότερων τουλάχιστον - παιδιών στις βιολογικές τους οικογένειες. Τόσο η μεγάλη ηλικία των παιδιών όσο και η έλλειψη επικοινωνίας με τους βιολογικούς γονείς περιορίζει σημαντικά τις πιθανότητες επανασύνδεσης τους με την βιολογική τους οικογένεια. Γι' αυτό, ίσως θα πρέπει οι επαγγελματίες που ασχολούνται με τον θεσμό να επικεντρωθούν περισσότερο στην αποκατάσταση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η βιολογική οικογένεια, η οποία αδυνατεί να μεγαλώσει το παιδί της. Μόνο έτσι θα υπάρχουν περισσότερες προσδοκίες για επάνοδο του παιδιού στη βιολογική του οικογένεια.

Αρκετά σημαντική παρουσιάζεται και η μορφή της συγγενικής αναδοχής που έχει αυξηθεί κατά πολύ τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας. (Σύμφωνα με τα στοιχεία που προέρχονται από αρμόδιες οργανώσεις). Ο θεσμός της συγγενικής αναδοχής, από τη μία μπορεί να περιορίζει τις δυνατότητες του φορέα για αναζήτηση της καταλληλότερης για το παιδί ανάδοχης οικογένειας. Από την άλλη όμως, διευκολύνει το παιδί να παραμείνει στις ρίζες του, γεγονός που μπορεί να επιτρέπει τις επισκέψεις των βιολογικών γονέων και να καλλιεργεί ευνοϊκότερες στάσεις των αναδόχων απέναντι στους βιολογικούς γονείς. Ο θεσμός της συγγενικής αναδοχής θα πρέπει να διερευνηθεί περισσότερο προκειμένου να υπάρχουν συμπεράσματα για τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του σε σχέση με αυτό της μη συγγενικής αναδοχής.

Τελειώνοντας τα συμπεράσματα, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι στην Ελλάδα η αναδοχή παιδιών με ειδικές ανάγκες καλύπτεται από το κέντρο βρεφών " Η ΜΗΤΕΡΑ", το Π.Ι.Κ.Π.Α. και δεν υπάρχουν παραδείγματα αναδοχής ηλικιωμένων και ανηλίκων παραβατών του νόμου, ενώ υπάρχουν παραδείγματα αναδοχής παιδιών με προβλήματα υγείας και ψυχικής υγείας. (Παιδοψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής).

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

Τόσο η πολιτεία, όσο και οι οργανώσεις που είναι υπεύθυνες για την ανάδοχη φροντίδα στην Ελλάδα χρειάζεται να δώσουν νέα ώθηση στα προγράμματα και πολύ υποστήριξη για την κάλυψη των αναγκών των απροστάτευτων παιδιών μέσα στις ανάδοχες οικογένειες που τα φροντίζουν. Πολιτεία και οργανώσεις είναι τα πλέον αρμόδια στοιχεία στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και πρέπει η δράση τους να αλληλοσυνδέεται και να συσχετίζεται σε κοινή βάση με κοινό στόχο, την ευημερία του κοινωνικού συνόλου.

Έχοντας υπόψη τα παραπάνω και τα πρέπει και αναγκαία για την ολοκληρωμένη λειτουργία του θεσμού, έχοντας επίσης μια σφαιρική άποψη του τρόπου λειτουργίας των κοινωνικών οργανώσεων στην Ελλάδα, προτείνονται τα παρακάτω:

- **Όσο αφορά την συμβολή της πολιτείας στο πρόγραμμα της αναδοχής:**

1. Υποχρέωση της πολιτείας για νομοθετική κάλυψη της αναδοχής, γιατί μόνο έτσι θα δοθεί η ευθύνη για περαιτέρω ανάπτυξη του θεσμού.

Η νομοθετική κάλυψη της αναδοχής θα πρέπει να προβλέπει:

α) Προτεραιότητα από τους κοινωνικούς φορείς της αναδοχής ως προτιμητέο μέσο προστασίας των παιδιών, των ενηλίκων με ειδικές ανάγκες και των ηλικιωμένων έναντι τις ιδρυματικής περίθαλψης.

β) Κατοχύρωση των δικαιωμάτων των αναδόχων γονέων σε περιπτώσεις μακροχρόνιας αναδοχής, χωρίς όμως να παραβλέπονται τα δικαιώματα των βιολογικών γονέων.

γ) Αναγνώριση της απαραίτητης συμμετοχής ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών και φορέων αναδοχής στις αποφάσεις για το αναδεχόμενο παιδί.

δ) Υποχρέωση των φορέων αναδοχής για οργάνωση προγραμμάτων παροχής υπηρεσιών στους τομείς προετοιμασίας, εκπαίδευσης στήριξης και παρακολούθησης όλων των μερών που συμμετέχουν στην αναδοχή (παιδιού, βιολογικών και αναδόχων γονέων, επαγγελματιών και εθελοντών)

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η νομοθετική κάλυψη της αναδοχής, θα πρέπει να περιέχει τους στόχους της παιδικής προστασίας, τους τρόπους αξιολόγησης και έρευνας σχετικά με την αναδοχή καθώς και τα δικαιώματα, υποχρεώσεις, αρμοδιότητες των αναδόχων και βιολογικών γονέων όπως επίσης και του παιδιού.

2. Μέριμνα για κατάλληλη στελέχωση των κοινωνικών οργανώσεων που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή του θεσμού (κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, ψυχίατροι, γιατροί, κ.α.) και ουσιαστική εξειδίκευση μέσα από επιστημονικά συνέδρια παιδικής προστασίας γενικού περιεχομένου.

3. Οικονομική ενίσχυση των προγραμμάτων αναδοχής, για την ανάπτυξη του θεσμού.

4. Δημιουργία Εθνικού Συμβουλίου Παιδικής Προστασίας που θα καθορίζει γενικές αρχές και πλαίσια πολιτικής, εκπαίδευσης, διαδικασιών .

5. Λειτουργία γραφείου ενημέρωσης πολιτών όπου θα παρέχονται πληροφορίες για την νομοθεσία της αναδοχής, τις διευκολύνσεις στην οικογένεια κ.α. Η συνεχής και εμπειριστατωμένη πληροφόρηση βοηθά στην αλλαγή των στάσεων και τις συμπεριφοράς απέναντι στο θεσμό.

6. Διεθνοποίηση του προγράμματος. Ανάπτυξη συνεργασίας σε παρόμοιες πρωτοβουλίες με άλλα κράτη και με διεθνής μη κυβερνητικές οργανώσεις και άλλα παρόμοια δίκτυα.

•Όσο αφορά τις αρμοδιότητες των κοινωνικών υπηρεσιών για την αναδοχή:

1. Προσπάθεια για "άνοιγμα" μέσα στην κοινότητα, μέσω της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των ανθρώπων, είτε μέσω του τύπου και της τηλεόρασης, περιοδικών κ.λ.π. είτε μέσω ειδικών εκδηλώσεων (ημερίδων, φεστιβάλ, ομιλίες κ.α.). Με αυτόν τον τρόπο εμπλουτίζεται η κοινή γνώμη γύρω από την ανάδοχη προστασία και σχηματίζει μία γνώμη, μία στάση απέναντι στο θεσμό. Προβάλλονται τα πλεονεκτήματα και τα οφέλη της αναδοχής αππροστάτευτων παιδιών και παράλληλα διασπώνται τα κοινωνικά στερεότυπα που επηρεάζουν τις αντιλήψεις των αναδόχων γονέων ή αυτών που σκέφτονται να γίνουν ανάδοχοι γονείς.

2. Πλήρης κάλυψη των οικονομικών αναγκών κάθε τοποθέτησης έτσι ώστε να μην θεωρείται το επίδομα ως βοήθημα για την οικογένεια, αλλά ως πληρωμή αντίστοιχη με το έργο που προσφέρει (επαγγελματικοποίηση αναδοχής)

3. Η συνταξιοδότηση των αναδόχων γονέων αποτελεί δίκαιο αίτημα τους.

4. Δημιουργία κινήτρων στις ανάδοχες οικογένειες, όπως φορολογικές ελαφρύνσεις, στεγαστικά δάνεια, ιατροφαρμακευτική ασφάλιση, κοινωνική αναγνώριση της προσφοράς τους.

5. Χορήγηση επιπλέον μικρού χρηματικού ποσού στα παιδιά για προσωπικές καθημερινές ανάγκες τους, ακόμα και μέχρι να τελειώσουν τις σπουδές τους για την καλλιέργεια ανεξαρτητοποίησης και αυτονομίας.

6. Διεξαγωγή σεμιναρίων και παρακολουθήσεις τους από τους κοινωνικούς επιστήμονες κάθε οργάνωσης. Τα σεμινάρια αυτά θα πρέπει να αφορούν την αναδοχή και την πρακτική της εφαρμογής, καθώς θα δίνουν και πληροφορίες για το τι συμβαίνει στον ευρωπαϊκό χώρο. Στόχος θα είναι ο εκσυγχρονισμός των αντιλήψεων, στάσεων και των τεχνικών παρέμβασης των κοινωνικών λειτουργών στις περιπτώσεις των αναδόχων οικογενειών.

7. Πρόσληψη και εξειδίκευση κοινωνικών λειτουργών και άλλων επιστημόνων στις οργανώσεις και να οριστούν οι κοινωνικοί λειτουργοί ως μόνοι υπεύθυνοι ανάληψης των περιπτώσεων αναδοχής.

8. Αναγκαιότητα σύστασης διεπιστημονικής ομάδας για το χειρισμό των ποικίλων και πολύπλοκων ψυχο-κοινωνικο-συναισθηματικών και σωματικών προβλημάτων των γονέων (βιολογικών και αναδόχων) και των παιδιών. Εξίσου απαραίτητη είναι και η νομικά κατοχυρωμένη σύσταση Κεντρικού Διεπιστημονικού Οργάνου, ως βασικού φορέα σχεδιασμού και υλοποίησης αναλόγων προγραμμάτων και ερευνών.

9. Καθιέρωση, πέρα του ετήσιου απολογισμού και περιοδική αξιολόγηση του προγράμματος σε κάθε οργάνωση, γιατί μόνο έτσι θα μπορέσει να εξασφαλισθεί η συνέχεια και η βελτίωση.

10. Ανάγκη αποκέντρωσης των υπηρεσιών που ασχολούνται με την αναδοχή, σε περιφερειακό επίπεδο σε κάθε νομό της Ελλάδας. Οι αρμόδιες υπηρεσίες να

λειτουργούν κοντά στις ανάδοχες οικογένειες και να δρουν σε περιορισμένες γεωγραφικά μονάδες. (δήμους και κοινότητες).

11. Οι υπηρεσίες που ασχολούνται με την αναδοχή θα πρέπει παράλληλα με την τοποθέτηση παιδιών σε ανάδοχες οικογένειες να επικεντρωθούν περισσότερο στη στήριξη και θεραπευτική προσέγγιση της φυσικής οικογένειας, η οποία αδυνατεί να αναλάβει την φροντίδα του παιδιού της. Η αποκατάσταση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η φυσική οικογένεια θα οδηγούσε στη μείωση του χρόνου παραμονής των παιδιών σε ανάδοχες οικογένειες και στην αύξηση των πιθανοτήτων του παιδιού να επιστρέψει στη φυσική του οικογένεια.

12. Επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση των αναδόχων γονέων μέσα από ομαδικές συναντήσεις, κυρίως στην αρχή αλλά και κατά τη διάρκεια φιλοξενίας του παιδιού, για την στάση τους και την διαπαιδαγώγηση του παιδιού και γενικότερα για την καλύτερη αντιμετώπιση των ευθυνών τους.

13. Διοργάνωση ομαδικών συναντήσεων με σκοπό την επικοινωνία των ίδιων των παιδιών και την ανταλλαγή εμπειριών των γονέων με σκοπό την κατανόηση των προβλημάτων και την συναισθηματική εκφόρτιση.

14. Προσπάθεια εξασφάλισης σταθερότητας των παιδιών με μακροχρόνια τοποθέτηση και παροχή στα παιδιά όλων των δικαιωμάτων της φυσικής οικογένειας. (ταυτότητα, οικογενειακό βιβλιάριο, αλλαγή επωνύμου).

Η ενίσχυση της έρευνας, η διεξαγωγή σεμιναρίων και η εκπαίδευση των εργαζομένων στην αναδοχή είναι προτάσεις που αφορούν τόσο την ευθύνη των οργανώσεων όσο και του συνδιασμού της δράσης της ίδιας της πολιτείας.

Κλείνοντας πρέπει να τονιστεί, ότι το πιο κρίσιμο ερώτημα που αντιμετωπίζουν όλοι όσοι ασχολούνται με την αναδοχή (παιδική προστασία) παραμένει το ίδιο: *είναι ορθό να αφήνει η πολιτεία τα παιδιά με τους βιολογικούς τους γονείς, διατηρώντας την ενότητα της οικογένειας ή να τους απομακρύνει προκειμένου να μην υφίσταται σωματική και ψυχολογική κακοποίηση και για πόσο χρονικό διάστημα; Μέχρι τώρα κανείς δεν έχει καταλήξει σε μία μοναδική κι οριστική απάντηση. Ίσως γιατί το συγκεκριμένο ερώτημα είναι πολύ γενικό για τις εξατομικευμένες περιπτώσεις συγκεκριμένων παιδιών. Ωστόσο δεν είναι το μοναδικό που προβληματίζει τους*

επαγγελματίες που ασχολούνται με την ανάδοχη φροντίδα, καθώς προβλήματα και ερωτηματικά προκύπτουν συνεχώς.

Το σίγουρο πάντως είναι ότι μόνο η καλή θέληση μεμονωμένων επαγγελματιών ή ομάδων δεν είναι αρκετή, καθώς για την επίλυση τους απαιτούνται κοινωνική έρευνα, συνεχής εκπαίδευση κι επιμόρφωση, νομοθετική μεταρρύθμιση, ενημέρωση του τοπικού κοινού και ενασχόληση μεγαλύτερου αριθμού κοινωνικών λειτουργών στον τομέα της αναδοχής.

Κλείνοντας, αξίζει να διατυπωθεί ένα μήνυμα - στόχος προς όλες τις κοινωνικές οργανώσεις: *στην επόμενη δεκαετία του 2000 κάθε παιδί να έχει τη δική του οικογένεια, φυσική ή υποκατάστατη και κάθε ίδρυμα να γίνει μουσείο και όχι τόπος κατοικίας παιδιών.*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΠΡΟΣ:

Ε.Ο.Π. ΑΘΗΝΑΣ

(Υπ' όψη Κας. Δινδρού Μ.)

ΑΙΤΗΣΗ:

Όνομα: Δημητριάδου Δέσποινα,

και Δινδρού,

Πατρικό: Πουδάθετρα του Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ,

στα πλαίσια της συνεργασίας μας και

Επίσημο: Κοινωνικής Εργασίας

της ενημέρωσή σας περί Ανάδοξης

Διεύθυνση: ΚΕΦΟ Πάτρας,

Υποδείξεις,

Βορείου Ηλείου κ' Βύρωνα

παρακαλούμε να μας στείλετε έντυπο

Τηλ: 337291

υλικό πάνω στο θέμα το οποίο απο-

τελεί και θέμα της πρακτικής μου

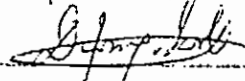
εργασίας.

ΘΕΜΑ: "ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΥΛΙΚΟΥ"

Ευχαριστώ θερμά

ΠΑΤΡΑ, 9/6/97

Η αιτούσα:

Δημητριάδου Δ

142

ΕΘΝΙΚΟΣ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ : ΕΣΩΤ. ΠΡΟΝΟΙΑΣ
Τμήμα : 1
Πληροφορίες : Ι. Παπαδοπούλου
Μ. Σύνδρου

19 ΙΑΝ. 1997

Αθήνα,
Αριθ. Πρωτ. Φ. 3600

Ταχ. Δ/νση : Υπατίας 6
Ταχ. Κώδικας : 100 33
Τηλέφωνο : 3250524-9 (εσωτ. 111, 172)
F a x : 3233650

Σωματείο Κ.Ε.Φ.Ο. Αττικής

Κ.Ε.Φ.Ο. Πάτρας
Βορείου Ηπείρου και Βύρωνος
(υπόψη κ. Δημητριάδου Δεσποινας
σπουδάστρια του ΤΕΙ Πατρας)

Θέμα: Αποστολή υλικού.

Σε συνέχεια της με ημερομηνία 9.6.97 αιτήσεώς σας, σας
αποστέλουμε το παρακάτω υλικό που αφορά την Αναδοχή:
- "Εμπειρίες από τον θεσμό της αναδοχής φροντιδάς" της Κοινωνικής
Παιτουργού της Δ/νσής μας κ. Μ. Σύνδρου,
- "Αναζήτηση, αναδόχων γονέων",
- "Οικογενειακού δεσμού και περιβαλλοντικές σχέσεις".
- Έντυπο πακέτο αναδοχής του Ε.Ο.Π

Παρακαλούμε να μας στείλετε αντίγραφο της πτυχιακής σας εργασίας,
όταν την ολοκληρώσετε. -

Η Διευθύντρια α.α.

Συνημμένα: 4

Κοινοποίηση:

- Κεντρική Γραμματεία
 - Δ/νση Εσωτ. Πρόνοιας
για Φ.Α.Α.
 - Γραφείο Κοινων. Παιτουργών
(υπόψη κ. Μ. Σύνδρου)
- Ε ν τ α ύ θ α

Μαρία Σύνδρου

Αντιβές αντίγραφο
σταρμένη Κεντρ. Γραμματείας

Μαρία Σύνδρου
Εξαστη Κούτρα

ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

ΤΗΛΕΦ.:

Α Ι Τ Η Σ Η

Όνοματεπώνυμο
Διεύθυνση κατοικίας οδός αριθ.
περιοχή τηλ.

Η οικογένειά μας αποτελείται από τα πιο κάτω μέλη:

α) που ζουν μαζί

ΟΝΟΜΑ	ΕΤΟΣ ΓΕΝ.	ΓΡΑΜ. ΓΝΩΣΣΙΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ
1.
2.
3.
4.
5.

β) που δεν ζουν μαζί

1.
2.

Λόγοι που δεν ζουν μαζί

.....
.....
.....

Θα θέλαμε να αναλάβουμε τη φροντίδα ενός παιδιού σαν ανάδοχοι γονείς για μικρό χρονικό διάστημα πολλά χρόνια

Όλο παιδιού Αγόρι Ηλικία από μέχρι
Καρίτσι

Οι λόγοι που θέλουμε να γίνουμε ανάδοχοι γονείς είναι :

.....
.....
.....
.....
.....

Οι αιτούντες

1.
2.

ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Γραφείο Κοινωνικών Λειτουργιών
Τηλέφ : 3220898

Εντυπο 3

Εκθεση Κοινωνικής Έρευνας για
την φυσική οικογένεια

	ΜΗΤΕΡΑ	ΠΑΤΕΡΑΣ
1. ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ		
ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ :		
ΤΟΠΟΣ " :		
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ :		
ΓΡΑΜ. ΓΝΩΣΕΙΣ :		
Δ/ΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	Περιοχή.....	οδός.....
αριθμός.....	Τηλέφωνο.....	

2. Πως έφθασε στην Κοινων. Υπηρεσία και με τι αίτημα.

3. Σύσταση οικογένειας.

Η οικογένεια αποτελείται από τα πιο κάτω μέλη :

α) Που ζουν μαζί.

	Όνοματεπώνυμο	Έτος γέννησ.	Γραμ. γνώσεις	Επάγγελμα
1.
2.
3.
4.
5.

β) Που δεν ζουν μαζί

	Όνοματεπώνυμο	Έτος γέννησ.	Γραμ. γνώσεις	Επάγγελμα
1.
2.
3.

12. ΤΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΖΩΗ ΤΟΥΣ ΩΣΤΕ ΝΑ
ΜΠΟΡΕΣΕΙΤΟ ΠΑΙΔΙ ΝΑ ΕΠΙΣΤΡΕΨΕΙ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

13. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΠΑΙΔΙ (επισκέψεις, τηλέφωνο, αλληλο-
γραφία κ.λ.π)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

14. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΟΙΝ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ-ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΗΘΩΝ
ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΤΟΥΣ.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

Έκθεση Κοινωνικής Έρευνας
για το παιδί

- 1. Ονοματεπώνυμο:
- Ημερομηνία γέννησης:
- Τόπος γέννησης:
- Δ/υση κατοικίας οδός. αριθ.
- περιοχή τηλέφ.

Από γάμο: εκτός γάμου:

2. Σύσταση οικογένειας

	Όνομ/νυμο	χρ.γεν.	συγγένεια	Γραμ.γνώσεις	Επάγγελμα
1.
2.
3.
4.
5.

Τοίσατε αν άλλα αδέρφια του ε(ναι επίσης υπό προστασία).

- 3. Ιστορικά του παιδιού από την γέννησή του (που, πως, ποιος μεγάλωσε το παιδί).

4. Υγεία (ιατρικό ιστορικό)

.....
.....
.....
.....

α) Σοβαρές ασθένειες, αναπηρίες κλπ. (ημερομηνίες και περιγραφή).

.....
.....
.....

β) Παρούσα υγεία, αναπηρία.

.....
.....
.....

5. Εκπαίδευση

α) Αριθμός Νηπιαγωγείων και Σχολείων:

Σημερινό Σχολείο

β) Απόδοση

.....
.....

γ) Ενδιαφέροντα

.....
.....

6. Σύντομη περιγραφή του παιδιού και της προσωπικότητάς του
(τρόπος ζωής, συνήθειες κλπ.)

7. Προβλήματα επικοινωνίας και συμπεριφοράς

8. Λόγοι μετακίνησης του παιδιού:

9. Προετοιμασία του παιδιού για μετακίνηση.

10. Αντίδραση του παιδιού.

11. Προγραμματισμός για το μέλλον του παιδιού (έχουν οι γονείς
λάβει μέτρα σ' αυτό τον προγραμματισμό;)

.....
.....
.....
.....

Υπηρεσία
Γραφείο Κοινων. Λειτουργιών
Τηλέφ.:

Έκθεση Κοινωνικής Έρευνας
για ανάδοχους γονείς

πατέρας

μητέρα

1. Ονοματεπώνυμο:

Έτος γέννησης:

Τόπος :

Επάγγελμα :

Όρες εργασίας:

Γραμ. γνώσεις :

Δίψηση: περιοχή: οδός:

αριθμός: τηλ.:

2. Πως έφθασαν στην Κοινωνική Υπηρεσία

3. Σύσταση οικογένειας

Η οικογένεια αποτελείται από τα πιο κάτω μέλη:

α) που ζουν μαζί

Όνοματεπώνυμο	Έτος γέννησης.	Γραμ. γνώσεις	Επάγγελμα
1.
2.
3.
4.
5.

β) που δεν ζουν μαζί

Όνοματεπώνυμο	Έτος γέννησης.	Γραμ. γνώσεις	Επάγγελμα
1.
2.
3.

6. Κατάσταση υγείας (σωματικής και ψυχικής υγείας-νοητικές καθυστερήσεις. Περιγραφή από Κοιν.Λειτουργό και βεβαίωση για την κατάσταση υγείας των μελών της οικογένειας, από Δημόσιο φορέα).

7. Περιγραφή μελών οικογένειας και μεταξύ τους σχέσεις (περιγραφή για το κάθε μέλος της οικογένειας, περιγράψτε την σχέση-μεταξύ των μελών της οικογένειας)

Ανδρας

.....
.....
.....

Γυναίκα

.....
.....
.....

Παιδί

.....
.....
.....

8. Ποια είναι η στάση των μελών για την σχεδιαζόμενη τοποθέτηση παιδιού.

9. Συγγενικό και φιλικό περιβάλλον (πως βλέπουν την απόφαση των υποψηφίων αναδόχων)

.....
.....
.....
.....
.....

10. Σχέδια για το ανάδοχο παιδί.

.....
.....
.....
.....

11. Ποιος τύπος αναδοχής τους ενδιαισέρει

.....
.....
.....

12. Τι παιδί θέλουν

Ενδιαφέρονται για παιδί με κάποια φυσική ή διανοητική αναπηρία;

Τι είδους χαρακτηριστικά δεν θα ήθελαν στο παιδί;

13. Γενική αντίληψη για τον ρεσμό της ανάδοχης φροντίδας

14. Στάση έναντι των φυσικών γονιών.

Πόσο δέχονται τη συνεργασία με τους φυσικούς γονείς;

15. Κατανοούν και πόσο την ανάγκη του παιδιού να κρατήσει τους οικογενειακούς του δεσμούς;

Πόσο διαθέσιμοι είναι να βοηθήσουν το παιδί να επιστρέψει στην οικογένειά του ή να το βοηθήσουν να τοποθετηθεί σε θετούς γονείς;

16. Αντίληψη και στάση έναντι του ρόλου της Κοινων.Υπηρεσίας και του Κοινων.Λειτουργού.

17. Διάθεση να λαμβάνουν μέρος σε εκπαιδευτικά μαθήματα.

18. Πληροφορίες από άτομα και υπηρεσίες που γνωρίζουν την οικογένεια.

19. Αριθμός επισκέψεων Κοινων.Λειτουργού:
- συνεντεύξεων με τα ζευγάρια :
 - χωριστών συνεντεύξεων :
 - συνεντεύξεων με όλη την οικογένεια:

Συμμετοχή σε ομαδικές συναντήσεις (αριθ.)

20. Εκτίμηση από την Κοιν.Λειτουργιά ως προς την σταθερότητα των οικογενειακών και συζυγικών σχέσεων, τον τύπο της οικογένειας, τον τρόπο ζωής και την γονική ικανότητα.

ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

Σ Υ Μ Β Ο Λ Α Ι Ο

Στιςστο|στη.....
συμφωνήθηκαν μεταξύ Κοινωνικής Υπηρεσίας.....
και Αναδόχων Γονιών.....
τα παρακάτω που αφορούν τη τοποθέτηση του παιδιού σε αναδοχή,
σύμφωνα με την απόφασητου Ε.Ο.Π.

ΜΕΡΟΣ Α'

Η τοποθέτηση αφορά τον|την.....
που τοποθετήθηκε στην οικογένεια.....
λόγω.....
με απώτερο σκοπό.....

Η χρονική διάρκεια της τοποθέτησης ορίζεται.....

Η φροντίδα του παιδιού αφορά.....

Η Κοινωνική Υπηρεσία του έχει την ευθύνη
της παρακολούθησης της εξέλιξης του παιδιού και παρεμβαίνει στις
διάφορες διαδικασίες, όταν κρίνεται αναγκαίο ή όταν παρουσιάζεται
κάποια δυσκολία.

ΜΕΡΟΣ Β'

Οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των αναδόχων γονιών σχετικά
με τη Κοινωνική Υπηρεσία, το παιδί και τους φυσικούς Γονείς είναι:

- Είναι υποχρεωμένοι να συνεργάζονται με το Κοινωνικό Λειτουργό του
.....
- Να συμμετέχουν σε ομάδες εργασίας και εκπαιδευτικά προγράμματα ό-
ποτε κρίνεται σκόπιμο.
- Να επιτρέπουν τη επικοινωνία του παιδιού με τη φυσική του οικογέν-
εια, που θα γίνεται
- Πρέπει να γνωρίζουν τουλάχιστον ένα μήνα πριν, τη πιθανή απομά-
κρυνση του παιδιού.
- Καλούνται κατά περίπτωση σε συμβούλια συζήτησης για το τρόπο χει-
ρισμού του παιδιού ή αναθεώρησης της αναδοχής.

- Ο Κοινωνικός Λειτουργός
υπαχρεούται
- Να επισκέπτεται τους Ανάδοχους Γονείς κάθε
..... και να προσφέρει κάθε δυνατή βοήθεια και στήριξη.
 - Να έχει συνεντεύξεις με το παιδί χωριστά κάθε
και νωρίτερα, όποτε υπάρξει ανάγκη, να το βοηθά και να το στηρίζει.
 - Να βοηθά τους Ανάδοχους Γονείς να αντιμετωπίζουν τις δυσκολίες
που παρουσιάζονται στις σχέσεις τους με το παιδί.

Οι παροχές του Οργανισμού προς τους ανάδοχους γονείς είναι:

.....
.....
.....

Σε περίπτωση μη τήρησης των όρων του Συμβολαίου, η Υπηρεσία του Ε.Ο.Π., διατηρεί το δικαίωμα απομάκρυνσης του παιδιού από την Ανάδοχη Οικογένεια.

Οι Συμβαλλόμενοι

Εκπρόσωπος της Κοινωνικής Υπηρεσίας

Ανάδοχοι Γονείς 1

2

.....

ΑΙΤΗΣΗ ΑΝΑΔΟΧΗΣ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΡΕΦΩΝ "Η ΜΗΤΕΡΑ"

ΕΠΩΝΥΜΟ _____

ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΣΥΖΥΓΟΥ _____

ΟΝΟΜΑ ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ _____

Διεύθυνση _____

Πόλη _____ Τ.Τ. _____ ΤΗΛ. _____

ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ α) του συζύγου _____

β) της συζύγου _____

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΓΑΜΟΥ _____

ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΙ ΓΑΜΟΙ α) του συζύγου (αναφέρατε έτος θανάτου ή διαζυγίου)

β) της συζύγου (αναφέρατε έτος θανάτου ή διαζυγίου)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ α) του συζύγου _____

β) της συζύγου _____

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ α) του συζύγου _____

β) της συζύγου _____

ΥΓΕΙΑ (αναφέρατε τυχόν νοσήματα ή αναπηρίες)

α) του συζύγου _____

β) της συζύγου _____

ΕΡΗΣΚΕΥΜΑ α) του συζύγου _____ β) της συζύγου _____

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Ετήσιες αποδοχές: α) του συζύγου _____

β) της συζύγου _____

ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ _____

Κατοικία ιδιόκτητη _____ ή με ενοίκιο _____ αρ.δωματίων _____

ΠΑΙΔΙΑ

Αναφέρατε αν έχετε (ή είχατε) άλλα παιδιά φυσικά ή θετά ή αναδεχόμενα, το φύλο, τη χρονολογία γέννησης και την υγεία τους.

1) _____

2) _____

3) _____

ΆΛΛΑ ΑΤΟΜΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Αναφέρατε άλλα άτομα που συγκατοικούν μαζί σας, τη σχέση τους μαζί σας, την ηλικία τους και την υγεία τους

1) _____

2) _____

3) _____

ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΕΠΙΘΥΜΕΙΤΕ ΝΑ ΑΝΑΛΑΒΕΤΕ ΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΕΝΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΑΝ ΑΝΑΔΟΧΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ _____

Ν. Λιόσια _____

ΟΙ ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ

Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ"
ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΔΟΧΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΥΓΕΙΑΣ

Όνοματεπώνυμο Ηλικία.....

Διεύθυνση

ΙΑΤΡΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Νοσήματα

.....

Εγχειρήσεις

.....

Νοσηλεία σε Νοσοκομείο ή Ψυχοθεραπευτήριο

.....

Ημερήσια κατανάλωση σιγαρέττων

Ημερήσια κατανάλωση οινοπνεύματος

Είστε ο γιατρός που συνήθως συμβουλευεται ο αιτών;

.....

.....

Πόσο χρόνο γνωρίζετε τον αιτούντα;

.....

Έχετε εκ πείρας ή πληροφοριών να συμπληρώσετε κάτι στο ιστορικό

του αιτούντος;

.....

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΤΥΠΩΣΗ ΥΓΕΙΑΣ
.....
.....

Εξεταστής γιατρός Ημερ. εξέτασης.....

Υπογραφή γιατρού

ΚΕΝΤΡΟ ΒΡΕΦΩΝ «Η ΜΗΤΕΡΑ»

Δημοκρατίας 65, 131 22 ΙΛΙΟΝ (Ν. Λιόσια) Αττικής
Τηλ. 2621 911, 2611 181, 2627 155 Fax 2615 215

Κοινωνική Υπηρεσία

Αριθ. Πρωτ.

ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΔΟΧΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ

Αριθ. εγκρ. αποφάσεως Επιστημονικού Συμβουλίου _____

Αριθ. εγκρ. αποφάσεως Διοικητικού Συμβουλίου _____

Σ Υ Μ Φ Ω Ν Η Τ Ι Κ Ο .

Αφ' ενός οι υπογράφωντες ανάδοχοι γονείς _____, αφού ενημερώθηκαν για τον κανονισμό του Κέντρου Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" για τις ανάδοχες οικογένειες και αφ' ετέρου το Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" δια του εκπροσώπου του κοινωνικού λειτουργού _____, συμφωνούν ότι αναλαμβάνουν τις ακόλουθες υποχρεώσεις:

A. Υποχρεώσεις του Κέντρου Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ"

1. Το Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" τοποθετεί στην ανάδοχη οικογένεια _____ το παιδί _____ που γεννήθηκε _____.
2. Το Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" αναθέτει στον κοινωνικό λειτουργό _____ τη συνεργασία με την ανάδοχη οικογένεια για οποιαδήποτε θέμα παρουσιασθεί σχετικά με το παιδί. Η συνεργασία αυτή μπορεί να ανατεθεί μελλοντικά σε άλλον κοινωνικό λειτουργό.
3. Καταβάλλει _____ δρχ. κάθε μήνα στην ανάδοχη οικογένεια για να αντιμετωπίσει τα έξοδα του παιδιού. Το ποσό αυτό μπορεί να ανπροσαρμοσθεί με νεώτερες αποφάσεις του Δ.Σ. του "ΜΗΤΕΡΑ".
4. Παρέχει ιατροφαρμακευτική περίθαλψη για το παιδί και παρακολούθηση της υγείας και της ανάπτυξής του.
5. Παρέχει ή φροντίζει για την παροχή των αναγκαίων ιατρικών, κοινωνικών και ψυχολογικών διαγνωστικών και θεραπευτικών υπηρεσιών προς το παιδί για κάλυψη τυχόν ειδικών αναγκών του.
6. Διαθέτει δύο φορές το χρόνο, στην αρχή του καλοκαιριού και στην αρχή του χειμώνα, ρούχα για το παιδί.

6. Διαθέτει το κρεβάτι του παιδιού με το στρώμα, 4 σεντόνια και 2 κουβέρτες. Εφόσον το παιδί παραμείνει στην ανάδοχη οικογένεια, τα κλινοσκεπάσματα ανανεώνονται ανάλογα με τις ανάγκες.
7. Καλύπτει άλλες έκτακτες δαπάνες για το παιδί μετά από απόφαση του αρμοδίου συμβουλίου του ιδρύματος.
8. Παρέχει στους ανάδοχους γονείς τα ναύλα για τις επισκέψεις τους στο "ΜΗΤΕΡΑ", στο διάστημα της προσαρμογής με το παιδί.

Υποχρεώσεις Αναδόχου Οικογένειας

I. Γενικές Υποχρεώσεις

Η ανάδοχη οικογένεια υποχρεούται:

α) Να έχει στενή συνεργασία με τον κοινωνικό λειτουργό, να δέχεται τις επισκέψεις του στο σπίτι και να συζητά μαζί του οποιοδήποτε θέμα παρουσιάζεται σχετικό με το παιδί ή με τους γονείς του.

β) Να ακολουθεί τις οδηγίες του κοινωνικού λειτουργού για την ανατροφή του παιδιού και για τα προβλήματα που ίσως παρουσιαστούν.

γ) Να ακολουθεί τις οδηγίες του γιατρού του "ΜΗΤΕΡΑ" για τα θέματα υγείας και διατροφής του παιδιού και να το φέρνει για εξέταση στο "ΜΗΤΕΡΑ" όταν της ζητηθεί. Σε περίπτωση αρρώστειας του παιδιού ο γιατρός αποφασίζει αν θα επισκεφθεί ο ίδιος το παιδί, αν θα προσκληθεί άλλος γιατρός ή αν το παιδί θα πρέπει να έλθει στο "ΜΗΤΕΡΑ" να εξετασθεί.

δ) Να ακολουθεί τις οδηγίες του ψυχολόγου του "ΜΗΤΕΡΑ" ή/και άλλων ειδικών επιστημόνων σχετικά με θέματα διαπαιδαγώγησης και αντιμετώπισης των τυχόν ειδικών αναγκών του παιδιού.

ε) Να έρχεται στις αρχές του μηνός στο "ΜΗΤΕΡΑ" για να εισπράττει το μηνιαίο επίδομα.

στ) Για όλες τις δαπάνες που αφορούν στο παιδί και έχουν εγκριθεί από το αρμόδιο συμβούλιο, οφείλει να προσκομίζει τις αναγκαίες αποδείξεις εντός δύο (2) μηνών από την αγορά.

ζ) Να ειδοποιεί τον κοινωνικό λειτουργό για πρόθεση αλλαγής σπιτιού ώστε να ερευνητάι αν η νέα κατοικία θα είναι κατάλληλη για διαμονή του παιδιού.

η) Να μην δίνει ποτέ το παιδί στους γονείς του ή σε άλλους συγγενείς του ή και σε συγγενείς της ανάδοχης οικογένειας ή άλλα πρόσωπα χωρίς άδεια του "ΜΗΤΕΡΑ".

θ) Αν για λόγους εξαιρετικά σοβαρούς η ανάδοχη οικογένεια δεν μπορεί να κρατήσει πλέον το παιδί, είναι υποχρεωμένη να ειδοποιήσει το "ΜΗΤΕΡΑ" τουλάχιστον ένα μήνα πριν, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα να βρεθεί νέα κατάλληλη ανάδοχη οικογένεια και ο χρόνος το παιδί να προσαρμοσθεί στη νέα του οικογένεια.

2. Υποχρεώσεις προς το παιδί

- α) Να θεωρεί το παιδί που πήρε από το "ΜΗΤΕΡΑ" σαν μέλος της οικογένειάς της και να το ανατρέφει με μεγάλη επιμέλεια και στοργή.
- β) Να έχει το παιδί καθαρό και περιποιημένο.
- γ) Να φροντίζει να τρέφεται το παιδί καλά και υγιεινά.
- δ) Να ειδοποιεί το γιατρό του "ΜΗΤΕΡΑ" αμέσως μόλις αρρωστήσει το παιδί και αν χρειασθεί να το συνοδεύει στο "ΜΗΤΕΡΑ", σε εξωτερικό ιατρείο ή σε νοσοκομείο.
- ε) Να ειδοποιεί τον κοινωνικό λειτουργό αμέσως μόλις παρουσιασθεί οποιοδήποτε θέμα σχετικό με το παιδί ή με τους γονείς του.
- στ) Να δέχεται τους γονείς του παιδιού με ευγένεια, να υποβοηθά το δεσμό του παιδιού μ'αυτούς και να μιλά θετικά γι'αυτούς στο παιδί.
- ζ) Σε περίπτωση που το παιδί πρόκειται να υιοθετηθεί ή αλλάζει οικογένεια, να το βοηθήσει και να το προετοιμάσει ώστε η προσαρμογή του με τους καινούργιους του γονείς να παρουσιάσει όσο το δυνατόν λιγότερες δυσκολίες.

3. Υποχρεώσεις προς τους γονείς του παιδιού

- α) Να δέχεται τους γονείς ή τους άλλους συγγενείς του παιδιού τις ημέρες και ώρες που έχουν ορισθεί μετά από συνεννόηση με τον κοινωνικό λειτουργό.
- β) Οι μέρες και οι ώρες των επισκεψεων είναι: —
- γ) Να μην φιλοξενεί τη μητέρα ή συγγενείς του παιδιού στο σπίτι της, εκτός αν υπάρχει ειδική απόφαση γι'αυτό.
- γ) Να μην ζητά από τους γονείς του παιδιού πληροφορίες για τη ζωή τους.

δ) Να μην δέχεται από τους γονείς του παιδιού και να μην τους προσφέρει χρήματα, δώρα ή άλλου είδους εξυπηρετήσεις.

Θέματα που απρόβλεπτα θα παρουσιάζονται, θα ρυθμίζονται με συμπληρωματικές συμφωνίες.

Ν. Διόσια, _____

Οι Ανάδοχοι γονείς

Για το Κ.Β. "Η ΜΗΤΕΡΑ"
Ο Κοινωνικός Διευθυντής

Η Προϊσταμένη της Κοινωνικής
Υπηρεσίας

ΠΡΟΣ

Το Π.Ι.Κ.Π.Α.

Δ/νση Παιδικής Προστασίας

Γραφείο Οικογενειακών Τοποθετήσεων

Τσόχα 5 115 21 ΑΘΗΝΑ

Α Ι Τ Η Σ Η

1.-

2.-

Παρακαλώ να δεχθήτε την προσέλευση
του παιδιού μου

κατέλιου

ηλικίας λόγω

.....

.....

οδός :

αριθμός :

.....

τηλέφωνο:

αφτυν. τμήμα:

Σας δηλώνω ότι το συντομώτερο θα προκο-
μισω όλα τα δικαιολογητικά που χρειάζονται
για την έγκριση προστασίας του από το Γ.Ε.Κ.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΙΤΗΣΕΩΣ

ΟΙ ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ

1.-

2.-

Π.Ι.Κ.Π.Α.

Δ/ΝΣΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΩΝ

Π Ι Ν Α Κ Α Σ

Δικαιολογητικῶν γιά τοποθέτηση σέ ανάδοχη οίκογένεια
τοῦ Ἡλικίας

1. Αἴτηση γονέων
2. Δηξιαρχική πράξη Γεννήσεως παιδιοῦ
3. Πιστοποιητικό Δήμου παιδιοῦ
4. Ἐκθεση Ἱατροκοινωνικοῦ ἱστορικοῦ φυσικῆς οίκογένειας
5. Ἱατρική βεβαίωση ψυχοκινητικῆς καταστάσεως παιδιοῦ
6. Βεβαίωση Δ/νσης ἢ Τμήματος Κοινωνικῆς Προνοίας ὅτι δέν ἐπίδοτεῖται.
7. Ἄλλα δικαιολογητικά κατά περίπτωση ὅπως
 - α. Δηξιαρχική πράξη θανάτου
 - β. Ὑπεύθυνη Δήλωση ἢ βεβαίωση, ἐγκατάλειψης ἢ στρατεύσεως πατέρα ἢ φυλάκισης γονέων ἢ ἀσθένειας γονέων ἢ ἐργασίας μητέρας, ἢ ἀποδοχῶν, κ.λ.π.
7. Ἐγκριση Δ.Σ. ΠΙΚΠΑ.

Ἡ Ε.Α .

Ἀθήνα

Γραφεῖο Οἰκογ.Τοποθετήσεων

Ἡ Δ/νουσα

Ὁ Δ/ντής.

ΕΚΘΕΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ἀφορὰ τὴν οἰκογένεια τοῦ
 (Ὄνοματεπώνυμο ἀρχηγοῦ) (Πατρώνυμον)

Ὄδος ἀριθ. Πόλη

Κοινότητα Νομός

I. ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ :

Μέλη	Ὄνομα	Ἡμερομηνία Γεννήσεως	Γραμματικὴ Γνώσις:	Ἐπαγγελματικὴ ἀπασχόληση,	Ἀποδοχές	Κατάσταση ὑγείας
Πατέρας						
Μητέρα						
Παιδιά 1)						
2)						
3)						
4)						
5)						
6)						
7)						
8)						
9)						

II. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ : Περιγραφή φυσικῆς κατάστασης γονέων, προέλευσή τους (τόπος καταγωγῆς τους τύπος οἰκογένειας, (πολυτελής - προβληματικὴ κ.λ.π.) συνθήκες δημιουργίας οἰκογένειας (γάμος, παράνομος συμβίωση κ.λ.π.) παιδιά, ἀξιοσημείωτα γεγονότα ποὺ ἐπηρέασαν ἢ ἐπηρεάζουν τὴν οἰκογενειακὴ ζωὴ (θάνατος, φυλάκιση, ἐγκατάλειψη κ.λ.π.)

III. ΒΙΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ :

α) Κατοικία - περιβάλλον : (οικία Ιδιόκτητη, με ένοικιο κλπ. αριθμός δωματίων καθαριότητα, τάξη επίπλωση κλπ. μέσα συγκοινωνίας).

β) Κατάσταση ψυχοσωματικής υγείας μελών οικόγενειας : Σε περίπτωση ασθενών μελών, να αναφερθεί το είδος τής ασθένειας, ή πρόγνωση της, τὰ τυχόν περιστατικά σωματικής και πνευματικής αναπηρίας, καθώς και ή αναγκαία θεραπεία. Έπιπτώσεις τής ασθένειας στον ίδιο τον άρρωστο και στα υπόλοιπα μέλη τής οικόγενειας (οικονομικές, συναισθηματικές, ψυχολογικές κλπ.). Προβλήματα υγείας προσώπων που θεωρούνται από τήν οικόγενεια υγιᾶ (άδενοπαθή παιδιά, αναιμικά νευρωτικά άτομα κλπ.) Οί ασθένειες να βεβαιώνονται με Ιατρικές γνωματεύσεις.

γ) Οικονομική κατάσταση οικόγενειας : Έτήσια ή μηνιαία έσοδα οικόγενειας που προέρχονται από μισθούς ήμερομίσθια, επίδοματα, συντάξεις ΟΓΑ, ΙΚΑ, ΤΕΒΕ κλπ ή από ένοικια, καλλιέργειας γῆς, από αίγοπρόβατα, αγελάδες κλπ. Δυνατότητες βελτιώσεως τῶν ἐσόδων μέ τὰ δικά του μέσα, διατήρηση οικόσϊτων, βοήθεια συγγενῶν, αγορά πλεκτομηχανῆς, ραπτομηχανῆς κλπ).

V. ΣΧΕΣΗ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ : Θέση κάθε μέλους, ευθύνη, πρωτοβουλία, δραστηριότητα, άδιαφορία κλπ. μέσα στην οικογένεια και συμμετοχή του στην αντιμετώπιση τών προβλημάτων που άπασχολούν την οικογένεια (οικονομικά, υγείας, εκπαίδευσης κλπ.

Γ. ΕΙΔΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ : Περιγραφή παιδιών, φοίτηση στο σχολείο, απόδοση επαγγελματική εκπαίδευση - εάν υπάρχουν - μέσα ψυχαγωγίας, συμπεριφορά μέσα και έξω από το οικογενειακό περιβάλλον και αιτιολόγησή της κλπ.

Δ. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ : (Ποιές κατευθύνσεις δόθηκαν για τη λύση τυχόν προβλημάτων στην οικογένεια).

Ε. ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ :

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

ΚΕΝΤΡΟ ΒΡΕΦΩΝ «Η ΜΗΤΕΡΑ»

Κρατικός φορέας παιδικής προστασίας

ΑΘΗΝΑ

Ποιά είναι τα προγράμματα του Κέντρου;

Για την υλοποίηση των σκοπών του, το "ΜΗΤΕΡΑ" έχει τα ακόλουθα προγράμματα:

- **Ιδρυματική προστασία για παιδιά ηλικίας 0-4 χρόνων**, που στερούνται το οικογενειακό περιβάλλον ή χρειάζεται να απομακρυνθούν από τους γονείς τους προσωρινά ή μόνιμα. Τα παιδιά φιλοξενούνται σε περίπτερα των δώδεκα παιδιών, με συνολική δυναμικότητα 100 θέσεων. Βρεφονηπιοκόμοι παρέχουν φροντίδα και αγωγή στα παιδιά, τα οποία παράλληλα παρακολουθούνται από παιδιάτρους, ψυχολόγους και παιδοψυχίατρο.
- **Τμήμα προστασίας παραμελημένων/κακοποιημένων παιδιών** και εξειδικευμένη βοήθεια στις οικογένειές τους από διεπιστημονική ομάδα.
- **Συμβουλευτικές/στηρικτικές/νομικές υπηρεσίες σε γονείς** -και ειδικότερα σε μόνους γονείς- που περνούν κρίση, με στόχο να παραμείνουν τα παιδιά κοντά τους, ή σε γονείς των οποίων τα παιδιά απομακρύνθηκαν προσωρινά, ώστε να δημιουργήσουν τις κατάλληλες συνθήκες για την επιστροφή τους. Η προσφορά υπηρεσιών συνεχίζεται και μετά την επάνοδο του παιδιού στη βιολογική του οικογένεια, ανάλογα με τις ανάγκες.
- **Περίπτερο Μητέρων για τη φιλοξενία 18 εγκύων και λεχαιδίων**. Εκτός από τη στέγη, τροφή και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, στις μέλλουσες μητέρες παρέχεται ατομική/ομαδική κοινωνική εργασία και συμβουλευτική από κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους. Εάν χρειάζεται μπορούν να έχουν ψυχιατρική βοήθεια. Επίσης οι φιλοξενούμενες συμμετέχουν σε προγράμματα ψυχαγωγίας, απασχόλησης και επιμρφωσης του "ΜΗΤΕΡΑ" ή άλλων φορέων. Περιστασιακά, μητέρες με τα μωρά τους μπορούν να φιλοξενηθούν στο Περίπτερο για σύντομο χρονικό διάστημα. Συμβουλευτική βοήθεια και στηρικτικές υπηρεσίες, παρέχονται επίσης σε εγκύους και λεχαιδές που δεν εισάγονται στο περίπτερο "Μητέρων".
- **Τμήμα αναδόχων οικογενειών**. Τα παιδιά που τοποθετούνται σε αναδόχες οικογένειες ευρίσκονται υπό την προστασία του Κέντρου και παρακολουθούνται από διεπιστημονική ομάδα για όσα διάστημα παραμείνουν σε αναδοχή ή μέχρι να γίνουν κοινωνικά και οικονομικά αυτοδύναμα. Οι ανάδοχοι γονείς βοηθούνται στο έργο τους, οικονομικά και συμβουλευτικά.
- **Τμήμα υιοθεσιών**. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται (i) στην προετοιμασία φυσικών γονέων, παιδιού και θετών γονέων για την υιοθεσία και (ii) στην εξεύρεση θετών οικογενειών για παιδιά με ειδικές ανάγκες.
- **Τμήμα συμβουλευτικής για θετές οικογένειες** και υιοθετημένα άτομα που αναζητούν τις ρίζες τους.

Οι υπηρεσίες του "ΜΗΤΕΡΑ" προσφέρονται δωρεάν, πλην ελαχίστων ειδικών περιπτώσεων, όπου μπορεί να κριθεί επιβεβλημένη η οικονομική συμμετοχή των γονέων. Οι υποψήφιοι θετοί γονείς πληρώνουν παράβολο που έχει καθοριστεί από τη διοίκηση του Κέντρου για την κάλυψη εξόδων σχετικών με τη δικαστική διεκπεραίωση της υιοθεσίας.

Παραπομπές περιπτώσεων γίνονται δεκτές από οποιαδήποτε πηγή κρατική ή ιδιωτική. Τα προγράμματα του Κέντρου είναι ευέλικτα ώστε να προσαρμόζονται στις ανάγκες της κάθε περίπτωσης.

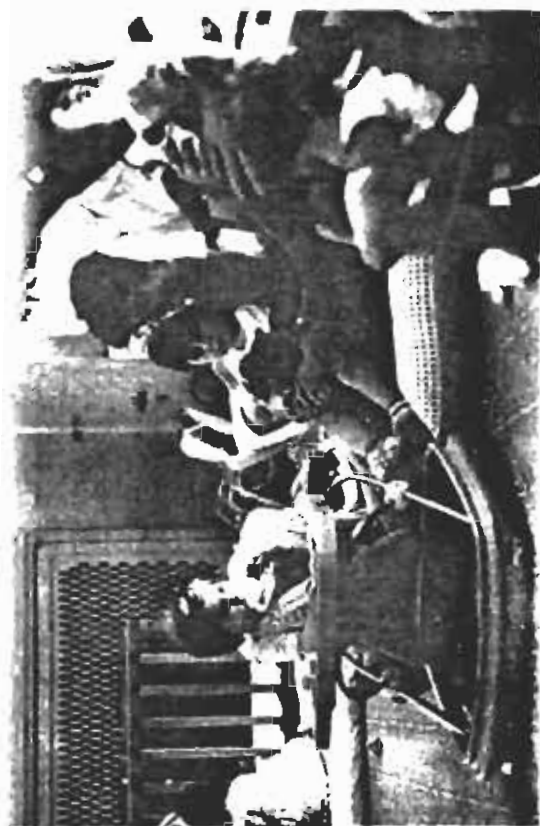
Η φιλοσοφία του "ΜΗΤΕΡΑ"

Το Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" πιστεύει ότι η καλύτερη πρόνοια για το παιδί είναι η καλή οικογενειακή φροντίδα και ότι όλα τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να μεγαλώνουν σε αμολό οικογενειακό περιβάλλον.

Επίσης πιστεύει ότι η προσιμότητα λύση είναι να βοηθηθούν και να αναλάβουν τη φροντίδα του παιδιού οι φυσικοί γονείς και μόνον εφ' όσον η φυσική οικογένεια δεν ενδιαφέρεται ή αδυνατεί να ανταποκριθεί στο γονικό της ρόλο, να επιλέγονται υποκατάστατα όπως οι ανάδοχοι και οι θετές οικογένειες.

Το "ΜΗΤΕΡΑ" καταβάλλει προσπάθειες ώστε η παραμονή των παιδιών μέσα στο Ίδρυμα να είναι όσο το δυνατόν πιο σύντομη και να εξασφαλίζεται έγκαιρα γι' αυτά ικανοποιητικό οικογενειακό περιβάλλον.

Κατά την παραμονή των παιδιών στο Κέντρο, στόχος του "ΜΗΤΕΡΑ" είναι, εκτός από τις καλές συνθήκες διατροφής, υγείας και περιβάλλοντος, να βοηθούνται τα παιδιά στην ομαλή ψυχοκινητική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού και της βολεφικό-

Εκπαίδευση

Κοινωνικοί λειτουργοί, παιδίατροι, ψυχολόγοι, ψυχίατροι και άλλοι ειδικοί γίνονται δεκτοί στο Κέντρο για πρακτική άσκηση ή ενημέρωση και παρακολούθηση του έργου του "ΜΗΤΕΡΑ".

Το προσωπικό του Κέντρου συμμετέχει συχνά σε σεμινάρια και συνέδρια του "ΜΗΤΕΡΑ" ή άλλων φορέων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Επίσης το "ΜΗΤΕΡΑ" οργανώνει κι εφαρμόζει με χρηματοδότηση της ΕΟΚ (και μερικές φορές σε συνεργασία με άλλους φορείς) προγράμματα επιμόρφωσης, εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης για το προσωπικό του ή/και άλλες πληθυσμιακές ομάδες που έχουν σχέση με τους σκοπούς του Κέντρου.

Έρευνα

Το "ΜΗΤΕΡΑ" πιστεύει ότι η επιστημονική έρευνα προάγει την απόκτηση νέων γνώσεων και την εφαρμογή πιο αποδοτικών μεθόδων για την υλοποίηση των σκοπών του. Η ερευνητική εργασία αφορά κυρίως θέματα που έχουν σχέση με τις δραστηριότητες του Κέντρου στους τομείς της κοινωνικής εργασίας, ψυχολογίας, παιδιατρικής, ψυχιατρικής, κοινωνιολογίας και εκπαίδευσης.

Ένας αριθμός επιστημονικών μελετών που έχει ολοκληρωθεί έχουν δημοσιευθεί ή παρουσιαστεί σε συνέδρια.

Διοίκηση και Προσωπικό

Το ΜΗΤΕΡΑ διοικείται από διοικητικό συμβούλιο που διορίζεται από την κυβέρνηση.

Το προσωπικό περιλαμβάνει βρεφονηπιοκομους ΤΕΙ, βοηθούς βρεφονηπιοκόμους, κοινωνικούς λειτουργούς, παιδίατρος, ψυχολόγους, ψυχίατρος, μαίες, διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό.

Οι επιστημονικές υπηρεσίες του Κέντρου διευθύνονται από τον Επιστημονικό Διευθυντή και το Επιστημονικό Συμβούλιο που είναι το ανώτατο επιστημονικό όργανο του Κέντρου και τα μέλη του εκπροσωπούν τις διάφορες ειδικότητες. Το Επιστημονικό Συμβούλιο γνωμοδοτεί για θέματα πολιτικής του Κέντρου στον επιστημονικό τομέα.

Το "ΜΗΤΕΡΑ" χρηματοδοτείται από το Δημόσιο.

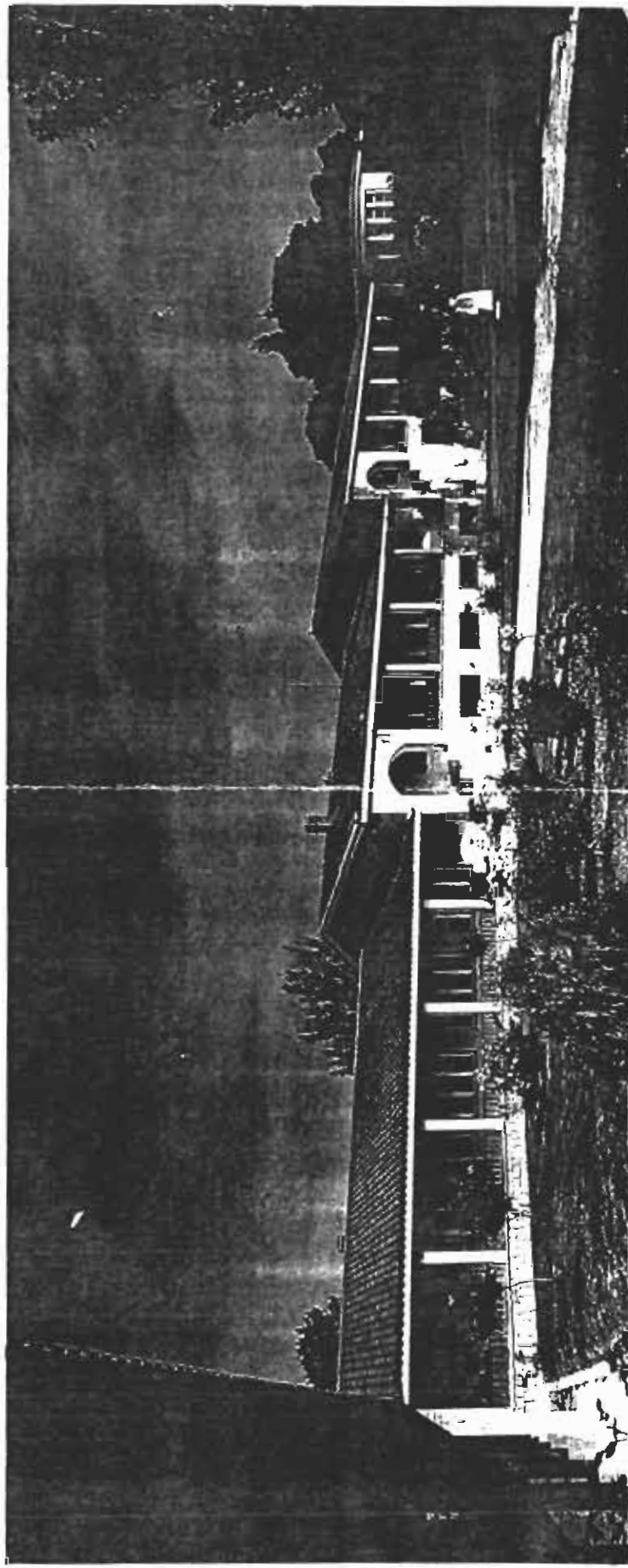
Για περισσότερες πληροφορίες, μπορείτε να απευθυνθείτε στο:

Κέντρο Βρεφών «Η ΜΗΤΕΡΑ»

Λεωφόρος Δημοκρατίας 65

Τ. Κ. 131 22 ΙΛΙΟΝ (Ν. Λιάσια) ΑΤΤΙΚΗΣ

Τηλ.: 2627155, 2611181, 2621911 - FAX 2615215

Φωτογράφημα Σωτήρης Φουτούκας

ΤΙΝΕ ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΤΙΟΝΙΟΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΒΡΕΦΩΝ "Η ΜΗΤΕΡΑ"
ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Η αναδοχή μπορεί να σας δώσει πολλές ικανοποιήσεις

- Την ευτυχία της "γονικής" σχέσης με ένα παιδί που σας χρειάζεται
- Την ικανοποίηση της δημιουργικής απασχόλησης
- Τη χαρά της κοινωνικής προσφοράς
- Την ικανοποίηση της προσωπικής σας διακρίσεως

Εάν αποφασίσετε ότι έχετε απόβρατα "καρδιάς και χρόνου", εάν τα παιδιά σας μεγαλώσαν, εάν θέλετε να έχετε γύρω σας περισσότερα παιδιά, μη διστάσετε.

Συζητήστε το με τους δικούς σας και ελάτε στο Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" ή γράψτε μας.

ΚΕΝΤΡΟ ΒΡΕΦΩΝ "Η ΜΗΤΕΡΑ"

Δημοκρατίας 65, Ίλιον Αττικής,
Τ.Κ. 131 22
Τηλέφωνα: 2627155 και 2611181
ώρες: 8:30 π.μ - 2:00 μ.μ. καθημερινά
FAX: 2615215

Το Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" παρέχει για κάθε παιδί που είναι τοποθετημένο σε αναδοχή οικογένεια:

- α) Μηνιαίο επίδομα, κλιμακούμενο ανάλογα με τις ειδικές ανάγκες του παιδιού.
- β) Πλήρη ιατροφαρμακευτική και νοσηλευτική περιθαλάφση.
- γ) Ίμνασιό και ειδη ευκατάστασης του παιδιού στην οικογένεια.
- δ) Καλύπτει κάθε άλλη δαπάνη (για εκπαίδευση, ειδική αγωγή κ.λ.π.) που είναι απαραίτητη για την ομαλή ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του παιδιού.

Σοχνά παρατηρείται σύγχυση μεταξύ αναδοχής και υποθεσίας. Πολλοί που ενδιαφέρονται για υποθεσία καταφεύγουν στην αναδοχή με την ελπίδα ότι τελικά θα υποθετήσουν το παιδί. Χωρίς αυτό να αποκλείεται ως εξέλιξη σε μερικές περιπτώσεις, θα πρέπει να γίνει σαφές ότι τα παιδιά που τοποθετούνται σε αναδοχές οικογένειες κατα κανόνα δεν προορίζονται για υποθεσία. Το παιδί δεν "ανηκει" νομικά στους αναδοχούς γονείς. Την τελική απόφαση για την προστασία του έχει ο φορέας της αναδοχής.

Είναι να αναλάβετε στο σπίτι σας τη φρονιίδα και ανατροφή ενός παιδιού που οι γονείς του δεν μπορούν να το φροντίσουν.

Είναι να προσφέρετε την αγκαλιά σας, την αγάπη σας, την αοφάλεια και τη σταθερότητα του σπιτιού σας σ' ένα παιδί που τα έχει στερηθεί.

Είναι να έχετε κατανόηση και να βοηθήσετε ένα παιδί να ξεπεράσει τα προβλήματα και τις δυσκολίες του και να εξελιχθεί σ' ένα υγιές συναισθηματικά και κοινωνικά άτομο.

Είναι να εξηγήσετε στο παιδί τους λόγους που δε ζει με τους βιολογικούς του γονείς, να το στηρίξετε συναισθηματικά και να το βοηθήσετε να αναπτύξει υγιή και ολοκληρωμένη ταυτότητα.

Ανάδοχοι γονείς μπορούν να γίνουν όσοι έχουν την ειλικρινή διάθεση να φροντίσουν και να βοηθήσουν ένα παιδί και είναι:

- άτομα ηλικίας από 25 έως 60 ετών
- ζευγάρια με ή χωρίς δικά τους παιδιά
- μονογονεϊκές οικογένειες
- συγγενικά πρόσωπα
- μόνα άτομα, γυναίκες ή άνδρες.

Ποιά παιδιά τοποθετούνται σε ανάδοχες οικογένειες

- α) Παιδιά που οι γονείς τους δεν μπορούν να φροντίσουν προσωρινά, αλλά προγραμματίζουν να τα ξαναπάρουν κοντά τους.
- β) Παιδιά με ειδικές ανάγκες και προβλήματα που στερώνται την οικογένεια.
- γ) Παιδιά που χρειάζονται προσωρινή οικογενειακή φροντίδα, μέχρι να υποθετηθούν.

Η αναδοχή είναι μία μορφή παιδικής προστασίας αναγνωρισμένη από το κράτος με το Ν.2082/1992.

Προγράμματα τοποθέτησης ανηλίκων σε ανάδοχες οικογένειες εφαρμόζονται από φορείς και ιδρύματα παιδικής προστασίας που έχουν την ευθύνη των παιδιών.

Το Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" είναι ένας από τους κύριους κρατικούς φορείς παιδικής προστασίας. Έχει πρόγραμμα αναδοχής από το πρώτο έτος της λειτουργίας του, το 1955.

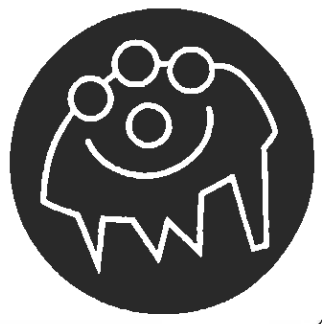

Οι ανάδοχοι γονείς είναι συνεργάτες του "ΜΗΤΕΡΑ". Αποτελούν βασικά στελέχη της ομάδας η οποία μεριμνά για το παιδί που θα πάρουν στο σπίτι τους.

Για το έργο τους αυτό οι ανάδοχοι γονείς ετοιμάζονται μέσα από εκπαιδευτικά σεμινάρια και ατομική συνεργασία.

Η ομάδα του "ΜΗΤΕΡΑ" αποτελείται από κοινωνικό λειτουργό, ψυχολόγο, παιδίατρο, παιδοψυχίατρο και βρεφονησιόκομο. Μετά την τοποθέτηση του παιδιού στην ανάδοχη οικογένεια, οι επιστήμονες της ομάδας συνεργάζονται με τους ανάδοχους γονείς, τους βοηθούν και τους στηρίζουν στο έργο τους.

**ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΑΝΑΔΟΧΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ**

Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΜΑΣ

Είμαστε μια ομάδα εθελοντών που εδώ και 6 χρόνια προσφέρουμε ανιδιοτελή υπηρεσία, με διάφορους τρόπους, στους συνανθρώπους μας. Η δράση μας επισημοποιήθηκε με την ίδρυση του συλλόγου, το 1989.

ΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΜΑΣ

Οι σκοποί μας, με τον συνάνθρωπο στο επίκεντρο, έχουν τρεις κατευθύνσεις:

- Την ανάπτυξη του θεσμού των Αναδόχων Οικογενειών για να λυθεί το πρόβλημα του ηθικού κατήφορου των εγκαταλελειμμένων παιδιών.
- Την ανακούφιση των πιο αδύνατων και όσων έχουν ανάγκη, με την Προσφορά Υπηρεσίας.
- Την βελτίωση του πολιτιστικού και πνευματικού μας επιπέδου μέσα από τις Ανθρώπινες Αξίες.

Η ΔΡΑΣΗ ΜΑΣ ΣΗΜΕΡΑ

Στόχοι μας που υλοποιήθηκαν και που βρίσκονται ήδη σε εφαρμογή είναι:

1. Η τοποθέτηση εγκαταλελειμμένων παιδιών που προέρχονται από κρατικά ή ιδιωτικά ιδρύματα, σε επιλεγμένες ανάδοχες οικογένειες για φιλοξενία ή επιμέλεια.

Όλοι μας ξέρουμε ότι τα παιδιά αναπτύσσονται καλύτερα στα δικά τους σπίτια. Αλλά κάθε στιγμή, ένα τραυματικό γεγονός μπορεί να δημιουργήσει χάος στην ζωή ενός παιδιού.

Τέτοιες καταστάσεις δημιουργούνται από αρρώστεια ή θάνατο των γονέων, από τραυματισμό, από φυσική ή σεξουαλική κακοποίηση, από έκθεση σε κίνδυνο του παιδιού λόγω αμέλειας, ή από διάλυση γενικά της οικογένειας.

Σε αυτές τις δύσκολες στιγμές, συχνά στρέφονται σε φίλους ή συγγενείς για βοήθεια. Αλλά αυτό δεν είναι πάντοτε δυνατό ή ενδεδειγμένο και τότε ένα προσωρινό ή ένα νέο σπίτι πρέπει να βρεθεί που να δίνει στο παιδί ασφάλεια και σιγουριά μέσα σε μια νέα οικογένεια. Αυτή θα δώσει την ποιότητα στην ζωή ενός παιδιού, στην περίοδο των χρόνων που διαπλάθεται, μαζί με την φροντίδα και την αγάπη της. Τέτοιες οικογένειες ονομάζονται **Ανάδοχες Οικογένειες** και ο στόχος του συλλόγου είναι ακριβώς η ανεύρεση και συνεργασία με τέτοιες οικογένειες.

Αυτές θα δώσουν την ποιότητα ζωής, που είναι τόσο ζωτική κατά την διάρκεια των διαπλαστικών χρόνων της ζωής ενός παιδιού μαζί με την αγάπη και την φροντίδα της.

2. Η καθημερινή σίτιση εγκαταλελειμμένων παιδιών και οικογενειών.

Το πρόγραμμα αυτό βοσίζεται στην προσφορά τροφής, από μέλη του συλλόγου. Μια φορά στους δύο περίπου μήνες, ένα μέλος, μαγειρεύει στο σπίτι του, για παιδιά ιδρυμάτων. Το φαγητό αυτό μεταφέρεται στον τόπο διανομής, από το ίδιο το μέλος εάν μπορεί είτε από μέλος που ανήκει στην ομάδα διανομής.

Με τον τρόπο αυτό, σιτίζονται σήμερα ιδρύματα με ιδιαίτερα οικονομικά προβλήματα.

Η ίδια διαδικασία ακολουθείται και για τις οικογένειες που δεν έχουν την φυσική ικανότητα, να μαγειρέψουν. Σε άλλες οικογένειες ο Σύλλογος προμηθεύει τρόφιμα σε μηνιαία βάση.

3. Επισκέψεις σε ιδρύματα.

Ομάδες τους Συλλόγου επισκέπτονται:

- Γηροκομεία.
- Ιδρύματα ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- Ιδρύματα οωφρονιστικής αγωγής.
- Ιδρύματα εγκαταλελειμμένων παιδιών.

Οι επισκέψεις αυτές γίνονται σε εβδομαδιαία βάση με στόχο την ψυχαγωγία μέσα ή και έξω από το ίδρυμα, την επιμόρφωση μέσω πολιτιστικών εκδηλώσεων και την δημιουργία δεσμών αγάπης μεταξύ μας με σκοπό να μειώσουν την μοναξιά και την ανασφάλειά των.

4. Αιμοδοσία

Ομάδα αιμοδοσίας από μέλη του Συλλόγου είναι έτοιμη να προσφέρει αίμα για εγκαταλελειμμένους συνανθρώπους μας.

5. Νομική κάλυψη.

Ο Σύλλογος παρέχει νομική προστασία σε άτομα ιδρυμάτων που δεν έχουν άλλη υποστήριξη.

6. Ιατρική περίθαλψη.

Ομάδα γιατρών διαφόρων ειδικοτήτων προσφέρουν βοήθεια σε όσους έχουν ανάγκη, ακόμη και στο σπίτι.

7. Συλλογή - διανομή ιματισμού και άλλων αγαθών.

Ομάδα από μέλη του Συλλόγου συγκεντρώνει το υλικό σε κεντρική αποθήκη και το διανέμει σύμφωνα με τις ανάγκες των υπό προστασία ατόμων.

8. Ανθρώπινες Αξίες.

Στον τομέα των Ανθρώπινων Αξιών έχει γίνει προεργασία με μελέτες και επεξεργασία της έννοιας και της σημασίας των Ανθρώπινων Αξιών και της συμβολής των για την αγωγή των παιδιών και για την βελτίωση του πολιτιστικού επιπέδου μας με την παρακολούθηση ειδικών συνεδρίων στον ευρωπαϊκό χώρο.

ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΜΑΣ

A. ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΤΟΝ ΣΥΝΑΝΘΡΩΠΟ

1. Αναδοχή.

Στόχος μας είναι: **Κάθε εγκαταλελειμμένο παιδί και μια οικογένεια.** Στην Ελλάδα υπάρχουν αυτή τη στιγμή 2.300.000 οικογένειες και τα παιδιά που έχουν διαπιστωθεί ότι χρειάζονται προστασία είναι ετησίως περίπου 300. Είμαστε οι γονείς που θα δεχθούν αυτά τα παιδιά και υπάρχουν και θέλουν και μπορούν.

2. Οργάνωση προσφοράς.

Κάθε δρόμος μιας πόλης, πρέπει να οργανωθεί για να παρέχει υποστήριξη στον συνάνθρωπό μας που χρειάζεται υλική, πνευματική ή ηθική βοήθεια. Έτσι στο δρόμο αυτό, κανείς δε θα μείνει ποτέ μόνος. Ας μην ξεχνάμε ότι οι δρόμοι κάνουν τις γειτονιές και οι γειτονιές τα χωριά και τις πόλεις.

3. Ξενιτιογες

Δημιουργία για εφηβους η και ανήλικες μητέρες που θα παρέχουν φιλοξενία, τροφή και ηθική προστασία. Οι άλλες δραστηριότητες του Συλλόγου που βρίσκονται σήμερα σε πράξη και εφαρμογή:

- Σίτιση
- Επισκέψεις σε ιδρύματα
- Αιμοδοσία
- Νομική κάλυψη
- Ιατρική περίθαλψη
- Συλλογή - διανομή ιματισμού και αγαθών,

θα αναπτύσσονται συνεχώς, για να καλύψουν σε όλο και μεγαλύτερη έκταση, τις ανάγκες εκείνων που εγκαταλελειμμένοι και ανήμποροι, ζητούν την βοήθειά μας.

Β. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΑΞΙΩΝ

Οι έννοιες των Ανθρωπίνων Αξιών, η Αγάπη, η Αλήθεια, η Ορθή συμπεριφορά, η Ειρήνη και η Μη-βία είναι ανάγκη να διαδοθούν και να συνειδητοποιηθούν. Πρέπει να δοθούν στην κοινωνία μας οι προσανατολισμοί και να βρεθούν τα ερίσματα για να θεμελιωθεί η ανόρθωσή της. Όλοι διαπιστώνουμε, καθημερινά, την διάβρωση των λειτουργικών μας αρχών και την ηθική διαφθορά γύρω μας. Ο Σύλλογός μας έχει σαν στόχο την αποκατάσταση της αρμονίας και έχει βρει τον τρόπο.

1. Με την ενεργοποίηση του Κράτους για κατανόηση της ανάγκης να εμπλουτισθεί η Εκπαίδευση, πέρα από το Νοητικό και Σωματικοαισθησιακό επίπεδο που μόνο καλλιεργούνται σήμερα, και στα επίπεδα Πνευματικό, Ψυχικό και Συναισθηματικό που αγνοούνται, έτσι ώστε να μας δίνει ολοκληρωμένους, από όλες τις πλευρές της προσωπικότητας, ανθρώπους. Γιατί μια κοινωνία άρτια χρειάζεται, τα μέλη που την απαρτίζουν να είναι άρτια.

2. Με την εφαρμογή της εκπαιδευτικής μεθοδολογίας σε διεθνή πρότυπα που βασίζονται στις Ανθρώπινες Αξίες για μια πλήρη, ολοκληρωμένη εκπαίδευση.

3. Με την διάδοση των Ανθρωπίνων Αξιών σε ευρύ κύκλο, χρησιμοποιώντας τα μέσα ενημέρωσης, Τύπος, Ραδιόφωνο, Τηλεόραση. Με ομιλίες και παρουσιάσεις εκθέσεων, σε Πολιτιστικά Κέντρα, Πανεπιστήμια, Ακαδημίες, κ.ά.

4. Με την συμμετοχή με άλλες παράλληλες με την δική μας, προσπάθειες, για την ίδρυση Πρότυπων Σχολείων, όπου το εκπαιδευτικό πρόγραμμα θα έχει στις βάσεις του την Αλήθεια, την Ορθή συμπεριφορά, την Αγάπη, την Ειρήνη και την Μη-βία.

Ολοκληρώνοντας την πληροφόρηση πάνω στην δραστηριότητα και τους στόχους μας, διατυπώνουμε την βεβαιότητα ότι στον χρόνο της προσπάθειάς μας για την επίτευξή τους, μαζί με τους στόχους που θα προκύψουν στη πορεία μας, η πρόοδος της κοινωνίας μας και της ανθρωπότητας θα εξαλείψει τις ανάγκες και θα συμπληρώσει τα κενά ώστε να μην υπάρχουν άνθρωποι εγκαταλελειμμένοι και αβοήθητοι.

ΕΝΤΥΠΟ ΑΝΑΔΟΧΗΣ

**ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΑΝΑΔΟΧΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ**

25ης Μαρτίου 8 • 153 41 Αγία Παρασκευή • Τηλ. 63 98 640

(Μέρος του κειμένου, προσαρμοσμένο στα Ελληνικά δεδομένα πάρθηκε από το N.F.C.A. -England).

Τι είναι αναδοχή;

Σύμφωνα με τον θεσμό της ανάδοχης φροντίδας και την αντίστοιχη νομοθεσία, θρέψη και παιδιά ως 16 ετών που από έκτακτες ή χρόνιες ανάγκες όπως ασθένεια γονέων, ατύχημα, φυλάκιση τους, διαπίστωση ακαταλληλότητας γονέων, διάλυση οικογένειας κ.λ.π. στερούνται οικογενειακών φροντίδων, τοποθετούνται σε οικογένειες που προσφέρονται γι' αυτό το σκοπό και που καλούνται ν' αναπληρώσουν την φυσική οικογένεια.

Είδη αναδοχής.

ΣΥΓΓΕΝΙΚΗ ΑΝΑΔΟΧΗ

Η περίπτωση αυτή αφορά οικογένειες που βρίσκονται σε κρίση. Η κοινωνική λειτουργός έρχεται σε επαφή με τους συγγενείς που θέλουμε να πάρουνε το παιδί και εφόσον το αποδεχτούν έχουμε την συγγενική αναδοχή.

ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΗ ΑΝΑΔΟΧΗ

Το είδος αυτής της αναδοχής είναι διάρκειας μέχρι 2 χρόνων. Γίνεται όταν οι οικογένειες χρειάζονται αυτό το διάστημα για να ξεπεράσουν την κρίση ώστε να ξαναπάρουν τα παιδιά κοντά τους. Είναι ο πιο συνηθισμένος τρόπος αναδοχής ο οποίος όμως ενδέχεται να εξελιχθεί σε μακροπρόθεσμη τοποθέτηση.

ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΗ ΑΝΑΔΟΧΗ

Το είδος αυτό της αναδοχής αναφέρεται σε παιδιά που δεν πρόκειται να επιστρέψουν στην οικογένειά τους.

ΑΝΑΔΟΧΗ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ

Σημαίνει όταν κάποιος θα ήθελε να φιλοξενήσει στο σπίτι κάποιο παιδί για Σαββατοκύριακο, γιορτές, καλοκαίρια κ.λ.π.

Μπορεί ο καθένας να γίνει ανάδοχος γονέας;

Δεν υπάρχει καμμία συγκεκριμένη διαδικασία αναδοχής. Οι κοινωνικοί λειτουργοί έχουν τις δικές τους μεθόδους στο να κρίνουν την καταλληλότητα των ανάδοχων γονέων. Μερικές φορές οι ενδιαφερόμενοι καθώς μαθαίνουν περισσότερα για τον θεσμό ανακαλύπτουν ότι είναι κάτι που δεν ταιριάζει στην δική τους οικογένεια, και άλλες φορές κρίνουν ότι θα ήταν καλύτερα να το αναβάλουν έως ότου τα παιδιά τους ωριμάσουν περισσότερο.

Ποιά είναι τα προσόντα των ανάδοχων γονέων;

Αγάπη, υπομονή, καλοσύνη για να μπορείς να ενδιαφερθείς για "το παιδί κάποιου άλλου". Είναι αδύνατο να περιγράψει κανείς τον ιδανικό ανάδοχο γονέα, γιατί οι ανάγκες των παιδιών ποικίλουν σε μεγάλο βαθμό, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι χρειάζονται και ανάλογοι ανάδοχοι γονείς. Το ιδανικότερο θα ήταν οι ανάγκες κάθε παιδιού να συνταυτίζονται με αυτό που θα

Γιατί τα παιδιά ιθενται σε επιμέλεια;

Αυτό συμβαίνει όταν υπάρχει κάποια κρίση (πρόβλημα) στην οικογένειά τους, η οποία κρίση μπορεί να προέρχεται από διάφορες αιτίες: ένταση στην οικογένεια, αρρώστια.

Τι είναι το να τεθείς υπό επιμέλεια;

Είναι μια κατάσταση κατά την οποία οι κοινωνικές υπηρεσίες αναλαμβάνουν την ευθύνη της επιμέλειας για το συμφέρον του παιδιού από τους φυσικούς του γονείς.

Οι ανάδοχοι γονείς παίρνουν πληροφορίες για τα παιδιά που θα φροντίσουν;

Όλοι οι φορείς δίνουν πληροφορίες για το παιδί και τις ιδιαιτερότητές του. Όμως και οι ανάδοχοι γονείς μπορούν να θέσουν ένα ερωτηματολόγιο αν θέλουν:

Α. Γενικές πληροφορίες - ονοματεπώνυμο, ηλικία, σχολείο κ.λ.π.

Β. Προβλήματα που αντιμετώπισε στο παρελθόν.

Γ. Ποιές είναι οι υποχρεώσεις της αναδόχου οικογένειας;

Δ. Ο φάκελος του παιδιού μπορεί να διαβαστεί από τους ανάδοχους γονείς, αλλά το περιεχόμενό του είναι απόρρητο.

Υπάρχει όριο ηλικίας για τους ανάδοχους γονείς;

Κάθε αίτηση εξετάζεται ξεχωριστά. Δεν υπάρχουν συγκεκριμένα όρια ηλικίας.

Μπορούν άτεκνα ζευγάρια να γίνουν ανάδοχοι γονείς;

Αυτό δεν το απαγορεύει κανείς, όμως τα ζευγάρια αυτά πρέπει να έχουν ξεκαθαρισμένη άποψη γιατί προτιμούν την αναδοχή από την υιοθεσία.

Διαφορές αναδοχής και υιοθεσίας.

Η υιοθεσία είναι μια νομική πράξη κατά την οποία το υιοθετημένο παιδί απολαμβάνει όλα τα προνόμια και τα δικαιώματα ενός φυσικού παιδιού, και η οικογένεια έχει τις ίδιες υποχρεώσεις απέναντι σε αυτό σαν να ήταν φυσικό παιδί της. Η υιοθεσία αλλάζει την νομική ταυτότητα ενός παιδιού. Ένα ανάδοχο παιδί κρατάει την δική του ταυτότητα (π.χ. ονοματεπώνυμο) και εξακολουθεί να είναι νόμιμο παιδί των φυσικών γονέων του.

Ποιά είναι η ανταμοιβή της αναδοχής για τους ανάδοχους γονείς;

Η ανταμοιβή είναι διαφορετική σε κάθε περίπτωση παρ' όλο ότι στόχος είναι να δοθεί ζεστασιά και σταθερότητα στο παιδί. Το να δεις ένα παιδί ευτυχισμένο και ακόμα περισσότερο ένα παιδί ευτυχισμένο μέσα στην φυσική του οικογένεια, είναι από μόνο του ανταμοιβή.

**ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ Κ.Ε.Φ.Ο. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
ΠΟΛΙΧΝΗΣ**

**ΑΝΑΔΟΧΗ
ΠΑΙΔΙΩΝ**

1996

διάστημα, τότε η περίπτωση κατευθύνεται προς μακροπρόθεσμη αναδοχή ή σε καλύτερη περίπτωση στην υιοθεσία του παιδιού.

Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού είναι ζωτικής σημασίας σε όλα τα είδη και τα στάδια της αναδοχής, καθώς από τις παρεμβάσεις του και την ευρύτερη επαγγελματική του δραστηριότητα κρίνεται η επιτυχής έκβαση της αναδοχής, που έχει αναλάβει, προς το συμφέρον του παιδιού.

8) Μια από τις σπουδαιότερες ενέργειες του κοινωνικού λειτουργού, από την οποία εξαρτάται η προσέλευση ενδιαφερομένων γονέων για αναδοχή στις αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες, είναι η ενημέρωση-ευαισθητοποίηση της κοινότητας. Κύριοι τρόποι διεξαγωγής της είναι...

α) διανομή ενημερωτικών φυλλαδίων-ανακοινώσεων στο κοινό

β) διοργάνωση εκδηλώσεων, ομιλιών, διαλέξεων κλπ

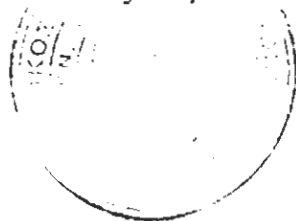
γ) προβολή του θεσμού της αναδοχής στα ΜΜΕ.

ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ Κ.Ε.Φ.Ο. ΠΟΛΙΧΝΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΟΧΗ

Στο Κ.Ε.Φ.Ο. Πολίχνης υλοποιήθηκε το έτος 1992 επιδοτούμενο πρόγραμμα από το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο Εκπαίδευσης Αναδόχων Γονέων, διάρκειας 10 εβδομάδων, συνολικά 248 ωρών. Στην εκπαίδευση συμμετείχαν 19 γυναίκες ηλικίας 25-35 ετών.

Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος προσδιορίστηκε με σχετικά έγγραφα και οδηγίες των Κ.Υ. του Ε.Ο.Π. και στη συνέχεια το Ν.2082/92, ο τρόπος υλοποίησης του προγράμματος της αναδοχής στο Κ.Ε.Φ.Ο. Πολίχνης.

Η όλη εφαρμογή στηρίζεται στις συγκεκριμένες ανάγκες, στις ιδιαιτερότητες της κάθε περίπτωσης καθώς και στην πολυπλοκότητα του θεσμού, που αφορά διαφορετικούς τύπους οικογένειας και διαφορετικούς τρόπους φροντίδας παιδιών.

Όλο αυτό το χρονικό διάστημα το Κ.Ε.Φ.Ο. έχει αναλάβει 18 περιπτώσεις αναδοχής.Ειδικότερα.

- α) αναδοχή φιλοξενίας.5 παιδιά
- β) συγγενική αναδοχή.4 παιδιά
- γ) βραχυπρόθεσμη αναδοχή.4 παιδιά
- δ) μεσοπρόθεσμη αναδοχή.---
- ε) μακροπρόθεσμη αναδοχή.5 παιδιά

Σήμερα το Κ.Ε.Φ.Ο. Πολίχνης παρακολουθεί 4 παιδιά τοποθετημένα σε 3 ανάδοχες οικογένειες.

Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση και μέσα από τα πλαίσια εφαρμογής της διαγνωστικής μεθόδου

1ον) στο γεγονός της προετοιμασίας τους γύρω από το θεσμό της αναδοχής με συνεντεύξεις,κατ'οίκον επισκέψεις και οργανωμένο πρόγραμμα επιμόρφωσης και πληροφόρησής τους.

2ον) στη στήριξη για βιώσιμη εξέλιξη της αναδοχής και προς τις 3 κατευθύνσεις ανάδοχη οικογένεια-αναδοχούμενο παιδί-βιολογική οικογένεια,με κύριο γνώμονα το συμφέρον των παιδιών.

3ον) στη λειτουργία άτυπης ομάδας από στελέχη του Ε.Ο.Π. και εξουπηρεσιακούς ειδικούς επιστήμονες εθελοντές.

4ον) στην κατεύθυνση και συνεργασία με ειδικές υπηρεσίες Δημοσίων Φορέων (νοσοκομεία κλπ)

Μεγάλη σημασία δίνεται στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινότητας ευρύτερα.

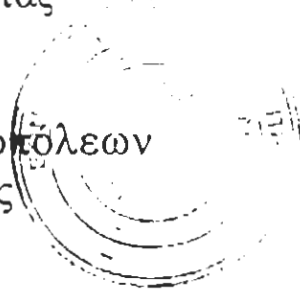
ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Ο Ε.Ο.Π. ξεκίνησε τη λειτουργία του το 1947,και από τότε έχει λειτουργήσει έναν μεγάλο αριθμό μονάδων και υπηρεσιών,με πρωταρχικό σκοπό την προστασία της οικογένειας,όπως άλλωστε καθορίζεται και από το Ν.2082/92.

Ἡ παιδική προστασία και η στήριξη της οικογένειας είναι οι 2 κύριοι τομείς δράσης του Ε.Ο.Π. τους οποίους και υπηρετεί με τα παρακάτω προγράμματα...

- 1) ιδρύματα κλειστής περίθαλψης-παιδιόλεις
- 2) στήριξη βιολογικής οικογένειας
- 3) ανάδοχη φροντίδα
- 4) υιοθεσία
- 5) στήριξη απόφοιτων των παιδοκόλων
- 6) κέντρα φροντίδας οικογένειας

150 Αν.Οιμ.

αγαπώμενες οικογένειες

ένας πρωτοποριακός κοινωνικός θεσμός

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΑΔΟΧΩΝ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ
Π.Ν.Α.

ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΤΤΙΚΗΣ

Το Παιδοψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής (ΠΝΑ) βρίσκεται στην περιοχή Ραφήνας και παρέχει νοσηλεία στις ενδονοσοκομειακές του δομές (Τμήματα, Περίπτερα, Μονάδα Επειγόντων, Μονάδα Αυτιστικών), σε παιδιά, εφήβους και μετεφήβους, που μπορεί να έχουν ψυχιατρικές διαταραχές, νοητική καθυστέρηση άλλων των βαθμίδων ή φυσιολογική νοημοσύνη και συνοδά κοινωνικά προβλήματα.

Παράλληλα το ΠΝΑ προσφέρει υπηρεσίες στις εξωνοσοκομειακές του δομές, όπως είναι τα Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα, τα Επαγγελματικά Εργαστήρια, οι Ξενώνες, τα Κέντρα Ημέρας ή μέσω άλλων Προγραμμάτων, όπως το Πρόγραμμα Αναδόχων Οικογενειών, με στόχο την πρόληψη, τη θεραπεία και την αποσυμπίεση.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΔΟΧΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ

Το Πρόγραμμα Αναδόχων Οικογενειών είναι ένα ειδικό πρόγραμμα που υλοποιεί το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του ΠΝΑ και που στοχεύει στην κοινωνική αποκατάσταση παιδιών, εφήβων και νεαρών ενηλίκων, ηλικίας από 5 έως 25 ετών.

Η κοινωνική αποκατάσταση αφορά στην ένταξη και παραμονή τους, σε κατάλληλες – ανάλογα με τις ανάγκες τους – οικογένειες, συνεχίζοντας την θεραπευτική τους παρακολούθηση.

Οι οικογένειες αυτές ονομάζονται **ΑΝΑΔΟΧΕΣ** και καλούνται να υποκαταστήσουν το ρόλο των φυσικών οικογενειών των παιδιών, είτε γιατί αυτές δεν υπάρχουν, είτε γιατί αδυνατούν ν' αναλάβουν το ρόλο τους.

// Η ΕΝΤΑΞΗ ΕΝΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΕ ΑΝΑΔΟΧΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΘΕΣΙΑ.

Είναι η βραχυπρόθεσμη ή μακροπρόθεσμη παραμονή του σε επιλεγμένη οικογένεια, κατάλληλη να ασκήσει το γονεϊκό ρόλο, εξασφαλίζοντας στο «παιδί», συναισθηματική στήριξη, τη ζέση του σπιτικού και τη στοργική φροντίδα, για όσο χρονικό διάστημα κρίνεται σκόπιμο ή αναγκαίο.

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΑΝΑΔΟΧΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

Ανάδοχες οικογένειες χρειάζονται τα παιδιά, οι έφηβοι και οι μετέφηβοι που νοσηλεύονται στο ΠΝΑ ή παρακολουθούνται στα Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα σε εξωτερική βάση.

Πρόκειται για περιπτώσεις ατόμων με δυσκολίες (ελαφρά νοητική καθυστέρηση, οριακή νοημοσύνη, φυσιολογική νοημοσύνη και κοινωνικά προβλήματα, ήπιες ψυχιατρικές διαταραχές, ιδρυματισμό), που στερούνται για διάφορους λόγους τις βιολογικές τους οικογένειες και έχουν ανάγκη προστασίας, επίσχυσης, αγάπης και φροντίδας, για να μπορέσουν να αξιοποιήσουν καλύτερα τις δυνατότητές τους και να κερδίσουν τη θέση που δικαιούνται στη ζωή.

ΠΟΙΟΙ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ ΑΝΑΔΟΧΟΙ ΓΟΝΕΙΣ

Ανάδοχοι γονείς μπορούν να γίνουν όσοι έχουν την ελκρινή διάθεση να προσφέρουν στα άτομα που θα αναλάβουν αγάπη, κατανόηση, ασφάλεια και υπαστηρικτικό οικογενειακό περιβάλλον και είναι:

- άτομα ηλικίας από 25 έως 60 ετών
- ζευγάρια με ή χωρίς δικά τους παιδιά
- μονογονεϊκές οικογένειες
- συγγενικά πρόσωπα ή συγγενικά ζευγάρια με ή χωρίς παιδιά
- μοναχικά άτομα, άνδρες ή γυναίκες

ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΠΑΡΟΧΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

- Τ**ο Πρόγραμμα Αναδόχων Οικογενειών παρέχει:
- Ψυχοκοινωνική στήριξη στην Ανάδοχη Οικογένεια για να βοηθηθεί σε οποιοδήποτε πρόβλημα προκύψει σε σχέση με το «παιδί» και τη φροντίδα του. Ομάδα από Ειδικούς Επιστημονικούς Συνεργάτες ασχολείται με τη στήριξη των παιδιών, παρακολουθεί την πορεία τους και προωθεί την κοινωνική κι επαγγελματική τους αποκατάσταση, με τελικό στόχο την ενσωμάτωσή τους στην κοινότητα.
 - Πλήρη ιατροφαρμακευτική κάλυψη για το αναδεχόμενο παιδί.
 - Μηνιαία επιδότηση (το ποσό αναπροσαρμόζεται) για τις ανάγκες του παιδιού και ως συμβολική αμοιβή για την προσφορά της ανάδοχης οικογένειας.

ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΑΠΕΥΘΥΝΘΕΙΤΕ ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στο ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΑΔΟΧΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ του ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ του ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ (ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΡΑΦΗΝΑΣ Τ.Κ. 190 09) ΤΗΛΕΦΩΝΑ: 0294-77791-95 (εσωτ. 311)

0294-77784

8231144 (εσωτ. 311)

FAX: 0294 77182(61 73 443)

ΩΡΕΣ: από 8.30 π.μ. - 2.00 μ.μ. καθημερινά.

το παιδί μου κι εγώ

Τι είναι, κατά το νόμο, οι ανάδοχοι γονείς; ποιος οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους απέναντι στο παιδί που αναλαμβάνουν να φροντίζουν και τι πρέπει να γνωρίζουν όσοι θέλουν να παίξουν το ρόλο της οικογένειας για ένα παιδί.

ΑΝΑΔΟΧΗ ΜΕ ΑΝΑΘΕΣΗ

■ Είναι ένας σχετικά νέος θεσμός, που αφορά την ανάληψη φροντίδας του ανήλικου παιδιού από τρίτα πρόσωπα. Ανάδοχοι γονείς μπορεί να γίνετε φυσικά και εσείς, γι' αυτό θα πρέπει έχετε τη σχετική ενημέρωση σύμφωνα με αυτά που ορίζει ο Α.Κ. στην περίπτωση της αναδοχής, οι σχέσεις του παιδιού με τους φυσικούς γονείς δεν αλλάζουν. Σε αντίθεση, δηλαδή, με την υιοθεσία, που αποκόπτει το ανήλικο από τη φυσική του οικογένεια, στην αναδοχή «οι έντιμες σχέσεις μεταξύ του ανήλικου και της φυσικής του οικογένειας ή επιτρόπου και, ιδίως, οι αρμοδιότητες από τη γονική μέριμνα, παρέχονται αμετάβλητες», εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά (1655 Α.Κ.). Αυτό σημαίνει ότι οι φυσικοί γονείς ή επιτροπος εξακολουθούν να έχουν μετ' αυτή την αναδοχή την ευθύνη της επιμέλειας του παιδιού και τη διοίκηση της περιουσίας του. Ωστόσο, αν ανάδοχοι γονείς είστε εσείς, οφείτε να διευκολύνετε τις ηθικές σχέσεις και την επικοινωνία των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου με το κρδ, εκτός αν παραβλάπεται ο σκόπος συμφερόντά του (1656 Α.Κ.). Έχετε, επίσης, την υποχρέωση να παράσχετε ανελλιπώς στους φυσικούς γονείς ή τον επιτροπο, καθώς και στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία, πληροφόρηση σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης και ανάπτυξης του παιδιού (1657 Α.Κ.), ενώ δεν έχετε το δικαίωμα να ενεργείτε ενάντια στη βούληση των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, αν αυτή εκφράστηκε ρητά (1658 Α.Κ.). Αν ανάδοχη οικογένεια του παιδιού έχετε, σύμφωνα με το νόμο, και ορισμένα δικαιώματα. Το άρθρο 1659 Α.Κ. ορίζει ότι μπορείτε να ασκείτε στο όνομα και για λογαριασμό των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου όσες αρμοδιότητές τους είναι απαράιτητες, για να αντιμετωπιστούν οι τρέχουσες και επείγουσες υποθέσεις του μικρού. Όσο για τις υπόλοιπες αρμοδιότητες, οι οποίες απορρέουν από τη γονική μέριμνα ή την επιτροπεία, ανήκουν στους φυσικούς γονείς ή τον επιτροπο. Ωστόσο, δικαιούστε να αξιώνετε από τους φυσικούς γονείς ή τον επιτροπο, πριν πάρουν οποιαδήποτε απόφαση σχετικά με το παιδί, να σας δίνουν τη δυνατότητα να διατυπώνετε τη γνώμη σας. Στην περίπτωση που η ένταξη του μικρού στην οικογένειά

■ σας γίνει μονιμότερη και, παράλληλα, εξασθενήσουν οι δεσμοί του με τους φυσικούς του γονείς, μπορείτε να ζητήσετε από το δικαστήριο να αφαιρέσει από εκείνους την επιμέλεια του παιδιού, εν όλω ή εν μέρει, όπως και τη διοίκηση της περιουσίας του, με αποτέλεσμα να γίνετε επίτροποι (1660 Α.Κ.). Αν το μικρό βρίσκεται υπό επιτροπεία, τότε έχετε το δικαίωμα να ζητήσετε είτε να διοριστείτε ουνεπίτροποι είτε να γίνετε οι ίδιοι επίτροποι (1661 Α.Κ.).

Συμφωνία ή δικαστική απόφαση

■ Ανάδοχοι γονείς μπορείτε να γίνετε ύπερα από: ● Συμφωνία (σύμβαση) των δύο μερών, δηλαδή εσείς και οι φυσικοί γονείς. Οι φυσικοί γονείς ή ο επιτροπος δεν περιορίζεται από το νομοθέτη στην επιλογή της αναδοχής οικογένειας. Μπορεί, δηλαδή, να διαλέξουν εσάς και το έτερό σας ήμισυ, ανεξάρτητα αν είστε παντρεμένοι ή όχι, ή να σας προτιμήσουν έστω και αν δεν έχετε σπντροφο. ● Δικαστική απόφαση, οπότε το δικαστήριο -που αποφασίζει με κριτήριο το συμφέρον του παιδιού- θα αναθέσει την πραγματική φροντίδα του μικρού σε σας και το σζζυγό σας, ανεξάρτητα αν έχετε ή όχι δικά σας παιδιά. Το δικαστήριο στην περίπτωση αυτή οφείλει να ακούσει τη δική σας άποψη, αλλά και τη γνώμη των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, όπως και του ανήλικου -ανάλογα βέβαια με την ωριμότητά του- και να συνεκτιμήσει την έκθεση της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας (1664 Α.Κ.). Μια πρόσθετη διασφάλιση των συμφερόντων του παιδιού είναι η εποπτεία της κοινωνικής υπηρεσίας. Στο άρθρο 1665 Α.Κ. ο νόμος προβλέπει ότι «σε κάθε περίπτωση αναδοχής ανήλικου η αρμόδια κοινωνική υπηρεσία παρακολουθεί με τη βοήθεια των ειδικευμένων υπαλλήλων της την εξασφάλιση των απαιτήτων υλικών και ηθικών προϋποθέσεων για την κανονική διαβίωση και ανάπτυξη του ανήλικου, επεμβαίνει με κατάλληλες συμβουλές ή άλλες πρόσφορες μεθόδους κάθε φορά που το επιβάλλει το συμφέρον του και αναφέρεται σχετικά στο δικαστήριο».

ΤΙ ΟΡΙΖΕΙ Ο ΝΟΜΟΣ
Το άρθρο 1655 Α.Κ., όπως τροποποιήθηκε από το Νόμο 2447/1996, ορίζει ότι υπάρχει αναδοχή, «όταν τρίτοι έχουν την πραγματική φροντίδα του ανήλικου, γιατί τους την ανέθεσαν είτε οι φυσικοί γονείς ή ο επιτροπος είτε το δικαστήριο (ανάδοχοι γονείς ή αναδοχή οικογένεια)». Αλλά πιο ουσιαστικός και «ανθρώπινος» είναι ένας άλλος ορισμός -δισσαφηνίζει τη φράση «πραγματική φροντίδα»- σύμφωνα με τον οποίο αναδοχή υπάρχει όταν «βρέφη και παιδιά ως δεκάξι ετών, τα οποία εκτός από έκτακτες ή χρόνιες ανάγκες, όπως ασθένεια γονέων, ατύχημα γονέων, φυλάκιση γονέων, διαπίστωση ακαταλληλότητας γονέων, διάλυση οικογένειας κ.λπ., στερούνται οικογενειακών φροντίδων και γι' αυτό τοποθετούνται σε οικογένειες οι οποίες προσφέρονται γι' αυτό το σκοπό και οι οποίες καλούνται να αναπληρώσουν τη φυσική οικογένεια».

■ βουλές ή άλλες πρόσφορες μεθόδους κάθε φορά που το επιβάλλει το συμφέρον του και αναφέρεται σχετικά στο δικαστήριο».

Άρση της αναδοχής

■ Η ανάκληση της ανάθεσης γίνεται είτε με συμφωνία είτε με απόφαση του δικαστηρίου, όταν το ζητήσουν οι φυσικοί γονείς ή ο επιτροπος. εφόσον εκλείψουν οι λόγοι για τους οποίους έγινε η αναδοχή (1662 Α.Κ.). Το δικαστήριο μπορεί, επίσης, να άρει την ανάθεση και να εμπιστευτεί τη φροντίδα του παιδιού σε άλλους ανάδοχους γονείς με αίτηση των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, άλλων συγγενών ή του Εισαγγελέα ή και αυτεπαγγέλτως, αν κριθεί ότι εσείς, σαν ανάδοχη οικογένεια, δεν ανταποκρίνεστε στα καθήκοντά σας (1663 Α.Κ.).

■ Σημείωση: Θα σας ενδιέφερε ίσως να ξέρετε ότι υπάρχει στη χώρα μας ο Ελληνικός Σύλλογος Αναδόχων Οικογενειών. Διεύθυνση: 25ης Μαρτίου 8, 15341 Αγ. Παρασκευή, Αθήνα, τηλ. (01)6398.640.

Με τη συνεργασία του κ. Γιάννη Νικολαΐδη, δικηγόρου, υπεύθυνου της Νομικής Ομάδας Αθηνών.

ΔΙΕΘΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟ 1993

Μέσα από το περιοδικό μας θα δίνουμε κατά καιρούς πληροφορίες για τα διάφορα συνέδρια που πρόκειται να γίνουν και που πιθανόν να σας ενδιαφέρουν.

Ετσι, το 1993 θα πραγματοποιηθούν τα εξής συνέδρια:

1. **«Ισορροπία μεταξύ κοινωνικών ευθυνών και οικονομικής πράξης: Προς τη διαμόρφωση μιας νέας αντίληψης της κοινωνίας».**

27-30 Μαΐου 1993, *Βαρκελώνη*. Γλώσσες συνεδρίου: Ισπανική, Αγγλική και Γαλλική.

Το συνέδριο θα θίξει ιδεολογικά και πολιτικά θέματα, κοινωνικούς σκοπούς και θεσμικό περιεχόμενο που αφορούν την ανάπτυξη και προσφορά των εθελοντικών οργανώσεων σε όλο το φάσμα της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Όσοι ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν ή να κάνουν ανακοίνωση στο συνέδριο μπορούν να απευθυνθούν στα μέλη.

Οργανώτρια συνεδρίου Dr Isabel Vidal, Directora, Centre d'Iniciatives del' Economia Social, Fundacio Bosch Gimpera, Escola Universitaria d'Estudis Empresarials, Universitat de Barcelona, Av. Diagonal, 696, 08034 Barcelona, Catalunya, Spain, tel. (034) (9) 28.01.194, fax: (034) (9) 28.02.394.

2. **«Αντιμετωπίζοντας την ευρωπαϊκή πρόκληση: Ο ρόλος των επαγγελματιών στην ευρύτερη Ευρώπη».**

13-15 Ιουλίου 1993, *University of Leeds*.

Θέματα συνεδρίου: Η ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά και η συμμετοχή επαγγελματιών φορέων, ευρωπαϊκή νομοθεσία και επαγγέλματα, εκπαίδευση και κατάρτιση, κινητικότητα, σχέσεις με επαγγελματίες στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη-συγκριτικές πρακτικές ανά την Ευρώπη-προοπτικές επαγγελματισμού.

Για ανακοινώσεις (ανώτατο όριο λέξεων 250) και/ή αίτηση συμμετοχής στο Professions in Europe Conference, Department of Continuing Professional Education, University of Leeds, Springfield Mount, Leeds LS2 9NG. Για προφορική ενημέρωση, κ. Pauline Neale (0532) 333.239.

3. **«Μια ημέρα μέσα από την αναδοχή» - 8ο Διεθνές Συνέδριο Ανάδοξης Φροντίδας (INFO).**

25-31 Ιουλίου 1993, *Δουβλίνο, Ιρλανδία*. Η γλώσσα του Συνεδρίου θα είναι η Αγγλική.

Τα θέματα που θα θιγούν περιλαμβάνουν: ιδρυματική φροντίδα, αναδοχή, λήψη αποφάσεων και προγραμματισμός, πρόληψη, συνεργασίες επαγγελματιών, ανοιχτή νομοθεσία, φυσικοί γονείς, δυσκολίες σχετικά με την αναδοχή, όπως κόστος, σκοπός, προβλήματα, συμπεριφορά των παιδιών, εσωτερικότητα των παιδιών, νέες αναπτυξεις, συμμετοχή των νέων κ.ά.

Programme Committee, IFCO 1993 Conference, 60, Grangewoxkl, Rathfarnham, Dublin 16, Ireland, tel. 01-944 229.

4. **«Εφαρμογή στρατηγικών για την παιδική προστασία στο**

χώρο της Ευρώπης».

28-31 Μαρτίου 1993, *Padova, Italia*.

Από την Α' Παιδιατρική Κλινική του Πανεπιστημίου της Padova, υπό την αιγίδα της Διεθνούς Εταιρίας Πρόληψης της Κακοποίησης και Παραμέλησης των Παιδιών Γλώσσες συνεδρίου: Ιταλική, Αγγλική, Γαλλική.

Θέματα του συνεδρίου: κακοποίηση παιδιών στην Ευρώπη - συγκριτικά στοιχεία χωρών, μέσα μαζικής επικοινωνίας και παιδική προστασία, στρατηγικές πρόληψης, νομοθεσία και υπηρεσίες στις διάφορες ευρωπαϊκές χώρες.

Το παιδί στο επίκεντρο διεκδικήσεων: διάσταση γονέων, διαζύγιο, επιμέλεια κ.ά., σεξουαλική παραβίαση παιδιών, παιδική προστασία σε διάφορα πολιτισμικά πλαίσια, εθελοντική προσφορά, παρόν και μέλλον τηλεφωνικών γραμμών βοήθειας στην Ευρώπη, πολιτικές και οικονομικές στρατηγικές και οι επιπτώσεις τους στον παιδικό πληθυσμό, πρόληψη αντιμετώπισης της επανακακοποίησης των παιδιών κ.ά.

Για περισσότερες πληροφορίες, μπορείτε να απευθυνθείτε:

α. στην πρόεδρο της εταιρίας, μέλος της επιστημονικής επιτροπής του συνεδρίου, κ. Ελένη Αγάθωνος Γεωργοπούλου, δ/ση Οικογενειακών Σχέσεων, Κέντρο Κάπα, Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, Ολόρου 7, Γουδί, τηλ.: 77.93.648,

β. στην Οργανωτική Γραμματεία, Sistema Congressi, Via Sarpedini 12, 35121 Padova (Italia), τηλ.: (49) 651.699, fax: (49) 651.320. ●●

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

**Β' ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΟΧΗ**

ΑΘΗΝΑ 26 - 27 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1994

ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ

**ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΑΝΑΔΟΧΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ**

Αγαπητοί μας,

Τις μέρες αυτές που τα πάντα καταρρέουν που ο ευδαιμονισμός και η αναλήθεια "φαίνονται" ότι επικρατούν, καρδιές γεμάτες αγάπη δίνουν το στίγμα της υπέρτατης προσφοράς, αγαπώντας, προσφέροντας, ανακουφίζοντας.

Ανακουφίζουν, καθοδηγούν και στηρίζουν όχι μόνο εγκαταλελημένους; αλλά ζώντας οι ίδιοι τις πανάρχαιες αξίες, γίνονται έτσι φάροι φωτός και ανθρωπιάς για όλους μας.

Το συνέδριο αυτό γίνεται ειδικά γι' αυτούς που με το ζωντανό τους παράδειγμα καθοδηγούν εμάς τους υπολοίπους, γιατί χωρίς αυτή τη θεσπέσια γκάμα των αναδόχων ίσως όλοι εμείς να μην είχαμε το κουράγιο να συνεχίσουμε.

Το συνέδριο λοιπόν αυτό, ο Ελληνικός Σύλλογος Αναδόχων Οικογενειών το αφιερώνει σ' όλους εκείνους, εθελοντές και επαγγελματίες, που έχουν κάνει σαν στόχο ζωής να ανακουφίζουν τον πόνο του άλλου.

Είθε τα φωτεινά αυτά παραδείγματα να εμπλουτίζονται κάθε χρόνο για την πνευματική και ψυχική ευημερία όλων μας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο.

ΣΑΒΒΑΤΟ 26 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1994

- 8:30 - 9:00 Εγγραφές
- 9:00 - 9:15 Χαιρετισμός Ρόζης Νασίκα
Προέδρου Ελληνικού Συλλόγου
Αναδόχων Οικογενειών.
- 9:15 - 9:30 Χαιρετισμός Παναγιώτη Κουρουμπλή
Γεν. Γραμματέως Υπουργείου Υγείας
Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
- 9:30 - 10:00 Ομιλία: Λουκία Μ. Μουσούρου
"Οικογένεια σε κρίση.."
- 10:00 - 12:00 **Α' ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ**

**"Αποτίμηση του έργου της αναδοχής
και προτάσεις κοινωνικής πολιτικής.."**
Κοινό θέμα για όλους τους κοινωνικούς
φορείς.

- Συντονίστρια: Πωλίνα Μουταφία
- Ομιλητές: Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ":
Τασούλα Κουσίδου
Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας:
Στυλιανός Χαλκιαδάκης
Π.Ι.Κ.Π.Α.: Μάκης Κάκουρος
Ελληνικός Σύλλογος Αναδόχων Οικογενειών:
Ρόζη Νασίκα
Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργιών
Ελλάδος (ΣΚΛΕ): Παναγιώτης Αλτάνης
- Ερωτήσεις - Συζήτηση

- 12:00 - 12:30 Διάλειμμα
- 12:30 - 14:30 **Β' ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ**

**"Αναδοχή κάτω από το πρίσμα
του νομικού πλαισίου.."**

- Συντονιστής: Ιωάννης Δεληγιάννης
- Ομιλητές: Ντίνα Γκίκα
"Το νομικό πλαίσιο στη σωματική
κακοποίηση - παραμέληση παιδιών.."
Κωνσταντίνος Μπεσίρης
"Το νομικό πλαίσιο στην αναδοχή.."
Ιωάννης Χρυσός
"Εισαγγελέας ανηλίκων σαν θεσμός:
Εξειδίκευση σε θέματα παιδικής
ψυχολογίας. Γενική αντιμετώπιση του
ανηλίκου στα πλαίσια ποινικού δικαίου.."
-

Ευδοξία Παπαδημητρίου
"Υπηρεσίες επιμελητών ανηλίκων:
Καταστολή ή πρόληψη;"
Σοφία Σωτηροπούλου
"Αρκεί μόνο η γνώση και η σωστή
εφαρμογή των διατάξεων που διέπουν την
νομοθεσία των ανηλίκων;"

Ερωτήσεις - Συζήτηση

14:30 - 17:00 Διάλειμμα

17:00 - 19:00 **Γ' ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ**

**"Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
σήμερα"**

Συντονίστρια: Λιάνα Κανέλη

Ομιλητές:

Ιωάννης Ντάσκακας
"Τα όμοια έλκονται: Η καταστροφολογία
διαιωνίζει την αρνητικότητα. Η μετάδοση
θετικών σχέσεων και ειδήσεων συμβάλει
στην επικράτηση του καλού."

Γιώργος Παπαδάκης
"Δημοσιογραφία: Απλή αναμετάδοση
πληροφοριών ή λειτουργήμα."

Όλγα Στασινοπούλου
"Ο ρόλος των Μ.Μ.Ε. στην άσκηση
Κοινωνικής Πολιτικής. Δυναμική
παρέμβαση ή αναπαραγωγή στερεοτύπων;"

Αλεξάνδρα Καλομοίρη
"Ευπαθείς ομάδες πληθυσμού και
δημοσιότητα: Εκπαίδευση και
ευαισθητοποίηση."

Νίκη Καλόγλου
"Η αγαθή συνεργασία δημοσιογράφων και
κοινωνικών φορέων έχει σαν αποτέλεσμα
θετική και υπεύθυνη προσφορά των
Μ.Μ.Ε. στο κοινό."

Ερωτήσεις - Συζήτηση

ΚΥΡΙΑΚΗ 27 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1994

9:00 - 11:00 **Δ' ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ**

**"Απόψεις και εμπειρίες ατόμων που
τόλμησαν την αναδοχή"**

Συντονίστρια: Δώρα Γανιάρη

Ομιλητές:

Φυσικό παιδί.
Ανάδοχος πατέρας.
Φυσική μητέρα.
Ανάδοχο παιδί.

Ανάδοχη μητέρα παιδιού με ειδικές ανάγκες.

Για λόγους απορρήτου τα ονόματα των ομιλητών δεν ανακοινώνονται.

Ερωτήσεις - Συζήτηση

11:00 - 11:15 Διάλειμμα

11:15 - 13:15 **Ε' ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ**

"Αναδοχή ατόμων με ειδικές ανάγκες."

Συντονιστής: Ιωάννης Τσιάντης
Ομιλητές: Βαγγέλης Ζαχαριάς
Κοινοτικό σπίτι "Η ΘΕΤΙΣ",
Παναγιώτης Χηνάς
"Π.Ι.Κ.Π.Α.",
Έφη Αναγνώστου
"Παιδοψυχιατρικό Νοσοκομείο Ραφήνας
Αττικής",
Μαίρη Αντζελ
"ΕΛΠΙΔΑ",
Γαρυφαλλιά Χαλκούση
Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής

Ερωτήσεις - Συζήτηση

13:15 - 15:30 Διάλειμμα

15:30 - 17:00 **ΣΤ' ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ**

"Αναδοχή τρίτης ηλικίας."

Συντονίστρια: Πόπη Καλλιγέρη - Βυθούλκα
Ομιλητές: Γαβριήλ Αμίτσης
"Μηχανισμοί κοινωνικής προστασίας για τους ηλικιωμένους και ο θεσμός της Αναδοχής στην Ελλάδα.."
Άννα Αβεντισιάν- Παγοροπούλου
"Προϋποθέσεις της καλής συνύπαρξης των ηλικιωμένων με τις Ανάδοχες οικογένειες.."
Ελένη Ρούσου
"Περίπτωση εφαρμογής κλασικού τύπου αναδοχής σε ηλικιωμένους. Δυνατότητες, προβλήματα, προβληματισμοί.."
Σωτήρης Κανελλόπουλος
"Εθελοντική περιοδικού τύπου αναδοχή από ομάδα νέων σε ιδρυματικούς ηλικιωμένους.."

Ερωτήσεις - Συζήτηση

17:00 - 17:15 Διάλειμμα

17:15 - 19:00 Ζ' ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ

"Η αναδοχή ως εναλλακτική λύση για τα κακοποιημένα και παραμελημένα παιδιά."

Συντονίστρια: Ελένη Αγάθωνος

Ομιλητές: Ελένη Αγάθωνος

"Τα δικαιώματα του παιδιού στα πλαίσια της παιδικής προστασίας."

Ιωάννα Μπεκιάρη

"Η κακοποίηση - παραμέληση ανηλίκων από την πλευρά της αστυνομίας."

Παναγιώτης Σακελλαρόπουλος

"Εμπειρία αναδόχων οικογενειών στη Θράκη. Ψυχικές διεργασίες και κοινωνικοοικονομικοί παράμετροι."

Ανάδοχη Μητέρα

"Εμπειρίες πέντε ετών."

Ερωτήσεις - Συζήτηση

19:00 - 19:15 Συμπεράσματα - Λήξη Συνεδρίου

ΟΜΙΛΗΤΕΣ - ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ

Αδεντισιάν- : Λέκτωρ Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών.

Παγοροπούλου

Άννα

Αγάθωνος Ελένη : Ψυχολόγος, Διευθύντρια στη Διεύθυνση Οικογενειακών Σχέσεων, στο Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού. Τέως Πρόεδρος της Διεθνούς Εταιρείας - Πρόληψη Κακοποίηση - Παραμέληση Παιδιών.

Αλιάνης : Κοινωνικός Λειτουργός, Πρόεδρος του Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος.

Αμίτης : Δικηγόρος. Ερευνητής σε θέματα κοινωνικής ασφάλειας.

Αναγνώστου : Κοινωνική Λειτουργός Παιδοψυχιατρικού Νοσοκομείου Ραφήνας Αττικής.

Έφη : Αντζελ Μαίρη : Πρόεδρος του συλλόγου «Ελπίδα». Μέλος του Κέντρου Ελέγχου Ειδικών Λοιμώξεων, Αναπληρώτρια Συντονίστρια των μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.

Βυθούλα - : Κοινωνική Λειτουργός.

Καλλιγένη Πόπη

Γανιάρη Δώρα : Κοινωνική Λειτουργός, Πρώην Κοινωνική Λειτουργός του Π.Ι.Κ.Π.Α., εθελόντρια Κοινωνική Λειτουργός στον Ελληνικό Σύλλογο Αναδόχων Οικογενειών.

Γκίκα Ντίνα : Εισαγγελέας ανηλίκων Αθηνών.

Δεληγιάννης Ιωάννης	:Πρόεδρος Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του εκσυγχρονισμού του Οικογενειακού Δικαίου. Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
Ζαχαριάς Βαγγέλης	:Κοινωνικός Λειτουργός Προγράμματος αποασυλοποίησης και αποκατάστασης πρώην Π.Ι.Κ.Π.Α. Λέρου.
Δρ. Κάκουρος Μάκης	:Ψυχολόγος, Καθηγητής ψυχολογίας στα ΤΕΙ Αθηνών.
Καλόγλου Νίκη	:Κοινωνική Λειτουργός, Προϊσταμένη του τμήματος υιοθεσιών στο Κέντρο Βρεφών «ΜΗΤΕΡΑ».
Καλομοίρη Αλεξάνδρα	:Κοινωνική Ψυχολόγος.
Κανέλη Αιάνα	:Δημοσιογράφος.
Κανελλόπουλος Σωτήρης	:Οικονομολόγος, Καθηγητής 2ου Τ.Ε.Α. Σιδητανιδείου Σχολής.
Κουσίδου Τασούλα	:Κοινωνική Λειτουργός, Προϊσταμένη της Κοινωνικής Υπηρεσίας του Κέντρου Βρεφών «Η ΜΗΤΕΡΑ».
Μουσούρου Μ. Λουκία	:Καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου.
Μουταφία Πωλίνα	:Κοινωνική Λειτουργός.
Μπεκιάρη Ιωάννα	:Αστυνόμος Β'. Υποδιεύθυνση Δημόσιας ασφάλειας, τμήμα ανηλίκων.
Μπεσίρης Κωνσταντίνος	:Δικηγόρος.
Νασίκα Ρόζη	:Πρόεδρος του Ελληνικού Συλλόγου Αναδόχων Οικογενειών.
Ντάσκας Ιωάννης	:Δημοσιογράφος, Δικηγόρος.
Παταδάκης Γιώργος	:Δημοσιογράφος
Παπαδημητρίου Ευδοξία	:Επιμελήτρια Ανηλίκων Μεσοολλογίου.
Ρούσσου Ελένη	:Κοινωνική Λειτουργός, Υπεύθυνη Κοινωνικής Υπηρεσίας, Κέντρου Ανοικτής Προστασίας ηλικιωμένων Δήμου Μεταμόρφωσης Αττικής.
Σακελλαρόπουλος Παναγιώτης	:Καθηγητής Ψυχιατρικής Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. Υπεύθυνος Εταιρείας Κοινωνικής Ψυχιατρικής.
Στασινοπούλου Όλγα	:Επίκουρος Καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου.
Σωτηροπούλου Σοφία	:Δικαστής ανηλίκων Μεσοολλογίου.

Επιστημονική Διημερίδα

"Η ανάγκη του ανθρώπου για τις ρίζες του"

6 και 7 Ιουνίου 1997

Υπό την Αιγίδα του Υπουργείου Υγείας & Πρόνοιας

Η διημερίδα πραγματοποιείται με την οικονομική συνδρομή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
Κοινωνική Πρωτοβουλία "Απασχόληση" άξονας HORIZON
 Χορηγός Ελληνική Εταιρεία Διοικήσεως Επιχειρήσεων

Συνεδριακό Κέντρο ΕΞΔΕ
 Αθήνα

Τριποσιπητή Αίτια
 Νηπιοβρεφικόμος,
 Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ"

Τρισελιώτης Γιάννης
 Ph.D. ΟΒΕ καθηγητής, Πανεπιστήμιο
 Strachlysz, σύμβουλος έρευνας στο
 Ινστιτούτο Διεθνών Κοινωνικών Επιστημών,
 Πανεπιστήμιό Εδιμβούργου

Van Aalst Piet-Hein
 Εκδότης

Van Tuyll Lucille
 Σύμβουλος υιοθεσίας, Ολλανδία

Φοιτηθουλι Μαρίονα
 Πολιτικός επιστήμων, πρόεδρος του Συλλό-
 γου Έρευνας και Αποκαλιψής Στοιχείων
 Υιοθετημένων Παιδών (ΣΕΑΣΥΠ) Πατρών

Ποπαληγούρο Ζαίρο
 Ψυχολόγος, εφικεμένη σε θέματα
 υποβοηθούμενης αναπαραγωγής

Πέτσα Ειρήνη
 Κοινωνική λειτουργός, Τμήμα
 Αναζητήσης Ριζών,
 Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ"
Πωλομαρκάκη Ελένη
 Προϊσταμένη της Ψυχολογικής Υπηρεσίας,
 Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ"

Ρεκουμής Γεώργιος
 Ιατρός, πρόεδρος Συλλόγου για την
 Προώθηση και την Πρωτασία του Θεσμού
 της Υιοθεσίας

Σπέντζα Ελένη
 Βοήθος Προϊσταμένη της Κοινωνικής
 Υπηρεσίας, Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ"

Οργανωτική Επιτροπή

- Ευθυμίου Αναστασία:
 Πρόεδρος Συνεδρίου
- Αραμπατζή Ελλη
- Γεωργάκη Αργυρω
- Καλογλου Νικη
- Καργιανιωτη Φιλια
- Κουσιδου Τασουλα
- Παλαιολογου Ρενο
- Πέτσα Ειρηνη
- Πωλομαρκάκη Ελενη
- Σπεντζα Ελενη
- Σταματιου Ελενη
- Τριποσιπητη Αίτια

Παρόν και παρευλθόν

Υπάρχουν ίσως και τα δύο στο μέλλον.
Και το μέλλον εμπειρεύεται στο παρελθόν.

T. S. Eliot, "Burnt Norton", Four Quartets

Η ΕΠΥΡΩΤΗΡΗ αναγνώριση των αναγκών και των δικαιωμάτων των παιδιών που έχουν μεγαλώσει χωριστά από τους φυσικούς τους γονείς για πληροφόρηση σχετικά με την καταγωγή τους και επικοινωνία με τη φυσική τους οικογένεια ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του '70. Μιας δεκαετίας που χαρακτηρίστηκε από ένα ξεσπάσμα μειονοτήτων για ίσα δικαιώματα, από τη δημιουργία δεσφών ομάδων πίεσης υθετεπμενων σάμων που επλήρωσαν δικαίωμα πρόσβασης στα ληξιαρχικά στοιχεία της γέννησής τους. Από τότε όλο και περισσότερα υθετεπμενα άτομα, μετά την ενηλικίωση τους, επιθυμούν να έχουν πληρέστερη πληροφόρηση για τους βιολογικούς τους γονείς ή/και να τους συναντήσουν για να έχουν τη συνέχεια μεταξύ παρελθόντος και παρόντος και να συμπληρώσουν το κενά της εικόνας της προσωπικής και κοινωνικής τους ζωής.

ΠΑΙΔΙΑ που έχουν μεγαλώσει σε ιδρύματα και σε ανάδοχες οικογένειες συχνά στερούνται ή έχουν ελλείψεις ή ουσαφείς πληροφορίες για τη φυσική τους οικογένεια και τους λόγους που απομακρύνθηκαν απ' αυτήν. Και για αυτά τα άτομα είναι σημαντικό να δώσουν απαντήσεις στα ερωτήματα τους και να αναζητήσουν, εάν τα επιθυμούν, τους φυσικούς γονείς ή άλλα αδελφά με τους οποίους δεν υπήρχε προσηγυμενη επικοινωνία.

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ειδικότερα τα δύο τελευταία χρόνια, το θέμα αναλήθησης ρζών παραμένει στην επικαιρότητα. Απασχολεί τα ενδιαφερόμενα άτομα, την Πολιτεία, τους επαγγελματίες, αλλά ελλείψει μιας ενιαίας κρατικής πολιτικής και κατάλληλων θεσμικών και οργανωτικών δομών, συχνά δημιουργεί κοινωνική και προσωπική αναστάτωση σε άτομα και οικογένειες.

ΜΕΣΑ στο πλαίσιο της επιστημονικής του δραστηριότητας και έχοντας εμπειρία στα θέματα της αναλήθησης ρζών στον ελλαδικό χώρο επί μια 15ετία, το Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ" οργανώνει ταελλνια επιστημονική δσημερίδα με θέμα "Η Αναγκή του Ανθρώπου για τη Ρίζεσ του".

Η ΔΗΜΕΡΙΔΑ στοχεύει να παρουσιάσει το σύγχρονο θεωρητικό και νομικό πλαίσιο για την αναλήψη ρζών, τις τρέχουσες κοινωνικές θέσεις, την ελληνική και διεθνή εμπειρία, τα αποτελέσματα ερευνών, την κρατική πολιτική, θέματα μεθοδολογίας και οργανωτικής αρμοδιών υπηρεσιών. Η οργανωτική επιτροπή ευελπιστεί ότι η δσημερίδα θα συμβάλει ουσιαστικά στην κατανόηση και ορθή αντιμετώπιση του ευαίσθητου αυτού κοινωνικού θέματος.

Επιστημονικό Πρόγραμμα

Παρασκευή, 6 Ιουνίου

8:00 - 9:00 Εγγραφές

9:00 - 9:30 Χαιρετισμοί:

Αναστασία Ευθυμίου

Πρόεδρος Συνεδρίου και Δ.Σ. του Κέντρου Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ"

Δημήτρης Βεζυράκης

Πρόεδρος Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος

Κήρυξη έναρξης εργασιών Συνεδρίου από τον Υφυπουργό

Πρόνοιας Θεόδωρο Κοτσώνη *Υφυπουργός Πρόνοιας του ΥΠ.Π.Α*

9:30 - 11:00 Εναρκτήρια εισήγηση

Προεδρεύει: **Αντωνία Δρίβα**

Γιάννης Τρισελιώτης

Η ταυτότητα και η σημασία της γενεαλογίας για τα άτομα που μεγαλώνουν χωριστά από τους φυσικούς γονείς - Ερευνητικά αποτελέσματα στην αναζήτηση ριζών από την πλευρά των παιδιών, των φυσικών γονέων και των βετιών γονέων

11:00 - 11:30 Διάλειμμα

11:30 - 13:30 Συζήτηση στρογγυλού τραπεζιού

Προσωπικές εμπειρίες στην αναζήτηση ριζών - Ηθικά και δεοντολογικά διλήμματα στους επαγγελματίες

Συντονιστής: **Ελένη Πωλομαρκάκη** *Μ.σ. Κοινωνικών Διπλ.*

Εισηγητές: **Αώρα Λάππα**

Piet-Hein van Aalst

Φυσικός γονιός *επίτιμο μέλημο οργάνου*

Θετός γονιός

Ειρήνη Πέτσα

Ελαφρύ γεύμα

13:30 - 14:30

Εισηγήσεις
Προεδρεύει: Ζωή Αδαμίδου

14:30 - 15:15

Lucille van Tuyll

Υιοθεσία και αναζήτηση ριζών: Δυο αλληλένδετα θέματα ταυτότητας στις διακρατικές και διαφυλετικές υιοθεσίες

15:15 - 16:00

Μερόπη Μιχαλέλη

Ένα παιδί υιοθετείται: Μπορεί να υπάρξει επανόρθωση της απώλειας που βιώνει λόγω του αποχωρισμού από τον φυσικό γονέα;

16:00 - 16:30

Διάλειμμα

16:30 - 18:30

Ομάδες εργασίας

20:30 Δεξίωση στον χώρο του Κέντρου Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ"

Σάββατο, 7 Ιουνίου

Εισηγήσεις

Προεδρεύει: Ελένη Σπέντζα

9:00 - 9:45

Δημήτρης Κυριαζής

Το σύνδρομο του νεκρού πατέρα. Απώλεια και αναζήτηση της ταυτότητας σε μια περίπτωση "ψευδούς - μυστικής" υιοθεσίας

9:45 - 10:30

Alan Burnell

"Το μπλοκισμένο δέντρο": Συμβουλευτική σε υιοθετημένα άτομα για αναζήτηση ριζών πριν και μετά την επικοινωνία με φυσικούς γονείς

11:00 - 11:30

Διάλειμμα

11:30 - 13:30

Συζήτηση στοργικού τραπέζιου

Αναζήτηση ριζών: Θεσμικό και κοινωνιολογικό πλαίσιο

Συντονιστής: Νίκη Καλόγλου

Εισηγητές: Ιωάννης Δεληγιάννης

Εκπρόσωπος του Υπ. Υγείας & Πρόνοιας

Αίγλη Μπρούσκου

Μαριάννα Φαίηθφου

Γεώργιος Ρεκούρης

Γιάννης Λοβέρδος

13:30 - 14:30 Ελαφρύ φαγητό

14:30 - 16:30 Ομάδες εργασίας

Αίξη Συνεδρίου

ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Παρασκευή, 6 Ιουνίου

1

Συντονιστής - Εισηγητής: Γιάννης Τρισελιώτης

Συμβουλευτική σε υιοθετημένους για την καταγωγή τους και την επικοινωνία με φυσικούς γονείς, με βάση και τα ελληνικά δεδομένα

2

Συντονιστής: Σοφία Κωνσταντέλια

Lucille van Tuyll

Η αναζήτηση ριζών στις διακρατικές και διαφυλετικές υιοθεσίες (προβολή video)

3

Συντονιστής - Εισηγητής: Μερόπη Μιχαλέλη

Συζήτηση κλινικού υλικού και προβληματισμοί των επαγγελματιών γύρω από τους μηχανισμούς αποκατάστασης της εικόνας του φυσικού γονέα στο παιδί που υιοθετείται (προβολή video)

4

Συντονιστής: Αργυρώ Γεωργάκη

Ζαίρα Παπαληγούρα

Ομοίότητες και διαφορές μεταξύ θετών παιδιών και παιδιών που γεννήθηκαν με υποβοηθούμενη αναπαραγωγή με δότη

Εισηγητές - Πρόεδροι - Συντονιστές

Σάββατο, 7 Ιουνίου

- 1** Συντονιστής: **Ρένα Παλαιολόγου**
Alan Burnell
Τροφοδοτώντας το "μπολιασμένο δένδρο" - Συμβουλευτική σε υιοθετημένους
- 2** Συντονιστής: **Εισηγητής: Δημήτρης Κυριαζής**
Το σύνδρομο του νεκρού πατέρα. Παρουσίαση κλινικού υλικού
- 3** Συντονιστής: **Άννα Παναγοπούλου**
Θεανώ Καλλινικάκη
Αναζήτηση ταυτότητας υιοθετημένων εφήβων: Θέσεις - αντιθέσεις βετών γονέων
- 4** Συντονιστής: **Χρυσούλα Κονταγιάννη**
Κων/να Βαρδαραμάτου
Η μεταβίβαση της πολιτιστικής ταυτότητας και συνέχειας από τη μητέρα στο παιδί
Ανδρομάχη Αλαμάνου
Ανοιχτή υιοθεσία: είναι η απάντηση στην ανάγκη αναζήτησης ριζών στις διακρατικές και διαφυλετικές υιοθεσίες;
- 5** Συντονιστής: **Έλλη Αραμπατζή**
Έλλη Αραμπατζή, Άισα Τριποσιπτή, Βαρβάρα Γεωργαντέλλη
Ο ρόλος της νηπιοβρεφολογίας / παιδαγωγού στην προετοιμασία παιδιών ιδρυμάτων για υιοθεσία και στις μετέπειτα αναζητήσεις τους στον χώρο όπου έζησαν

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

- **ΤΟΠΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ:** Συνεδριακό Κέντρο Ελληνικής Εταιρείας Διοικήσεως Επιχειρήσεων (ΣΕΔΕ)
Λεωφ. Ιωνίας 200 και Ιακωβάτων, Κάτω Πατήσια, 111 44 Αθήνα
Τηλ.: (01)2112 000, Fax: (01)2112 020-1
- Θα υπάρχει ταυτόχρονη μεταφραση στις ξενόγλωσσες εισηγήσεις στην ολομέλεια και στις ομάδες εργασίας
- Θα δοθούν βεβαιώσεις παρακολούθησης της διημέριδος

Αδαμίδου Ζωή

Ανώτερη Λειτουργός Ευμετρίας, Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευμετρίας, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφαλίσεως, Κύπρος

Αλοϊνίου Ανδρομάχη

Κοινωνική λειτουργός (M.S.W.)

Αραμπατζή Έλλη

Διευθύνουσα της Βρεφοκομικής Υπηρεσίας, Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ"

Βαρδαραμάτου Κων/να

Κοινωνική λειτουργός (MASW)

Burnell Alan

Διευθυντής, Post - Adoption Center, Λονδίνο

Γεωργιάκη Αργυρώ

Ψυχολόγος, Κ.Β. "Η ΜΗΤΕΡΑ"

Γεωργαντέλλη Βαρβάρα

Νηπιοβρεφολόγος, Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ"

Δεληγιάννης Ιωάννης

Καθηγητής Αστικού Δικαίου, Πρόεδρος της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής για τη Μεταρρύθμιση του Δικαίου της Υιοθεσίας κλπ. Αντιπρόεδρος μέλος της Ακαδημίας Αθηνών

Δρίβα Αντωνία

Παιδιάτρος, Επιστημονική Διευθύντρια, Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ"

Κολλινικάκη Θεανώ

Καθηγήτρια Κοινωνικής Εργασίας, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Κοινωνική λειτουργός, Τμήμα Ψυχιατρικής Εφήβων και Νέων, Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών "Γ. Γεννηματάς"

Καλόγλου Μίση!

Υπεύθυνη κοινωνική λειτουργός, Τμήμα Αναζητήσεως Ριζών, Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ"

Κονταγιάννη Χρυσούλα

Κοινωνική λειτουργός Διευθύντρια της Διεθνούς Κοινωνικής Υπηρεσίας

Κυριαζής Δημήτρης

Ψυχολόγος - παιδοψυχίατρος, ψυχαναλυτής - ψυχοθεραπευτής - ομαδοδυναμολογιστής, Δρ. επί Κατακτικής Σχολής, Πρόεδρος της Πανεπιστημίου Θράκης, Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Ψυχαναλυτικής Ψυχοθεραπείας

Κωστογιάννη Σοφία

Κοινωνική λειτουργός, Τμήμα Γονέων - Παιδιών, Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ"

Λάμπη Λώρα

Ψυχολόγος

Λορένδος Γιάννης

Δημοσιογράφος, αρχισυντάκτης εφημερίδας "ΕΞΟΥΣΙΑ"

Μιχαέλλη Μερσίνη

Κλινική ψυχολόγος, Ιδρυμα Ερευνών για το Παιδί, "Σπίρος Δοξιάδης", Νοσοκομείο Παιδών Αθηνών "Π. & Α. Κυριακού"

Μηρούσκου, Αιγλή

Κοινωνική ανθρωπολόγος

Παλαιολόγου Ρένα

Υπεύθυνη κοινωνική λειτουργός, Τμήμα Γονέων - Παιδιών, Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ"

Παναγοπούλου Άννα

Κοινωνική λειτουργός Διευθύντρια Παιδικής Προστασίας, Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας

Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΟΥ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ ΚΟΙΝΩΝ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ Ε.Ο.Π.

Θέμα: Παιδική Προστασία-Ανάδοχη Φροντίδα

= = = = =

Ημερομηνία	Θέμα	Διάλειμμα	Όνομα Εκπαιδευτή
18.11.97 9.30-10.30	Ενημέρωση-Ανακοίνωση - Πολιτική Παιδικής Προστασίας Ε.Ο.Π.		Αννα Παναγοπούλου Δ/ντρια Παιδ. Προ- στασίας και Α. Τσαμκίρανη 1) Δ/ντρια Προστασίας Οικογένειας Ε.Ο.Π.
10.30-11.00		+	
11.00-12.30	Ανάδοχη Φροντίδα		Τασούλα Κουσιδου 2) Κ.Ο., Ίδρυμα "Η ΜΗΤΕΡΑ"
12.30-13.30	Εξέλιξη του θεσμού της υιοθεσίας-Εμπει- ρίες Κ.Ο. από την εφαρμογή του		Ελπύδα Πανέρα 4) Κοιν. Νειτουργός
13.30-14.30		+	
14.30-16.00	Το παιδί και η "ανώ- μαλη" εξέλιξή του κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας		Καλλιδοπούλου Β. Δικηγόρος, Επιστημ. Συνεργάτης στην έδρα Αστ. Δικον. Νομική Θεσσαλονίκης
15.00-16.30		+	
16.30-17.30	Πληροφορική στην Κ.Εργασία		Αννα Παναγοπούλου Δ/ντρια Παιδ. Προστα- σίας
17.30-19.00	Συμβουλευτική παρέμβαση στην Οικογένεια		Τριχοπούλου Α. Κ.Ο. Μπάκα Αφροδ. Ψυχολ. Δημ. Μενεμένης, Βακαλίδης Νίκος Ψυχολ. Δημ. Μενεμένης, Κομνηνού Μαρία Δήμου Νεάπολης Κοσμά Κατερίνα Δήμου Αμπελοκήπων

Ημερομηνία	Θέμα	Διάλειμμα	Όνομα Εκπαιδευτή
19.11.97 9.00-9.30	<u>Ιδρυμα-Αναδοχή-Υιοθεσία</u>	1)	Γεωργίου Ε. Τμηματ. Τμήματος Παιδ/λεων Σύνδρου Μ. Κ.Ν.
9.30-10.30	Κινητοποίηση κοινότητας, εθελοντικών και μη Κυβερνητικών Οργανώσεων: Συμβολή Κοιν. Πειτουργού		Ρασβάνη Θ. Κ.Ν.
10.30-11.00		+	
11.00-12.30	"Διακίνηση" των παιδιών στην ελληνική κοινωνία	2)	Αύγη Μπρούσκου Κοινων. Ανθρωπολόγος
12.30-13.30	Διαγνωστική διερεύνηση οικογενειών με ψυχοκοι- νωνικά προβλήματα "Θέματα πρόληψης και διε- πιστημονικής συνεργασίας"	3)	Γρηγόρης Αμπατζόγλου Παιδοψυχίατρος, Επί- κουρος Καθ. στο Αρι- στοτέλειο Πανεπιστ.
13.30-14.30		↔	
14.30-16.00	Ανάδοχη φροντίδα Παρουσίαση περιπτώσεων " " " " " " " " " " " "		Σύνδρου Μαρία Κ.Ν. Δ/νση Παιδ. Προστασίας. Γαβριηλίδου Βασ.Κ.Ν. Τομέα ΚΕ.Φ.Ο.Θεσ/κης, Μαλαδένη Μαρία Κ.Ν. Τομέα ΚΕ.Φ.Ο.Β.Εβρου
16.00-16.30		+	
16.30-17.30	Συνέχιση παρουσίασης περιπτώσεων προβολή βιντέο		" " "
20.11.97 17.30-18.00	Πρώθηση θεσμών Παιδικής Προστασίας- Επικοινωνία	1)	Ρόζη Νασύκα Πρόεδρος Συλ.Εθελ. Αναδόχων
18.00-18.30		+	
18.30-19.00	Ο ρόλος του Εισαγγελέα στην Παιδική Προστασία	1)	Πολυξένη Δημητρίου Εισαγγελέας Ανηλίκων
19.00-19.30	Ο ρόλος της Αστυνομίας στην προστασία των ανηλίκων		Αναστάσιος Καρανάσιος Υπαστυν. Β Δ/νση Ασφ. Θεσ/νύκης

Ημερομηνία	Θέμα	Διάλειμμα	Όνομα Εκπαιδευτή
13.30-14.30		+	
14.30-16.30	Ανάδοχη Φροντίδα Παρουσίαση περιπτώσεων " " " " " "		Κολυμπιανάκη Στ. Κ.Ο. Δ/νση Παιδ. Προστασ., Μαρασλή Α. Κ.Ο. Τομέα ΚΕ.Φ.Ο. Ημαθίας Ράπητη Α. Κ.Ο. Τομέα ΚΕ.Φ.Ο. Βόλου
16.00-16.30		+	
16.30-17.30	Συνέχιση παρουσίασης περιπτώσεων		" " "
21.11.97 17.00-18.00	4 Παράλληλες ομάδες ερ- γασίας σε θέματα παι- δικής προστασίας		Συντονιστές στελέχη του Ε.Ο.Π.
18.00-18.30		+	
18.30-19.00	Επισημάνσεις από την εφαρμογή θεσμών Παιδ. Προστασίας		Αννα Παναγοπούλου Δ/ντρια Παιδ. Προ- στασίας
19.00-19.30	Πορίσματα-Αξιολόγηση		Τσαμκιράνη Α. Δ/ντρια Προστασίας Οικογέν. Παναγοπούλου Α. Δ/ντρια Παιδ. Προστ.

σύνολο ωρών : 26 ώρες
=====

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

ζ. Να έχει παρουσιασθεί οξύ και έκτακτο πρόβλημα των γονέων που τους αφαιρεί τη δυνατότητα να επιμεληθούν αυτού.

η. Να ζει σε προστατευόμενο ιδρυματικό περιβάλλον σε κοινωνικά ή νοσηλευτικά ιδρύματα, εφόσον κρίνεται ότι η -αποϊδρυματοποίηση- αυτού και η τοποθέτησή του σε ανάδοχο οικογένεια είναι προς το συμφέρον του.

Άρθρο 3

Προϋποθέσεις τοποθέτησης

1. Για να τοποθετηθεί σε ανάδοχο οικογένεια ανήλικος που εμπίπτει στις περιπτώσεις β - ζ του άρθρου 2 του παρόντος Δ/τος θα πρέπει να συντρέχουν τουλάχιστον μία από τις παρακάτω προϋποθέσεις:

α. Να είναι εκ των πραγμάτων αδύνατη η άσκηση της γονικής μέριμνας εκ μέρους των γονέων, τούτου αποδεικνυομένου αρμοδίας.

β. Να έχει αφαιρεθεί, κατά Νόμον, μόνιμα ή προσωρινά η επιμέλεια των γονέων ή των κηδεμόνων αυτού και να μην έχει ανατεθεί σε άλλα συγγενικά πρόσωπα.

γ. Να ζητήσουν τούτο οι γονείς ή οι κηδεμόνες αυτού που ασκούν την γονική μέριμνα.

δ. Να ζητηθεί από αρμόδια εισαγγελική αρχή.

2. Για κάθε τοποθέτηση ανήλικου σε ανάδοχη οικογένεια θα πρέπει να προηγηθεί έρευνα από τον αρμόδιο κοινωνικό λειτουργό του φορέα, από την οποία να προκύπτει η αναγκαιότητα της τοποθέτησης του ανήλικου σε ανάδοχη οικογένεια και η καταλληλότητα της οικογένειας για τον συγκεκριμένο ανήλικο με κύριο γνώμονα το συμφέρον του ανήλικου.

Ειδικότερα ο κοινωνικός λειτουργός ερευνά την εν γένει δομή της προσωπικότητας των υποψηφίων γονέων, τα αισθήματα πατρικής και μητρικής στοργής και τις συναισθηματικές τους ευαισθησίες για ένα απροστατευτο παιδί, τους όρους διαβίωσης των αναδόχων οικογενειών και ουγκκριμένα την επαρκή και υγιεινή κατοικία τους, τους επαρκείς οικονομικούς πόρους, την ηρεμία του οικογενειακού περιβάλλοντος των γονέων, το μορφωτικό τους επίπεδο, την αποδοχή του απροστατευτού ανήλικου από τα υπόλοιπα συνοικούντα μέλη της οικογένειας και την δυνατότητα πρόσβασης του ανήλικου στη δημόσια εκπαίδευση, τις κοινωνικές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες υγείας. Επί των ανηλικών περί των οποίων το άρθρο 9 του παρόντος Δ/τος ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να ακούει και την γνώμη αυτών, την οποία όμως εκτιμά ελευθέρως προς το συμφέρον των ανηλικών αυτών.

3. Ο ανάδοχος γονέας και τα μετ' αυτού συνοικούντα άτομα πρέπει να είναι υγιείς και να μην έχουν καταδικασθεί αμετακλήτως σε οποιαδήποτε ποινή για αδίκημα που μπορεί να επιφέρει την έκπτωση από το λειτουργήμα του δημοσίου υπαλλήλου ή για παράβαση του Νόμου περί νορικωτικών. Οι προϋποθέσεις αυτές πρέπει να ισχύουν καθόλο το διάστημα της τοποθέτησης.

Άρθρο 4

Διάρκεια τοποθέτησης

Η τοποθέτηση ανήλικου σε ανάδοχη οικογένεια μπορεί να διαρκέσει μέχρι την ενηλικίωση αυτού. Κατ' εξαίρεση, επί ανηλικών με ειδικές ανάγκες η τοποθέτηση του ανηλι-

κου μπορεί να παραταθεί για ένα ακόμα χρόνο, μέχρις ότου οι αρμόδιοι φορείς εφαρμόσουν τα εξειδικευμένα για τα άτομα αυτά προγράμματα.

Άρθρο 5

Οικογένειο δυνάμενη να κριθεί ανάδοχη

1. Ανάδοχος δύναται να κριθεί:

α. Η οικογένεια που αποτελείται από τους δύο γονείς και έχει δικά της παιδιά.

β. Ζεύγος εγγάμων χωρίς παιδιά.

γ. Μοναχικός γονέας με ή χωρίς παιδιά.

δ. Συγγενική οικογένεια του υπό τοποθέτηση ανηλικού.

ε. Μονομωμένα ενήλικα άτομα, προκειμένου περιπαιδιών με ειδικές ανάγκες.

Στις περιπτώσεις α και β της παραγράφου αυτής για την τοποθέτηση απαιτείται η ρητή συγκατάθεση και των δύο οναδόχων γονέων.

2. Η ηλικία των αναδόχων γονέων δεν δύναται να είναι μικρότερη των 25 ετών ή μεγαλύτερη των 60 ετών.

Άρθρο 6

Υποχρεώσεις αναδόχων γονέων

1. Ο ανάδοχος γονέας υποχρεούται να φροντίζει και να διαπαιδαγωγεί τον τοποθετούμενο ως να επρόκειτο για φυσικό αυτού κατιόντο.

Ειδικότερα:

α. Φροντίζει να του εξασφαλίζει ένα ήρεμο και ομαλό οικογενειακό περιβάλλον που θα επιτρέψει την διαμόρφωση της προσωπικότητας αυτού και την οωστή κοινωνικοποίηση του.

β. Διατρέφει και ενδύει αυτόν χωρίς καμία δυσμενή εις βάρος του διάκριση από τους φυσικούς του κατιόντες η τα άλλα μέλη της οικογένειάς του.

γ. Επιμελείται της αγωγής αυτού και της εκπαίδευσης του ανάλογα με την ηλικία του τοποθετούμενου.

δ. Συμπεριφέρεται σ' αυτόν σεβόμενος την προσωπικότητά του χωρίς διακρίσεις εκ του γεγονότος ότι δεν προέρχεται από τους φυσικούς του κόλπους.

ε. Επιμελείται της ομαλής σωματικής και ψυχικής ανάπτυξης του τοποθετούμενου.

στ. Υποχρεούται σε τακτική υγειονομική εξέταση αυτού και έκτακτη όταν ανακύψει έκτακτο πρόβλημα υγείας.

ζ. Υποχρεούται να γνωστοποιήσει αμελητί στον φορέα που εφαρμόζει το πρόγραμμα ο,τιδήποτε υποπείσει στην αντίληψη του που ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο την σωματική ή την ψυχική υγεία του τοποθετούμενου η να τον εκθέσει σε οποιοδήποτε φυσικό, ηθικό η κοινωνικό κίνδυνο.

η. Υποχρεούται σε φύλαξη αυτού ευθυνόμενος για κάθε αμέλεια και υπέχει τις εκ του Νόμου ευθύνες που απορρέουν από την παράβαση των διατάξεων του παρόντος Δ/τος ή περί των εμπιστευμένων σε αυτούς ανηλίκους η τυχόν άλλων ειδικών διατάξεων.

θ. Λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την σωματική, ψυχική και ηθική ακεραιότητα του τοποθετούμενου και την πλήρη ασφάλεια αυτού από κάθε σωματικό η ηθικό κίνδυνο.

ι. Υποχρεούται να ενημερώνει αμελητί τον φορέα για οποιαδήποτε επελθούσα αλλαγή στο πρόσωπο αυτού η

του οικογενειακού περιβάλλοντος, που μπορεί να επηρεάσει την ιδιότητα αυτού ως αναδόχου γονέα.

2. Σε περίπτωση αλλαγής τόπου διαμονής σε άλλη πόλη ο ανάδοχος γονέας δεν δύναται να πάρει μαζί του τον ανήλικο χωρίς έγκριση του φορέα.

3. Σε περίπτωση μεταβάσεως των αναδόχων γονέων στο εξωτερικό για μικρό χρονικό διάστημα οι ανάδοχοι γονείς δεν μπορούν να πάρουν μαζί τον ανήλικο χωρίς ρητή έγκριση του φορέα.

Άρθρο 7

Δικαιώματα αναδόχων γονέων

Όσο διάστημα διαρκεί η ταποθέτηση, ο ανάδοχος γονέας θεωρείται ως φυσικός γονέας του ανήλικου και ασκεί τα δικαιώματα του φυσικού γονέα που προσιδιάζουν στην ιδιότητα του αναδόχου γονέα κατά τις διατάξεις του παρόντος Δ/τος.

Ειδικότερα:

α. Δικαιούται να λαμβάνει τα προσφερόμενα κατά την κρίση του μέτρα για την ομαλή ανατροφή ή διαπαιδαγώγηση του τοποθετηθέντος ανήλικου.

β. Δικαιούται σε δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη του τοποθετούμενου με ευθύνη και δαπάνης του φορέα που ετοποθέτησε τον ανήλικο.

γ. Δικαιούται να ζητήσει την κατά προτίμηση κοινωνική προστασία του τοποθετούμενου από υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή την συνδρομή άλλων κρατικών φορέων σε περίπτωση ανάγκης.

δ. Επί προωθήσεως υιοθεσίας ανήλικου, τοποθετηθέντος σε ανάδοχο οικογένεια και στην περίπτωση που ο ανάδοχος γονέας επιθυμεί την υιοθεσίαν του τοποθετηθέντος ανήλικου και έχει τις κατά τον Νόμον 610/1970 προϋποθέσεις για υιοθεσία ανήλικου, στην κοινωνική έρευνα που διεξάγει ο κοινωνικός λειτουργός και που αποτελεί ουσιώδες κατά Νόμον στοιχείο της διαδικασίας της υιοθεσίας αναφέρεται υποχρεωτικά το γεγονός αυτό και συνεκτιμάται θετικά ή αρνητικά κατά περίπτωση η συμπεριφορά του αναδόχου γονέα προς τον ανήλικο και ιδιαίτερα η συναισθηματική σχέση που έχει αναπτυχθεί μεταξύ ανήλικου και αναδόχων γονέων.

Άρθρο 8

Δικαιώματα φυσικών γονέων και συγγενών

1. Οι φυσικοί γονείς και οι συγγενείς του τοποθετηθέντος ανήλικου, καθόλο το διάστημα της τοποθέτησης δεν δικαιούνται να παρενοχλούν τον ανάδοχο γονέα ή να παρεμβούν στο έργο αυτού.

2. Επισκέψεις των φυσικών γονέων ή λοιπών συγγενών στον τοποθετηθέντα ανήλικο ρυθμίζονται από τον φορέα που εφαρμόζει το πρόγραμμα και πραγματοποιούνται μόνο με έγκριση αυτού, με την προϋπόθεση ότι το δικαίωμα αυτό του φορέα δεν ασκείται καταχρηστικώς. Παντελής απαγόρευση του φορέα στους φυσικούς γονείς να επισκεπτόνται τον ανήλικο πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένη.

Άρθρο 9

Δικαιώματα ανήλικων

1. Οι ανήλικοι που αναφέρονται στο άρθρο 2 του παρό-

ντος Δ/τος έχουν δικαίωμα να αντιμετωπίζονται ως προσωπικότητες σεβαστές.

2. Η τοποθέτηση των ανωτέρω σε ανάδοχο οικογένεια πρέπει να αποσκοπεί στο αποκλειστικό συμφέρον τους, ανεξάρτητα από την καταγωγή τους, την πνευματική ή αωματική κατάσταση, την ηλικία ή το θρησκευμα τους.

3. Οι τοποθετηθέντες ανήλικοι έχουν δικαίωμα δωρεάν ιατροφαρμακευτικής και νοσηλευτικής περίθαλψης στα κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

4. Οι τοποθετηθέντες ανήλικοι έχουν απόλυτη προτεραιότητα για δωρεάν εισαγωγή στους Κρατικούς Βρεφονηπιοκούς Σταθμούς του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, τους πλησιέστερους της κατοικίας των αναδόχων γονέων. Εάν οι θέσεις δεν επαρκούν εισάγονται ως υπεράριθμοι. Το ίδιο ισχύει για τις κατασκηνώσεις του ανωτέρω Υπουργείου ή των υπ' αυτού εποπτευομένων φορέων.

5. Επί τοποθέτησεως σε ανάδοχο οικογένεια ανήλικων που έχουν συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας τους πρέπει να ζητείται από τον φορέα και η γνώμη του ανήλικου, πριν από την τοποθέτησή του. Η γνώμη αυτή δεν δεσμεύει τον φορέα εφόσον το συμφέρον του ανήλικου είναι αντίθετο με την γνώμη του ανήλικου.

6. Επί ανήλικων άνω των 12 ετών και καθόλο το διάστημα της τοποθέτησης ο φορέας πρέπει να ζητά και να ακούει την γνώμη τους επί θεμάτων που έχουν σχέση με την διαβίωσή τους στην ανάδοχη οικογένεια. Η γνώμη αυτή δεν δεσμεύει τον φορέα.

7. Επί ανήλικων άνω των 14 ετών τόσο οι ανάδοχοι γονείς όσο και ο φορέας θα πρέπει να διευκολύνουν την επικοινωνία των ανήλικων αυτών με τις αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες του φορέα.

8. Τοποθετημένος ανήλικος με ειδικές ανάγκες δικαιούται δωρεάν ιατροκοινωνική φροντίδα σε εξειδικευμένα ιδρύματα του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Άρθρο 10

Απαιτούμενα δικαιολογητικά

1. Για να τοποθετηθεί ένα ανήλικος σε ανάδοχη οικογένεια απαιτούνται:

α. Επί ορφανών, ληξιαρχική πράξη θανάτου των γονέων και βεβαίωση αρμόδιας αρχής ότι ουδείς αναλαμβάνει την επιμέλεια αυτών.

β. Επί τέκνων μονογονεϊκών οικογενειών, αίτηση του γονέως και ληξιαρχική πράξη θανάτου του άλλου γονέα ή διαζευκτηριο ή αποδεικτικό ότι ο ανήλικος είναι φυσικό (εκτός γαμου) τέκνο του αιτούντος την τοποθέτηση νόνεως.

γ. Επί εγκαταλελειμμένων η κοινωνικά απομονωμένων, οισονδήποτε δημόσιο έγγραφο ή άλλο αποδεικτικό στοιχείο αρμάδιου κατά Νόμον οργάνου από το οποίο να προκύπτει το γεγονός της εγκατάλειψης ή της κοινωνικής απομονώσης. Τα ίδια δικαιολογητικά ισχύουν και για τις περιπτώσεις επιβλαβούς οικογενειακού περιβάλλοντος η αν ο ανήλικος υφίσταται κακοποιήσεις όπως αυτές αναφέρονται στο εδαφ. δ και ε του άρθρου 2.

3. Επί των περιπτώσεων οξέων και εκτακτων προβλημάτων πληρη σχετικα αποδεικτικα στοιχεία για το περιστατικό αυτό.

2. Οι επιθυμούντες να γίνουν ανάδοχοι γονείς υποβάλλουν στον αρμόδιο φορέα:

α. Αίτηση στην οποία να εμφανίζεται το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση κατοικίας και η ηλικία τους.

β. Πιστοποιητικό οικογενειακής και περιουσιακής κατάστασης των γονεων και των συνοικούντων με τους υποψηφίους γονείς μελών της οικογενείας.

γ. Πιστοποιητικό υγείας των ιδίων και των συνοικούντων με αυτούς μελών.

δ. Αντιγραφο ποινικού μητρώου των ιδίων και των συνοικούντων με αυτούς ενηλίκων μελών.

ε. Υπεύθυνη δήλωση για τους λόγους που τους ωθούν να γίνουν εξ αναδοχής γονείς.

στ. Οτιδήποτε άλλο στοιχείο κριθεί αναγκαίο εκ μέρους του διενεργούντος την έρευνα κοινωνικού λειτουργού, που να έχει αιτιώδη συνάφεια για την απόδειξη της καταλληλότητας των γονέων αυτών να γίνουν ανάδοχοι γονείς.

Άρθρο 11

Επιδόματα

1. Ο ανάδοχος γονέας για όλο το χρόνο της τοποθέτησης ανηλίκου δικαιούται μηνιαίου επιδόματος που καταβάλλεται σ' αυτόν από τον φορέα που ετοποθέτησε τον ανήλικο κατα τα ειδικότερα αναφερόμενα στην απόφαση της παρ. 6 του άρθρου 9 του Νόμου 2082/92.

2. Η τοποθέτηση ανηλίκου μπορεί να είναι και δωρεάν εάν οι ανάδοχοι γονείς προσφέρονται προς τούτο. Στην περίπτωση αυτή, εφόσον συντρέχουν όλες οι λοιπές προϋποθέσεις, η κατηγορία των αναδόχων αυτών γονέων προτιμάται έναντι των γονέων επί πληρωμή.

3. Ο ανάδοχος γονέας που παραιτείται του προαναφερομένου επιδόματος οφείλει να γνωρίσει αμελητί τούτο στον αρμόδιο φορέα εγγράφως με υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1586/86.

4. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις ο φορέας δύναται να ενισχύει τον ανάδοχο γονέα και με παροχές σε είδος.

Άρθρο 12

Διακοπή του προγράμματος

1. Ο φορέας που έχει τοποθετήσει ανήλικους σε ανάδοχο οικογένεια κατά τις διατάξεις του παρόντος Δ/τος μπορεί να διακοπεί ελεύθερα την τοποθέτηση του ανηλίκου στην ανάδοχη οικογένεια, εφόσον το συμφέρον του ανηλίκου επιβάλλει τούτο ή εφόσον συντρέχουν άλλοι λόγοι που καθιστούν επιζήμια την παραμονή του ανηλίκου στην ανάδοχη οικογένεια.

2. Ο φορέας διακοπεί αμελητί την τοποθέτηση του ανηλίκου όταν υπάρχουν αποδείξεις ή ισχυρές ενδείξεις ότι ο ανήλικος ευρίσκεται σε οποιονδήποτε κίνδυνο, σωματικό, ψυχικό ή ηθικό.

3. Μετά την διακοπή της τοποθέτησης ο ανάδοχος γονέας οφείλει να παραδώσει αμελητί τον ανήλικο στον φορέα που τον ετοποθέτησε.

4. Σε οποιαδήποτε περίπτωση διακοπής ο ανάδοχος γονέας ουδεμία αξίωση έχει έναντι του φορέα.

Άρθρο 13

Φορείς - Δικαιώματα και υποχρεώσεις του φορέα που τοποθετεί ανήλικους σε ανάδοχη οικογένεια

1. Φορείς αρμόδιοι για την τοποθέτηση ανηλίκων σε ανάδοχη οικογένεια κατά τις διατάξεις του παρόντος είναι:

α. Οι Δ/νσεις Πρόνοιας ή Υγείας, Πρόνοιας των Νομαρχιών.

β. Το ΠΙΚΠΑ κατά τις διατάξεις του άρθρου 35 του Ν. 2082/92.

γ. Ο ΕΟΠ κατά τις διατάξεις του άρθρου 27 του Ν. 2082/92.

δ. Το Κέντρο Βρεφών «Η ΜΗΤΕΡΑ» κατά τις διατάξεις του άρθρου 37 του Ν. 2082/92.

2. Ο φορέας που ετοποθέτησε τον ανήλικο σε ανάδοχη οικογένεια υποχρεούται να επισκέπτεται τακτικά μια φορά τον μήνα και εκτάκτως όποτε κρίνει τούτο σκοπιμό, την ανάδοχη οικογένεια για να διαπιστώνει τους όρους διαβίωσης και ανατροφής του τοποθετηθέντος ανηλίκου. Οι επισκέψεις μπορεί να είναι και χωρίς προειδοποίηση.

3. Να επιλέγει τον ανάδοχο γονέα με αποκλειστικό γνώμονα το συμφέρον του ανηλίκου.

4. Να καταβάλλει τακτικώς τα επιδόματα του άρθρου 9 του παρόντος.

5. Να συνεργάζεται εποικοδομητικά με τον ανάδοχο γονέα και να τον διευκολύνει κατά το μέτρο του δυνατού στην άσκηση των καθηκόντων του ως ανάδοχου γονέα.

6. Να επιλαμβάνεται άμεσα περιπτώσεων επειγούσων που αφορούν τον ανήλικο ευθύς ως ειδοποιηθεί από τον ανάδοχο γονέα.

7. Να διευκολύνει τον ανήλικο να ασκεί το δικαίωμα ακρόασης που αναφέρεται στο άρθρο 9 του παρόντος.

8. Να παρέχει τις αναγκαίες συμβουλές στον ανάδοχο γονέα για θέματα που αφορούν την όλη λειτουργία του οικογενειακού περιβάλλοντος και που μπορεί να επηρεάσουν την ομαλή διαβίωση του ανηλίκου.

9. Να συμπεριφέρεται προς τον ανάδοχο γονέα με τον επιβαλλόμενο σεβασμο άνευ ουδεμίας διακρίσεως λόγω κοινωνικής ή οικονομικής καταστάσεως ή πολιτικών ή θρησκευτικών του πεποιθήσεων.

10. Να διακόπτει αμελητί την τοποθέτηση του ανηλίκου όταν το συμφέρον του ανηλίκου επιβάλλει την διακοπή αυτή.

11. Να οργανώνει και εκτελεί προγράμματα επιμορφώσεως των αναδόχων γονέων κατά τις διατάξεις του άρθρου 16 του παρόντος.

Άρθρο 14

Αποιδρυματοποίηση ανηλίκων

1. Όλοι οι φορείς αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων που έχουν προγράμματα ιδρυματικής περίθαλψης απροστατευτων ανηλίκων που ευπίπτουν στις διατάξεις του παρόντος Δ/τος υποχρεούνται σταδιακά να προβούν στην αποιδρυματοποίηση των ανηλίκων αυτών και την τοποθέτηση τους σε ανάδοχη οικογένεια, είτε οι ίδιοι ον είναι αρμοδιοι κατά τις καταστατικές τους διατάξεις, είτε σε συνεργασία με τους κατά Νόμον αρμόδιους φορείς.

2. Φορείς αρμοδιότητας άλλων Υπουργείων που περιθάλπουν υδρυματικώς απροστάτευτους ανηλίκους που

επιπλέον στις διατάξεις του παρόντος Δ/τος υποχρεούνται εντός 6 μηνών από της δημοσίευσής του παρόντος να απογραφούν τους ανηλικούς αυτούς και να αποστείλουν τα σχετικά στοιχεία στο υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων συνεργαζόμενοι περαιτέρω μετ' αυτού για την αποιδρυματοποίηση των ανηλικών που περιθάλπουν είτε με το θεσμό της ανάδοχης οικογένειας, είτε με το θεσμό της υιοθεσίας.

Άρθρο 15

Μητρώα αναδόχων γονέων

1. Σε κάθε φορέα αρμόδιο για τοποθέτηση ανηλικού σε ανάδοχη οικογένεια τηρείται ειδικό μητρώο στο οποίο εμφανίζεται το ονοματεπώνυμο των αναδόχων γονέων, το ονοματεπώνυμο του τοποθετηθέντος ανηλικού, η δ/ση κατοικίας των αναδόχων γονέων, η έγκριση του φορέα, η τυχόν επιμόρφωση αυτών και οποιαδήποτε άλλο συναφές στοιχείο κρίνει αναγκαίο ο φορέας.

2. Ο ανάδοχος γονέας οφείλει να ενημερώνει αμελλητί τον φορέα για οποιαδήποτε αλλαγή σχετικά με τα στοιχεία της προηγούμενης παραγράφου.

3. Μέσα στο πρώτο 15/θήμερο του Ιανουαρίου εκάστου έτους ο φορέας γνωστοποιεί στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων πίνακα αναδόχων οικογενειών μετά των τοποθετηθέντων σ' αυτές ανηλικών.

Άρθρο 16

Ταχύρρυθμα προγράμματα

1. Οι αρμόδιοι για τοποθέτηση ανηλικών σε ανάδοχη οικογένεια φορείς υποχρεούνται μετά παρέλευση ενός έτους από της δημοσίευσής του παρόντος να οργανώνουν και εκτελούν αυτοτελώς ή από καινού με άλλους ομοειδείς φορείς ταχύρρυθμα προγράμματα επιμόρφωσης υποψηφίων αναδόχων γονέων.

2. Οι ανωτέρω φορείς δύνανται επίσης κατά τις διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 2082/92 να οργανώνουν και εκτελούν προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης των γονέων στους οποίους έχει ήδη τοποθετηθεί ανήλικος κατά τις διατάξεις του παρόντος.

3. Ανάδοχοι γονείς που αρνούνται αδικαιολογητως να επιμορφωθούν σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του παρόντος άρθρου θεωρούνται ως μη συνεργαζόμενοι με τον φορέα και τούτο δύναται κατά την κρίση του φορέα να αποτελέσει λόγον διακομής της τοποθέτησης του ανηλικού και τοποθέτηση αυτού σε άλλον γονέα.

4. Κατά την τοποθέτηση ανηλικού εις ανάδοχο γονέα συνεκτιμάται θετικά η επιμόρφωση των υποψηφίων γονέων με τα προγράμματα του παρόντος άρθρου.

5. Μετά την παροδο 2 ετών από της δημοσίευσής του παρόντος οι υποψήφιοι γονείς του άρθρου 1 του παρόντος Δ/τος που έχουν υποστεί επιμόρφωση, πριμιτώνται εναντι των υποψηφίων γονέων που δεν την έχουν υποστεί υπο την προϋπόθεση ότι συντρέχουν σ' αυτούς όλες οι λοιπές προϋποθέσεις του Δ/τος αυτού. Εξαιρεση των διατάξεων αυτών επιτρέπεται μόνο με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου φορέα.

Άρθρο 17

Περιεχόμενο και τρόπος εκπαίδευσης υποψηφίων αναδόχων γονέων

1. Η εκπαίδευση των υποψηφίων αναδόχων γονέων διαρκεί τουλάχιστον 45 ώρες και περιλαμβάνει:

α. Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση αυτών επί των συγχρονών σοβαρών κοινωνικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η ελληνική οικογένεια και ενημέρωση για το εν γένει κοινωνικό σύστημα της χώρας. Ανάλυση του όρου «γονική μέριμνα» και τρόπος άσκησης αυτής. Ιδιαίτερες επιπτώσεις στο κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον λόγω της ηλικίας του ατόμου (παιδιά - ηλικιωμένα άτομα) ή της αναπηρίας αυτού (άτομα με ειδικές ανάγκες) ή της ειδικής κατηγορίας του κοινωνικού προβλήματος που αντιμετωπίζει (παιδιά φορείς AIDS) (20 ώρες).

β. Ειδικές τεχνικές για την ανατροφή παιδιών (βρεφών, νηπίων, παιδιών εφήβων) και μάλιστα παιδιών με ειδικές ανάγκες ή με ειδικά προβλήματα (ώρες 25).

2. Η εκπαίδευση των αναδόχων γονέων γίνεται από τον φορέα που εφαρμόζει τα πρόγραμμα σε χώρους ή σε υπηρεσίες του ή σε άλλους χώρους ή υπηρεσίες που έχουν επιλεγεί απ' αυτόν και που είναι προοιτετες στους ενδιαφερόμενους.

3. Η εκπαίδευση γίνεται από εξειδικευμένους επιστήμονες που ορίζει ο φορέας. Στους εκπαιδευτές αυτούς δύναται να καταβάλλεται ωριαία αποζημίωση από τον φορέα το ύψος της οποίας καθορίζεται από τον φορέα αυτόν σύμφωνα με τις εκάστοτε κείμενες διατάξεις.

4. Μετά το πέρας της εκπαίδευσης οι υποψήφιοι υποχρεούνται σε εξετάσεις γραπτές ή προφορικές (πρακτικές) ενώπιον τριμελούς εξεταστικής επιτροπής από εκπαιδευτές του προγράμματος, που ορίζει ο φορέας. Η βαθμολογική κλίμακα είναι από 0 - 10. Επιτυχών θεωρείται εκείνος που συγκεντρώνει μεσο όρο τουλάχιστον 5.

5. Επιφυλασσομένων των διατάξεων του άρθρου 16 του παρόντος η συμμετοχή αναδόχων γονέων στο παρον πρόγραμμα ουδεμίο δέσμευση δημιουργεί στον φορέα να τον χρησιμοποιήσει ως ανάδοχο γονέα.

6. Κατά τον χρόνο της εκπαίδευσης ο φορέας αναλογα με τις οικονομικές του δυνατότητες δύναται να καταβάλει στους εκπαιδευτικούς συμβολικό ποσόν ανα εκπαιδευτική ώρα για στοιχειώδεις δαπανες συμμετοχής στο πρόγραμμα.

7. Μετά το πέρας της εκπαίδευσης και εφόσον αυτή είναι επιτυχής ο φορέας χορηγεί τον τίτλο που αναφέρεται στο άρθρο 19 του παρόντος Δ/τος και που περιλαμβάνει το όνομα του φορέα, το ονοματεπώνυμο του ενδιαφερομένου, τον αριθμό εγγραφής στο μητρώο του άρθρου 15 του παρόντος.

8. Οι αναφερόμενοι στην παρ. 1 του άρθρου 5 του παρόντος που έχουν όλες τις λοιπες προϋποθέσεις που αναφέρονται στο παρον διάταγμα και που έχουν περατώσει πρόγραμμα εκπαίδευσης ανοδόχου γονέως απο οποιοδήποτε φορέα διάρκειας τουλάχιστον 45 ωρών που περιλαμβάνει την αναφερόμενη στο παρον εκπαίδευση και που έχει εγκριθεί από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων λαμβάνουν τίτλο αναδόχου γονέα. Οι τίτλοι αυτοί υποκεινται σε επικύρωση από τον Δ/ντη Πρόνοιας ή Υγείας, Πρόνοιας της οικείας Νομορχίας.

Άρθρο 18

Σύμβαση φορέα - αναδόχων γονέων

Πριν από κάθε τοποθέτηση ανηλίκων σε ανάδοχη οικογένεια συνάπτεται μεταξύ των φορέων και των αναδόχων σύμβαση, σύμφωνα με την οποία ο μεν φορέας αναλαμβάνει να καταβάλλει ανελλιπώς το επίδομα του άρθρου 11, ο δε ανάδοχος γονέας να επιμελείται, αγαπά και φροντίζει τον ανήλικο δεσμευόμενος για όλες τις υποχρεώσεις που αναφέρονται στο Δ/γμα αυτό. Στη σύμβαση γίνεται ρητή μνεία ότι ο ανάδοχος γονέας έλαβε γνώση του περιεχομένου των διατάξεων του παρόντος Π. Δ/τος και ότι αποδέχεται ανεπιφύλακτα τους όρους και τις προϋποθέσεις αυτού και τις από αυτό απορρέουσες δεσμεύσεις του. Η σύμβαση δεν δύναται να τροποποιήσει καμία διάταξη του παρόντος Δ/τος. Οι λεπτομέρειες ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 παρ. 7 του Ν. 2082/92.

Άρθρο 19

Τίτλος - Τιμητικές διακρίσεις

1. Ο τίτλος του αναδόχου γονέα είναι τιμητικός.
2. Ανάδοχοι γονείς που δεν έχουν παραβιάσει ουδεμία κείμενη διάταξη περί τοποθετήσεως ανηλίκων σε ανάδοχη οικογένεια δικαιούνται να φέρουν τον τίτλο του αναδόχου γονέα δια βίου.
3. Οι αρμόδιοι φορείς δύναται να καθιερώνουν ειδικές τιμητικές διακρίσεις κατ' έτος για τον ανάδοχο γονέα που επέδειξε ιδιαίτερο και εξαιρετικό ενδιαφέρον πέραν των επιβαλλόμενων εκ του Νόμου και των διατάξεων του παρόντος υποχρεώσεων, για τον τοποθετηθέντο σ' αυτόν ανήλικο.

Άρθρο 20

Κυρώσεις

1. Ανάδοχος γονέας που παράβαινει τις διατάξεις του παρόντος Δ/τος πέραν από άλλες κυρώσεις που προβλέπουν κείμενες διατάξεις χάνει την ιδιότητα του αναδόχου γονέα για ένα χρόνο από της έκδοσης της σχετικής πράξεως του φορέα. Σε περίπτωση υποτροπής η ιδιότητα του αναδόχου γονέα χάνεται οριστικά. Ειδικότερα, ανάδοχος γονέας που καταδικάσθηκε αμετακλήτως σε οποιαδήποτε ποινή για κακοποίηση ή παραμέληση του τοποθετηθέντος σ' αυτόν ανηλίκου ή που καταδικάστηκε για παράβαση του Νόμου περί ναρκωτικών εκπιπτει αυτοδικαίως της ιδιότητας του αναδόχου γονέα και δεν δύναται να κριθεί ανάδοχος γονέας δια βίου.
2. Υπαλληλοι των αρμόδιων φορέων, που παραβαίνουν τις διατάξεις του παρόντος Δ/τος, πέραν των κυρώσεων που προβλέπουν άλλες κείμενες διατάξεις, διώκονται και τιμωρούνται πειθαρχικώς κατά τις κείμενες συναφείς διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα ή άλλων ειδικών Νόμων περί παραβάσεως του υπαλληλικού τους καθήκοντος.
3. Διοικήσεις αρμόδιων φορέων που παραβαίνουν εκ δόλου ή αμέλειας τις διατάξεις του παρόντος Δ/τος αντικαθίστανται αμελητί από το αρμόδια όργανο που τους έχει διορίσει άνευ ουδεμίας απολύτως αποζημιώσεως.

4. Ν.Π.Ι.Δ. πέραν του ευρύτερου δημόσιου τομέα αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και φορείς που αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 13 που δεν συνεργάζονται για την αποϊδρυματοποίηση των υπ' αυτών απροστάτευτων ανηλίκων, δεν δικαιούνται επιχορηγήσεων οιασδήποτε μορφής (επιχορηγήσεις εκ πιστώσεων του κεντρικού νομαρχιακού προϋπολογισμού, ειδικού κρατικού λαχείου) και δεν δύναται να αναλάβουν την εκτέλεση συναφών προγραμμάτων της Ε.Ο.Κ. Ειδικά προνόμια που έχουν αναγνωρισθεί στους φορείς αυτούς εκ μέρους του προαναφερθέντος Υπουργείου διακόπτονται.

Άρθρο 21

Η εποπτεία και ο έλεγχος για του παρόντος εισαγομένου θεομού ανήκει στο Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων δια των υπηρεσιών του και στους φορείς που αναφέρονται στο εδαφ. β, γ και δ της παρ. 1 του άρθρου 13 του παρόντος Δ/τος.

Άρθρο 22

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από της δημοσίευσής του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός εάν άλλως ορίζεται στις επί μέρους διατάξεις του.

Στην Υφυπουργία Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του Διατάγματος αυτού.

Αθήνα, 25 Αυγούστου 1993

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΑΝΝΑ ΨΑΡΟΥΔΑ-ΜΠΕΝΑΚΗ

ΟΙ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΙ:

ΥΓΕΙΑΣ ΠΡ. & ΚΟΙΝ. ΑΣΦ/ΣΕΩΝ
ΦΑΝΗ ΠΑΛΛΗ-ΠΕΤΡΑΛΙΑ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΩΝ/ΝΟΣ ΠΙΑΤΡΑΚΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 338 (2)

Προαγωγή Αστυνομικού Σταθμού Αγ. Ελευθερίου Αθηνών σε Αστυνομικό Τμήμα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 1 εδ. α' και β' του Ν. 1481/1984 «Οργανισμός Υπουργείου Δημοσίας Τάξης» (Α'-152), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 1590/1986 (Α'-49).
2. Τις διατάξεις του Π.Δ. 137/1986 «Συνκρότηση της Γενικής Γραμματείας Δημοσίας Τάξης σε Υπουργείο Δημοσίας Τάξης» (Α'-51).
3. Τις διατάξεις του άρθρου 29Α του Ν. 1558/1985 «Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα» (Α'-137), το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/1992 (Α'-154).
4. Τις διατάξεις του Π.Δ. 82/1993 «Περιορισμός συναρμοδιότητας κατά την έκδοση κανονιστικών διαταγμάτων

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 278

30 Δεκεμβρίου 1996

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2447

Κύρωση ως Κώδικα του σχεδίου νόμου «Υιοθεσία, επιτροπεία και αναδοχή ανήλικου, δικαστική συμπαράσταση, δικαστική επιμέλεια ξένων υποθέσεων και συναφείς ουσιαστικές, δικονομικές και μεταβατικές διατάξεις».

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται ως Κώδικας, σύμφωνα με το άρθρο 76 παρ. 6 του Συντάγματος και το άρθρο 16 παρ. 12 του ν. 2298/1995, το ακόλουθο σχέδιο νόμου το οποίο: α) συντόχθηκε από τη Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή, η οποία συστάθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 8/τος 908/1971, όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα και την περ. β' της παρ. 2 του άρθρου 27 του ν. 2145/1993 και συγκροτήθηκε με την απόφαση αριθμ. 5279/20.1.1994 του Υπουργού Δικαιοσύνης, ο δε χρόνος λειτούργειας της παρατάθηκε με τις αποφάσεις αριθμ. 20399/18.3.1994 και 129781/27.12.1994 του ίδιου Υπουργού και β) αναθεωρήθηκε δυνάμει της απόφασης του Υπουργού Δικαιοσύνης αριθμ. πρωτ. 35447/22.4.1996.

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Υιοθεσία, επιτροπεία και αναδοχή ανήλικου, δικαστική συμπαράσταση, δικαστική επιμέλεια ξένων υποθέσεων και συναφείς ουσιαστικές, δικονομικές και μεταβατικές διατάξεις

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ Η ΝΕΑ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

Άρθρο 1

Το δέκατο τρίτο Κεφάλαιο του Τέταρτου Βιβλίου του Αστικού Κώδικα που ονομάζεται στην υιοθεσία (άρθρα 1568 έως 1588) καταργείται στο σύνολό του.

Στη θέση των ήδη καταργημένων με το άρθρο 17

του ν. 1329/1983 άρθρων 1542 έως 1567 του Αστικού Κώδικα και των καταργούμενων με την προηγούμενη παράγραφο διατάξεων τίθεται νέο κεφάλαιο δέκατο τρίτο με το ακόλουθο περιεχόμενο:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ ΥΙΟΘΕΣΙΑ

Άρθρο 1542. Πότε επιτρέπεται. Η υιοθεσία επιτρέπεται, με την εξαίρεση της περίπτωσης του άρθρου 1579, μόνο όταν αυτός που υιοθετείται είναι ανήλικος. Η υιοθεσία πρέπει να αποβλέπει στο συμφέρον του υιοθετούμενου.

Άρθρο 1543. Ποιος μπορεί να υιοθετηθεί. Αυτός που υιοθετεί ανήλικο πρέπει να είναι κανός για δικαιοπραξία, να έχει συμπληρώσει τα τριάντα χρόνια του και να μην έχει υπερβεί το εξήντα.

Άρθρο 1544. Διαφορά ηλικίας. Αυτός που υιοθετεί ανήλικο πρέπει να είναι μεγαλύτερος από τον υιοθετούμενο τουλάχιστον κατά δεκαοκτώ, αλλά όχι και περισσότερο από σαρανταπέντε χρόνια. Σε περίπτωση υιοθεσίας τέκνου του συζύγου, καθώς και αν συντρέχει σπουδαίος λόγος, το δικαστήριο μπορεί να επιτρέψει την υιοθεσία και όταν υπάρχει διαφορά ηλικίας μικρότερη, αλλά όχι κάτω των δεκαπέντε ετών.

Άρθρο 1545. Υιοθεσία από περισσότερους. Δεν επιτρέπεται να υιοθετηθεί το ίδιο πρόσωπο ταυτόχρονα από περισσότερους, εκτός αν αυτοί είναι σύζυγοι. Επίσης δεν επιτρέπεται η υιοθεσία προσώπου, που είναι ήδη υιοθετημένο από άλλον, όσο διαρκεί η υιοθεσία, εκτός αν πρόκειται για διαδοχική υιοθεσία του ίδιου προσώπου και από το σύζυγο αυτού που υιοθέτησε πρώτος.

Άρθρο 1546. Υιοθεσία από έγγαμο. Ο έγγαμος δεν μπορεί να υιοθετήσει χωρίς τη συναίνεση του συζύγου του, η οποία παρέχεται αυτοπροσώπως με δήλωση στο δικαστήριο. Αν ο σύζυγος έχει τη συνήθη διαμονή του στην αλλοδαπή, η συναίνεσή του μπορεί να δοθεί και

Όπου στις διατάξεις αυτού του Κεφαλαίου απαιτείται για την εφοροση του δικαστηρίου έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας, ο γραμματέας του ειδοποιεί έγκαιρα την κοινωνική υπηρεσία να υποβάλει τη σχετική έκθεση.

Άρθρο 1647. Ακρόαση του ανηλίκου. Πριν από κάθε απόφαση οποιουδήποτε οργάνου της επιτροπείας, αυτό οφείλει, ανάλογα με την ωριμότητα του ανηλίκου, να ακούει και τη δική του γνώμη.

Άρθρο 1648. Κριτήριο το συμφέρον του ανηλίκου. Κάθε απόφαση οποιουδήποτε οργάνου της επιτροπείας πρέπει να αποβλέπει στο συμφέρον του ανηλίκου.

Άρθρο 1649. Λήξη της επιτροπείας. Η επιτροπεία λήγει με την ενηλικίωση του ανηλίκου ή το θάνατό του.

Άρθρο 1650. Αυτοδικική παύση του επιτρόπου. Το λειτουργήμα του επιτρόπου παύει αυτοδικαίως, αν αυτός, μετά την έναρξη της επιτροπείας, χάσει εν όλω ή εν μέρει τη δικαιοπρακτική του ικανότητα ή τεθεί υπό προσωρινό δικαστικό συμπορασάτι. Επίσης, αν κηρυχθεί σε αδυναμία ή αν διατεχθεί δικαστική επιμέλεια των υποθεσεών του, σύμφωνα με το άρθρο 1629.

Άρθρο 1651. Πύση με δικαστική απόφαση. Το δικαστήριο παύει, με αίτηση του εποπτικού συμβουλίου ή και αυτεπαγγέλτως, τον επιτρόπο, όταν συντρέχει σπουδαίος λόγος, ιδίως αν κρίνει ότι η συνέχιση της επιτροπείας του μπορεί να βρεθεί σε κίνδυνο, λόγω παραμέλησης των καθηκόντων του ή για άλλο λόγο, το συμφέροντα του ανηλίκου.

Άρθρο 1652. Απόδοση της περιουσίας και τελική λογοδοσία. Ο επιτρόπος μετά το τέλος της επιτροπείας του έχει υποχρέωση να παραδώσει την περιουσία που διοίκησε και να λογοδοτήσει για την όλη διοίκησή του.

Άρθρο 1653. Παραγραφή. Κάθε αξίωση κατά του επιτρόπου σχετική με τη διοίκησή του παραγράφεται πέντε χρόνια μετά τη λήξη της επιτροπείας ή την παύση του επιτρόπου. Από την παραγραφή αυτή εξαιρείται το καταλοιπο από τη λογοδοσία.

Άρθρο 1654. Πράξεις μετά τη λήξη. Για το χρόνο μετά τη λήξη της επιτροπείας ή την παύση του επιτρόπου έχουν ανάλογη εφαρμογή τα άρθρα 1540 και 1541.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ
ΑΝΑΔΟΧΗ ΑΝΗΛΙΚΟΥ**

Άρθρο 1655. Διστηρηση των σχέσεων με τη φυσική οικογένεια ή τον επιτρόπο. Όταν τρίτοι έχουν την πραγματική φροντίδα του προσώπου του ανηλίκου, γιατί τους την ανέθεσαν είτε οι φυσικοί γονείς ή ο επιτρόπος είτε το δικαστήριο (α ν ά δ ο χ ο ι γ ο ν ε ι ς ή α ν ό δ ο χ η ο ι κ α γ έ ν ε ι α), οι έννομες σχέσεις μεταξύ του ανηλίκου και της φυσικής του οικογένειας ή του επιτρόπου και ιδίως οι αρμοδιότητες από τη γονική μέριμνα ή την επιτροπεία παρεμένου σμετάβλητες, εφόσον δεν ορίζεται στο νόμο διαφορετικά.

Άρθρο 1656. Υποχρεώσεις των ανάδοχων γονέων. Οι ανάδοχοι γονείς οφείλουν να διευκολύνουν τις προ-

σωπικές σχέσεις και την επικοινωνία των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου με τον ανήλικο, εφόσον δεν παραβλάπτονται ουσιώδη συμφέροντά του. Σε περίπτωση διαφωνίας αποφασίζει το δικαστήριο.

Άρθρο 1657. Οι ανάδοχοι γονείς οφείλουν επίσης να παρέχουν ανελλιπώς στους φυσικούς γονείς ή στον επιτρόπο, καθώς και στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία, πληροφορίες σχετικές με το πρόσωπο και τις συνθήκες διαβίωσης και ανάπτυξης του ανηλίκου.

Άρθρο 1658. Οι ανάδοχοι γονείς δεν έχουν το δικαίωμα να ενεργούν εναντίον της βούλησης των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, αν αυτή εκφράσθηκε ρητά.

Άρθρο 1659. Αρμοδιότητες και δικαιώματα. Αν δεν παρέχονται σ αυτούς περισσότερες αρμοδιότητες από το νόμο ή με δικαστική απόφαση, οι ανάδοχοι γονείς ασκούν, στο όνομα και για λογαριασμό των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, όλες αρμοδιότητες τους είναι απαραίτητες για να μεριμνούν για τις τρέχουσες και τις επείγουσες υποθέσεις του ανηλίκου. Έχουν επιπλέον, σε κάθε περίπτωση, το δικαίωμα να αξιώνουν από τους φυσικούς γονείς ή τον επιτρόπο, πριν αυτοί λάβουν οποιαδήποτε απόφαση σχετική με τον ανήλικο, να τους παρέχουν τη δυνατότητα να διατυπώνουν τη γνώμη τους.

Άρθρο 1660. Αφαίρεση αρμοδιοτήτων από τους φυσικούς γονείς ή τον επιτρόπο. Όταν η ένταξη του ανηλίκου στην ανάδοχη οικογένεια γίνεται διαρκέστερη, ενώ παράλληλα εξοσθενούν οι δεσμοί του με τους φυσικούς γονείς του, οι ανάδοχοι γονείς έχουν το δικαίωμα να ζητούν από το δικαστήριο να αφαιρεί από τους φυσικούς γονείς εν μέρει ή εν όλω την επιμέλεια του προσώπου του ανηλίκου ή και τη διοίκηση της περιουσίας του. Στην τελευταία περίπτωση οι ανάδοχοι γονείς καθίστανται επιτρόποι.

Άρθρο 1661. Αν ο ανήλικος τελεί υπό επιτροπεία και συντρέχουν προϋποθέσεις ονόλογες με αυτές του προηγούμενου άρθρου, οι ονόδοχοι γονείς μπορούν να ζητήσουν από το δικαστήριο, είτε να διορισθούν σνεπιτρόποι είτε να ανατεθεί σ αυτούς ολόκληρη η επιτροπεία.

Άρθρο 1662. Άρση της αναδοχής. Με εξαίρεση τις περιπτώσεις των δύο προηγούμενων άρθρων, οι φυσικοί γονείς ή ο επιτρόπος που ονέθεσαν τη φροντίδα του προσώπου του ανηλίκου στους ανάδοχους γονείς με σύμβαση, έχουν το δικαίωμα να ανακολουή την ανάθεση οποτεδήποτε. Με την ίδια εξαίρεση, μπορεί και το δικαστήριο, αν η ανάθεση έγινε με απόφασή του, να θέτει τέρμα σ αυτήν, όταν το ζητούν οι φυσικοί γονείς ή ο επιτρόπος, εφόσον διοπιστώνει ότι εξέλιπον οι λόγοι για τους οποίους είχε αποφασισθεί το μέτρο.

Άρθρο 1663. Το δικαστήριο μπορεί επίσης να αίρει την ανάθεση και να εμπιστεύεται τη φροντίδα του ανηλίκου σε άλλους, με αίτηση των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, άλλων συγγενών, του εισαγγελέα ή και αυτεπαγγέλτως, όταν διοπιστώνει ότι η ανάδοχη οικογένεια δεν είναι κατάλληλη να ανταποκριθεί στο καθήκοντά της.

Άρθρο 1664. *Τι συνεκτιμά το δικαστήριο* Σε κάθε περίπτωση, η απόφαση του δικαστηρίου πρέπει να είναι σύμφωνη με το συμφέρον του ανηλίκου. Το δικαστήριο οφείλει ανάλογα με την ωριμότητα του ανηλίκου, να ακούει, πριν αποφασίσει, και τη δική του γνώμη. Επίσης, οφείλει να ακούει τους ανάδοχους και τους φυσικούς γονείς ή τον επιτροπο και να συνεκτιμά την έκθεση της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας.

Άρθρο 1665. *Εποπτεία της κοινωνικής υπηρεσίας* Σε κάθε περίπτωση αναδοχής ανηλίκου, η αρμόδια κοινωνική υπηρεσία παρακολουθεί με ειδικευμένα όργανα της την εξασφάλιση των απαραίτητων υλικών και ηθικών προϋποθέσεων για την κανονική διαβίωση και ανάπτυξη του ανηλίκου, επεμβαίνει με κατάλληλες συμβουλές ή άλλες πρόσφορες μεθόδους κάθε φορά που το επιβάλλει το συμφέρον του και αναφέρεται σχετικά στο δικαστήριο.

Όταν η αναδοχή του ανηλίκου γίνεται με σύμβαση, έχουν τόσο οι φυσικοί γονείς ή ο επιτροπος όσο και οι ανάδοχοι γονείς την υποχρέωση να αναγγείλουν χωρίς καθυστέρηση τη σύμβαση στην κοινωνική υπηρεσία.

Άρθρο 13

Τα Κεφάλαια δέκατο έκτο (άρθρα 1686 έως 1700), δέκατο έβδομο (άρθρα 1701 έως 1704) και δέκατο όγδοο (άρθρα 1705 έως 1709) του Τέταρτου Βιβλίου του Αστικού Κώδικα, που αναφέρονται στην επιτροπεία απαγορευμένων, την επιτροπεία απόντος και τη δικαστική αντίληψη, καταργούνται.

Στη θέση των ήδη καταργημένων με τα άρθρα 21 του ν. 1329/1983 διατάξεων του παλαιού δέκατου πέμπτου Κεφαλαίου του Τέταρτου Βιβλίου του Αστικού Κώδικα, που αναφέρονταν στην κηδεμανία χειραφετητων ανηλίκων (άρθρα 1666 έως 1685) και των διατάξεων που καταργούνται με την προηγούμενη παράγραφο τίθεντο: νέο Κεφάλαιο δέκατο έκτο και δέκατο έβδομο με το ακόλουθο περιεχόμενο:

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ
ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ**

Άρθρο 1666. *Ποιοι υποβάλλονται σε δικαστική συμπαράσταση.* Σε δικαστική συμπαράσταση υποβάλλεται ο ενήλικας: 1. Όταν λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής ή λόγω σωματικής αναπηρίας αδυνατεί εν όλω ή εν μέρει να φροντίζει μόνος για τις υποθέσεις του 2. όταν, λόγω αωπίας, τοξικομανίας ή αλκοολισμού, εκθετεί στον κίνδυνο της στέρησης τον εαυτό του, το σύζυγό του, τους κατιόντες του ή τους ανιόντες του.

Ο ανήλικος, που βρίσκεται υπό γονική μέριμνα ή επιτροπεία, μπορεί να υποβληθεί σε δικαστική συμπαράσταση, αν συντρέχουν οι όροι της, κατά το τελευταίο έτος της ανηλικότητας. Τα αποτελέσματα της υποβολής σε δικαστική συμπαράσταση αρχίζουν, αφότου ο ανήλικος ενηλικιωθεί.

Άρθρο 1667. Η υποβολή στη δικαστική συμπαράσταση αποφασίζεται από το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση του ίδιου του πάσχοντος ή του συζύγου του, εφόσον υπάρχει έγγραφη συμβίωση, ή των γονέων ή τέκνων του ή του εισογγελλού ή και αυτεπαγγέλτως. Στην περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1666, την αίτηση

μπορεί να υποβάλει και ο επιτροπος του ανηλίκου. Όταν το πρόσωπο πάσχει αποκλειστικά από σωματική αναπηρία, το δικαστήριο αποφασίζει μόνο ύστερα από αίτηση του ίδιου.

Άρθρο 1668. Οι δημόσιοι ή δημοτικοί υπάλληλοι, οι εισογγελλείς, τα όργανα των αρμόδιων κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και οι προϊστάμενοι μονάδων ψυχικής υγείας οφείλουν να γνωστοποιούν στο δικαστήριο κάθε περίπτωση που μπορεί να συνεπάγεται την υποβολή ενός προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση, αμέσως μόλις την πληροφορούνται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Άρθρο 1669. *Ποιος διορίζεται δικαστικός συμπαραστάτης.* Το δικαστήριο διορίζει δικαστικό συμπαραστάτη το φυσικό πρόσωπο που έχει προτείνει αυτός τον οποίο αφορά το μέτρο, εφόσον ο τελευταίος έχει συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος της ηλικίας του και το προτεινόμενο πρόσωπο κρίνεται κατάλληλο και μπορεί κατά το νόμο να διορισθεί. Αν αυτός που χρειάζεται τη συμπαραστάση δεν προτείνει κανέναν ή αν εκείνος που προτάθηκε δεν κρίνεται κατάλληλος, το δικαστήριο επιλέγει ελεύθερο αυτόν που κρίνει περισσότερο κατάλληλο για τη συγκεκριμένη περίπτωση, αφού λάβει υπόψη του την τυχόν εκφρασμένη βούληση του συμπαραστατέου, να αποκλεισθεί συγκεκριμένα πρόσωπο, τους δεσμούς του με τους συγγενείς του ή άλλα πρόσωπα και ιδίως με τους γονείς του, τα τέκνα του και το σύζυγό του, καθώς και τον κίνδυνο από την τυχόν υφιστάμενη αντίθεση συμφερόντων ανάμεσα στον συμπαραστατέο και ε' αυτόν που πρόκειται να διορισθεί.

Άρθρο 1670. *Ποιοι αποκλείονται.* Δεν διορίζεται δικαστικός συμπαραστάτης: 1. αυτός που δεν έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα 2. ο ενήλικος για τον οποίο έχει διορισθεί προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης κατά το άρθρο 1672 3. αυτός που συνδέεται με σχέση εξάρτησης ή με οποιαδήποτε άλλο στενό δεσμό με τη μονάδα ψυχικής υγείας στην οποία ο συμπαραστατέος έχει εισαχθεί για θεραπεία ή απλώς διαμένει. Ο διορισμός που επιπίπτει στην πρώτη περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου δεν παράγει έννομα αποτελέσματα. Γιά τις δύο άλλες περιπτώσεις ισχύουν τα οριζόμενα στο δεύτερο και τρίτο εδάφια του άρθρου 1596.

Άρθρο 1671. *Αδυναμία διορισμού.* Αν δεν βρίσκεται κατάλληλο φυσικό πρόσωπο για να διορισθεί δικαστικός συμπαραστάτης, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 1669, η δικαστική συμπαράσταση ανατίθεται σε σωμειείο ή ίδρυμα, που έχουν συσταθεί ειδικά για το σκοπό αυτόν και διεθέτουν τα κατάλληλα προσωπικά και υποδομή, αλλιώς στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία. Το άρθρο 1625 έχει ανάλογη εφαρμογή.

Άρθρο 1672. *Προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης.* Το δικαστήριο μπορεί οποτεδήποτε, πριν ή και μετά την έναρξη της διαδικασίας για την υποβολή ενός προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση, να διορίσει, με αίτηση ενός από τα πρόσωπα του άρθρου 1667 ή και αυτεπαγγέλτως, προσωρινά δικαστικό συμπαραστάτη. Η εξουσία του περιλαμβάνει κάθε ασφαλιστικό μέτρο απαραίτητο για να αποφευχθεί σοβαρός κίνδυνος για το πρόσωπο ή την περιουσία του συμπαραστατέου. Για το διάστημα από τη δημοσίευση της απόφασης έως

Άρθρο 59

Όποιος έχει τεθεί σε κατάσταση δικαστικής απαγόρευσης ή δικαστικής αντίληψης πριν από τη θέση σε ισχύ αυτού του νόμου, εξομοιώνεται με πρόσωπο που βρίσκεται σε κατάσταση στερητικής ή επικουρικής δικαστικής συμπαράστασης, αντίστοιχα, με περιεχόμενο αυτό που ίσχυε για τον απαγορευμένο ή για αυτόν που βρισκόταν σε δικαστική αντίληψη υπό το καθεστώς του προηγούμενου δικαίου. Ο επίτροπος του απαγορευμένου ή ο αντιλήπτορας που υπάρχει κατά την έναρξη της ισχύος αυτού του νόμου συνεχίζει το λειτουργήμα του ως δικαστικός συμπαροστάτης του προσώπου.

Το άρθρο 1677 του Αστικού Κώδικα, όπως τροποποιείται με το άρθρο 3 του παρόντος, έχει εφαρμογή και εδώ.

Άρθρο 60

Διαδικασίες διορισμού επιτρόπου ανηλίκου, υποβολής σε δικαστική απαγόρευση ή σε δικαστική αντίληψη, καθώς και διορισμού προσωρινού διαχειριστή απαγορευμένου, που εκκρεμούν στον πρώτο βαθμό κατά την έναρξη της ισχύος του παρόντος, συνεχίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του νόμου. Αν είχε διοριστεί προσωρινός διαχειριστής σύμφωνα με τις διατάξεις της προισχύουσας νομοθεσίας, αυτός συνεχίζει το λειτουργήμα του ως προσωρινός δικαστικός συμπαροστάτης του ενδιαφερομένου.

Άρθρο 61

Πρόσωπα που βρίσκονται, κατά την έναρξη της ισχύος του παρόντος, σε κατάσταση νόμιμης απαγόρευσης πούουν αυτοδιδωίως, με τη θέση σε ισχύ αυτού του νόμου, νο τελούν υπό το καθεστώς αυτό.

Άρθρο 62

Οι περιπτώσεις επιτροπείας, οπόντος, που λειτουργούν κατά την έναρξη της ισχύος του παρόντος, διέπονται στο εξής από τις διατάξεις των άρθρων 1629, 1693 και 1694 του Αστικού Κώδικα, όπως τροποποιούνται με το άρθρο 2 του παρόντος. Η διαταξη του άρθρου 42 εφαρμόζεται ανάλογο και εδώ.

Άρθρο 63

Όπου στην ισχύουσα νομοθεσία γίνεται λόγος για δικαστική ή νομική απαγόρευση, δικαστική αντίληψη, επιτροπεία οπόντος, επίτροπο απαγορευμένου, παρεπίτροπο, προσωρινό διαχειριστή, αντίλήπτορα, συγγενικό συμβούλιο, επίτροπο οπόντος ή για οποιονδήποτε άλλο συναφή θεσμό ή έννοια, η σχετική αναφορά έχει το νόημα της παραπομπής στους αντίστοιχους θεσμούς ή έννοιες του νέου δικαίου.

Άρθρο 64

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Υγείας και Πρόνοιας ορίζονται τα ιδρύματα και τα σωματεία που λόγω του εξειδικευμένου προσωπικού τους κρίνονται κατάλληλα

να αναλαμβάνουν επιτροπείες ανηλίκων, σύμφωνα με το άρθρο 1600, ή τη δικαστική συμπαράσταση ανηλίκων σύμφωνα με το άρθρο 1671 του Αστικού Κώδικα, όπως οι διατάξεις αυτές τροποποιούνται με τα άρθρα 12 και 13 του παρόντος. Με το ίδιο ή άλλο προεδρικό διάταγμα, ορίζονται και τα ειδικά ιδρύματα ή καταστήματα, καθώς και οι μονάδες ψυχικής υγείας που προβλέπονται από τα άρθρα 1609 και 1687 του Αστικού Κώδικα, όπως επίσης τροποποιούνται με τον παρόντα. Όλα τα ιδρύματα, σωματεία, καταστήματα ή μονάδες ψυχικής υγείας των δύο προηγούμενων εδαφίων τελούν υπό τον έλεγχο και την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

Άρθρο 65

1. Το άρθρο 9 του ν. 2082/1992 "Αναδιοργάνωση της Κοινωνικής Πρόνοιας και καθιέρωση νέων θεσμών Κοινωνικής Προστασίας" (ΦΕΚ 158 Α') τροποποιείται ως εξής:

Άρθρο 9. Ανάδοχοι οικογένειες: 1. Σε περίπτωση που συντρέχει λόγος να ανοτεθεί, με απόφαση του δικαστηρίου, η πραγματική φροντίδα ή και μέρος ή το σύνολο της επιμέλειας του προσώπου ενός ανηλίκου σε κατάλληλη οικογένεια, σύμφωνα με τους ορισμούς του Αστικού Κώδικα, και δεν βρίσκεται τέτοια οικογένεια στο περιβάλλον του ανηλίκου, πρόθυμη να αναλάβει αυτό το έργο, το δικαστήριο μπορεί να οπευθύνεται για την υπόδειξη της οικογένειας, μέσω της αρμόδιας Κοινωνικής Υπηρεσίας, στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας. Το Υπουργείο αυτό ασκεί την εν λόγω αρμοδιότητέ του μέσω των υπηρεσιών του ή των ιδρυμάτων ή άλλων κοινωνικών οργανώσεων που εποπτεύει, βάσει προγραμμάτων που καταρτίζει το ίδιο ή που τελούν υπό τον έλεγχο και την εποπτεία του και χωρίς να θίγονται τα οριζόμενα από το άρθρο 1655 έως 1665 του Αστικού Κώδικα.

2. Στο προγράμματα ανάδοχων οικογενειών της προηγούμενης παραγράφου μπορούν να υπάγονται ανήλικοι, και όταν το ζητούν οι ίδιοι οι γονείς ή ο επίτροπός τους, σύμφωνα με τους ορισμούς του Αστικού Κώδικα.

3. Σε ανάδοχη οικογένεια μπορεί να ανοιθεταί, με βάση ειδικά προγράμματα, και η φροντίδα ανηλίκων με ειδικές ανάγκες ή ηλικιωμένων, εφόσον το ζητούν οι ίδιοι.

4. Ανάδοχη οικογένεια, με την έννοια αυτού του νόμου, είναι κάθε οικογένεια που οπποτελείται από συζύγους με ή χωρίς παιδιά και έχει οναγνωρισθεί με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας ως κατάλληλη να αναλαμβάνει προσωρινά τη φροντίδα, ονατροφή, διαπαιδαγώγηση και προστασία των προσώπων που οναφέρονται στις προηγούμενες παραγράφους. Δεν χρειάζεται η ειδική αναγνώριση, όταν το δικαστήριο ονέθεσε τη φροντίδα ή και την επιμέλεια του προσώπου του ανηλίκου σε κατάλληλη οικογένεια, συγγενική ή μη, με υπόδειξη αυτών που ζήτησαν τη λήψη του μέτρου ή όταν συγγενική ή άλλη κατάλληλη οικογένεια είναι πρόθυμη, στις περιπτώσεις της δεύτερης παραγράφου αυτού του άρθρου, να οναλάβει αυτό το έργο. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, τα έργα της ανάδοχης οικογένειας μπορούν να ανστέθενται και σε μεμονωμένο άτομο με ή χωρίς παιδιά.

5. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδονται με πρό-

Ταση των Υπουργών Οικονομικών, Υγείας και Πρόνοιας και Δικαιοσύνης, ρυθμίζονται στις λεπτομέρειές τους η οργάνωση και η λειτουργία του θεσμού των ανάδοχων οικογενειών μέσα στα όρια που χαράσσονται από τα άρθρα 1655 έως 1665 του Αστικού Κώδικα και των προηγούμενων παραγράφων του παρόντος άρθρου. Με κοινή απόφαση, εξάλλου, των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας και Πρόνοιας καθορίζεται το ύψος της παρεχόμενης στην ανάδοχη οικογένεια οικονομικής ενίσχυσης, καθώς και ο τρόπος της καταβολής της.

2. Καταργούνται τα άρθρα 1 έως 9 του π.δ/τος 337 της 25. Αυγ. - 2 Σεπτ. 1993 (ΦΕΚ 144 Α'), που εκδόθηκε σε εκτέλεση του άρθρου 9 του ν. 2082/1992, όπως αυτή η διάταξη είχε πριν από την τροποποίηση της με την πρώτη παράγραφο αυτού του άρθρου. Οι υπόλοιπες διατάξεις αυτού του προεδρικού διατάγματος διατηρούνται σε ισχύ, ωστόσο εκδοθεί το προεδρικό διάταγμα που προβλέπεται από την παρ. 5 του άρθρου 9 του ν. 2082/1992, όπως αυτό τροποποιείται με το παρόν άρθρο.

Άρθρο 66

Στον Κρατικό Προϋπολογισμό και σε βάρος των κονδυλίων του Υπουργείου Δικαιοσύνης εναγράφεται υποχρεωτικά κάθε χρόνο η δαπάνη που απαιτείται για να καταβάλλονται στους επιτρόπους ή τους δικαστικούς συμπαραστάτες η αμοιβή τους και στους ίδιους, καθώς και στο μέλη των εποπτικών συμβουλίων οι δαπάνες τους, που είναι καταβλητέες από το δημόσιο ταμείο, σύμφωνα με τα άρθρα 1631 και 1641, καθώς και: το πρώτο εδάφιο του άρθρου 1682 του Αστικού Κώδικα. Η έναρξη της ισχύος αυτής της διάταξης ορίζεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Υγείας και Πρόνοιας και Δικαιοσύνης.

Άρθρο δεύτερο

1. Συστήνεται 'Εθνικό Συμβούλιο Υιοθεσίας' που θα λειτουργεί στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Πρόνοιας και θα έχει ως αρμοδιότητα να γνωμοδοτεί για τη χάραξη πολιτικής για την υιοθεσία, το συντονισμό των αρμόδιων φορέων που εμπλέκονται στο αντικείμενο αυτό, την οργάνωση της εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης του προσωπικού που ασχολείται με τις υιοθεσίες, καθώς και τη συγκέντρωση, την έρευνα και την αξιολόγηση στατιστικών στοιχείων σχετικών με την υιοθεσία. Το Εθνικό Συμβούλιο Υιοθεσίας εποπτεύεται από τους

Υπουργούς Υγείας και Πρόνοιας και Δικαιοσύνης. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Υγείας και Πρόνοιας και Δικαιοσύνης ορίζονται τα σχετικά με τις αρμοδιότητες, τη σύνθεση, την οργάνωση και τη λειτουργία του Εθνικού Συμβουλίου Υιοθεσίας, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Με το ίδιο διάταγμα καθορίζεται και ο χρόνος έναρξης της λειτουργίας του.

2. Ως 'δημόσιο ταμείο', όπου αυτό αναφέρεται στον παρόντο νόμο εννοείται η αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία.

3. Στην έκδοση του προβλεπόμενου στην παράγραφο 1 του άρθρου 52 του παρόντος νόμου προεδρικού διατάγματος συμπράττει και ο Υπουργός Οικονομικών.

4. Ο προβλεπόμενος στην παρ. 2 του άρθρου 7 του παρόντος νόμου εύλογος χρόνος δεν μπορεί να υπερβαίνει τον ένα μήνα.

5. Το προβλεπόμενο στο άρθρο 48 του παρόντος νόμου ειδικό τμήμα των πολιτικών δικαστηρίων της ουσίας συγκροτείται: υπό μονομελή μεν σύνθεση σε όλα τα δικαστήρια, υπό πολυμελή δε σύνθεση σε όσα δικαστήρια υπηρετούν περισσότεροι των δεκαπέντε δικαστών.

Άρθρο τρίτο

Η ισχύς αυτού του νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται άλλως στις επί μέρους διατάξεις του.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 19 Δεκεμβρίου 1996

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΑΝΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ
ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΤΟΝΑΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΕΥΑΓ. ΠΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 20 Δεκεμβρίου 1996

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΥΑΓ. ΠΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

BIBΛIOΓPAΦIA

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. ΒΙΒΛΙΑ.

1. Αγαθωνός - Γεωργοπούλου Ε., "Η οικογένεια - Παιδική Προστασία - Κοινωνική Πολιτική", Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, Αθήνα 1993.
2. Αγάθωνος - Γεωργοπούλου Ε., "Κακοποίηση - Παραμέληση παιδιών", Ινστιτούτο Υγείας του παιδιού, Αθήνα 1987.
3. Bentovin A., Binyley L., "Η γονική φροντίδα και η διαταραχή της παροχής της: μερικές κατευθύνσεις για την αξιολόγηση του παιδιού και της οικογένειας". "Σύγχρομα θέματα παιδοψυχιατρικής." Α' τόμος, Β' μέρος, επιμέλεια Τσιάντης - Μανωλόπουλος, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1987, σελ 239 - 255
4. Γιωσαφάτ Μ., "Ο κύκλος ζωής της οικογένειας του η ανάπτυξη του παιδιού "Σύγχρονα Θέματα Παιδοψυχιατρικής". Α' τόμος, Α' μέρος, επιμέλεια Τσιάντης - Μανωλόπουλος. Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1987.
5. Ζαχαρόπουλος Ι. "Κώδιξ Νόμων" Εκδόσεις Ζαχαροπούλου, Αθήνα 1960.
6. Καλούτση - Ταυλαρίδου Α., "Συμβολή στην κατανόηση προβλημάτων υιοθεσίας, η διαταραχή της ταυτότητας στην υιοθεσία" Εκδόσεις Ε.Μ.Π. Ροδάκης και Σια Ε.Ε., Αθήνα 1970
7. Λυξουργιώτης Δ. Γ., "Κοινωνικές και νομικές αντιλήψεις για το παιδί τον πρώτο αιώνα του Ν.Κ." Ίδρυμα ερευνών για το παιδί, Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα 1986.

8. Ντικμέγιερ Ν. - ΜακΚαιν Γκάρυ, "Γονείς και έφηβοι από τις συγκρούσεις στη συνεργασία". Εκδόσεις Θυμάρι, Δεκέμβρης 1988,
9. Παρασκευόπουλος Ν. Ι., "Εξελικτική Ψυχολογία" Τόμος 4, Αθήνα 1981.
10. Triseliotis J., Κουσίδου Τ., "Η κοινωνική εργασία στην υιοθεσία και την αναδοχή" Εκδόσεις Κέντρο Βρεφών "Η Μητέρα", Αθήνα 1989.
11. Triseliotis J., "Συμβουλευτική των μελών του τριγώνου της υιοθεσίας", Στο: Βασική παιδοψυχιατρική, τόμος Α', κείμενα επιμέλεια Τσιάντης Γ., Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1994.
12. Τσιάντης Γ., "Ψυχική υγεία του παιδού και της οικογένειας", Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1991.
13. Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών, "Οδηγός για την κοινωνική πρόνοια στην Ελλάδα. Θεσμοί - Προγράμματα - Ιδρύματα", Αθήνα 1981
14. Χαραλάμπους Μ., "Προγράμματα κοινωνικής προστασίας II", Διδακτικές σημειώσεις, τμήμα κοινωνικής εργασία Τ.Ε.Ι. Πάτρας 1980, σελ 31- 35.

B. ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΕΣ - ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

1. Abercrombie - Hill - Turner, "Θεσμός", λήμμα στο "Λεξικό της κοινωνιολογίας" Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 1991.

2. Βάγια Χ., “ Η συμμετοχή της κοινότητας και του πολίτη στην υποστήριξη μίας καινοτόμου πολιτικής στο θεσμό της αναδοχής ”, Εκλογή, Ιανουάριος 1992, Τεύχος 57, σελ 19
3. Δημητρίου Ξ., “ Η αναδοχή στην Ελλάδα: Νομικό πλαίσιο - προοπτικές ”, Εκλογή Μαρτίος 1992, Τεύχος 92, σελ 15.
4. Έκδοση Ελληνικού Συλλόγου Αναδόχων Οικογενειών, “ Εθελοντισμός ”, Τεύχος 4, Αθήνα 1995
5. Ε.Ο.Π., Τμήμα Κοινωνικής Υπηρεσίας, “ Οικογενειακοί Δεσμοί και περιβαλλοντικές σχέσεις ”, Αθήνα , Ιούλιος 1997.
6. Δημοπούλου - Λαγωνίκα Μ., “ Η μεταβαλλομένη δομή και λειτουργία της οικογένειας στην Ευρώπη σήμερα: Προβληματισμοί για τον κοινωνικό λειτουργό ”, Κοινωνική εργασία, Ιανουάριος 1995, Τεύχος 37, σελ 7
7. Ζηλίδης Δ.Χ., “ Η κοινωνική προστασία του παιδιού στην Ελλάδα ”, Κοινωνική Εργασία, Ιανουάριος 1990, Τεύχος 20, σελ 21.
8. Κουσίδου Τ., “ Υποθέσεις και Ανάδοχες Οικογένειες ” , Εκλογή Απρίλιος 1973, Τεύχος 28, σελ 60.
9. Κάκουρος Σ. Ε., “ Παιδιά σε αναδοχή - Οι προβληματική του θεσμού της αναδοχής στην Ελλάδα ”, Κοινωνική Εργασία Οκτώβριος 1996, Τεύχος 44, σελ 250.
10. Κιρποτίν Α., “ Ο αποχωρισμός των παιδιών από την οικογένεια και η εναλλακτική λύση του ιδρύματος ”. Εκλογή Αύγουστος 1980, Τόμος Α', σελ 110.

11. Littner Ner., “ Η τέχνη να είσαι ανάδοχος γονέας ”, Εκλογή 1979, Τεύχος 49, σελ 23.
12. Νασίκα Ρ., “ Συμπεράσματα και προτάσεις για το θεσμό της Αναδοχής, σήμερα ” Εκλογή Ιανουάριος 1992, Τεύχος 92, σελ. 96
13. Παντελάκη Μ. , “ Το πρόγραμμα Αναδοχής του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας ”, Εκλογή Ιανουάριος 1992, Τεύχος 92, σελ. 57
14. Παπαγιωάννου Κ. , “ Η αναδοχή και η κοινότητα ”, Κοινωνική Εργασία, Απρίλιος 1993, Τεύχος 30, σελ. 107
15. Πολομαρκάκη Ε., “ Το παιδί στην ανάδοχη οικογένεια ”, Εκλογή Ιανουάριος 1992, τεύχος 92, σελ. 41
16. Τεγόπουλος - Φυτράκης, “Οικογένεια ” λήμμα στο “Ελληνικό Λεξικό ”, Εκδόσεις Ελευθεροτυπία, Αθήνα 1990.
17. Τσαούσης Δ.Γ., “ Κοινωνικός Θεσμός ”, λήμμα στο Χρηστικό Λεξικό Κοινωνιολογίας, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 1989.
- 18 Triseliotis J., “ Θέματα ταυτότητας παιδιών που μεγάλωνουν χωριστά από τους φυσικούς γονείς ”, Εκλογή Αύγουστος 1984, Τεύχος 65
19. Unicef, “ Τα δικαιώματα των παιδιών του κόσμου ”, 1990

Γ. ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ.

1. Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού. Συνεργασία με "Κ.Β.Μ.", Το απροστάτευτο βρέφος - Ιδρυματική προστασία - Αποκατάσταση - Υιοθεσία, εισηγήσεις και συμπεράσματα σεμιναρίου, Αθήνα 1974
2. Macaskial, "Πλαίσια ανάδοχης φροντίδας για παιδιά με ειδικές ανάγκες", εισήγηση Μ. Βρετανίας στο Ευρωπαϊκό Συνέδριο για την Αναδοχή, Αθήνα, Νοέμβριος 1990.
3. Μπλιώνα Ε., "Ανάδοχη Φροντίδα - Προοπτικές", εισήγηση στην ημερίδα του Ε.Ο.Π. με θέμα: Εναλλακτικές μορφές παιδικής προστασίας 1994, Θεσ/νίκη 1994
4. Μπρούσκου Α., "Παρουσίαση του θεσμού της Αναδοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση", εισήγηση στο συνέδριο: " Παιδιά σε νέα οικογενειακά πλαίσια ", Θεσ/νίκη, Μαρτίος 15 - 16, 1996
5. Πρακτικά Δημερίδας "Παιδιά σε νέα οικογενειακά πλαίσια", Εκδόσεις: Κ.Ε.Π.Ε.Π. " Άγιος Δημήτριος " Θεσ/νίκης, Θεσ/νίκη 1997.
6. Πρακτικά Ευρωπαϊκού Συνεδρίου, Ε.Ο.Π., "Παιδική Προστασία τάσεις και προοπτικές", εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1994
7. Συμβούλιο Επιμόρφωσης στην Κοινωνική Εργασία, "Προβλήματα Προστασίας του παιδιού. Η Ιδρυματική περίθαλψη", Πρακτικά Πανελληνίου Συμποσίου, Αθήνα 1977
8. Triseliotis J., "Developments and current trends in foster care" Εισήγηση στο Ευρωπαϊκό Συνέδριο για την Αναδοχή, Αθήνα, Νοέμβριος 1990.

9. Triseliotis J., “ Η ταυτότητα και η σημασία της γενεολογίας για τα άτομα που μεγαλώνουν χωριστά από τους φυσικούς γονείς ”, Εισήγηση στο συνέδριο “ Η ανάγκη του ανθρώπου για τις ρίζες του “, Αθήνα, Ιούνιος 5 -6, 1997

10. Τσιάντης Γ., “ Η ψυχολογική διάσταση στην αναδοχή ”, εισήγηση στο Ευρωπαϊκό Συνέδριο για την Αναδοχή, Αθήνα, Νοέμβριος 1990.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Apler Jacke. “ A Compreheusive Staff Denelopment Program in Foster Care Apeucy ”, Child welfare, February 1973, Vol LII, Number 2, pages 117 - 123.

2. Bebbington, J. Miles. A., (1990), “ The supply of foster families for children in care ” British journal of social work, Vol 19, page 5.

3. Bowlby J., “ Maternal Care and Mental Health ”, Geneva : World Health Organization, 1951.

4. Cantley P.W., “ New Foster Parents ”, Human Sciences Press, England 1980.

5. Deirdre Mc Teigne, “ A Journey through fostering ”, Irish Foster Care Association, Dublin 1993.

6. Fanshel D., Shinn E., “ Children in Foster Care ”, Columbia University Press, Chicago 1978.

7. Heath A., Colton M. and Aldgate J., “ The Education Progress of Children in and out of Care ” British journal of social work (1989), Vol 19, pages 447 - 460.

8. Moussourou L., "The Greek Family", Goulandris - Horn Foudation, Athens 1984.
9. Ragan E., Kenneth W. Watson, "Growing up in Foster Care", Child welfare, July - August 1984, Vol LXIII, number 4, page 291 - 305 .
10. Rowe J. et al, "Loug term foster Care" Batsford / BAAF, London 1984.
11. Taylor L. Jos, "Bamental Educational of Children in Foster Care", Chil welfare February 1973, Vol LII, numder 2, pages 123 -128.
12. Triseliotis J., "New Developments in Foster Care and Adoption", Routledge - Kegam P. London 1981.
13. Triseliotis and Russel, "Hard to Place: the outcome of late Adoption and Residential Care", Gower, London 1984.
14. Winnicott C., "Face to Face with Children" Social work, Today S. 4.77, Vol 8, number 96, page 7 - 19.

